

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3318/2021. (VII. 23.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	1995
3319/2021. (VII. 23.) AB végzés	jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány visszautasításáról, és az eljárás megszüntetéséről	2006
3320/2021. (VII. 23.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2014
3321/2021. (VII. 23.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	2020
3322/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2026
3323/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2030
3324/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2033
3325/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2037
3326/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2039
3327/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2042
3328/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2048
3329/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2052
3330/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2058
3331/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2062
3332/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2066
3333/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2072
3334/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2076
3335/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2078
3336/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2081
3337/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2084
3338/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2089
3339/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2092
3340/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2097
3341/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2102
3342/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2108
3343/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2112
3344/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2115
3345/2021. (VII. 23.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	2120
3346/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2123

3347/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2131
3348/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2136
3349/2021. (VII. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2140
3350/2021. (VII. 23.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	2145
3351/2021. (VII. 23.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	2148
3352/2021. (VII. 23.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	2153

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3318/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Schanda Balázs, dr. Szabó Marcel és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény egésze, 7. § a) pontja, valamint a 2011. évi CCIV. törvény 9. § (2a)–(2b) bekezdése, 76. § (1) bekezdés a) és b) pontja, 76. § (2) bekezdése, 115. § (7) és (8) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó egyetem – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján – elsődlegesen a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Módtv1.) egésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és visszamenőleges hatályú megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Másodlagosan a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 9. § (2a)–(2b) bekezdése, a 76. § (1) bekezdés a) és b) pontja, a 76. § (2) bekezdése, a 115. § (7) és (8) bekezdései, valamint a Módtv1. 7. § a) pontja alaptörvény-ellenességének a megállapítását és visszamenőleges hatályú megsemmisítését indítványozta.
- [2] Az indítványozó a Módtv1. egészét ellentétesnek ítélte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével. A másodlagos kérelmében megjelölt egyes Nftv. rendelkezéseket az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, X. cikk (1) és (3) bekezdéseivel, továbbá a XI. cikk (1) bekezdésével, ez utóbbiakkal összefüggésben a XV. cikk (1)–(2) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésével találta ellentétesnek. Az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján indítványozta a támadott törvényi rendelkezések – kihirdetésük időpontjára visszamenőleges hatállyal történő – megsemmisítését.
- [3] Az indítványozó érintettsége és alkotmányjogi panasza alátámasztásaként az alábbi indokokra hivatkozott.
- [4] 2. Az Országgyűlés 2017. április 4-én fogadta el a Módtv1.-et. A Módtv1. az indítványozó szerint ellehetetlenítette a további magyarországi működését.
- [5] Az indítványozó – mint az Amerikai Egyesült Államokban akkreditációval rendelkező, amerikai egyetem – az Nftv. új 76. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak abban az esetben folytathatná magyarországi működését, amennyiben a Magyarországon külföldi egyetemenként történő működését egy kötelező erejű nemzetközi szerződés támogatná. Az Nftv. új 115. § (7) bekezdése alapján, amennyiben a külföldi egyetem szövetségi államban akkreditált, akkor mind a szövetségi állammal, mind a tagállammal meg kell állapodni, és erre a Módtv1. hatálybalépését követően hat hónap áll rendelkezésre. E rendelkezés nem biztosít megfelelő felkészülési időt és lehetetlen feltételt támaszt.
- [6] Annak érdekében, hogy az indítványozó folytathassa budapesti működését, az Nftv. új 76. § (1) bekezdés b) pontja megkövetelné, hogy az indítványozó New York Államban is képzéseket indítson gyakorlatilag 6 hónapon belül. Egy ilyen kötelezettség előírása az indítványozó számára Magyarország, a magyarországi képzés minősége vagy a magyar diákok számára semmiféle értelmezhető oktatási előnnyel nem járna, viszont arra

kényszerítene az indítványozót, hogy rendkívül jelentős összegeket költsön el az Amerikai Egyesült Államok amúgy is telített oktatási piaci infrastruktúrájának a fejlesztésére. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy az elmúlt 23 évben háromszor kapott hatósági engedélyt a magyarországi működésre (kétszer a minisztériumtól, egyszer az Oktatási Hivaltól), ráadásul egyedüli külföldi felsőoktatási intézményként 2004-ben magyar állami elismerést is, valamennyi esetben úgy, hogy ismert volt, hogy a székhelyén nem folytatott képzést. A székhelyen való képzés folytatásának a hiányában a legelső, 1995-ös magyarországi működési engedély volt az, amely lehetővé tette az indítványozónak azt, hogy felsőoktatási intézményként működhessen. Továbbá mivel a Magyarországon működési engedélyt szerző külföldi intézmények közül az indítványozó volt az egyetlen, amelyik nem folytatott a székhelyén képzést, eleve nem állhatott fenn orvosolandó működési probléma mint indok a Módtv1. elfogadásakor a székhelyen való képzés előírására. Az indítvány szerint a szabályozás szükségessége nem áll fenn, így arányossági vizsgálatra már nincs szükség, egyértelmű a diszkriminatív szabályozás. A támadott rendelkezés – azon kívül, hogy teljesen szükségtelen – a Módtv1.-ben előírt rövid határidő mellett betarthatatlan is.

- [7] Az Nftv. hatályos 77. § (4) bekezdésének megfelelően az indítványozó Magyarországon részben egy egyetemen (a továbbiakban: KEE) keresztül működik, és a KEE segíti az indítványozót az (amerikai) diplomáihoz vezető képzési programok lebonyolításában. Az Nftv. új 77. § (4) bekezdése a továbbiakban nem tenné lehetővé, hogy a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (a továbbiakban: OECD) tagállamok (mint pl. az Amerikai Egyesült Államok) egyetemei annak keretében oktatási programokat folytassanak Magyarországon. A Módtv1. alapján az indítványozó csak akkor folytathatná magyarországi tevékenységét a jelenlegi struktúrában és a jelenlegi neve alatt, ha a KEE megváltoztatná a nevét. Vagyis a módosítás megkövetelné a két, képzéseiket közösen nyújtó jogi entitástól, hogy változtassák meg az általuk évtizedeken keresztül használt nevüket vagy ne folytassák a tevékenységüket Magyarországon.
- [8] Az Nftv. 104. § (7) bekezdése szerint a KEE által alkalmazott, az Európai Unión kívüli állampolgársággal rendelkező oktatók számára nem kötelező munkavállalási engedély megszerzése ahhoz, hogy a KEE-nél legyenek alkalmazásban. A Módtv1. szerint a magyar alapítványi fenntartóval rendelkező felsőoktatási intézmény által alkalmazott munkavállalók nem mentesülnének a munkavállalási engedély megszerzése alól. Magyarországon csak két felsőoktatási intézménynek van magyar alapítványi fenntartója: az indítványozónak és az A. Egyetemenek. Mivel az A. Egyetem külföldi alkalmazottai főleg EU-s állampolgárok, ezzel szemben az indítványozó oktatóinak jelentős hányada amerikai vagy kanadai, ez a követelmény diszkriminatív módon, célzottan az indítványozó ellen irányul.
- [9] 3. Az indítványozó szerint a Módtv1. – a megalkotására irányuló eljárásra tekintettel – ellentétes volt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, és így az egész törvény alaptörvény-ellenes. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében a jogállamiság részét képező döntéshozatali eljárási szabályok megsértése a döntés közjogi érvénytelenségét eredményezheti. A törvényhozási eljárásban az eljárási szabályok alapvető célja, hogy a törvényjavaslatok érdemi megvitatását lehetővé tegye. Az érdemi vita elvi lehetősége nélkül az Országgyűlés nem tudja teljesíteni demokratikus funkcióját. A Módtv1.-et az Országgyűlés az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban: Házszabály) 61. § (1) bekezdése alapján kivételes eljárásban fogadta el. Ez azt jelentette, hogy a 2017. március 28-án benyújtott törvényjavaslatot az Országgyűlés 2017. április 4-én úgy fogadta el, hogy a törvényjavaslat tárgyalásának megkezdése és elfogadása között kevesebb, mint 24 óra telt el. Minderre pedig úgy került sor, hogy a törvény javaslatáról a felsőoktatással kapcsolatban véleményt nyilvánítani jogosult szervek – a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Rektori Konferencia – a benyújtást megelőzően nem nyilváníthattak véleményt. Sem előzetes egyeztetésre, sem pedig a törvényjavaslat érdemi országgyűlési vitájára nem került tehát sor. Az indítványozó szerint önmagában a Házszabály 61. § (1) bekezdésében biztosított lehetőség a kivételes eljárásra nem vet fel alkotmányossági problémát. Miután azonban ez a lehetőség a demokratikus jogállamban központi jelentőségű érdemi vita lehetőségét korlátozza vagy zárja ki, alapos ok nélkül nem kerülhet sor ilyen kivételes eljárásra. Az érdemi vitát lényegében lehetetlenné tevő kivételes eljárás elrendelésére minden indok nélkül került sor.
- [10] Az indítványozó szerint a Házszabály 61. § (1) bekezdésének ilyen tág alkalmazása ellentétes a demokratikus jogállam követelményével, amely legalább annyit megkövetel, hogy a Házszabály érdemi vitát garantáló rendelkezéseitől csak megfelelő indok alapján és csak a legszükségesebb mértékben lehessen eltérni. A Módtv1. nem felelt meg a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény rendelkezéseinek és a jogszabályok előkészítésében

való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény követelményeinek sem, mivel sem hatásvizsgálat nem készült, sem az indokolási kötelezettség nem érvényesült, sem társadalmi egyeztetés nem előzte azt meg.

- [11] 4. Az indítványozó az Nftv. új 76. § (1) bekezdés a) pontja állított Alaptörvény-ellenességének az indokaként az alábbiakra hivatkozott.
- [12] A Módtv1. 1. §-a által megállapított Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja – együtt a Módtv1. 3. §-a által megállapított Nftv. 77. § (2) bekezdésével – azt eredményezi, hogy az Európai Gazdasági Térség államainak területén kívül székhellyel rendelkező felsőoktatási intézmények a Kormány diszkrecionális döntésétől függően működhetnek Magyarországon. Az idézett jogszabályi helyek alapján ugyanis a működéshez a felsőoktatási intézmény magyarországi működésének elvi támogatásáról szóló nemzetközi szerződés – föderális államban közlebről nem definiált előzetes megállapodás – megkötése szükséges. A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény (a továbbiakban: Nszt.) 5. § (1) és (2) bekezdése szerint a miniszterelnök a miniszternek a külpolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben tett előterjesztése alapján ad felhatalmazást nemzetközi szerződés létrehozására, a nemzetközi szerződés szövegének végleges megállapítására pedig a Kormány – kivételesen indokolt esetben, a Kormány két ülése között a miniszterelnök – ad felhatalmazást. A Kormány diszkrecionálisan, mindenfajta tartalmi szemponttól vagy jogi kötöttségtől mentesen dönthet úgy, hogy nem köt a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi működéséről nemzetközi szerződést, és így egyoldalúan kizárhatja a felsőoktatási intézmény magyarországi működését.
- [13] Azáltal tehát, hogy a külföldi egyetemek működését nemzetközi szerződés kötésétől teszi függővé, a módosítás biztosítja azt, hogy egy külföldi egyetem magyarországi létezése vagy megszűnése a Kormány kizárólagos diszkreciójának legyen kitéve; a nemzetközi szerződés megkötéséről való döntés a Kormány politikai belátásán alapul. A fentiekre tekintettel a támadott törvényi rendelkezés az indítványozó szerint ellentétes az Alaptörvény X. és XI. cikkével. Ezen túlmenően az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontjának rendelkezéseit nem indokolja sem egy másik alapvető jog érvényesülése, sem egyéb alkotmányos érték védelme.
- [14] A Módtv1. 4. §-a által megállapított Nftv. 115. § (7) bekezdése szerint a jogszabályban szereplő határidők attól függenek, hogy az akkreditáció helye szerinti állam – a jogszabály szövege szerint – föderatív állam vagy sem. A jogalkotó az Oktatási Hivatalra bízta annak eldöntését, hogy egy külföldi állam szövetségi állam-e vagy sem, illetve, hogy a külföldi államban alkotmányosan kinek a hatásköre az oktatási tárgyú nemzetközi egyezmények megkötése. Az indítványozó szerint a jogalkotó ilyen eljárása aggályos, mivel az Oktatási Hivatalnak nincs erre sem megfelelő képesítése, sem képessége.
- [15] Az Alaptörvény X. és XI. cikkének kontextusában külön is aggályos az indítványozó szerint, hogy az Nftv. újonnan megállapított 76. § (1) bekezdés a) pontja szövege szerint olyan nemzetközi megállapodásokra utal, amelyek jogilag létre sem jöhetnek. Egyrészt a normaszöveg általános szabálya szerint Magyarország Kormánya és a külföldi felsőoktatási intézmény székhelye szerinti állam kormánya által kötött nemzetközi szerződés szükséges a külföldi felsőoktatási intézmény működéséhez. Ugyanakkor az Nszt. alapján a Kormánynak nincs joga olyan nemzetközi szerződés kötelező hatályát elismerni, amely törvényhozási tárgykört érint. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében ugyanakkor a felsőoktatási intézmények létének és működésének szabályozása csak törvényben történhet. Még egyértelműbb az alaptörvény-ellenesség az indítványozó szerint azon államokban székhellyel rendelkező felsőoktatási intézmények vonatkozásában, melyekre az Nftv. újonnan megállapított 76. § (1) bekezdés a) pontja azon fordulata vonatkozik, amely értelmében föderatív állam esetében, amennyiben a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére nem a központi kormányzat jogosult, annak központi kormányzatával létrejött előzetes megállapodáson alapuló nemzetközi szerződés szükséges a magyarországi működéshez. Ez a törvényi fordulat lehetetlen feltélt tartalmaz. Ha a föderatív államnak hiányzik a hatásköre ebben a tárgykörben nemzetközi szerződés megkötésére, akkor előzetes megállapodást sem jogosult ugyanebben a tárgykörben kötni. Ilyen esetben tehát eleve lehetetlen a magyarországi működés feltételeinek teljesítése.
- [16] A támadott szabályozás a szövetségi szinten megkötendő nemzetközi szerződés követelményével, amelyen az előzőekben említett nemzetközi szerződésnek alapulnia kell, a föderatív államokat és az ilyen államokból származó felsőoktatási intézményeket észszerű indok nélkül diszkriminálja. Ahelyett, hogy a szabályozás azt a helyzetet rendezné, hogy a nemzetközi szerződés megkötésére az arra nem felhatalmazott központi kormányzattal rendelkező föderatív állam esetén ki jogosult (például a tagállam), a törvénymódosítás egy olyan további előzetes szerződéskötést ír elő, amely teljesíthetetlen. Azért teljesíthetetlen, mert ha ebben a kérdésben a szövetségi szintű kormányzat nem jogosult szerződést kötni, akkor is elvárja azt, hogy a tagállammal kötendő

szerződés a szövetségi szinttel kötött előzetes megállapodáson alapuljon. A szabályozás sérti az egyenlő elbánás elvét és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát is, mivel ezáltal még jobban megnehezíti a dolgát az ilyen országból származó felsőoktatási intézményeknek, tekintettel arra, hogy a származási ország szövetségi állami felépítése nem a jogszabály címzettjein (a külföldi felsőoktatási intézményeken) múló körülmény, hanem a származási ország alapvető alkotmányos berendezkedésének kérdése, ami nem változtatható meg a magyarországi működés engedélyezése iránti kérelemre tekintettel.

- [17] Az indítványozó hivatkozott az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: EJEE) 1. Kiegészítő Jegyzőkönyve 2. Cikkére is, amely garantálja az oktatáshoz való hozzáférés jogát. Habár e jogot főleg a szülők és diákok jogaként határozza meg, az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ítélezési gyakorlata szerint e jog az állami és magán oktatási intézményeket is megilleti. Az EJEB – indítványozó által idézett – álláspontja szerint egy adott időpontban létező felsőoktatási intézmények az EJEE Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. Cikkének hatálya alá tartoznak, mivel az adott intézményekhez való hozzáférés joga benne foglaltatik az EJEE-ben meghatározott jogosultságban. Ennek megfelelően – az indítvány szerint – a nemzetközi szerződés előírása a már működő külföldi felsőoktatási intézmények további működéséhez az EJEE 1. Kiegészítő Jegyzőkönyve 2. Cikkében foglalt jogot is korlátozza, méghozzá önkényesen, kellő indok nélkül. Mindezekre tekintettel tartja az indítványozó az Nftv. új 76. § (1) bekezdés a) pontját ellentétesnek az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdésével, XI. cikk (1) bekezdésével, valamint XV. cikk (1) és (2) bekezdésével.
- [18] 5. Az indítványozó az Nftv. új 76. § (1) bekezdés b) pontja alaptörvény-ellenessége indokaként az alábbiakra hivatkozott.
- [19] A Módtv1. 2. §-a által megállapított Nftv. 76. § (1) bekezdése b) pontja aránytalanul korlátozza a tudományos élet és a tanítás szabadságát, valamint a művelődéshez való jogot azzal, hogy a külföldi felsőoktatási intézményektől megköveteli, hogy a székhelyük szerinti országukban is ténylegesen felsőoktatási tevékenységet végezzenek. A Módtv1. hatályba lépését megelőzően az Nftv. ilyen tartalmú feltételt nem tartalmazott, ilyen feltétel az Nftv. normaszövegéből nem volt levezethető, és ennek a feltételnek a teljesülését az Oktatási Hivatal a Módtv1. hatályba lépéséig nem ellenőrizte. Az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontja ezért új korlátozást valósít meg a külföldi felsőoktatási intézmények magyarországi működésével kapcsolatban. Önmagában nem lenne aggályosnak tekinthető, hogy a jogalkotó a hallgatók jogainak és érdekeinek védelmében minőségbiztosítási szabályokat állítson fel a külföldi intézmények magyarországi működésével kapcsolatban. A minőségbiztosításhoz azonban elegendő, hogy a külföldi felsőoktatási intézmény mindenben megfeleljen a székhelye szerinti ország akkreditációs szabályainak, ahogyan ezt a Módtv1. 2. §-a által megállapított Nftv. 76. § (1) bekezdése c) pontja – illetve az Nftv. 76. § (1) bekezdése – meg is követeli, illetve követelte. Ha az anyaország illetékes hatóságai saját szabályaik szerint államilag elismert képzésnek tekintik a Magyarország területén folytatott képzést, semmifajta minőségbiztosítási szempont nem indokolja annak vizsgálatát, hogy ugyanezt a képzést az anyaországban is folytatja-e a felsőoktatási intézmény. Különösen visszásnak és aránytalanul tartotta az indítványozó az Nftv. új 76. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazását az Egyesült Államokban székhellyel rendelkező felsőoktatási intézményekkel szemben. E körben hivatkozott arra, hogy az indítványozó akkreditációját az a szervezet végezte, amely egyebek mellett a C. U.-t és a P. U.-t is akkreditálta. Ez az akkreditáció álláspontja szerint kellő garanciát biztosít a képzés minőségére, így az Nftv. új 76. § (1) bekezdése b) pontja szükségtelenül és aránytalanul korlátozza az indítványozó Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XI. cikk (1) bekezdése által biztosított jogát a működésre. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését sérti emellett, hogy a Magyarországon működési engedéllyel rendelkező külföldi felsőoktatási intézmények közül egyedül az indítványozó nem felel meg az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontja új fordulata szerinti feltételnek. Ebből következően a Módtv1. támadott szabályozása diszkriminatív módon kizárólag az indítványozó ellen irányul, tekintettel arra, hogy a Magyarországon valaha működési engedélyt szerző külföldi felsőoktatási intézmények közül egyedül az indítványozó az, amelyik a származási országában nem folytat képzést. Ez a rendelkezés alapjog-gyakorlást érintő, jelentős hátrányt okoz, aminek nincsen a tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, és nem tekinthető szükségesnek vagy arányosnak. Mindezekre tekintettel az Nftv. új 76. § (1) bekezdés b) pontja ellentétes az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdésével, a XI. cikk (1) bekezdésével, illetve a XV. cikk (1) és (2) bekezdésével.

- [20] 6. Az Nftv. új 9. § (2a) és (2b) bekezdéseit is Alaptörvénybe ütközőnek ítélte az indítványozó, az alábbi indokokra tekintettel.
- [21] Véleménye szerint sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmát a Módtv1. 1. §-ával megállapított Nftv. 9. § (2a) és (2b) bekezdése. A támadott rendelkezések értelmében nem fordulhat elő névhasználat egy magyar és egy Magyarországon engedéllyel működő külföldi felsőoktatási intézmény között. A kifogásolt szabályozás egyetlen célja – az indítványozó szerint – az volt, hogy a magyar székhelyű KEE és az indítványozó párhuzamos működését lehetetlenné tegye. Álláspontja szerint e konkrét intézményekre szabott, és ezért diszkriminatív szabályról van szó, ami ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével, mivel az indítványozón kívül a valaha Magyarországon engedéllyel működő külföldi felsőoktatási intézmények egyike esetében sem állt fenn soha ilyen helyzet. Az indítványozó utalt arra, hogy előfordulhat névazonosság egy külföldi és egy magyar felsőoktatási intézmény között (pl. *Sapientia* néven van magyar és romániai felsőoktatási intézmény is), ennek ellenére a tiltó rendelkezés szükségességét nem látja igazolhatónak. Egy külföldi felsőoktatási intézményt arra kényszeríteni, hogy változtassa meg a nevét, ha Magyarországon akar működni, aránytalanul nagy teher; a név alapvető önmeghatározási, marketing- és egyéb vonatkozású kérdés, ráadásul a névváltoztatásnak a származási országbeli tradíciók, jogi előírások is gátját képezhetik. Különösen azért is alaptörvény-ellenes az indítványozó szerint a támadott törvényi szabályozás, mert a KEE állami elismeréséről szóló 2004. évi LXI. törvénnyel a Magyar Állam idézte elő azt a helyzetet, hogy létrejött az indítványozó mellett a KEE is, amelynek a neve tudatosan és szándékosan az indítványozó nevének pontos fordítása. Véleménye szerint a jogalkotó egy olyan tartalmú törvényi szabályozás mellett döntött, ami hátrányosan megkülönbözteti az indítványozót és a KEE-t.
- [22] 7. Az Nftv. új 76. § (2) bekezdése Alaptörvény-ellenességét az indítványozó az alábbiakban látta.
- [23] Az Nftv.-nek a Módtv1. 2. § (3) bekezdésével megállapított 76. § (2) bekezdése szabad, mérlegelési szempontokat nélkülöző, diszkrecionális jogkört ad az Oktatási Hivatal számára ahhoz, hogy a működési engedély megtagadja. Az Nftv. 2017. augusztus 31-ig hatályos 76. § (2) bekezdése csak akkor tette lehetővé a működési engedély megtagadását az Oktatási Hivatal által beszerzett felsőoktatási akkreditációs szervezet szakvéleménye alapján, „ha az alapján megállapítható, hogy a magyarországi és a székhely szerinti országban érvényes működési és képzési feltételek jelentősen eltérnek”. 2017. szeptember 1-jét követően az Nftv. 76. § (2) bekezdése pusztán ezt tartalmazza releváns részében: „A működési engedély megtagadható a származási országbeli vagy más, az ESG [a felsőoktatási minőségbiztosítás európai sztenderdjeit és irányelveit]-nek megfelelő felsőoktatási akkreditációs szervezet szakvéleménye alapján.” Ezen normaszöveg alapján az Oktatási Hivatal az ESG-nek megfelelő felsőoktatási akkreditációs szervezet véleményének bekérését követően szabadon dönthet a működési engedély megtagadásáról. Ez az indítványozó szerint ellentétes a felsőoktatás autonómiájával. A mérlegelési szempontok meghatározása nélküli hatósági döntéshozatali lehetőség emellett az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében szabályozott jogorvoslatihoz való joggal is ellentétes, mivel az Oktatási Hivatal határozatának bírósági felülvizsgálata jogszabályban meghatározott tartalmi mérlegelési szempontok alapján pusztán formális, és nem képes hatékony jogorvoslatot biztosítani. Ezen az sem változtat, hogy a felkért akkreditációs szervezetnek működése tekintetében milyen függetlenségi és egyéb szakmai standardokat kell betartania. Az alaptörvény-ellenességet az okozza, hogy az Oktatási Hivatal jogilag kötetlen döntést hozhat az engedély megadása tekintetében. Ezt az aggályt a bírósági felülvizsgálat lehetősége sem orvosolja, hiszen a bíróságnak nem állnak rendelkezésre jogi kritériumok a hatósági döntés felülvizsgálatára.
- [24] 8. Az Nftv. új 115. § (7) bekezdése állított alaptörvény-ellenessége indokaként az indítvány az alábbi érveket hívta fel.
- [25] Ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével az Nftv. új 115. § (7) bekezdése, mivel szerzett jogot sért és nem biztosított kellő felkészülési időt az érintett felsőoktatási intézmények számára. A tandíj ellenében felsőoktatási tevékenység végzésére vonatkozó hatósági engedély, illetve közvetlen törvényi felhatalmazás az indítványozó szerint szerzett jog, különös tekintettel arra, hogy az érintett felsőoktatási intézmények nem jelentéktelen beruházásokat végeztek az engedély, illetve a jogszabályi lehetőség birtokában, munkaszerződéseket kötöttek, hallgatókat vettek fel. Ezen szerzett jogok megvonásának nézete szerint semmilyen alkotmányos alapja nincsen. Semmilyen módon nem szolgálja a minőségi oktatást vagy a hallgatók jogainak védelmét az, hogy nemzetközi szerződés szükséges a tevékenység végzéséhez, sem az, hogy a székhely szerinti országban is folyik tényleges

oktatási tevékenység. Ugyanígy nem indokolt az OECD országaiban honos egyetemek kivétele a licenciaképzés lehetőségéből.

- [26] Nemcsak a szerzett jogok megvonásának alkotmányos indoka hiányzik, de nem teljesült a kellő felkészülési idő követelménye sem. A Módtv1. 8. § -a alapján az Nftv. új 76. § (1) bekezdése 2017. április 11-én hatályba lépett. Az Nftv.-nek a Módtv1. 4. §-a által megállapított 115. § (7) bekezdése alapján az Nftv. új 76. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeket – föderatív állam esetében annak központi kormányzatával létrejött előzetes megállapodás kivételével – a 2017. szeptember 1-jén magyarországi működési engedéllyel rendelkező külföldi felsőoktatási intézménynek 2018. január 1-jéig kellett teljesíteni. Föderatív állam esetén az ennek alapjául szolgáló előzetes megállapodást a Módtv1. hatálybalépését követő hat hónapon belül – tehát 2017. október 11-ig – kellett megkötni. A feltételeket nem teljesítő külföldi felsőoktatási intézmény működési engedélyét az Oktatási Hivatal visszavonta, és 2018. január 1-ét követően a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi képzésének első évfolyamára hallgató nem volt felvehető azzal, hogy a 2018. január 1-jén már megkezdett magyarországi képzések változatlan feltételek mellett kifutó rendszerben – de legfeljebb a 2020/2021-es tanévben – fejezhető be.
- [27] Ezen rendelkezések alapján az Nftv. új 76. § (1) bekezdése a) pontja alapján áprilisi kihirdetést alapul véve kevesebb, mint nyolc hónap, föderatív állam esetében annak központi kormányzatával létrejött előzetes megállapodás esetén hat hónap állt rendelkezésre a nemzetközi szerződés, illetve megállapodás megkötésére. Ezen idő alatt nem volt lehetséges kettő, a származási országban különböző szintre (szövetségi és tagállami) tartozó, egymást követően, egymásra tekintettel megkötendő nemzetközi szerződéskötési eljárást lefolytatni mindkét államban. Ez az indítványozó szerint ellentétes a kellő felkészülési idő követelményével.
- [28] Ugyanígy aggályosnak tartotta az indítványozó azt is, hogy az Nftv. új 76. § (1) bekezdés b) pontja a kihirdetést követő napon, 2017. április 11-én hatályba lépett, teljesítésére pedig az Nftv. új 115. § (7) bekezdése alapján szintén kevesebb, mint nyolc hónap állt rendelkezésre. A Módtv1. a 2020/2021-es záróév rögzítésével nem vette figyelembe azt sem, hogy az indítványozó folyamatban lévő egyes amerikai képzéseinek hossza jelentősen túlnyúlik a Módtv1. által meghatározott záróéven, ugyanis a jelenleg az egyetemen tanuló diákok, különösen azok, akik a hat éves doktori programokban vesznek részt, jelentős számban 2021-ben még nem fognak végezni. További jogbizonytalanságot okoz az indítványozó szerint, hogy a Módtv1. 4. § (1) bekezdése értelmében a feltételeket 2018. január 1-ig kell teljesíteni, és ezt követően vonja vissza az Oktatási Hivatal a működési engedélyt. Ugyanakkor a Módtv1. szerint a külföldi felsőoktatási intézmény már az Oktatási Hivatal határozatát megelőzően, 2018. január 1-től magyarországi képzésének első évfolyamára nem vehet fel hallgatót. Ha tehát a felsőoktatási intézmény saját megítélése szerint mégis megfelelne a feltételeknek, és új hallgatókat venne fel 2018. január 1-je után, ez a felvétel az Oktatási Hivatal ellentétes tartalmú engedélyt visszavonó határozata alapján visszamenőlegesen minősülne jogellenesnek. A jogállami megoldás – az indítványozó szerint – csak az lehetne, ha a működési engedély visszavonását követően szűnne meg az új hallgató felvételének lehetősége.
- [29] A Módtv1. 4. § (1) bekezdése ehhez képest prejudikál, és ezzel okoz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével is ellentétes jogbizonytalanságot. A rövid felkészülési időhöz nemcsak aránytalanul súlyos jogkövetkezmények társulnak, de ismét kimutatható egy Nftv.-beli szabályozási összhanghiány. E szabályozási összhang pedig amiatt nincsen meg, hogy az Oktatási Hivatal feladatává teszi az új szabályozás a feltételek teljesítésének vizsgálatát. Az Oktatási Hivatalnak erre egyetlen nevesített eljárása van: a működési engedély felülvizsgálati eljárása. Ezt egyfelől az Nftv. 68. § (5) bekezdés b) pontja és a 76. § (3) bekezdése szabályozza, melyek értelmében az eljárás lefolytatására irányadó ügyintézési határidő 6 hónap. Másfelől a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet 10. §-a az eljárás menetét úgy szabályozza, hogy – a (4) bekezdése értelmében – a vizsgáldás után az Oktatási Hivatalnak kötelessége határidőt biztosítani a hiányzó feltételek teljesítésére, és csak ha ez a határidő nem telik el eredményesen, akkor vonja vissza az engedélyt. Ezekre tekintettel az Nftv. 115. § (7) bekezdése a jogbiztonság általános elvén túlmenően a szerzett jogok védelme, valamint a kellő felkészülési idő követelménye alapján is ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével.
- [30] 9. A Módtv1. 7. § a) pontja és Nftv. új 115. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességét az indítványozó az alábbiak szerint látta fennállónak.
- [31] A Módtv1. 7. § a) pontja egyetlen tekintetben módosította az Nftv. 77. § (4) bekezdését. 2017. augusztus 31-ig az Nftv. 77. § (4) bekezdése az Európai Gazdasági Térség (a továbbiakban: EGT) és az OECD tagállamában honos felsőoktatási intézmények számára tette lehetővé, hogy egy magyarországi felsőoktatási intézményen

keresztül végezze az oktatási tevékenységét (ún. licenciaképzés). Ebben az esetben a képzést a magyar egyetem végzi, de a tartalmat és a követelményeket a külföldi intézmény határozza meg, és a külföldi diplomát is ő állítja ki. Az Nftv. új 77. § (4) bekezdése leszűkíti ezt a lehetőséget az EGT tagállamaiban honos felsőoktatási intézményekre. A licenciaképzés is az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdése és XI. cikk (1) bekezdésének védelme alatt áll, hiszen ebben az esetben is Magyarországon történő felsőoktatási tevékenységről van szó. Ezeknek az alapjogoknak a korlátozását a licenciaképzés kapcsán indokolhatja a minőségbiztosítás. A jogalkotó a szabályozási tárgykor függvényében tipizálhat és csoportokat képezhet, azonban az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdésében és XI. cikk (1) bekezdésében elismert alapjogok szükségtelen és aránytalan korlátozása az, hogy az OECD államokban honos egyetemeket a maguk teljességében kizárja a módosítás a licenciaképzés lehetőségéből. A kifejtettek szerint a Módtv1. 7. § a) pontja szükségtelenül és aránytalanul korlátozza az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdésében és XI. cikk (1) bekezdésében garantált jogokat. Ugyanez irányadó a Módtv1. 7. § a) pontjához kapcsolódó átmeneti rendelkezésre, az Nftv. új 115. § (8) bekezdésére is.

- [32] 10. Az indítvány előterjesztését követően 2017. december 7-én az Európai Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt C-66/18 ügyszámon bírósági eljárást indított. Az Alkotmánybíróság teljes ülése 3200/2018. (VI. 21.) AB végzésével – az Abtv. 60. §-a és az Ügyrend 45. §-a alapján – a megindított EUB-eljárás befejezéséig felfüggesztette az eljárást. Az EUB 2020. október 6-án hozta meg a döntését a C-66/18 ügyszámon előtte folyamatban volt ügyben. Tekintettel arra, hogy az EUB fent hivatkozott döntésével megszűnt a felfüggesztés oka, az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 45. § (5) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz eljárás folytatásáról határozott.
- [33] Az eljárás folytatása során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy 2021. május 27-én a Magyar Közlöny 97. számában kihirdetésre került az Európai Unió Bírósága C-66/18. számú ügyben hozott ítéletének végrehajtása érdekében a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2021. évi LIV. törvény (a továbbiakban: Módtv2.). Az indítványozó a Módtv2.-ben foglalt, az Nftv.-t érintő törvénymódosításra tekintettel nem egészítette ki a kivételes panasz indítványát. Az Alkotmánybíróságnak a panasz elbírálása során figyelemmel kellett lennie az elbírálás időpontjában hatályban lévő Módtv2. szabályozására. Ez alapján vizsgálnia kellett azt, hogy a Módtv2.-nek az indítvány elbírálásakor hatályos szabályozása tükrében a kivételes panasz indítványban a Módtv1.-el módosított Nftv. támadott rendelkezései állított alaptörvény-ellenessége az indítványban kifejtett alkotmányossági indokok alapján érdemben vizsgálható-e; az indítványban támadott törvényi rendelkezésekre nézve megfogalmazott alkotmányossági kérdések változatlan formában megválaszolhatók-e {vö. 3163/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [34] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozók által előterjesztett kivételes panasz indítvány a Módtv2. által az Nftv. szabályozásába beemelt új szabályozási koncepció, és új törvényi szabályozás alapján érdemben már nem bírálható el. Az indítványban megfogalmazott alkotmányossági kérdések a koncepcionálisan megváltozott jogi szabályozás keretein belül változatlan formában már nem válaszolhatók meg, ezért az indítvány okafogyottá vált. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Módtv2. által bevezetett új szabályozási modell alapvetően tér el az indítvánnyal támadott korábbi szabályozási modelltől. A Módtv2. címe, és az ahhoz kapcsolódó törvényi indokolás is egyértelművé teszi azt, hogy az EUB C-66/2018. számú ügyben hozott ítéletének a végrehajtásaként alkotta meg a törvényalkotó a Módtv2.-t, amelyben az Európai Unió tagállama (Németország) tartományának (Bajorország) törvényi szabályozását vette alapul, azt alkalmazta a hazai szabályozásra.
- [35] Mindez azt támasztja alá, hogy egy új szabályozási koncepciót vett át a Módtv2.-ben a törvényalkotó. A Módtv2.-vel megállapított új törvényi rendelkezések ennek az új szabályozási koncepciónak a részei, az egyes törvényi rendelkezések tartalmilag szorosan kapcsolódnak egymáshoz, csak együtt és egymásra tekintettel értelmezhetők az új szabályozási koncepción belül. Az indítvánnyal támadott Módtv1. szabályozása (annak az Nftv.-t módosító támadott rendelkezései) ezzel szemben más szabályozási koncepciót követett, a támadott törvényi rendelkezések – az indítványozó szerint is – szintén szoros tartalmi kapcsolatban álltak egymással. Az indítványban felvetett egyes alkotmányossági kérdések a Módtv1. szabályozási koncepcióján belül, és annak az egymással szoros tartalmi kapcsolatban álló szabályaira nézve kerültek megfogalmazásra, ezért azok az Alkotmánybíróság megítélése szerint változatlan formában már nem értelmezhetők és nem válaszolhatók meg a Módtv2.-vel bevezetett új szabályozási koncepción belül és új törvényi rendelkezések tekintetében.

- [36] 11. Az Alkotmánybíróság az indítvány egyes indítványi elemeit (az ezekben támadott, a Módtv1.-el módosított Nftv. rendelkezéseket) külön-külön is összevetette a Módtv2. törvényi rendelkezéseivel, figyelembe véve az indítvány azon alkotmányossági érveit és indokait, amelyek az egyes indítványi elemekkel eredetileg támadott Nftv. törvényi rendelkezések állított alaptörvény-ellenességét támasztották alá. Ennek eredményeként is az volt megállapítható, hogy a kivételes panasz a Módtv2. által az Nftv.-ben megváltoztatott szabályozási koncepcióban, és jogszabályi környezetben az eredeti érvelése és alkotmányossági indokolása alapján már nem vizsgálható.
- [37] A már nem hatályos, eredetileg támadott Nftv. rendelkezések egy része helyébe új szabályok léptek, amelyek egyrészt hivatalból nem vizsgálhatók kivételes panasz hatáskörben, másrészt már nem hordozzák az eredeti indítványban megfogalmazott alkotmányossági problémákat (tekintettel az új tartalomra).
- [38] A még hatályban lévő, az Nftv. korábbi (a Módtv1. által meghatározott) szabályozási koncepciójában is szereplő, támadott törvényi rendelkezések egy része – az időmúlásra tekintettel – formális hatályon kívül helyezés nélkül is hatálytalanná vált; az azokban foglalt törvényi határidők már elteltek, illetve rendelkezéseik már teljességbe mentek, így tartalmilag kiüresedtek, az indítványozóra nem alkalmazhatóak.
- [39] Más részük, mint az Nftv. korábbi szabályozási koncepciót tükröző, annak részét képező törvényi rendelkezés már nem ítélt meg az indítványban eredetileg felhozott alkotmányossági érvek, illetve indokok alapján, mert azok változatlan formában nem értelmezhetők az új szabályozási koncepcióban és új jogszabályi környezetben. Ezek a szabályok szorosan kötődtek a korábbi szabályozási környezethez, az abban szereplő többi szabályhoz, illetve ahhoz a (tény)helyzethez, amelyben ezekkel összefüggésben alkotmányossági problémákat fogalmazott meg az indítvány. A jogi szabályozás tehát koncepcionálisan és tartalmilag is lényegesen megváltozott, és megváltozott az a (tény)helyzet is, amelyben az alkotmányossági kérdéseket a korábban hatályos szabályozási koncepció/szabályok alapján az indítványozó megfogalmazta.
- [40] 12. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszindítvány nyilvánvalóan okafogyottá vált, ezért az eljárást az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.
- [41] Az Alkotmánybíróság tájékoztatja az indítványozót, hogy amennyiben a Módtv2. valamely új rendelkezésének bírói döntés nélküli, közvetlen alkalmazása vagy hatályosulása folytán Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következik be, akkor a jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezheti [Abtv. 26. § (2) bekezdés, 30. § (1) bekezdés].

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
Dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
Dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [42] Egyetértek a határozattal és annak indokolásával. Utóbbihoz párhuzamos indokolás formájában a következő megjegyzéseket fűzöm.
- [43] 1. Általánosságban és elvben osztom a *dr. Szabó Marcel* alkotmánybíró párhuzamos indokolásában foglaltakat. A jelen ügyben pedig, az eljárás okafigyottság jogcímén történő megszüntetése szempontjából kiemelten fontosnak tartom azt a megállapítást, hogy az indítványozóval szemben az általa támadott rendelkezéseket nem alkalmazták, mert mire arra sor kerülhetett volna, már távozott Magyarországról.
- [44] 2. A határozat indokolásának utolsó bekezdése helytállóan hivatkozik arra az eshetőségre, hogy „amennyiben a Módtv2. valamely új rendelkezésének bírói döntés nélküli, közvetlen alkalmazása vagy hatályosulása folytán Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következik be, akkor a jogszabály hatálybalépésétől számított százyolcvan napon belül az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezheti [Abtv. 26. § (2) bekezdés, 30. § (1) bekezdés].” (Indokolás [41])
- [45] Ezzel összefüggésben kétségtelenül nem zárható ki, hogy az EUB – a határozat indokolásának 9. pontjában hivatkozott – C-66/18. ügyszámon hozott döntése a Módtv2.-ben foglalt végrehajtását nem fogadja el. Ezzel összefüggésben megjegyzem, hogy az EUB ítéletének közvetlen jogi hatása a jelen ügyben hozott határozat joghatásait nem érinti.
- [46] Megjegyzem továbbá azt is, hogy az EUB döntése – álláspontom szerint – érdemben jogilag aggályos. Az EUB ugyanis olyan ügyben hozott az Európai Bizottság által kötelezettszegési eljárásban a magyar szabályozást elmarasztaló döntést, amely az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésének rendelkezése alapján az Európai Unióval való közös hatáskörgyakorlás hiányosságát eredményezte, mivel az oktatásszervezés kérdései nemzeti hatáskörbe tartoznak, amire az Európai Unió jogrendszere közvetlenül nem terjed ki. Ezen túlmenően rámutatok arra is, hogy az EUB történetében ez volt az első olyan eset, amikor a bíróság az Európai Bizottságnak a kizárólagos külső kereskedelem politikára vonatkozó hatáskörét korlátlanul kiterjesztette az Európai Unió belső jogviszonyaira. A WTO hatáskörébe tartozó anyagi jogi és eljárási szabályokat, azoknak közvetlen hatályt tulajdonítva a hatáskörébe vonta és önmagában a saját eljárását tartotta alkalmazandó jognak, ami- a nemzetközi jog és az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése alapján egyaránt- elvileg vitatható. Ellentmondásossá teszi és súlyosbítja a helyzetet ebben a tekintetben az EUB korábbi gyakorlata is, amely korábban visszautasította azokat a tagállamok által kezdeményezett jogi eljárásokat, amelyekben az indítványozók éppen az Európai Bizottság nemzetközi fellépését indítványozták, a WTO kereskedelmi jogvitáira vonatkozó eljárás szabályai szerint és az Európai Bizottság kizárólagos kereskedelmi hatáskörére való hivatkozással.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

- [47] A párhuzamos indokolás 2. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

[48] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [49] 1. A többségi döntés érvelése szerint az eljárás megszüntetésére eredendően azért került sor, mert „[a] már nem hatályos, eredetileg támadott Nftv. rendelkezések egy része helyébe új szabályok léptek, amelyek egyrészt hivatalból nem vizsgálhatók kivételes panasz hatáskörben, másrészt már nem hordozzák az eredeti indítványban megfogalmazott alkotmányossági problémákat (tekintettel az új tartalomra).” (Indokolás [37])
- [50] A megállapítással nem értek egyet, az ugyanis azt a téves látszatot sugallja, hogy önmagában egy, az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszban a jogszabályi környezet utóbb bekövetkezett megváltozása már elegendő ahhoz, hogy az Alkotmánybíróság az eljárást megszüntesse. Különösen aggályos ez a többségi döntésben megjelenő megfogalmazás akkor, amikor az alkotmányjogi panasz benyújtása és az Alkotmánybíróság döntésének meghozatala között jelentős idő telik el (még ha ezen idő jelentős részében az Alkotmánybíróság saját eljárást fel is függesztette).
- [51] Álláspontom szerint a jogszabályi környezet megváltozása önmagában már csak azért sem lehet akadálya az Alkotmánybíróság érdemi eljárásának, mert az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály az indítványozó személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, és ennek következtében az indítványozó alapjogai sérülnek {legutóbb például: 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [21]}, mely érintettséget az alkotmányjogi panasz benyújtásának időpontjában kell az indítványozónak igazolnia. Ettől eltérő megközelítés az alkotmányjogi panasz intézménye hatékony jogorvoslati jellegét kérdőjelezné meg.
- [52] Az Abtv. 64. § e) pontja értelmében alkotmányjogi panasz eljárásban a vizsgált jogszabály hatályvesztése önmagában nem indokolhatja az indítvány visszautasítását, és ennek megfelelően az eljárás okafogyottság címén sem szüntethető meg pusztán a vizsgált jogszabály hatályvesztése miatt. Jelen esetben ugyanakkor nem hagyható teljesen figyelmen kívül az sem, hogy az indítványozó képzéseit az Nftv. módosításának hatályba lépését követően Bécsbe helyezte át, még mielőtt az Oktatási Hivatal határozott volna az indítványozó képzéseiről, az elfogadott új szabályozás rendelkezései pedig szövegében és koncepciójában is eltérnek a korábban hatályos szabályozástól.
- [53] 2. Ahogyan arra a többségi döntés is utal, az Alkotmánybíróság az ügyben a saját eljárást a 3200/2018. (VI. 21.) AB végzésével az EUB eljárása idejére felfüggesztette. Lényegesnek tartom annak kiemelését, hogy az Alkotmánybíróság eljárást saját elhatározásából, az alkotmányos párbeszéd elvének megfelelően függesztette fel annak érdekében, hogy az ügyben esetlegesen felmerülő egyes európai uniós vonatkozású kérdések megítélésében az Alkotmánybíróság figyelembe vehesse az Európai Bíróság jogi álláspontját is. Az Alkotmánybíróság a felfüggesztő végzés meghozatalát követően fogadta el a 2/2019. (III. 5.) AB határozatát, mely szerint „az Alaptörvény autentikus értelmezője az Alkotmánybíróság, amelynek értelmezését más szerv által adott értelmezés nem ronthatja le, azt mindenkinek tiszteletben kell tartania. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény értelmezése során tekintettel van az Európai Unió tagsággal együtt járó, valamint a Magyarországot nemzetközi szerződés alapján terhelő kötelezettségekre.” (Indokolás [38]) Az eljárás felfüggesztéséről való döntés, vagy éppen egy ilyen döntéstől való tartózkodás ennek megfelelően minden hasonló esetben az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

[54] Lényegesnek tartom végezetül annak kiemelését is, hogy sem általában, sem pedig a jelen ügyben nem volt (lett volna) annak alkotmányjogi értelemben vett akadálya, hogy az Alkotmánybíróság úgy folytassa az eljárását az Európai Bíróság döntését követően, hogy az előtte folyamatban levő ügyet (amennyiben annak eljárásjogi feltételei fennállnak) a saját hatásköreinek maradéktalan gyakorlásával érdemben elbírálja.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

[55] A párhuzamos indokolás 2. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1810/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3319/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány visszautasításáról, és az eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény egésze, annak 4. § (2) bekezdése és 7. § a) pontja, valamint a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 76. § (1) bekezdés a) és b) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 76. § (2) bekezdése, valamint a 115. § (7) és (8) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján 62 országgyűlési képviselő fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványukban azt kérték, hogy az Alkotmánybíróság elsődlegesen állapítsa meg, hogy a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Módtv1.) a megalkotásának eljárására figyelemmel ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, ezért azt a hatálybalépésére visszamenőlegesen semmisítse meg.
- [2] Az indítványozók másodlagosan annak megállapítását kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy *i)* a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 76. § (1) bekezdés a) pontja és az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontjában a „működő, és ott ténylegesen felsőoktatási képzést folytató” szövegrész, *ii)* a Módtv1. 2. § (3) bekezdésének az Nftv. 76. § (2) bekezdését megállapító rendelkezése, *iii)* az Nftv. 115. § (7) bekezdésében az „(1) és” szövegrész, a „– föderatív állam esetében annak központi kormányzatával létrejött előzetes megállapodás kivételével –” szövegrész, a „Föderatív állam esetén az ennek alapjául szolgáló előzetes megállapodást a Módtv1. hatálybalépését követő hat hónapon belül kell megkötni.” szövegrész, az „és 2018. január 1-jét követően a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi képzésének első évfolyamára hallgató nem vehető fel” szövegrész és a „– de legfeljebb a 2020/2021-es tanévben –” szövegrész, *iv)* az Nftv. 115. § (7) bekezdésének egésze, *v)* a Módtv1. 4. § (2) bekezdésének az Nftv. 115. § (8) bekezdésében a „– de legfeljebb a 2020/2021-es tanévben –” szövegrészt megállapító rendelkezése, *vi)* az Nftv. 115. § (8) bekezdésének egésze, *vii)* a Módtv1. 7. § a) pontja és ahhoz kapcsolódóan a Módtv1. 4. § (2) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, X. cikk (1) bekezdésével és XI. cikk (1) bekezdésével, ez utóbbiakkal összefüggésben a XV. cikk (1)–(2) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésével, ezért a már hatályba lépett rendelkezéseket semmisítse meg, illetve a még hatályba nem lépett rendelkezések tekintetében mondja ki, hogy azok nem lépnek hatályba, illetve ezek hatálybalépését az Abtv. 61. § (2) bekezdése szerint függeszse fel.
- [3] 2. Az indítványozók előadták, hogy a Módtv1.-t az Országgyűlés az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban: HHSZ.) 45. alcíme szerint, kivételes eljárásban fogadta el. A HHSZ. 45. alcíme szerinti eljárásrend alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha azt a törvényalkotási igény objektíven igazolható, sürgős szüksége indokolja. Ilyen indok hiányában alkotmányos cél nélkül kerül sor a törvényalkotás formai garanciáinak megkerülésére, ami az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére vezet. Az érintett törvény kivételes eljárásban történő elfogadását az előterjesztő semmilyen érdemi indokkal nem támasztotta alá, ezért a parlamenti vita általános szabályainak mellőzésére alkotmányos indok nélkül került sor, így a törvény az indítványozók álláspontja szerint közjogi érvénytelenségben szenved.

- [4] 3. A művelődéshez való jog, illetve a tudományos kutatás, a tanulás és a tanítás szabadsága a legtöbb alapjoghoz hasonlóan nem korlátozhatatlan alapjog. Míg az állami fenntartású felsőoktatási intézmények esetében az államnak nagyobb mozgástere van a felsőoktatási autonómia korlátozásában, addig a nem állami (és közpénzben nem részesülő) felsőoktatási intézmények esetében ezek az alapvető jogok túlnyomórészt negatív kötelezettséget rónak csak az államra: az attól való tartózkodást írják elő, hogy az állam szükségtelenül vagy aránytalanul avatkozzon be a felsőoktatási autonómiába. Az indítványozók álláspontja szerint ebben a körben az alapvető minőségbiztosítási feladatok ellátásán túl nincs olyan másik alkotmányos érdek, amely a kiemelkedően magas alapjogi védelemben részesülő alanyi jogok korlátozását elkerülhetetlenné tenné, így igazolhatná, a támadott jogszabályi rendelkezések pedig nem felnek meg a fenti alkotmányossági követelményeknek, az alábbiak szerint.
- [5] 3.1. Az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi működéséhez feltételként írja elő, hogy „Magyarország Kormánya és a külföldi felsőoktatási intézmény székhelye szerinti állam kormánya által kötött – föderatív állam esetében, amennyiben a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére nem a központi kormányzat jogosult, annak központi kormányzatával létrejött előzetes megállapodáson alapuló – nemzetközi szerződés kötelező hatályát a felek elismerték”. Az indítványozók álláspontja szerint ez a szabályozás kétségtelenül korlátozza az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében (tanszabadság és tudományos kutatás szabadsága) és XI. cikk (1) bekezdésében (művelődéshez való jog) elismert jogokat, mivel egy felsőoktatási intézmény működésének feltételét határozza meg, amelynek hiányában a felsőoktatási intézmény mint ezen jogok egyik alanya nem fejtheti ki az alapjogi védelem alatt álló tevékenységét. Ezen túlmenően a támadott rendelkezés – az Nftv. eddig hatályos 76. §-a szerint már működő felsőoktatási intézmény továbbműködéséhez szükséges feltétel meghatározásával – egyúttal az oktatók tanítási szabadságát, a hallgatók tanulási szabadságát, illetve az egyetemi polgárok tudományos kutatáshoz való jogát is korlátozza, mivel annak teljesítése lehetetlenné teszi annak az intézményi keretnek a további működését, amelyben ezek az alanyi jogok érvényesülnek.
- [6] 3.1.1. Az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja vizsgálata során nem hagyható figyelmen kívül, hogy a korábbi szabályozás nem kívánta meg nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerését a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi működéséhez, csak a tartalmi feltételeket támasztott azzal szemben, áll az indítványban. Az új rendelkezést beiktató törvényjavaslathoz készült indokolás szerint a módosítást az tette szükségessé, hogy „az Európai Unió kívüli külföldi felsőoktatási intézmények magyarországi működése akkor lehet optimális, ha arról a származási ország és Magyarország Kormánya is tudomással bír, és mindkét Kormány támogatását fejezi ki az adott intézmény és képzései új helyszínen történő működése kapcsán”. Az indítványozók hivatkoznak arra, hogy a tudomásul bíráshoz mint alkotmányos célhoz nem elengedhetetlenül szükséges egy nemzetközi szerződés megkötése, valamint ezen alkotmányos cél fontosságához képest az okozott sérelem aránytalanul nagy. Mivel az alapvető jogoknak az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontjában megjelenő korlátozása más alapvető jog vagy alkotmányos érték eléréséhez nem elengedhetetlenül szükséges, illetve annak elérésére nem alkalmas, valamint az elérni kívánt célhoz képest aránytalan, az sérti az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdését és XI. cikk (1) bekezdését.
- [7] 3.1.2. Az, hogy az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja formailag ugyan törvényben, de ténylegesen a Kormány szabad mérlegelésétől teszi függővé az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében és XI. cikk (1) bekezdésében elismert alapvető jogok gyakorlását, megsérti azt a követelményt, hogy alapvető jogok korlátozására csak normatívan kerülhet sor, illetve lehetőséget ad arra, hogy alapvető jogot önkényesen korlátozzanak. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének a törvényi szabályozást előíró rendelkezése mellett az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdése kifejezetten utal arra, hogy csak törvényben, tehát normatív feltételek mellett, a diszkreció kizárásával kerülhet sor ezen alapvető jog korlátozására. Az indítványozók álláspontja szerint az alapvető jog gyakorlásának mérlegelési szempontok nélküli, diszkrecionális döntéshez kötése egyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében elismert, a jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményét sérti.
- [8] 3.1.3. Az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja föderális berendezkedésű államok esetében teljesíthetetlen feltételt tartalmaz, ami az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésének és XI. cikk (1) bekezdésének sérelme mellett az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság követelményét is sérti az indítványozók szerint. Abban

az esetben, ha egy föderális államban az oktatási tárgyú nemzetközi szerződések megkötése a tagállam kizárólagos hatáskörébe tartozik, a központi kormányzat a kizárólagosságból fakadóan nem jogosult a tárgykörben nemzetközi jogi kötelezettséget vállalni. Az indítványozók álláspontja szerint az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja szerinti „előzetes megállapodás” már önmagában is a szerződéskötési jogban ismeretlen, meg nem határozható tartalmú fogalom, amely szerződéskötési hatáskört feltételez a központi kormányzat részére. Az „előzetes megállapodás” fogalma olyan szinten bizonytalan tartalmú, ami a jogállamiság részét képező jogbiztonságból levezethető normavilágosság sérelmét idézi elő, – áll az indítványban. Ezen túlmenően olyan államok esetében, ahol a központi kormány egyáltalán nem rendelkezik hatáskörrel oktatási tárgyú nemzetközi szerződések megkötésére, a feltétel teljesíthetetlen is. A magyar állam megsérti az Alaptörvény mellett az általános nemzetközi jogi szabályokat is, „ha abban kíván előírásokat meghatározni, hogy egy másik szuverén állam a belső alkotmányos szabályaitól eltérően kössön esetlegesen nemzetközi szerződést”.

- [9] 3.1.4. Az indítványozók álláspontja szerint az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontjának alaptörvény-ellenessége értelemszerűen kihat az ahhoz kapcsolódó átmeneti szabályokra is, ezért az előzőekben kifejtett okokból az Nftv. 115. § (7) bekezdésében az „(1) és” szövegrész, a „– föderatív állam esetében annak központi kormányzatával létrejött előzetes megállapodás kivételével –” szövegrész, a „Föderatív állam esetén az ennek alapjául szolgáló előzetes megállapodást a Módtv2. hatálybalépését követő hat hónapon belül meg kell kötni” szövegrész is sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a X. cikk (1) bekezdését és a XI. cikk (1) bekezdését.
- [10] 3.2. Az Nftv. korábban hatályos 76. § (1) bekezdése egyebek mellett azt a feltételt támasztotta a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi működésével szemben, hogy az a származási országában államilag elismert felsőoktatási intézménynek minősüljön. Ehhez képest a Módtv1. az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontjában további feltételként határozta meg, hogy az ilyen felsőoktatási intézmény a származási országában ténylegesen felsőoktatási képzést folytasson. Az indítványozók álláspontja szerint nincsen olyan másik alapvető jog vagy alkotmányos érték, ami ezen további korlátozást elkerülhetetlenül szükségessé tenné. Egy Magyarországon működő külföldi felsőoktatási intézmény működésének színvonala nem áll értékelhető összefüggésben azzal, hogy a származási országban tényleges oktatási tevékenységet végez-e vagy sem, továbbá a törvényjavaslat indoklása sem tartalmaz indokot arra nézve, hogy miért elkerülhetetlenül szükséges ez a korlátozás.
- [11] Elvben elképzelhető, hogy a törvényalkotó minőségbiztosítási jellegű cél, a felsőoktatás színvonalának biztosítása érdekében alkotta meg ezt a korlátozást, abból a feltételezésből kiindulva, hogy a származási országban folytatott felsőoktatási tevékenység egyfajta garanciát jelent a magyarországi képzés színvonalára nézve is. Egy ilyen feltételezés azonban a jogkorlátozás elkerülhetetlenségét nem alapozza meg, továbbá ez a cél enyhébb jogkorlátozási eszközökkel, így különösen a magyarországi képzés minőségbiztosítási feltételeinek szigorításával is elérhető, ezért a szükségesség hiányán felül aránytalan jogkorlátozás is. Mindez együttesen arra vezet, hogy az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontjának támadott szövegrésze – különösen, hogy már működő felsőoktatási intézmények működését korlátozza – sérti az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdését és a XI. cikk (1) bekezdését.
- [12] Figyelemmel arra, hogy az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontjának támadott szövegrésze ténylegesen egyetlen Magyarországon működő felsőoktatási intézményre, valamint közvetetten annak oktatóira, kutatóira és hallgatóira vonatkozik, az felveti a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértését is. Ez a rendelkezés a Magyarországon működő külföldi felsőoktatási intézmények közül a származási országban kampusszal nem rendelkező egyetlen intézmény számára a többi, összehasonlítható helyzetben lévő, Magyarországon működő külföldi felsőoktatási intézményhez képest olyan hátrányt okoz, amely alapvető joggal összefüggésben merül fel, így az akkor nem sérti az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését (diszkriminációtilalom), ha a szükségesség-arányosság követelményeinek megfelel. Az előzőekben kifejtettek szerint sem a szükségesség, sem az arányosság nem teljesül az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontjának támadott szövegrészevel összefüggésben, ezért az sérti az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését is.
- [13] 3.3. A Módtv1. 2017. szeptember 1-jén hatályba lépő 2. § (3) bekezdése az Nftv. 76. § (2) bekezdését úgy módosítja, hogy a működési engedély kiadása megtagadásának a jelenleg hatályos jogszabályi szövegben szereplő mérlegelési szempontjait („ha az alapján megállapítható, hogy a magyarországi és a székhely szerinti országban érvényes működési és képzési feltételek jelentősen eltérnek”) elhagyja. A hatósági döntés mérlegelési szempontok nélküli, diszkrecionális döntéshez kötése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében elismert,

a jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményét sérti, figyelemmel arra, hogy a kérdés alapvető jog gyakorlását érinti. A mérlegelési szempontok meghatározása nélküli hatósági döntéshozatali lehetőség pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében szabályozott jogorvoslathoz való alapjog kiüresítését is jelenti, mivel a tartalmi szempontok hiányában a közigazgatási hatósági határozat bírósági felülvizsgálata formálissá válik.

- [14] 3.4. Az Nftv. 115. § (7) bekezdése szerint annak a Magyarországon működő felsőoktatási intézménynek, amely 2018. január 1-jéig nem teljesíti a Módtv1.-gyel az Nftv.-be iktatott új rendelkezések szerinti feltételeket, az Oktatási Hivatal a működési engedélyét visszavonja, és 2018. január 1-jét követően a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi képzésének első évfolyamára hallgató nem vehető fel. Az Oktatási Hivatal a működési engedély visszavonásáról közigazgatási eljárásban határoz. Mivel a feltételek teljesítésére 2018. január 1-ig az érintett felsőoktatási intézménynek lehetősége van, ezt a hatósági eljárást az Oktatási Hivatal csak 2018. január 1-jét követően indíthatja meg. Ebben az eljárásban hoz döntést az Oktatási Hivatal arról, hogy az adott felsőoktatási intézmény a működéséhez előírt feltételeknek megfelel-e. Mindaddig, amíg ezen feltételek hiányát az Oktatási Hivatal végrehajtható, jogerős döntésében nem állapítja meg, nincsen olyan jogi aktus, ami a feltételek fennállásról vagy fenn nem állásról kötéserővel döntést hozna. Ehhez képest az érintett felsőoktatási intézményekre nézve a feltételeknek való esetleges meg nem felelésből fakadó egyik jogkövetkezmény, az új hallgatók felvételének tilalma automatikusan, formalizált jogi eljárás és jogorvoslati lehetőség nélkül beáll 2018. január 1-jével. Ez az indítványozók álláspontja szerint sérti a jog kiszámítható és előre látható működésének követelményét, ezért ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság követelményével.
- [15] 3.5. A Módtv1. 7. § a) pontja hatályon kívül helyezi az Nftv. 77. § (4) bekezdésének a Gazdasági és Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (a továbbiakban: OECD) valamely részes államában elismert felsőoktatási intézmény képzésének magyarországi felsőoktatási intézmény által történő nyújtására vonatkozó, ott megjelölt lehetőséget. Ezen képzések jelenlegi folytatása az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdése és XI. cikk (1) bekezdésének védelme alatt áll, mivel az a tanszabadság része, hogy milyen képzést és milyen tartalommal nyújthatnak a felsőoktatási intézményekben. Ez a szabadság értelemszerűen – más alapvető jogokhoz hasonlóan, de a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések szövegezése szerint is – törvényben korlátozható ugyan, de a korlátozásnak meg kell felelnie az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti feltételeknek, illetve az nem lehet az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését sértően diszkriminatív. A jelenleg az Nftv. 77. § (4) bekezdése szerint nyújtható képzések, illetve az azokat nyújtó intézmények homogén csoportot képeznek, mivel a fennálló jogszabályi keretek között azonos feltételek szerint végezhetnek – az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdése és XI. cikk (1) bekezdése szerinti alapjogok védelmi körébe tartozóan – kutatási és oktatási tevékenységet.
- [16] A törvényjavaslat indokolása és a parlamenti vitában elhangzottak alapján az indítványozók álláspontja szerint nincsen olyan kényszerítő, más módon el nem érhető alkotmányos érték, amelyhez az OECD államai felsőoktatási intézményeire való utalás hatályon kívül helyezése elkerülhetetlenül szükséges lenne, az esetlegesen fokozottabb minőségbiztosítási célok érvényesítésére pedig enyhébb alapjog-korlátozás, az Oktatási Hivatal ellenőrzési jogkörének kiterjesztése is alkalmas.
- [17] Abban az esetben, ha az állam a nem magyarországi szervek által akkreditált felsőoktatási képzések fokozottabb minőségbiztosítási célú ellenőrzését tűzte volna ki célul, akkor ennek szükségessége szempontjából nincsen semmilyen, tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű különbség az Európai Gazdasági Térségben (a továbbiakban: EGT) részes államok és az OECD tagállamok között, ezért a megkülönböztetés nemhogy az alapjogok vonatkozásában megvalósuló megkülönböztetésre alkalmazandó szükségesség-arányosság tesztjének nem felel meg, de még a nem alapjogok esetén érvényesülő észszerűségi követelményt sem teljesíti.
- [18] A már élvezett alanyi alapvető jogokat, jelen esetben az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében és XI. cikk (1) bekezdésben elismert alapjogokat a jogalkotó a jövőre nézve korlátozhat ugyan, de ennek a korlátozásnak meg kell felelnie az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében meghatározott követelményeknek, ami az előzőekben kifejtettek szerint a támadott törvényi rendelkezésekkel összefüggésben nem teljesül. A már élvezett jogosultságok jövőre nézve való elvonása pedig alkotmányos indok hiányában – a tartalmi alapjogsértésen túl – a bizalomvédelem elvének megsértésén keresztül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére is vezet.
- [19] Mindezekre figyelemmel a Módtv1. 7. § a) pontja ellentétes az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésével és XI. cikk (1) bekezdésével, valamint ezen alapjogokra tekintettel az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésével. A Módtv1. 7. § a) pontjának alaptörvény-ellenessége értelemszerűen kihat az ahhoz kapcsolódó átmeneti szabályokra is,

ezért az előzőekben kifejtett okokból a Módtv1. 4. § (2) bekezdése is sérti az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdését és XI. cikk (1) bekezdését, valamint ezen alapjogokra tekintettel az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését.

- [20] 4. Az indítványozók álláspontja szerint a törvényhozó az érintett felsőoktatási intézményeknek nem biztosított az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő kellő felkészülési időt a Módtv1. rendelkezéseivel megállapított feltételeknek való megfelelés érdekében. Jelen esetben a kellő felkészülési idő jelenleg fennálló alanyi jogok (működési engedély) megtartásához szükséges, ezért a normaszöveg megismerésén túl magában foglalja az ahhoz szükséges időt, hogy észszerű magatartás tanúsítása mellett a megváltozott feltételeknek megfelelőhessenek az érintett felsőoktatási intézmények. A felsőoktatási igazgatási normákra, így a működési engedély kiadására, vagy a szakok és képzések akkreditációjának időigényére figyelemmel a törvényalkotó nem biztosított kellő felkészülési időt a megváltozott szabályok alkalmazására való felkészüléshez, különös figyelemmel arra, hogy nincs olyan „égető kényszer”, ami a megváltozott szabályoknak ilyen, „relatíván gyors” alkalmazását elkerülhetetlenné tenné, ezzel pedig az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét idézte elő. Mivel a Módtv1. 4. §-ában megállapított átmeneti szabályok megsemmisítése, illetve hatályba nem lépésének kimondása éppen ellentétes hatással, az azonnali hatályosulással járna, a kellő felkészülési idő hiánya csak az indítványban is támadott alaprendelkezések megsemmisítésével, illetve „hatályba nem lépésével” orvosolható – áll az indítványban.
- [21] 5. Az Nftv. 115. § (7) bekezdése, illetve a Módtv1. 4. § (2) bekezdésének az Nftv. 115. § (8) bekezdését megállapító rendelkezése alapján a jelenleg az Nftv. 76. §-a szerinti külföldi felsőoktatási intézményben, illetve a 77. § (4) bekezdése szerint OECD államban akkreditált képzés licencia alapján magyarországi felsőoktatási intézmény által nyújtása során a jelenlegi hallgatók legfeljebb a 2020/2021-es tanévben fejezhetik be a tanulmányaikat. Az indítványozók álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett bizalomvédelem és az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdése szerinti művelődéshez való jogból fakadó alkotmányos követelmény, hogy a hallgató a már megkezdett felsőoktatási képzését a tőle elvárható észszerű erőfeszítés mellett befejezhesse. Ennek az alkotmányos követelménynek a B. A. és az M. A. képzések esetében a támadott rendelkezések megfelelnek. A doktori képzések esetében azonban a jelenleg Magyarországon működő külföldi felsőoktatási intézmények egy részében – a hatályos Nftv. 76. § (5) bekezdésével összhangban, teljesen jogszerűen – nem a magyar Nftv. képzési szerkezete szerint folyik az oktatás, így a doktori képzés akár hat évig is eltarthat. Az érintett, jelenleg is a doktori képzésben részt vevő hallgatók közül a 2016/2017-es, vagy a 2017/2018-as tanévben képzésüket megkezdő hallgatók észszerű erőfeszítés mellett sincsenek abban a helyzetben, hogy a fokozatukat a 2020/2021-es tanév végéig megszerezzék, így a vonatkozásukban a támadott szövegrészek sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdését.
- [22] 6. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja és az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján az indítvány az arra jogosultaktól származik, azt a parlamenti képviselők több mint egy-egyede terjesztette elő. Az indítványozók az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelmet terjesztettek elő; megjelölték az Alaptörvény, illetve az Abtv. azon rendelkezéseit [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pont, Abtv. 24. § (1) bekezdés] amelyek megállapítják az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Előadták az eljárás megindításának az indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], továbbá megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozók indokolták, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miatt ellentétesek az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont] és kifejezett kérelmet terjesztettek elő a támadott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [23] 7. A beadvány benyújtását követően az Alkotmánybíróság – az Abtv. 58. § (1) bekezdése alapján hiánypótlásra hívta fel az indítványozókat, valamint – az Abtv. 57. § (1) bekezdése alapján – felkérte az igazságügyi minisztert, az emberi erőforrások miniszterét, valamint a külgazdasági és külügyminisztert az indítvánnyal kapcsolatos álláspontjának kifejtésére. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma az érintett tárcákkal egyeztetett álláspontját megküldte az Alkotmánybíróság részére.

- [24] Az indítványozók beadványuk kiegészítése során – a kellő felkészülési idő hiányának állított sérelme körében – arra hivatkoztak, hogy az Nftv. módosítása a külföldi felsőoktatási intézmények magyarországi működéséhez szükséges engedély megszerzésével összefüggésben támaszt többletfeltételeket. Azon külföldi felsőoktatási intézmények esetében, amelyek a Módtv1. kihirdetésekor rendelkeztek magyarországi működési engedéllyel, mindez meglévő jogosultságokat érint, ezért az új feltételeknek való megfelelést a felkészülési idő szigorúbb mércéje szerint kell megítélni. A Módtv1. által megállapított Nftv. 115. § (7) bekezdéséből következően az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja szerinti előzetes megállapodást 2017. október 12-ig kell megkötni, az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja szerinti nemzetközi szerződés kötelező hatályát 2017. december 31-ig kell mindkét félnek elismernie, illetve az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontja szerinti tényleges felsőoktatási képzést legkésőbb 2017. december 31-ig kell megkezdeni. Az előzetes megállapodás megkötésére nyitva álló hat hónapos határidő – függetlenül attól, hogy köthető-e ilyen, közelebből meg nem határozott jogi státuszú előzetes megállapodás –, valamint a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére nyitva álló határidő a szerződéskötési eljárás időigényére és a diplomáciai kapcsolatok sajátosságaira figyelemmel irreálisan rövid. Az előzetes megállapodás megkötése, illetve nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerése ráadásul teljes egészében független az érintett felsőoktatási intézmények magatartásától, így ennek a kötelezettségnek „a jogszabály címzettjei jó-hiszemőségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem” tudnának megfelelni. A székhely szerinti államban folytatott tényleges felsőoktatási tevékenység megkezdésére a Módtv1. 2017. december 31-i határidőt szabott, azonban az akadémiai év sajátosságaira figyelemmel ténylegesen legkésőbb 2017. szeptemberében meg kell kezdeni ahhoz a tényleges felsőoktatási tevékenységet, hogy az 2017. december 31-ig folyamatban legyen. A 2017. szeptemberétől kezdett képzésre a hallgatóknak a jelentkezésüket 2017. tavaszán meg kell tenniük, vagyis az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontja idevágó fordulatának alkalmazására – a 2017. áprilisi kihirdetésre figyelemmel – ténylegesen egyáltalán nem biztosított felkészülési időt a jogalkotó.
- [25] Az indítványozók továbbá arra is hivatkoztak, hogy a Magyarországon működési engedéllyel rendelkező külföldi felsőoktatási intézmények közül egyedül a hivatkozott egyetem nem felel meg az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontjának új fordulata szerinti feltételnek, figyelemmel az Oktatási Hivatal honlapján közzétett, Magyarországon működési engedéllyel rendelkező külföldi felsőoktatási intézmények körére.
- [26] 8. Az indítvány előterjesztését követően 2017. december 7-én, az Európai Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt C-66/18 ügyszámon bírósági eljárást indított. Az Alkotmánybíróság teljes ülése a 3199/2018. (VI. 21.) AB végzésével – az Abtv. 60. §-a és az Ügyrend 45. §-a alapján – a megindított EUB-eljárás befejezéséig felfüggesztette az eljárását. Az EUB 2020. október 6-án hozta meg a döntését a C-66/18 ügyszámon előtte folyamatban volt ügyben. Tekintettel arra, hogy az EUB fent hivatkozott döntésével megszűnt a felfüggesztés oka, az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 45. § (5) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz eljárás folytatásáról határozott.
- [27] Az eljárás folytatása során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy 2021. május 27-én a Magyar Közlöny 97. számában kihirdetésre került a 2021. évi LIV. törvény az Európai Unió Bírósága C-66/18. számú ügyben hozott ítéletének végrehajtása érdekében a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról (a továbbiakban: Módtv2.). Az indítványozók a Módtv2.-ben foglalt, az Nftv.-t érintő törvénymódosításra tekintettel nem egészítették ki az absztrakt utólagos normakontroll indítványukat.
- [28] Az indítvány benyújtását követően a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 12. §-a alapján a Módtv1. egésze hatályon kívül helyezésre került, 2019. január 1-jével. Az indítvány formai okból állította a Módtv1. egészének az alaptörvény-ellenességét, arra hivatkozva, hogy nem álltak fenn a kivételes eljárásban történő tárgyalás feltételei a Módtv1. törvényjavaslata tárgyalása során. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Módtv1. egésze már nincs hatályban. Az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) és b) pontja szintén hatályukat veszítették.
- [29] Az Abtv. 64. § e) pontja alapján az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja az indítványt, ha a vizsgált jogszabály hatályvesztését állapítja meg. Az Abtv. e rendelkezése alapján ez alól csak a bírói kezdeményezés és az alkotmányjogi panasz alapján indult, konkrét normakontrollra irányuló eljárások jelentenek kivételt [38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [19], megerősítette: 31/2015. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [17]; 3388/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [30] Tekintettel arra, hogy az indítvány absztrakt utólagos normakontrollra irányul, az Alkotmánybíróság az indítványnak azon részeit, amelyek a hatályukat veszített jogszabályi rendelkezések felülvizsgálatát kezdeményezték [Módtv1. egésze, annak 4. § (2) bekezdése és 7. § a) pontja, Nftv. 76. § (1) bekezdés a) és b) pontjai] az Abtv. 64. § e) pontja alapján, a rendelkező rész 1. pontjában foglaltak szerint visszautasította.

- [31] 9. Az Alkotmánybíróságnak az absztrakt utólagos normakontroll indítvány elbírálása során figyelemmel kellett lennie az elbírálás időpontjában hatályban lévő Módtv2. szabályozására. Ez alapján vizsgálnia kellett azt, hogy a Módtv2.-nek az indítvány elbírálásakor hatályos szabályozása tükrében az absztrakt utólagos normakontroll indítványban a Módtv1.-gyel módosított Nftv. támadott rendelkezései állított alaptörvény-ellenessége az indítványban kifejtett alkotmányossági indokok alapján érdemben vizsgálható-e; az indítványban támadott törvényi rendelkezésekre nézve megfogalmazott alkotmányossági kérdések változatlan formában megválaszolhatók-e.
- [32] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozók által előterjesztett absztrakt utólagos normakontroll indítvány a Módtv2. által az Nftv. szabályozásába beemelt új szabályozási koncepció és új törvényi szabályozás alapján érdemben már nem bírálható el. Az indítványban megfogalmazott alkotmányossági kérdések a koncepcionálisan megváltozott jogi szabályozás keretein belül változatlan formában már nem válaszolhatók meg, ezért az indítvány okafogyottá vált [vö. 3210/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [7]].
- [33] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Módtv2. által bevezetett új szabályozási modell alapvetően tér el az indítvánnyal támadott korábbi szabályozási modelltől. A Módtv2. címe és az ahhoz kapcsolódó törvényi indokolás is egyértelművé teszi azt, hogy az EUB C/66-2018. számú ügyben hozott ítéletének a végrehajtásaként alkotta meg a törvényalkotó a Módtv2.-t, amelyben az Európai Unió tagállama (Németország) tartományának (Bajorország) törvényi szabályozását vette alapul, azt alkalmazta a hazai szabályozásra.
- [34] Mindez azt támasztja alá, hogy egy új szabályozási koncepciót vett át a Módtv2.-ben a törvényalkotó. A Módtv2.-vel megállapított új törvényi rendelkezések ennek az új szabályozási koncepciónak a részei, az egyes törvényi rendelkezések tartalmilag szorosan kapcsolódnak egymáshoz, csak együtt és egymásra tekintettel értelmezhetők az új szabályozási koncepción belül. Az indítvánnyal támadott Módtv1. szabályozása (annak az Nftv.-t módosító támadott rendelkezései) ezzel szemben más szabályozási koncepciót követett, a támadott törvényi rendelkezések – az indítványozók szerint is – szintén szoros tartalmi kapcsolatban álltak egymással. Az indítványban felvetett egyes alkotmányossági kérdések a Módtv1. szabályozási koncepcióján belül, és annak az egymással szoros tartalmi kapcsolatban álló szabályaira nézve kerültek megfogalmazásra, ezért azok az Alkotmánybíróság megítélése szerint változatlan formában már nem értelmezhetők és nem válaszolhatók meg a Módtv2.-vel bevezetett új szabályozási koncepción belül és új törvényi rendelkezések tekintetében.
- [35] Az Alkotmánybíróság az indítvány egyes indítványi elemeit (az ezekben támadott, a Módtv1.-gyel módosított Nftv. rendelkezéseket) külön-külön is összevetette a Módtv2. törvényi rendelkezéseivel, figyelembe véve az indítvány azon alkotmányossági érveit és indokait, amelyek az egyes indítványi elemekkel eredetileg támadott Nftv. törvényi rendelkezések állított alaptörvény-ellenességét támasztották alá. Ennek eredményeként is az volt megállapítható, hogy az absztrakt utólagos normakontroll indítvány a Módtv2. által az Nftv.-ben megváltoztatott szabályozási koncepcióban és jogszabályi környezetben az eredeti érvelése és alkotmányossági indokolása alapján már nem vizsgálható. A már nem hatályos, eredetileg támadott Nftv. rendelkezések – hatályvesztésükre tekintettel – absztrakt utólagos normakontroll hatáskörben nem vizsgálhatók. A már hatályukat veszített, és eredetileg támadott törvényi rendelkezések helyébe lépett új szabályok hivatalból nem vizsgálhatók absztrakt utólagos normakontroll hatáskörben, továbbá már nem hordozzák az eredeti indítványban megfogalmazott alkotmányossági problémákat (tekintettel az új tartalomra).
- [36] A még hatályban lévő, az Nftv. korábbi (a Módtv1. által meghatározott) szabályozási koncepciójában is szereplő, támadott törvényi rendelkezések egy része – az időmúlásra tekintettel – formális hatályon kívül helyezéssel is hatálytalanná vált; az azokban foglalt törvényi határidők már elteltek, illetve rendelkezéseik már teljességbe mentek, így tartalmilag kiüresedtek.
- [37] Más részük, mint a korábbi szabályozási koncepciót tükröző, annak részét képező törvényi rendelkezés már nem ítélt meg az absztrakt utólagos normakontroll indítványban eredetileg felhozott alkotmányossági érvek, illetve indokok alapján, mert azok – figyelemmel az Abtv. 52. § (2) bekezdésében írt indítványhoz kötöttség követelményére is – változatlan formában nem értelmezhetők az új szabályozási koncepcióban és új jogszabályi környezetben. Ezek a szabályok szorosan kötődtek a korábbi szabályozási környezethez, az abban szereplő többi szabályhoz, illetve ahhoz a (tény)helyzethez, amelyben ezekkel összefüggésben alkotmányossági problémákat fogalmaztak meg az indítványozók. A jogi szabályozás tehát koncepcionálisan és tartalmilag is lényegesen megváltozott, és megváltozott az a (tény)helyzet is, amelyben az alkotmányossági kérdéseket a korábban hatályos szabályozási koncepció/szabályok alapján az indítvány megfogalmazta.

[38] 10. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az absztrakt utólagos normakontroll indítvány nyilvánvalóan okafogoyottá vált, ezért az eljárást az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján a rendelkező rész 2. pontjában foglaltak szerint megszüntette.

Budapest, 2021. július 6.

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1036/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3320/2021. (VII. 23.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Gyulai Törvényszék 14.Bf.21/2019/29. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Magyar György ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Gyulai Törvényszék 14.Bf.21/2019/29. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A Békési Járásbíróság mint elsőfokú bíróság a 2018. október 25-én meghozott 1.B.34/2018/26. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak bűntettében [Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 197. § (2) bekezdés] és gyermekpornográfia bűntettében [Btk. 204. § (1) bekezdés a) pont 2. fordulat]. Ezért 9 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre, 8 év közügyektől eltiltásra, és bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől végleges hatályú eltiltásra ítélte, amelynek keretében tizenhét évét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll. Rendelkezett a vádlott feltételes szabadságra bocsáthatóságának legkorábbi időpontjáról, az eljárás során lefoglalt bűnjelekről, és az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről.
- [3] 1.2. A terhelti és a védői fellebbezés alapján eljárva a Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság a 14.Bf.21/2019/29. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal, hogy pontosította az indítványozó személyazonosító okmányának számát, és telefonos elérhetőségét rögzítette. Rendelkezett továbbá a másodfokú eljárásban felmerül bűnügyi költség viseléséről.
- [4] A másodfokú bíróság az eljárása során 2019. április 9. napján nyilvános ülést tartott, amelyen a tanács elnökeként dr. A. É. járt el. Az eljárás későbbi szakaszában a bíróság az ügyészi és védői bizonyítási indítványokra tekintettel szükségessé vált bizonyítás felvételére 2019. november 22. napján zárt tárgyalást tartott, amelyen a tanács elnökeként dr. Cs. M. É. járt el. A másodfokú határozat kihirdetésére 2019. december 6. napján került sor, ahol a tanács elnökeként szintén dr. Cs. M. É. járt el.
- [5] 2. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 6. cikk 1. pontját.
- [6] 2.1. Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme részben a törvényes bíróhoz való jog sérelme folytán merül fel.

- [7] Az indítványozó érvelése szerint a Gyulai Törvényszék 2019. október 1. napján módosított ügyelosztási rendjének mellékletei határozzák meg a törvényszéken eljáró bírók által intézett és tárgyalta ügycsoportokat. Az ügyelosztási rend mellékletében dr. Cs. M. É. a törvényszékre beosztott bírók által intézett elsőfokú ügyek tekintetében van feljogosítva a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények tárgyalására. Az ügyelosztási rend B.3. számú mellékletében a fellebbviteli ügyek elbírálására beosztott és kirendelt bírók között dr. Cs. M. É. nem szerepel.
- [8] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét idézte elő a másodfokú eljárás indokolatlan, a bíróság inaktivitásában megmutatkozó elhúzódnása. A 2019. április 9-én megtartott nyilvános ülést követően ugyanis a másodfokú eljárásban érdemi eljárási cselekmény csak 2019. november 22-én történt. Ezáltal a másodfokú bíróság megsértette a 2/2017. (II. 10.) AB határozatban kifejtett alkotmányos követelményt, mert a büntetés kiszabása során az eljárás bírói inaktivitásában megmutatkozó elhúzódnása ellenére az első fokon kiszabott büntetés mértékét nem enyhítette. Erre tekintettel az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság megsértette az az eljárás észszerű időn belüli befejezéshez való jogát.

II.

- [9] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [10] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz az érdemi elbírálás Abtv.-ben foglalt törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [12] 2. Nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek az EJEE 6. cikk 1. pontjának a sérelmére történő hivatkozás, figyelemmel arra, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban csupán a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata kérhető. A bírói döntések nemzetközi egyezménybe ütközésének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján nincs hatásköre [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [125]].
- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [14] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság már előjáróban kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [38]].
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint ügyében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyrészt azért sérült, mert olyan bírót járt el, aki az ügy elbírálásakor a nyilvánosan elérhető ügyelosztási rend alapján nem járhatott volna el, másrészt azért, mert a másodfokú eljárás inaktivitásában megmutatkozó elhúzódnása ellenére az első fokon kiszabott büntetés mértékét a másodfokú bíróság nem enyhítette.
- [16] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz a törvényes bíróhoz való jog és az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog állított sérelmével összefüggésben felveti a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [17] Az indítványt ezért – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – érdemben vizsgálta.

IV.

- [18] Az indítvány nem megalapozott.
- [19] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítvánnyal érintett alkotmányos tartalmát.
- [20] 1.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében megerősített és továbbfejlesztett [lásd: 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [23]].
- [21] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [22] 1.2. A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Nevesíteni lehet ugyanakkor számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tisztességes bírósági eljárás része a bírósághoz fordulás joga {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, a tárgyalás igazságosságának biztosítása {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a törvény által létrehozott bíróság {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]} független és pártatlan eljárása {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, illetve a perek észszerű időn belül való befejezése {2/2017. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [51]–[52]} és az indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a tisztességes eljárásnak része, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 116, 118; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.
- [24] 1.3. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}. Emellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban egyes alapjogok esetében további kritériumok határozhatók meg, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét voltukban sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett [lásd: 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [25] Ezekben az esetekben a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) keretén belül alakítandó ki olyan ismérvszisztem, amely annak tartalmát adja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy saját dogmatikája van annak, mi számít „bíróságnak” {3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]}, mikor „törvényes” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}, „független” és „pártatlan” {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]} az eljáró testület.

- [26] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó a törvényes bíróhoz való jog sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette a törvényes bíróhoz való jog alkotmányos tartalmát az ügyelosztási rend közzétételére vonatkozó törvényi szabályozással összefüggésben.
- [27] 2.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés].” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}
- [28] A Bszi. 8. §-a tehát a törvény alapelvei között rögzíti a törvényes bíróhoz való jogosultságot, és meghatározza a törvényes bíró fogalmát. A törvényes bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró. A jogalkotó a Bszi. normaszöveg-javaslatához fűzött indokolásban kifejezetten hangsúlyozta, hogy „[e]zen alapelvi rendelkezésekhez való szoros kapcsolódása okán, illetve arra tekintettel, hogy ezen jog biztosításának egyik garanciája az ügyelosztási rend kialakítása, a törvény az Alapelvek között helyezi el az ügyelosztási rendre vonatkozó részletszabályokat.” A Bszi. 11. § (2) bekezdése garanciális szabályként előírja, hogy „[a]z ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni”.
- [29] Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – figyelemmel volt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJB) gyakorlatában megjelenő azon lényeges szempontra, hogy az eljáró bíró kiválasztásának, illetve az ügyelosztási rend elveinek és egyéb törvényi szempontjainak mindig ellenőrizhetőnek kell lennie. Ellenkező esetben a szabályozás felvetheti, hogy a függetlenség és pártatlanság hiányának látogatát keltse, és hogy nem biztosítja azt az előreláthatóságot és bizonyosságot, amely ahhoz kell, hogy egy bíróság „törvény által felállított” bíróságnak minősüljön {EJB *Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* (57774/13.), 2016. január 12., 63. bekezdés; lásd részletesen: 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [50]–[54]}.
- [30] 2.2. Az indítványozó érvelése szerint a Gyulai Törvényszék 2019. október 1. napján módosított ügyelosztási rendjének mellékletei határozzák meg a törvényszéken eljáró bírók által intézett és tárgyalta ügycsoportokat. Az ügyelosztási rend mellékletében dr. Cs. M. É. a törvényszékre beosztott bírók által intézett elsőfokú ügyek tekintetében van feljogosítva a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények tárgyalására. Az ügyelosztási rend B.3. számú mellékletében a fellebbviteli ügyek elbírálására beosztott és kirendelt bírók között dr. Cs. M. É. nem szerepel.
- [31] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy a Gyulai Törvényszék honlapján a 2019. évre – az alkotmányjogi panasz benyújtásakor – elérhető ügyelosztási rend szerint a fellebbviteli ügyek elbírálására beosztott és kirendelt bírók között dr. Cs. M. É. nem szerepel.
- [32] Az Alkotmánybíróság az indítványban állított alapjogsérelem súlyára tekintettel, az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján megkereste az indítványi kérelemmel érintett bíróság vezetőjét.
- [33] A Gyulai Törvényszék elnöke az Alkotmánybíróság megkeresésére kifejtette, hogy a 14.Bf.21/2019. számú ügyben a másodfokú tanács elnökeként – a közzétett ügyelosztási rendnek megfelelően – eredetileg dr. A. É. járt. Az érdemi elbírálásban ugyanakkor azért nem ő vett részt, mert 2019. november 6-tól kezdődően táppénzes állományba került, majd pedig 2019. november 25-én a Budapest területén működő ítéletábrla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság az SZ29/2019/4. számú határozatával a bírói tisztségéből felfüggesztette, amelynek hatálya jelenleg is fennáll.
- [34] A törvényszék elnöke – utalva a Bszi. 11. § (2) bekezdésére – kifejtette, hogy a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás 119. § (1) bekezdése alapján „[a] közzétett ügyelosztási rendtől kizárólag az eljárási törvényekben szabályozott esetekben vagy a bíróság működését érintő fontos

okból lehet eltérni”. A konkrét esetben ilyen, a bíróság működését érintő fontos oknak minősült a tanács elnökének váratlan távolléte. Emellett a Be. 79. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján is soronkívüliség állt fenn, mert az ügyben a terhelt letartóztatásban volt, és az eljárásban tizennyolcadik életévét be nem töltött sértett vett részt. Ebből következően a terheltnek és a sértettnek az eljárás során kívüli lefolytatásához fűződő érdeke megkövetelte az ügyelosztási rendtől való eltérést.

- [35] A törvényszék elnöke ezért az ügyet az ügyelosztási rend B.3. mellékletében meghatározottaktól eltérően dr. Cs.-M. É.-re osztotta át, követve ebben az ügyelosztási rend 3.7.1. pontjában írt eljárási rendet.
- [36] 2.3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a Gyulai Törvényszék elnöke a közzétett ügyelosztási rendtől a bíróság működését érintő fontos okból – az ügyelosztási rendben meghatározott eljárási rendben – tért el. Erre tekintettel a másodfokú bíróság döntése nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó törvényes bíróhoz való jogot.
- [37] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelmét is állította.
- [38] 3.1. Az Alkotmánybíróság a 2/2017. (II. 10.) AB határozatban foglalkozott részletesen az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog alkotmányos tartalmával. Ebben a határozatában az Alkotmánybíróság utalt arra, hogy az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog a tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa. Ennek következtében e részjogosítvány vizsgálatakor is alkalmazni kell azt az alkotmányos megközelítést, amely szerint egyszerre kell megítélni a bírósági eljárás egészét és egyes részelemeit annak érdekében, hogy az eljáró bíróságnak a vád észszerű határidőn belüli elbírálására irányuló törekvése megállapítható legyen. Amennyiben a vizsgált bírósági eljárás cselekményeiből, a per történetéből arra lehet következtetni, hogy a bíróság nem tartotta szem előtt az észszerű határidőn belüli elbírálás alaptörvényi követelményét, akkor az adott büntetőeljárás elhúzódása, az érintett bíróság tétlensége, az ún. inaktivitás következtében – az eljárás időtartamától függetlenül – megállapítható. Ennek alapján egy abszolút értelemben rövid időtartamú büntetőeljárás is lehet elhúzódó, ha a büntetőeljárás tényeiből nem állapítható meg az eljáró bíróságok azon erőfeszítése, amely arra irányul, hogy a vádról a tisztességes eljárás követelményrendszerének szem előtt tartása mellett mielőbb döntést hozzanak. A büntetőeljárás időtartama – a büntetőeljárásra vonatkozó törvény betartása esetén is – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, ha abban az eljáró bíróságoknak felróható indokolatlan tétlenségi időszakok tapasztalhatók és a büntetőper kirívó hosszát az ügy bonyolultsága sem indokolja (Indokolás [82]).
- [39] 3.2. A fenti szempontok alapulvételével az Alkotmánybíróság a jelen ügyben az alábbiakra volt figyelemmel.
- [40] A másodfokú bíróság döntésében kifejezetten rögzítette: a másodfokú eljárás során nem vitásan megállapítható, hogy több, mint 6 hónap inaktív idő telt el. A bíróság ugyanakkor utalt arra is, hogy a bűncselekmény elkövetése és a jogerős elbírálás között eltelt idő nem tekinthető olyan hosszú időtartamnak, hogy ezen inaktív idő a kiszabott büntetés tartamának enyhítését indokolná. A másodfokú bíróság az iratok alapján megállapította, hogy a vádlottat 2017. szeptember 8. napján nyilvánították gyanúsítottá, mely később 2018. június 1. napján kelt határozat szerint a nyomozás megszüntetésével zárult. A vádlott folytatólagos kihallgatása 2017. november 9., illetőleg 2018. március 7. napján történt meg. A vádirat az elsőfokú bírósághoz 2018. június 11. napján érkezett, míg az elsőfokú ítélet kihirdetésére 2018. október hó 25. napján került sor. Az ügy jogerős befejezésének időpontjára (2019. december 6.) is figyelemmel, a bonyolultabb bizonyítás ellenére sem állapítható meg az eljárás elhúzódása, továbbá a másodfokú bíróság nem tudott feltárni olyan enyhítő körülményt, amely a büntetés tartamának lényeges enyhítését tette volna lehetővé.
- [41] A másodfokú bíróság kifejezetten utalt a 2/2017. (II. 10.) AB határozat indokolásában foglaltakra, és hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság által az irányadó középérték szerint alkalmazott fegyházbüntetés és a közügyektől tiltás joghátrány összhangban van a Btk. 79. §-ában megfogalmazott büntetési célokkal, és a Btk. 80. §-a szerinti büntetéskiszabási elvekkel, ezért a másodfokú bíróság a büntetés enyhítésére nem látott lehetőséget.
- [42] Az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet hivatkozott indokai alapján kiemeli, hogy a másodfokú bíróság kifejezetten értékelte az eljárás elhúzódásának tényét. A 2/2017. (II. 10.) AB határozatban foglaltakra tekintettel pedig lényeges hangsúlyozni azt is, hogy „[a] büntetőeljárás elhúzódása [...] nem pusztán időmúlást vagy hosszú eljárást jelent, hanem felelősségi kérdés is. Egy hosszú ideig tartó eljárás is eleget tehet az észszerű határidő követelményének, míg egy abszolút tartamában rövidnek látszó eljárás ugyanakkor megsértheti az alaptörvényi

elvárás. Az eljárás elhúzódásának fogalma magában foglalja azt, hogy az eljáró bíróság a büntetőeljárás valamely szakaszában inaktivitást mutatott és a lefolytatott eljárás nem minden részletében tükrözi azt az erőfeszítést, amelyet a bíróság az észszerű határidőn belüli elbírálás érdekében kifejtett.” (Indokolás [87])

- [43] A jelen ügyben megállapítható, hogy a másodfokú eljárás során a bíróság működési körében felmerült ok (a tanács elnökének táppénzes állományba kerülése, majd a bírói tisztségétől való megfosztása) közrehatott a másodfokú eljárás elhúzódásában. A tanács elnökének személyében bekövetkezett változást (2019. november 6.) követően azonban a másodfokú bíróság az ügyészi és védői bizonyítási indítványokra tekintettel szükségessé vált bizonyítás felvételére 2019. november 22. napján zárt tárgyalást tartott, amely alapján 2019. november 22. napján tanácsulésen meghozta a 2019. december 6. napján kihirdetett végzését. A másodfokú bíróság eljáró tanácsa a meghozott döntésében az eljárás elhúzódásának tényét kifejezetten értékelte, és döntésében részletesen megindokolta, hogy miért nem látott lehetőséget a büntetési tétel csökkentésére.
- [44] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokú eljárásában nem tárható fel olyan téltlenségi időszak, amely az eljáró bíróságnak felróható. Az Alkotmánybíróság megkeresésére az bíróság elnöke is egyértelműen utalt arra, hogy éppen a terheltnek az észszerű határidőn belüli befejezéshez való joga tette szükségessé azt, hogy a közzétett ügyelosztási rendtől eltérően az ügy másik bíróra kerüljön átszignálásra.
- [45] 3.3. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az másodfokú bíróság döntése nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jogot. Az alkotmányjogi panaszt ezért ebben a részében is elutasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/598/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3321/2021. (VII. 23.) AB HATÁROZATA**bírói döntés megsemmisítéséről**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Szombathelyi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.1055/2018/2. számú végzése és a Szombathelyi Törvényszék Bpkf.100/2019/3. számú végzése alaptörvényellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó fogvatartottként 2017. március 2. napján kártalanítás iránt kérelmet nyújtott be az illetékes büntetés-végrehajtási intézetnél, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekre hivatkozva. A sérelmesnek vélt időszakot kérelmében 2006. április 18. napjától kezdődően jelölte meg, a vizsgált időszak záródátuma (a kialakított gyakorlatának megfelelően) a kérelem keltjének időpontja, azaz 2017. március 2. napja volt. Kérelmével együtt az indítványozó arról is nyilatkozott, hogy az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) is terjesztett elő kérelmet 2015. július 20. napján, amelyet az EJEB nyilvántartásba is vett.
- [3] 1.2. A Szombathelyi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.1055/2018/2. számú elsőfokú végzésében az indítványozó kérelmét részben alaposnak találta és részére 2010. június 14. napja és 2016. február 15. napja közötti 2128 nap szabadságvesztésben töltött időszak tekintetében 1588 nap után 2 223 200 forint kártalanítást állapított meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelem miatt. A 2010. június 14. napját megelőző időszak tekintetében a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította a bíróság.
- [4] Az elsőfokú végzés egyrészt azzal indokolta a 2010. június 14. napjáig tartó fogvatartási időszakot érintő érdemi vizsgálat nélküli elutasító döntését, hogy 2007. február 28. és 2007. június 8. közötti időszakban, valamint 2008. augusztus 18. és 2008. december 12. közötti időszakban az elítélt nem volt fogvatartásban.
- [5] Az elsőfokú bíróság megállapította ezzel kapcsolatosan, hogy az indítványozó a fogvatartási körülmények miatt 2015. július 20. napján nyújtott be kérelmet az EJEB-hez. Mindez pedig – az elsőfokú bíróság indokolása szerint – a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (4) bekezdésének alkalmazásával azt jelenti, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontjának értelmében a 2007. február 28. napjával és 2008. augusztus 18. napjával megszűnt fogvatartás és az EJEB-hez benyújtott kérelem között több mint hat hónap telt el. Erre figyelemmel a bíróság ezen időszakok vonatkozásában a kérelmet elkésettnek tekintette.
- [6] A bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján, az alapvető jogokat sértő elhelyezésnek a harminc napot meghaladóan történő megszakadásának vizsgálata során megállapította, hogy az elítélt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményei 2010. április 26. napján megszűntek, mivel az elítélt számára 2010. április 26. napjától 2010. június 13. napjáig biztosítva volt (több mint 30 napon keresztül) a megfelelő mozgástér, tehát ezen időpont vonatkozásában a kártalanítási kérelem, a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésére tekintettel elkésettnek minősül. A bíróság az érdemi vizsgálatot ezek alapján 2010. június 14. napjától kezdődően végezte és állapította meg a kártalanítást a fogvatartott részére.
- [7] Az indítványozó jogi képviselőjén keresztül fellebbezéssel élt, amelyben kifejtésre került, hogy álláspontja alapján az elsőfokú döntés jogszabálysértő, megalapozatlan, az túl alacsony kártalanítási összeget állapított meg részére, valamint részben felderítetlennek tartja a megállapított tényállást, mert véleménye szerint az téves

adatokon alapult. Előadta, hogy hibás az a megállapítása a bíróságnak, miszerint 2007. február 28. napjától 2007. július 8. napjáig, valamint 2008. augusztus 18. napjától 2008. december 18. napjáig nem volt fogvatartásban. Hivatkozott még az eljáró bíróság téves jogértelmezésére is, arra tekintettel, hogy szerinte a Bv. tv. 436. § (1) bekezdésének a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésével történő együtt alkalmazása törvényt sértő. Mindezekre figyelemmel kérte elsődlegesen a végzés megváltoztatását, valamennyi napra kártalanítás megállapítását és a napi kártalanítási tétel magasabb összegben történő meghatározását, másodlagosan a végzés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását. A Szombathelyi Törvényszék mint másodfokú bíróság Bpkf.100/2019/3. számú végzésével a megítélt kártalanítás összegét megemelte, egyebekben a fellebbezést nem találta alaposnak és helyben hagyta az elsőfokú bíróság ismertetett végzését.

- [8] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági végzésekben kifejtett jogértelmezés, amelynek következtében az említett időszak tekintetében érdemi vizsgálat nélkül elutasították a kérelmét, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, a III. cikk (1) bekezdésében rögzített embertelen bánásmód tilalmát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljárásához való jogát sérti.
- [10] 2.1. Az indítványozó a jogállamiság sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróságok a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző jogértelmezést fejtettek ki az ügyben, ugyanis a jogalkotó a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében egyértelművé tette, hogy a bíróságok által végzéseikben felhívott Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésében meghatározott határidőt és ahhoz kapcsolódó értelmező rendelkezést csak a jogszabály hatálybalépésétől lehet alkalmazni. Azzal tehát, hogy az eljáró bíróságok az említett rendelkezést jogszabály hatálybalépését megelőző fogvatartási időszak tekintetében is alkalmazták, visszaható jelleggel olyan követelményt állítottak a jogérvényesítésre, amelynek megfelelni utólag már nem lehet.
- [11] 2.2. Az embertelen bánásmód tilalmának a sérelmével kapcsolatban az indítványozó kifejtette, hogy az eljáró bíróságok az érdemben nem vizsgált időszak tekintetében kizárólag a jogszabályban meghatározott mozgásteret figyelembe véve állapították meg az alapjogokat sértő körülmények hiányát, holott a kártalanítás minden olyan napra jár, amelyet az elítélt vagy egyéb jogcímen fogvatartott alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között tölt. Nem vizsgálták az egyéb, szintén az embertelen bánásmód körében relevanciával bíró körülményeket, úgy mint a rossz higiéniai körülményeket, a mellékhelyiség nem megfelelő elkülönítését, a zuhanyzási lehetőség ritkaságát vagy a szabad levegőn tartózkodás mennyiségének és gyakoriságának lehetőségét. Mindezzel pedig az indítványozót – ezen időszak vonatkozásában – megfosztották a kompenzációtól.
- [12] 2.3. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljárásához való jogának megsértésébe körében azzal érvelt, hogy a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző jogértelmezés egyúttal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is sérti, hiszen a bírói jogalkalmazás visszamenőlegesen olyan követelményt támaszt az indítványozó jogérvényesítéséhez, amelynek nem tud megfelelni. Véleménye szerint a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b)* pontjának a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésével való együtt alkalmazása ellentétes a jogszabály céljával és nincs összhangban az Alaptörvénnyel. Ezenkívül e körben hivatkozott az indítványozó arra is, hogy az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüket sem teljesítették megfelelően, illetve sérült a fegyveregyenlőséghez való joga, valamint a hatékony bírói jogvédelem követelménye is. Az indítványozó szerint aránytalanul nehezebb helyzetben volt a bizonyítékok beszerzése, majd az azokhoz való hozzáférés során a bírósággal szemben, ezáltal a kártalanítási kérelem tárgyává tett egyéb sérelmek kivizsgálására vonatkozó pontos adatok nélkül a végzések indokolása az ügy tényállásának lényegi elemeit nélkülözi. Hangsúlyozta továbbá, hogy a Bv. tv. helyes – Alaptörvénnyel összhangban álló – értelmezése szerint, a Bv. tv. 436. § (11) bekezdése egyértelművé tette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdését csak a jogszabály hatálybalépésétől kezdődően lehet alkalmazni, ennek ellenére az eljáró bíróságok ezt teljes mértékben figyelmen kívül hagyták.
- [13] Utalt arra is az indítványozó, hogy ha volt is olyan időszak a fogvatartása során, amikor valóban nem sérültek az alapjogai, abban az esetben erre az időszakra nem volt jogosult kártalanításra, de önmagában ez a körülmény nem zárhatja ki a kérelem fogvatartási időszak kezdetétől történő vizsgálatát, hasonlóan ahhoz, ahogy ez jelen ügyben is történt.
- [14] Az indítványozó álláspontjának és sérelmeinek alátámasztásául hivatkozott az ügyéhez kapcsolódóan releváns, több korábbi alkotmánybírósági döntésre, valamint az EJE esetjogára is.

- [15] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Szombathelyi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.1055/2018/2. számú végzésének és a Szombathelyi Törvényszék Bpkf.100/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

II.

- [16] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„III. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [17] 2. A Bv. tv. ügyben érintett rendelkezései:

„10/A. § (1) Kártalanítás jár az elítéltnak vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a fogvatartása során a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének a hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés vagy rovarirtás (a továbbiakban együtt: alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények) által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás megfizetésére az állam köteles.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogcímen további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak helye nincs, de az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott jogosult az ezt meghaladó igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni.

(3) A kártalanítás egy napra eső összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint.

(4) A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő. E bekezdés alkalmazásában nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.”

„436. § (10) E törvénynek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult,

a) akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg,

b) aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEH-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEH a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEH-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el.

(11) A (10) bekezdés esetén a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napjával kezdődik. [...]”

III.

- [18] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.

- [19] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [20] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e.
- [22] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben – elítéltként – kártalanítás megállapítása iránti kérelme alapján indult eljárásban vett részt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [23] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [24] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban a visszaható hatályú jogalkalmazás sérelmével összefüggésben állított alapjogi sérelem a bírói döntést érdemben befolyásolhatta, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [25] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [26] Az indítvány megalapozott.
- [27] 1. Az Alkotmánybíróság korábban – hasonló ügyben eljárva – megállapította, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt igénybe vehető kártalanítás lehetőségét a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) teremtette meg, a Bv. tv. szabályainak kiegészítésével. A rendelkezések 2017. január 1. napjától léptek hatályba, ezt követően lehet tehát kártalanítási igényt előterjeszteni [lásd: 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [27], [28]].
- [28] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Bv. tv. 10/A. §-a 2021. január 1. napján hatályát veszítette, jelen ügyben azonban még kétségtelenül irányadó volt. A – támadott végzések meghozatalakor hatályos – leglényegesebb szabályok értelmében kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűntek, a határidő elmulasztása jogvesztő. Nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt [Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés]. Ebből az is következik, hogy a kártalanítási igény megállapítása szempontjából – az ismertetett rendelkezés tekintetében – az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének minősül, ha az több mint harminc nap időtartamra azért szakad meg, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt számára. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban azonban azt is hangsúlyozta, hogy a rendelkezés természetesen nem azt jelenti, hogy a kártalanítási igényt a megelőző időszakra ne érvényesíthetné az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott. Az értelmező rendelkezés csupán annyit mond, hogy amennyiben a fogvatartás során harminc napot meghaladó időszakra olyan körülmények között volt az érintett elhelyezve, hogy a jogszabályban előírt élettér biztosítása következtében nem sérültek az alapvető jogai, akkor az azt megelőző időszakra vonatkozó kártalanítási igény érvényesítésére biztosított hat hónapos jogvesztő határidő ettől az időponttól veszi kezdetét, a további fogvatartás időtartamától és az elhelyezési körülmények további alakulásától függetlenül (lásd: Abh., Indokolás [29]–[31]).

- [29] Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy a jogalkotó a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseinek Módtv. általi – a támadott végzések meghozatalakor hatályos – kiegészítésével a kártalanítási igény lehetőségét kiterjesztette azokra az elítéltekre, illetve az egyéb jogcímen fogvatartottakra is, akiknek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő korábban bekövetkező sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül megszűnt vagy akik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEH-hez nyújtottak be kérelmet, ha a kérelmet az EJEH a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEH-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több, mint hat hónap telt el. E különleges esetekre a kártalanítás általános szabályaihoz képest bizonyos körben – értelemszerűen – eltérő rendelkezések megállapítására volt szükség, így a jogalkotó egyértelművé tette, hogy utóbbi esetkörben az igény benyújtására nyitva álló jogvesztő határidő egységesen a módosítás hatálybalépésének időpontjától, azaz 2017. január 1. napjától kezdődik (lásd: Abh., Indokolás [33]).
- [30] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok végzései – más alaptörvényi rendelkezések mellett – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, mivel a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköznek annak következtében, hogy a bíróságok olyan követelményeket állítottak az indítványozó jogainak érvényesítéséhez, amelynek megfelelni nem tudott, hiszen a bírósági döntésekben felhívott és terhére értékelt, az igényérvényesítésre előírt jogvesztő határidő a vizsgált időszakban még nem is létezett, nem volt hatályban. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság mindenekelőtt a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával kapcsolatos gyakorlatát vázolja fel.
- [31] 2.1. Az Alkotmánybíróság korábban rögzítette, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja, mely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [32] 2.2. Az Alkotmánybíróság korábban – az Abh.-ban – kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés utolsó mondata nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó. Ez a jogszabály szövegéből is egyértelműen következik, hiszen az értelmező rendelkezés alkalmazási körét egyértelműen a 10/A. § (4) bekezdés – a rendelkezés szóhasználata szerint: „[e] bekezdés” – vonatkozásában állapítja meg. A Bv. tv. – jelen ügy indítványozójára is – irányadó átmeneti szabályai, így a 436. § (10) és (11) bekezdései azonban nem tartalmazzák a fenti, megszakadásra vonatkozó előírást, sőt kifejezetten rögzítik, hogy a jogvesztő határidő 2017. január 1. napjától indul. Magától értetődő ugyanis, hogy a fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség (igényérvényesítési határidő) betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. Amennyiben tehát az eljáró bíróság a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával dönt a kérelmező számára hátrányosan a kártalanítási igényről, abban az esetben ezzel a jogértelmezéssel megsérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát (lásd: Abh., Indokolás [37]–[39]).
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alapul fekvő kártalanítási eljárás kapcsán 2006. április 18. napjától 2017. március 2. napjáig (a kérelmének keltéig) terjedően, folyamatos büntetés-végrehajtási intézetben töltött időszak tekintetében nyújtott be kártalanítási kérelmet alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt és 2015. július 20. napján kérelmet nyújtott be az EJEH-hez. Az indítványozó a Bv. tv. szerinti kártalanítási kérelmét 2017. március 2. napján – tehát a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében előírt határidőn belül nyújtotta be. Az eljáró bíróságok a fentiekben ismertetett fogvatartási időszakból a 2010. június 14. napját

- megelőző időre nem tartották megállapíthatónak a kártalanítást, mivel 2010. április 26. napja és 2010. június 13. napja közötti időintervallumban – több mint 30 napig – megszűntek a jogsértő elhelyezési körülmények.
- [34] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a bíróságok a kifogásolt döntéseikben egyértelműen a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondatában található értelmező rendelkezést alkalmazva döntöttek az ismertetett módon, annak ellenére, hogy – amint ezt az Alkotmánybíróság korábban megállapította – a szóban forgó értelmező rendelkezés nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó (vö. Abh., Indokolás [37]).
- [35] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró bíróságok – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – a Bv. tv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazásával olyan körülményt értékeltek az indítványozó terhére, amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget nem tehetett. Az eljáró bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette a az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.
- [36] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Szombathelyi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.1055/2018/2. számú és a Szombathelyi Törvényszék Bpkf.100/2019/3. számú, az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni kért végzéseikben az eljáró bíróságok az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményező jogértelmezést fejtettek ki, ezért az említett végzéseket megsemmisítette.
- [37] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az ügyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét megállapította – állandó gyakorlatának megfelelően – a támadott bírói döntések alkotmányosságát az Alaptörvény további, sérülni vélt rendelkezéseivel összefüggésben nem vizsgálta.
- [38] 6. Az Alkotmánybíróság mindezekkel együtt hangsúlyozza, hogy jelen döntése nem eredményezi azt, hogy az ismételt eljárás során minden sérelmesnek vélt körülmények között töltött fogvatartási napra helyt kell adni az indítványozó kártalanítási kérelmének. Jelen döntés következménye ugyanis csupán annyi, hogy a jogállamiság követelményének megfelelően a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának betartásával az indítványozó által sérelmesnek vélt fogvatartási időszakot a fentebb leírtaknak ismeretében kell vizsgálni az Alaptörvény és az irányadó alkotmánybírósági gyakorlat alapján.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1043/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3322/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 220. § (1) bekezdésének *d*) pontja és 221. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.223/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, amelyben kérték a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 220. § (1) bekezdésének *d*) pontja és 221. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá – az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján – a Kúria Pfv.V.20.223/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglaltak össze.
- [3] 1.1. A felperes a megyei bíróság előtt 3.G.40.106/2006. számon indult perben előterjesztett keresetében a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 4. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozott, és előadta, hogy ún. „profi hurok” és „profi klipsz” védjeggyel ellátott termékek gyártása a saját fejlesztésű célautomata berendezéseivel történik. Ezek a gépek hosszú éveken át tartó műszaki fejlesztés eredményeként jöttek létre, az egyedi kialakításra, az alkatrészekre, valamint az építési kombinációra vonatkozó műszaki ismeretek összessége *know-how*-nak minősül. Az üzleti titokként kezelt ismereteit az I. rendű és a II. rendű alperesek tisztességtelenül megszerezték, és a III. rendű alperessel egyetemben tisztességtelen módon felhasználták. Az I. rendű és a III. rendű alperesek, valamint mögöttes felelősségük folytán a II. rendű és a IV. rendű alperesek vonatkozásában is előterjesztett keresetében a felperes kérte – többek között – a jogsértés tényének megállapítását, és az alperesek kártérítés egyetemleges megfizetésére kötelezését. A II. rendű és a IV. rendű alperesek (az I. rendű alperes beltagjai) az alkotmányjogi panasz előterjesztői, az indítványozók.
- [4] 1.2. A törvényszék perújítási eljárásban hozott 15.G.20.021/2019/24. számú ítéletével az alapperbeli elutasító ítéletet részben hatályon kívül helyezte, kötelezte az I. rendű és III. rendű alpereseket kártérítés címén 480 000 000 forint és járuléka megfizetésére, ugyanezen marasztalási összeg tekintetében a II. rendű és IV. rendű alperesek I. rendű alpereshez képest mögöttes felelősségének kimondásával. Az elsőfokú bíróság indokolásának lényege szerint a kártérítés körében fennállónak ítélte a felperes által állított „cégérték csökkenést”, megállapíthatónak tartotta a *know-how* elvesztése miatti kárt és az elmaradt hasznot is. Miután a feljánlott valamennyi bizonyítás lefolytatását követően sem látta bizonyíthatónak a kár pontos mértékét, összegszerűségét, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdése, 355. § (1) és (4) bekezdései, valamint 359. § (1) bekezdését alkalmazva általános kártérítést ítélt meg. A törvényszék a *know-how* elvesztése miatti kár kapcsán utalt arra, hogy értékelendő körülmény miszerint az I. rendű alperes 2009. évi éves beszámolójában tárgyi eszközként 245 000 000 forint feltüntetése szerepelt, míg egy év múlva ez az összeg már immateriális javak ellenértékeként jelent meg, és ez az adat is alapját képezheti a *know-how* elvesztéséből eredő kár összege megállapításának.
- [5] 1.3. A másodfokú bíróság Gf.III.30.266/2019/10. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta úgy, hogy az I. rendű alperes által kártérítés címén a felperesnek fizetendő tőkeösszeget – a II. rendű

és IV. rendű alperesek mögöttes felelősségére is kiterjedően – 100 000 000 forintra és annak az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamataira leszállította. A jogerős ítélet indokolása szerint a kártérítési igény tekintetében „cégérték csökkenés” kapcsán a felperest nem érte, nem érthette kár, mert ilyen típusú kárigényt a cég tulajdonosai érvényesíthettek volna üzletrészeik (részvényeik) értékcsökkenésére utalva, a felperes gazdasági társaság azonban nem. A másodfokú bíróság nem vette figyelembe az I. rendű alperesnél kimutatott 245 000 000 forint immateriális javak értékét, mert indokolása szerint nem vitatottan nem csupán a *know-how* értékét tartalmazta. Ugyancsak nem fogadta el az összecszerűség tekintetében a más gépek árából történő kiindulást sem, utalva arra, a gépek nem azonosak, így egzakt számításra nem alkalmasak. Értékelte továbbá, hogy a jogsértő állapot hosszabb ideig (2006–2010. évek között) állt fenn. Mindezen körülmények alapján határozta meg 100 000 000 forintban az általános kártérítés összegét. A másodfokú döntés a leszállított kártérítési összeget tételes, levezetett számszaki adatokkal nem támasztotta alá, az elsőfokú ítélethez képest egyes kártérítési tételek (pl. cégérték, immateriális javak értéke) figyelembevételét úgy zárta ki, hogy a kártérítés mértékét csökkentő tételekhez nem rendelt pénzben kifejezett, meghatározott összeget.

- [6] 1.4. A Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott Pfv.V.20.223/2020/8. számú ítéletében rámutatott, hogy a kártérítési felelősség jogalapjának tényállási elemei az új eljárásban már nem voltak vitathatóak, kizárólag az összecszerűség kérdése volt vizsgálható. A Kúria megítélése szerint az értékcsökkent *know-how* általános kártérítés összegére kiható megítélésénél tévedett a másodfokú bíróság, amikor az I. rendű alperes 2010. évi (és azt követő évek) mérlegadataiban immateriális javak soron saját maga által feltüntetett 245 000 000 forint értéknek semmilyen jelentőséget nem tulajdonított. A Kúria nézete szerint a hivatkozott mérlegtétel kiindulási alapul szolgálhatott, és az általános kártérítés összegénél figyelembe veendő volt, amelyet a másodfokú bíróság elmulasztott, ezzel a Pp. 206. § (1) bekezdését az ügy érdemére – az általános kártérítés összecszerűségén keresztül – kihatóan sértette meg. A Kúria a kártérítési igényt az I. rendű alperes immateriális javak soron feltüntetett mérlegadatainak nyomatékos értékelésével és a másodfokú bíróság által helyesen figyelembe vett, további peradatok egyenkénti és összességükben történt értékelésével összesen 200 000 000 forintban állapította meg. A kúriai döntés a másodfokú döntés szerinti kártérítési összeget felemelte, de az immateriális javak mérlegsorból ténylegesen figyelembe vett összeg számszaki értékét, pontos kalkulációját a döntés nem tartalmazza.
- [7] 2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban az indítványozók a Pp. 220. § (1) bekezdésének *d*) pontja és 221. §-a alaptörvény-ellenességét állították, az ugyanis megítélésük szerint ellentétes az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [8] 3. Az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban azt állították, hogy a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, az alábbiak szerint.
- [9] A XXVIII. cikk (1) bekezdéseivel összefüggésben az indítványozók részben arra hivatkoztak, hogy a Kúria semmilyen indokolást nem adott arra nézve, hogy a másodfokú döntésben szereplő összecszerűséghez képest milyen adatok, milyen ok-okozati összefüggés, és mely ténybeli körülmények alapján ítelt meg általános kártérítésként további 100 000 000 forint kártérítési összeget a felperes részére, azaz az I. rendű alperesnél 245 000 000 forint összegben kimutatott immateriális javakat miként számszerűsítette a kártérítés vonatkozásában. Az indítvány továbbá kifogásolta a felülvizsgálati döntésben megállapított tényállást, a bizonyítékok értékelését, illetve a bizonyítékokból levont bírói következtetéseket.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelelő-e.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozók panaszukat a hatvan napos határidőn belül nyújtották be.
- [12] A támadott döntés az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható bírósági határozat. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségüket kimerítették. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel a bírósági eljárásban az indítványozók alperesként vettek részt, saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztettek elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [13] Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg, és az alábbiakat állapította meg.

- [14] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az *e)* pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben egyáltalán nem tartalmaz indokolást. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja szerinti követelményt.
- [15] Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg, és arra a következtetésre jutott, hogy ez az indítványrész megfelel a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pont].
- [16] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] 6. Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a bizonyítékok bírói értékelésével, a tényállás megállapításával, továbbá az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmével összefüggésben állították.
- [18] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a testület felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját, „az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára” [3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]]. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [19] Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, hanem csupán azt értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálta-e és ennek értékeléséről a döntésében számot adott-e. Az indokolt bírói döntéshez való jog azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki [3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [20] A konkrét ügyre vonatkoztatva az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a bíróság indokolási kötelezettségének terjedelmét a jogvita természete behatárolja. A felperes a peres eljárásban kártérítési igényt érvényesített, és a bíróság valamennyi bizonyítás lefolytatását követően jutott arra a következtetésre, hogy a kár pontos mértéke nem bizonyítható, ezért az összegszerűséget az általános kártérítés szabálya alapján ítélte meg. Az általános kártérítés akkor kerül alkalmazásra, ha a kár összege az általában alkalmazott kárszámítási és bizonyítási

módszerekkel sem állapítható meg pontosan. Általános kártérítés esetében a döntés indokolása ezért az összegszerűség pontos kimunkálását, számszaki levezetését nem tartalmazza, ellenkező esetben a károsult helyzetének reparálása, kompenzálása nem az általános kártérítés szabályán alapulna. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozók az általános kártérítés alkalmazását a perorvoslati kérelmeikben nem támadták. Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadott panaszelemek tekintetében mindezt megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul, a panasz nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a rendes bíróság jogértelmezésének és jogalkalmazásának helyességét vitatja.

- [21] 7. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére, azt visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1956/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3323/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.533/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó egyesület jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy II. rendű alperese volt. A felperes vadásztársaság a 2017. április 5-én tartott tulajdonosi közösségi gyűlésen nyilatkozott előhaszonbérleti jogáról való lemondásáról. A Pest Megyei Kormányhivatal a megismételt eljárásában hozott, 2018. augusztus 22-én kelt határozatával kijelölte a perbeli vadászterület határát. A határozat nyomán jött létre az I. rendű alperes mint tulajdonosi közösség (a továbbiakban: I. rendű alperes). Majd a 2018. november 27-én tartott tulajdonosi közösségi gyűlés kizárta a felperes előhaszonbérleti jogát, és elhatározta, hogy a perbeli vadászterületet az indítványozónak adja haszonbérbe.
- [3] Kereseti kérelmében a felperes az alperesek között megkötött haszonbérleti szerződés felperessel szemben való hatálytalanságának, valamint az I. rendű alperes és a felperes között azonos tartalommal bíró haszonbérleti szerződés létrejöttének megállapítását kérte a bíróságtól.
- [4] A Bonyhádi Járásbíróság a felperes keresetének helyt adott. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint azt kellett vizsgálni a perben, hogy az előhaszonbérleti jog gyakorlása idején, vagyis a 2018. november 27-én tartott gyűlésen, a haszonbérleti szerződés megkötésekor megillette-e a felperest az előhaszonbérleti jog. A bíróság kiemelte: az alapeljárásban hozott közigazgatási határozat folytán létrejött tulajdonosi közösség jogi értelemben nem azonos személy a megismételt eljárásban hozott közigazgatási határozat folytán létrejött tulajdonosi közösséggel – vagyis az I. rendű alperessel. A felperes részéről az előhaszonbérleti jogról történő lemondás csak a korábbi tulajdonosi közösséggel szemben volt érvényes, az I. rendű alperes vonatkozásában az előhaszonbérleti jog fennállt.
- [5] Az elsőfokú ítélettel szemben az alperesek fellebbeztek és kérték, hogy a Szekszárdi Törvényszék azt változtassa meg, és a felperes perköltségben való marasztalása mellett utasítsa el a keresetet. Hangsúlyozták, hogy a keresetlevél benyújtásának dátuma 2019. január 10., az alperesek között azonban január 14-én jött létre haszonbérleti szerződés, amelyet ráadásul január 18-án a felek megszüntettek, ezért az elsőfokú bíróság fogalmilag nem állapíthatta volna meg a szerződés érvénytelenségét, azért sem, mert a keresetlevél benyújtása napján az még nem jött létre, és azért sem, mert az ítélethozatal idejére az megszűnt. Az alperesek sérelmezték, hogy ezeket a körülményeket a járásbíróság nem vizsgálta. Ismételten hivatkoztak továbbá az előhaszonbérleti jogról való lemondás tényére a felperes részéről. Előadták azt is, hogy az I. rendű alperes már 2016 nyarán, a 2017. február 28-i határidő előtt benyújtotta a vadászterület kijelölése iránti kérelmet, az alapeljárásban pedig szintén e határidő előtt megszületett a másodfokú közigazgatási döntés. Ennek fényében a hatósági határozat véglegesítését követő első tulajdonosi gyűlésen megilleti a tulajdonosokat az előhaszonbérleti jog kizárása, a tulajdonosokat pedig az eljárás elhúzódása (megisméltése) miatt nem érheti hátrány, illetve jogkorlátozás. Előadták továbbá, hogy a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) előhaszonbérleti jogot biztosító 16. § (4) bekezdése nem volt hatályban a szerződés megkötésének napján, ugyanis 2019. január 10-ével hatályát veszítette.
- [6] A Szekszárdi Törvényszék az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, mindössze annyiban változtatta meg, hogy az alperesek között 2019. január 14-én kötött haszonbérleti szerződés felperessel szembeni hatálytalanságát, valamint a felperes és az I. rendű alperes között azonos tartalmú szerződés létrejöttét állapította meg, továbbá mellőzte az alperesek egyetemleges kötelezését az államnak feljegyzett eljárási illeték megfizetésére. A jogerős

ítélet indokolásában megerősítette azt az érvet, hogy az I. rendű alperes nem azonos az alapeljárásban létrejött tulajdonosi közösséggel, ezért a lemondó nyilatkozat vele szemben hatálytalan. Azzal kapcsolatosan, hogy az alperesek közötti haszonbérleti szerződés a keresetlevél benyújtását követően jött létre, majd nem sokkal később azt fel is bontották, arra mutatott rá, hogy a felperes jogsérelme abban áll, hogy a 2018. november 27-én tett kötelemkeletkeztető nyilatkozatok után az I. rendű alperes nem vele kötötte meg a haszonbérleti szerződést. A törvényszék felhívta a figyelmet arra is, hogy a keresetlevél benyújtására az I. rendű alperes képviselőjének 2019. január 4-i közlése alapján került sor, mely szerint az I. rendű alperes a szerződést a II. rendű alperessel írta alá. A jogerős ítélet szerint ezért nem foghatott helyt a Vtv. 16. § (4) bekezdésének hatályon kívül helyezésére vonatkozó alperesi érv sem.

- [7] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok tévesen értelmezték az I. rendű alperes nyilatkozatát haszonbérleti szerződési ajánlatnak, ezért a másodfokú bíróság jogszabálysértően állapította meg a haszonbérleti szerződés létrejöttét. Hivatkozott a Vtv. 16. § (4) bekezdésének hatályvesztésére. Sérelmezte annak megállapítását, hogy a felperesnek 2019. január 14-én fennállt az előhaszonbérleti joga. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta; ítéletének indokolásában megismételte és megerősítette a jogerős ítélet indokait, továbbá hangsúlyozta, hogy a január 14-i keltezésnek nincs jelentősége, a haszonbérleti jogviszony 2018. november 27-én jött létre.
- [8] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését.
- [9] Az indítványozó állítása szerint a bíróságok tisztességtelen eljárást folytattak vele szemben, és túlterjeszkedtek a kereseti kérelmen a január 14-i szerződés érvénytelenségének megállapításával, illetve az elsőfokú ítélet ezzel kapcsolatos kijavításával. Sérelmezte, hogy a 2019. január 10-én előterjesztett kereset alapján indult per eredményeként a bíróságok egy időben később megkötött szerződés érvénytelenségét állapították meg. A kijavítással a Szekszárdi Törvényszék, majd a kijavított ítélet hatályában fenntartásával a Kúria a fellebbezés, valamint a felülvizsgálati kérelem keretein is túlterjeszkedtek, mert a kijavítást senki sem kérte. Álláspontja szerint a bíróságok a január 14-én kelt szerződés vonatkozásában nem voltak tekintettel arra, hogy a Vtv. 16. § (4) bekezdése korábban (2019. január 10-ével) hatályát veszítette, ezért *contra legem* jogalkalmazást valósítottak meg. Mindez az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát és a jogbiztonságot, továbbá a jogorvoslathoz való jogát sérti.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [11] Az indítványozó a jogbiztonság sérelmét állította panaszában arra tekintettel, hogy álláspontja szerint a bíróságok az irányadó bírói gyakorlattal ellentétesen jártak el. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése – a visszaható hatály tilalmának és a kellő felkészülési idő követelményének kivételével – önmagában nem tekinthető az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak {vö. pl. 3480/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [23]}. Önmagában e rendelkezés alapján tehát a panasz befogadásának a törvény erejénél fogva nincs helye.
- [12] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [13] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [14] Az egyedi ügy megítéléséhez azt a két kérdést kellett megválaszolni, érvényesen lemondott-e a felperes az előhaszonbérleti jogáról az I. rendű alperes vonatkozásában, illetve létrejött-e a haszonbérleti jogviszony

a felperes és az I. rendű alperes között. Az eljáró bíróságok az első kérdésre nemmel, a másodikra igennel válaszoltak, továbbá az utóbbi válaszból következett az is, hogy az alperesek között nem jöhetett létre haszonbérleti jogviszony. A bíróságok mindennek keretében részletesen megindokolták álláspontjukat, ennek során kitértek az indítványozó által kiemelten hangsúlyozott körülményre, a keresetlevél benyújtásának, illetve a perbeli szerződés megkötésének időbeli diszkrpanciájára, e diszkrpancia irrelevanciájára, továbbá a Vtv. 16. § (4) bekezdésének hatályvesztésére történő hivatkozás tévességére is. A bíróságok tehát az ítéleteik indokolásában rámutattak a per fő kérdéseire és kifejtették azt is, miért nem foghatnak helyt az alperesek által előadott érvek. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésének fent bemutatott kritériumai fényében nem merült fel olyan sérelem, ami a panasznak az Abtv. 29. §-a alapján történő befogadását indokolja.

[15] Az indítványozó a jogorvoslathoz való jogának sérelmét azon az alapon állította, hogy a másodfokú bíróság, valamint a Kúria nem adtak helyt a fellebbezésben, illetve a felülvizsgálati kérelemben előadott érveire, ezáltal alaptörvény-ellenes jogértelmezést erősítettek meg. A fent kifejtetteknek megfelelően azonban nem merült fel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét érdemben valószínűsítő körülmény, a jogorvoslati fórumok pedig megválaszták a jogorvoslati kérelmekben foglalt kifogásokat. A jogorvoslathoz való jog sérelme alapján ezért a panasz szintén nem fogadható be.

[16] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/393/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3324/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.207/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kollarics Flóra ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. Hort Nagyközség Önkormányzata (a továbbiakban: II. rendű alperes) kérelmet nyújtott be a Heves Megyei Kormányhivatalhoz (a továbbiakban: I. rendű alperes) az indítványozó 1/1 arányú tulajdonában álló ingatlan egy részének kisajátítása iránt bölcsőde és az ahhoz tartozó parkoló kiépítése céljából. A II. rendű alperes előadta, hogy e cél megvalósítása az ingatlanon fennálló tulajdonjog korlátozásával nem biztosítható. Az I. rendű alperes a kisajátítási eljárást megindította.
- [3] Az indítványozó 2019. május 10-én keltezett beadványt terjesztett elő az I. rendű alpereshez, melyben a kisajátítás jogalapját vitatta. A beadvány 2019. május 14. napján érkezett meg az I. rendű alpereshez.
- [4] Az I. rendű alperes a kártalanítási összeg megállapítása céljából igazságügyi szakértőt rendelt ki, amely a szakvéleményét a hatóság részére 2019. május 3-án terjesztette be. Az I. rendű alperes egyeztető tárgyalást tűzött ki 2019. május 15. 10:00 időpontra, mellyel kapcsolatos értesítőt az indítványozó május 10-én vette át. A tárgyaláson a kirendelt szakértő, a II. rendű alperes meghatalmazott képviselője, valamint az I. rendű alperes ügyintézője vettek rész. A tárgyalás napján, de már a tárgyalás lezárását követően érkezett meg az indítványozónak a szakvéleménnyel kapcsolatos, 2019. május 13-án kelt észrevétele, melyben sérelmezte, hogy a hatóság mindössze öt napot biztosított számára a szakvélemény áttekintésére, valamint előadta azokat a személyes körülményeit, amelyeket álláspontja szerint tekintetbe kell venni a kártalanítási összeg megállapítása során, egyúttal vitatta, hogy a közérdekű cél megvalósítására kizárólag a tulajdonában álló ingatlan lenne alkalmas.
- [5] Az I. rendű alperes 2019. május 22-én kelt határozatával a tárgyi ingatlan egy részét a II. rendű alperes javára kisajátította. A határozat az indítványozó beadványával kapcsolatosan rögzítette, hogy az konkrét bizonyítási indítványt nem tartalmazott és egyébként is a jogvesztő határidő leteltét követően érkezett meg a hatóságokhoz.
- [6] Az indítványozó 2019. június 3. napján terjesztett elő keresetlevelet, melyben az I. rendű alperes határozatának hatályon kívül helyezését és a hatóság új eljárás lefolytatására való utasítását kérte a bíróságtól. Megerősítette a szakvélemény kapcsán korábban tett észrevételeit. Kifejtette, hogy a szakvélemény az összehasonlítás alapjául szolgáló ingatlanokat nem megfelelően választotta ki. A kisajátítással érintett ingatlanhányad után meghatározott kártalanítási összeg megközelítőleg tükrözi annak piaci értékét. Az indítványozó beruházásokat eszközölt ingatlanán annak érdekében, hogy azt később gazdasági tevékenység keretében hasznosíthassa; a kisajátítás ennek lehetőségétől megfosztja őt. Előadta azt is, hogy a horti ingatlanban lakó nyolc gyermeke is ott tervezte a jövőjét, ami így megghiúsult. Hivatkozott arra, hogy a II. rendű alperes tulajdonában állnak olyan más ingatlanok, amelyek alkalmasak lennének a közérdekű cél megvalósítására. Vitatta azt a hatósági megállapítást, hogy az indítványozó beadványai nem tartalmaztak indítványt. Álláspontja szerint a 2019. május 13-án postára adott beadványt az I. rendű alperesnek a postára adás napján előterjesztettnek kellett volna tekintenie. Azt is kifogásolta, hogy szerinte a II. rendű alperes nem igazolta, hogy a bölcsődét és a parkolót kizárólag a kisajátítással érintett ingatlanon lehet megvalósítani, emellett nem is tekinthető reális és szükséges célnak a bölcsőde építése egy 3600 fős településen. Végül utalt arra is, hogy a bölcsőde projekttel összefüggésben ismeretlen tettes ellen büntetőeljárás van folyamatban.

- [7] A keresetet a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasította. Ítéletének indokolásában hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperes a törvényes határidőket betartva tűzte ki a kártalanítási tárgyalást. Megállapította, hogy az, hogy az indítványozó 2019. május 10-én benyújtott nyilatkozat érkezési dátuma nem felel meg annak, amit az I. rendű alperes a határozatában rögzített, nem tekinthető az ügy érdemére kiható eljárásjogi szabálysértésnek. A bíróság áttekintette továbbá az állított sérelmeket, és megállapította, hogy azok nem valósítottak meg jogszabálysértést, illetve nincs relevanciájuk az ügy szempontjából.
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az indítványozó keresetét a jogalap tekintetében elutasította, az I. rendű alperes határozatát az indítványozót megillető kisajátítási kártalanítás összege tekintetében megsemmisítette és az I. rendű alperest e körben új eljárásra kötelezte. A jogalap tekintetében megállapította, hogy a bölcsőde és az ahhoz tartozó parkoló kialakítása mint kisajátítási cél megállapíthatók voltak, a II. rendű alperes pedig egyértelműen feltárta azokat a szempontokat, amelyek alátámasztják, hogy a településen erre a szolgáltatásra valódi igény van. Az ingatlan kiválasztása – tekintettel a vele szomszédos óvodára – racionálisnak tekinthető. A Kúria szerint továbbá az I. rendű alperes, valamint a bíróság helytállóan állapították meg, hogy az indítványozó által helyszínként javasolt ingatlanok nem alkalmasabbak a tervezett beruházás megvalósítására.
- [9] A kártalanítás összege tekintetében a Kúria arra mutatott rá, hogy az elsőfokú bíróság nem észlelte azt, hogy a szakértő által kimunkált kártalanítási összeg tekintetében az indítványozó által határidőben előterjesztett észrevételek és bizonyítási indítvány tükrében a további bizonyítási eljárás lefolytatása nem volt mellőzhető; azt az I. rendű alperesnek figyelembe kellett volna vennie. Mindezt megállapítva kötelezte az I. rendű alperest arra, hogy az indítványozó 2019. május 13. napján kelt, a szakvéleménnyel kapcsolatos észrevételét kézbesítenie kell a szakértő részére azzal, hogy az értékcsökkenésre vonatkozó kifogásokra részletesen, írásban nyilatkozzon.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletére, valamint az I. rendű alperes határozatára kiterjedően.
- [11] Az indítványozó összességében arra alapította panaszát, hogy a Kúria csak a kártalanítás összegszerűsége tekintetében ítelt a kérelmének megfelelően, a jogalap tekintetében elutasította a keresetet.
- [12] Az indítványozó sérelmezte, hogy telkének kisajátítására nem konkrétan a bölcsőde, hanem az ahhoz tartozó parkoló kialakítása érdekében került sor, ez pedig nem valósít meg olyan közérdeket, ami a kisajátítást indokolná. A kisajátítás a kivételesség követelményének sem felel meg. Továbbá az I. rendű alperes az indítványozó kérelme ellenére nem nyilatkoztatta a II. rendű alperest a teljes ingatlanvagyonára vonatkozásában. Ez az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezte.
- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme vonatkozásában az indítványozó előadta, hogy az I. rendű alperes tisztességtelenül és részlelhajló módon járt el vele szemben, mert nem biztosította számára teljes körűen az iratbetekintés jogát és nem tett eleget az indítványozó által előterjesztett indítványnak.
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látta, hogy a bíróság olyan tény bizonyításának a terhét róta rá, amelyet a közigazgatási hatósági eljárásban még az I. rendű alperesnek kellett volna hivatalból, illetve az indítványozó kérelmére kellett volna feltárnia.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [16] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [17] Az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog alkotmányos korlátait és a kisajátítás alkotmányos kereteit illetően megerősítette korábbi gyakorlatát, melynek értelmében az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátításhoz csupán a közérdeket kívánja meg, azaz, ha az értékgarancia érvényesül, ennél szigorúbb szükségesség nem alkotmányos követel-

mény, továbbá a törvénnyel érvényesített közérdek alkotmánybíróági vizsgálata nem a törvényhozó választásának feltétlen szükségességére irányul, hanem arra kell szorítkoznia, indokolt-e a közérdekre hivatkozás, illetve, hogy a közérdekű megoldás nem sért-e önmagában is valamely más alkotmányos jogot {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154]}.

- [18] Az Alaptörvény XXIV. cikke az Alkotmánybíróság értelmezésében kiterjed a hatóságok részrehajlás nélküli, tisztességes módon és észszerű határidőn belüli ügyintézésére, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására, valamint a közigazgatási jogkörben okozott kár törvényben meghatározottak szerinti megtérítésére. Értelmezésében – egyebek mellett – az indítványozó által hivatkozott, a bizonyítékok megismeréséhez való jog a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jogon keresztül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog értelmezési tartományához szükségképpen hozzátartozik {újabbán lásd: 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [20] A fent írtak fényében nem merült fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség. Az indítványozó az eljárás folyamán két kérdésben tett észrevételeket, a kisajátítás jogalapját, valamint összecszerúságát illetően. Az alkotmányjogi panasz alapját a jogalappal kapcsolatos kifogások képezték, az előadottak azonban lényegében megismétlik az I. rendű alperes, a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, valamint a Kúria előtt előadottakat, melyekre az eljáró szervek választ adtak döntéseikben. Az eljáró bíróságok rámutattak ítéleteikben arra, hogy a kisajátítási cél közérdekűsége igazolt (a bölcsőde és a hozzá tartozó parkoló létesítése reális igény a településen), az ingatlan elhelyezkedésének kiválasztása pedig a környezetre tekintettel indokolt (a szomszédban óvoda található). A bíróságok arra is rámutattak, hogy alaptalan az a kérelem, hogy az I. rendű alperesnek nyilatkoztatnia kell a II. rendű alperest a tulajdonában álló összes ingatlanról azért, hogy meggyőződjön róla, nincs más, a célnak megfelelő ingatlan; ilyen nyilatkoztatási, nyilatkozattételi kötelezettséget az eljáró bíróságok nem láttak megállapíthatónak. Az indítványozónak a kisajátítás jogalapjával kapcsolatos kifogásai és az arra adott hatósági, bírósági válaszok olyan közigazgatási és eljárásjogi szakkérdések, amelyek nem bírnak alkotmányjogi jelentőséggel. Mindezen szempontok fényében nem támasztotta alá a panasz az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való jogának sérelmét sem. Ez utóbbival összefüggésben az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az iratbetekintésnek a panaszban állított korlátozását a rendelkezésre álló iratok semmilyen formában nem támasztják alá, e kifogás az ítéletek indokolásában nem merül fel, továbbá arra maga a panasz is csak általánosságban utal. Mindezek miatt a panasz befogadása az Abtv. 29. §-a alapján nem indokolható.
- [21] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [22] 5. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/357/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3325/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.097/2020/8. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A KPMG Legal Tóásó Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Németh L. András ügyvéd) által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Alkotmányjogi panaszát a Kúria Kfv.I.35.097/2020/8. számú végzésével szemben terjesztette elő. A panasz szerint a végzés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, C) cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) és (2) bekezdését. Kérte a végzés megsemmisítését.
- [3] A Kúria indítványban sérelmezett végzése – illetékügyben hozott határozat elleni közigazgatási perben – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 44.K.32.015/2019/9. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és a bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróság főtárgya tájékoztatta az indítványozót, hogy az Ügyrend 32. § (3) bekezdése szerint az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincsen helye a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító döntésével szemben, tehát, ha az eljárás még folyamatban van. A beadvány nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt feltételeknek, mert az ügy jelenleg is folyamatban van, így az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján, valamint az Ügyrend 25. § (3) bekezdés *d*) pontja értelmében annak érdemi elbírálására nincs lehetőség.
- [5] 3. Az indítványozó a tájékoztatásra észrevételt tett. Ennek lényege szerint mind a közigazgatási, mind a bírósági eljárás során kizárólag az illeték mértékét, az illetékekről szóló 1990. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 19. § (1) bekezdésében rögzített arányosítási (vagy küszöbérték) szabályok jogszabálysértő figyelmen hagyását vitatta. A Kúria döntése nem enged mérlegelést az elsőfokú bíróság számára, ezért kifejezetten a jogerős ítélet Kúria általi hatályon kívül helyezése és az új eljárásra utasítás tartalma okoz az indítványozónak alapjogsérelmet. Hivatkozott az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás (a továbbiakban: Tü. állásfoglalás) 3. pontjára, melynek értelmében a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító döntésével szemben alkotmányjogi panasz előterjesztésére akkor is lehetőség van, ha az alapjogsérelem magával a hatályon kívül helyező és a bíróságot új eljárásra utasító határozattal függ össze és a Kúria döntése nem enged mérlegelést az alsóbb fokú bíróság számára.
- [6] 4. Az indítványban foglaltak vizsgálatát megelőzően az Alkotmánybíróságnak elsőként arról kellett döntenie, hogy a Kúria új eljárásra utasító végzése a jelen esetben az indítványban foglalt érvek alapján képezheti-e vizsgálata tárgyát. Az Ügyrend 32. § (3) bekezdése értelmében ugyanis alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben, mivel az eljárás még folyamatban van. Ahogyan azonban arra az indítványozó is utalt, kivételesen nem támasztható az indítványozóval szemben az az elvárás, hogy csak az új eljárást követő rendes jogorvoslati lehetőségek kimerítése után nyújthassa be alkotmányjogi panaszát, mert az alkotmányjogi panaszában kifejtett alaptörvény-ellenes sérelem tekintetében az eljárás lényegében már lezárult, továbbá a Kúria iránymutatásának megfelelően lebonyolított új eljárásban már kizárt az alaptörvény-ellenesség orvoslása {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [7] Ezt erősítette meg az indítványban hivatkozott Tü. állásfoglalás. Ennek 3. pontja szerint „az Ügyrend szabálya kizárja az alkotmányjogi panasszal megtámadható felülvizsgálati döntések köréből a jogerős ítéletet hatályon

kívül helyező és az alsóbb fokú bíróságot új eljárásra utasító kúriai döntéseket. Ilyen esetekben az alapeljárás még folyamatban van, annak lezárultáig a »jogorvoslati lehetőségek még nincsenek kimerítve«, tehát az alkotmányjogi panaszt ezen esetekben általában vissza kell utasítani. Ez alól kivételt jelent, tehát nem kell visszautasítani az ilyen döntést támadó alkotmányjogi panaszt, ha az abban állított alapjogsérelem magával a hatályon kívül helyező és a hatóságot vagy bíróságot új eljárásra utasító határozattal függ össze. Ilyen eset, ha éppen a jogerős döntés hatályon kívül helyezése és az új eljárásra utasítás okoz az indítványozónak alapjogsérelmet, miként az is, ha a Kúria döntése nem enged mérlegelést az alsóbb fokú bíróság, illetve az eljáró hatóság számára a meghozandó új határozat tekintetében, vagyis tartalma szerint a hatályon kívül helyező végzést az eljárást lezáró döntésnek kell tekinteni. Szintén helye lehet alkotmányjogi panasznak a Kúria jogerős bírósági döntést hatályában fenntartó, ugyanakkor az eljárást lezáró hatóságot új eljárásra utasító döntése ellen, ha az alkotmányjogi panasz kifejezetten e döntés alaptörvényellenességét állítja.”

- [8] Vagyis a közigazgatási ügyekben a hatályon kívül helyezés és új eljárásra kötelezés esetén kivételesen érdemben is elbírálható a panasz. A kivételeket nem lehet kiterjesztően értelmezni. A kivétel-szabály alkalmazását mind az 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, mind az idézett Tü. állásfoglalás ahhoz köti, hogy a megismételt eljárásban a bíróság iránymutatásának való megfelelés szükségképpen alaptörvény-ellenes döntést eredményezzen. A jelen esetben az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján nem állapítható meg az, hogy az Itv. egyik szabályának a konkrét esetben megjelölt kúriai értelmezése szükségképpen alaptörvény-ellenes tartalmat hordoz és ezért alaptörvény-ellenes lenne az ennek az értelmezésnek az alapján a jövőben meghozandó döntés. A jelen eseten az eljárás folyamatban van, ezért az alkotmányjogi panasz idő előtti. A közigazgatási jogvita nem önálló eljárás, hanem a közigazgatási hatósági eljárást követő jogorvoslati szakasz. Az ügy a hatósági eljárásban keletkezik, arról elsősorban a hatóság dönt, a bírósági eljárás csak ennek a hatósági döntésnek a felülvizsgálatát jelenti (akár több fokon). Amikor tehát a bírósági döntésnek az érdemi, vagy az eljárást befejező döntés jellegét kell vizsgálni az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglalt feltételek alapján, akkor annak van jelentősége, hogy az eredeti, tehát a hatóság előtt keletkezett ügyet és az ott folytatott eljárást lezárja-e. A jelen ügyben arra a következtetésre kell jutni, hogy nem. A Kúria az első fokon eljáró bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, a bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kötelezte. Nincs ezért érdemi, vagy a bírósági eljárást befejező bírói döntés a jelen esetben. A bírói döntés a bírósági szakaszt lezárja, de az eredeti ügyet nem dönti el, és az eljárást nem is zárja le. Következésképpen az alkotmányjogi panaszt a jelen esetben vissza kellett utasítani. Az alkotmányjogi panasz kivételes jogorvoslati jellegét szüntetné meg, ha az Alkotmánybíróságnak az összes olyan alkotmányjogi panasszal, amelynél a bíróság a közigazgatási jogvitában új eljárásra utasította a hatóságot vagy a bíróságot, érdemben foglalkoznia kellene, mert ez az alkotmány jogi panaszt lényegében a közigazgatási bírósági eljárások általános jogorvoslati eszközévé tenné.

- [9] 5. Ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés e) pontja alapján a panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/497/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3326/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:167. § (1) bekezdése és a Kúria Pfv. II.21.716/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben elsősorban a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:167. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1)–(2) bekezdése, XXV. cikk (helyesen: XV. cikk) (1)–(3) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással. Másodszorban az indítványozó az ügyvel kapcsolatban az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1)–(2) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította a felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria Pfv.II.21.716/2019/6. ítéletével összefüggésben, és kérte a megsemmisítés hatályának kiterjesztését az első- és a másodfokú ítéletre is.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint a bíróság – a különélő szülők megállapodásának hiányában a Ptk. 4:167. § (1) bekezdése alkalmazásával és szakértő kirendelését követően – az indítványozó édesapa volt élettársát, az édesanyát jogosította fel 2013-ban született közös gyermekük tekintetében a szülői felügyeleti jog gyakorlására. Az indítványozó tekintetében a bíróság – hangsúlyozva, hogy a szülői felügyelet kérdésében való döntés nem jelenti egyúttal az édesapa nevelési alkalmatlanságát – rendelkezett a gyermekkel való folyamatos és időszakos kapcsolattartásról, rögzítve ennek idejét, időtartamát és módját. A szülői felügyelet kérdését az elsőfokú bíróság, a másodfokú bíróság és a felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria azonosan ítélték meg.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszja elsődlegesen konkrét normakontrollra irányul [Abtv. 26. § (1) bekezdés], azt sérelmezi, hogy a Ptk. 4:167. § (1) bekezdése csak az egyik szülő szülői felügyeleti jogának a megállapítását teszi lehetővé a szülők megállapodása hiányában. Közös szülői felügyeletre ilyenkor nincs lehetőség még akkor sem, ha egyébként nemcsak a gondozó, hanem a különélő szülő is alkalmas a nevelésre. Szerinte ez lényegében „másodrendű állampolgárokat hoz létre a különélő szülőből”, vonatkozásukban diszkriminatív különbségtételt jelent. Továbbá az együttműködés elősegítése helyett – amely a gyermek legmagasabb érdeke is [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] – a különbségek és az ellenállás fenntartását szolgálja. A szabályozás elszakítja a különélő szülőt a gyermekétől, a kapcsolat a „hétvégi láthatások több évtizede túlhaladott kényszerlehetőségei miatt kiüresedik és megszűnik”, holott a nevelés jogát az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése garantálja. Főszabályként – például a nevelési alkalmatlanság esetét kivéve – az indítványozó szerint a közös szülői felügyelet biztosítja az Alaptörvény XV. cikkének érvényesülését, továbbá az észszerű időn belüli elbírálás jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] szülői felügyeleti ügyekben.
- [4] A bírói döntéssel összefüggésben (Abtv. 27. §) az indítványozó a gyermekkel való kapcsolattartás bírósági szabályozását kifogásolja, úgy véli, a kétheti periódusban két éjszakai édesapánál alvás megnehezíti és ellehetetleníti az egymás életében történő részvételt. Az Alaptörvény II. és a VI. cikkét figyelembe véve szerinte ez nem minősül érdemi kapcsolattartásnak. Az apai nevelés továbbá a „keresheti 3 órás láthatáson érdemben nem megvalósítható”. Ezek a szűk keretek a fennálló személyes körülményekre tekintettel a konkrét ügyben sokkal tágabbak is lehetnének, a Kúria azonban a részletesen kidolgozott kapcsolattartás-megváltoztatási kérelmet – a karácsonyi időszakot kivéve – azzal utasította el, hogy az eltúlzott mértékű és nem felel meg az ítélkezési gyakorlatnak. Az indítványozó rámutat, hogy a szülői felügyeleti jog gyakorlása az emberi méltóság részét képezi, hiszen a szülővé válásról való döntés is az önrendelkezési jogból fakad (Alaptörvény II. cikke). A családi

életközösség megszűnése nem változtat a gyermeki és a szülői jogokon, kötelezettségeken. A gyermeknek mindkét szülőjére szüksége van, a szülők együttműködése garantálja a gyermek Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében írt jogának érvényesülését. A különélő szülő szünetelő nevelési joga helyébe a kapcsolattartás lép, és ennek megfelelő rendezésével ellensúlyozhatják a bíróságok a szülői felügyeleti jogkör elvételét. Az indítványozó meglátása szerint azonban a számára biztosított láthatás erre nem alkalmas, a támadott bírósági döntés nem biztosítja az érzelmileg, értelmileg, egzisztenciálisan alkalmas szülő Alaptörvény II., VI. és XVI. cikkeiben írt alapvető jogainak érvényesülését.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] 2.1. A Kúria ítéletét a jogi képviselő 2020. november 19-én vette kézhez, a panasz benyújtására nyitva álló, következésképpen az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidő 2021. január 18-án járt le. A panaszt gyűjtőládába helyezés útján nyújtották be az elsőfokú bíróságon, az érkeztető bélyegzőn 2021. január 19-ei dátum szerepel. Tekintettel arra, hogy a gyűjtőládába helyezés tényleges napja nem bizonyítható, és a bizonyítottság hiánya nem értékelhető az indítványozó terhére, az Alkotmánybíróság a határidőt megtartottnak tekintette.
- [7] Az ügyben érintett bírósági ítélet alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik és a per felpereseként érintettnek minősül. A támadott törvényi rendelkezést a bírósági eljárásban alkalmazták. Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét állítja.
- [8] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (1) bekezdés, 27. §]; b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a szülői felügyelet gyakorlásának szabályozása és az ennek nyomán hozott döntés is alapjogsértő); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Ptk. 4:167. § (1) bekezdés] és bírósági döntést (a Kúria Pfv.II.21.716/2019/6. ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény II. cikk, VI. cikk (1) bekezdés, XVI. cikk (1)–(2) bekezdés, XV. cikk (1)–(3) bekezdés és XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) részben indokolást arra nézve, hogy a Ptk. 4:167. § (1) bekezdése és a Kúria Pfv.II.21.716/2019/6. ítélete miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés és a bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az alsóbb fokú bírósági döntésekre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azokat.
- [9] Az indítvány ugyanakkor amellelt, hogy megjelölte az Alaptörvény XV. cikk (1)–(3) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését, nem fejtette ki érdemi elbírálásra alkalmas módon azt az összefüggést, hogy a vélt alapjogi sérelem e tekintetben pontosan miben áll. Az Alaptörvény II. cikke vonatkozásában előterjesztett indokolás pedig tartalmilag a VI. cikk (1) bekezdésével és a XVI. cikk (2) bekezdésével kapcsolatos. A határozott kérelem hiánya [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont] e tekintetben az érdemi vizsgálat akadályá.
- [10] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [11] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (1)–(2) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat; 13/2020. (VI. 22.) AB határozat; 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná. Megjegyzi az Alkotmánybíróság e körben, hogy egy korábbi döntésében – hasonló ügyben – arra is rámutatott, hogy a bíróság közös felügyeleti jogot a különélő felek megállapodásának hiányában azért „nem rendelhet el, mert az az együttműködés egy olyan maximális fokát kívánja meg, ami csak a felek teljes egyetértése esetén valósulhat meg, a bírósági eljárásra pedig éppen ezen teljes egyetértés hiánya miatt került sor” [3204/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [22]]. A szülők közötti együttműködés hiánya tehát az előfeltétele, nem a következménye annak, hogy a bíróság az egyik szülőt jogosítja fel a szülői felügyelet

gyakorlására. A különélő szülők azonban még ebben az esetben is közösen gyakorolják jogaikat a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben, továbbá arra is lehetőség van, hogy a bíróság a különélő szülőt feljogosítsa egyes szülői felügyeleti jogok gyakorlására [Ptk. 4:168. § (2) bekezdés, 4:175. § (1) bekezdés].

- [12] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben a bíróság kifejtette döntése indokait és azt is, hogy mely bizonyítékokra alapította azt. Az indítványozó tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési kérdéseket kifogásol, panasz az Alkotmánybíróság megítélése szerint tartalmilag arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság jogorvoslati fórumként bírálja felül az ügyében hozott döntést. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd hasonló, szülői felügyeleti jogot érintő ügyben: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság nem látott rá indokot vagy lehetőséget, hogy e gyakorlatától eltérjen, és megállapította: önmagában az, hogy az indítványozó a szülői felügyeleti jog, valamint a kapcsolattartás kérdésében hozott bírósági döntést magára nézve sérelmesnek tartja, és úgy véli, a gyermekével való kapcsolattartást a bíróságnak másképpen kellett volna szabályoznia, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő.
- [13] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [14] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt törvényi feltételt, részben pedig nem felel meg a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és c) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/208/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3327/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.409/2020/7. számú végzése, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 28. § (1) bekezdése és 29. § (2) bekezdése, továbbá a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 5. § (5) bekezdés a) pont „Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni.” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság törvényes képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Kfv.IV.37.409/2020/7. számú végzése, a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.27.788/2019/11. számú ítélete, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal BK/NEF/01648-4/2019. számú határozata, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatal BK-05/NEO/03345-6/2019. számú határozata, továbbá az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 28. § (1) bekezdése és 29. § (2) bekezdése, valamint a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 5. § (5) bekezdés a) pont „Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni.” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. A gyermekorvosi praxist működtető indítványozó ügyvezetője házi gyermekorvosként védőoltást adott be egy, a házi orvosi praxisához tartozó gyermeknek, a gyermek édesanyjának kérésére. Habár az indítványozó iskolaorvosi feladatot is ellát, a gyermek nem abba az iskolába járt, amelyre vonatkozóan az indítványozónak működési engedélye van. Az ügyvezető az oltás megnevezését, a beadás módját és az oltás anatómiai helyét nem jegyezte be a pácienskartonba.
- [3] Az oltás körülményeinek tisztázása érdekében a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala helyszíni ellenőrzést végzett, majd a hatósági eljárás eredményeként az indítványozót 500 000 forint egészségügyi bírság megfizetésére kötelezte, felhívta minden olyan oltás beadásától való tartózkodásra, amelynek beadására nem jogosult, továbbá kötelezte az egészségügyi ellátás kapcsán a pontos dokumentáció vezetésére.
- [4] A határozattal szemben az indítványozó nyújtott be fellebbezést, a másodfokon eljáró Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya az elsőfokú közigazgatási határozatot helybenhagyta. A jogerős határozattal szemben az indítványozó kereseti kérelmet nyújtott be, amelyet a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasított.
- [5] Az ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet semmis, a bíróságnak szerinte hatáskör hiányában hivatalból szabálysértési eljárást kellett volna kezdeményeznie. Szerinte a perbeli oltás nem minősül kötelező kampányoltásnak, mivel azt a gyermek csak később kapta volna meg, így a beadáskor nem volt oltásra kötelezett. Érvelése szerint senki sem kötelezhető az oltások kampányszerű felvételére, a szülő kérheti a választott orvosnál a korábbi beadást is. Kifejtette, hogy az oltás külföldi utazás esetén kötelező oltásnak sem minősül. Sérelmezte azt is, hogy az oltási kötelezettség hiányának igazolására előterjesztett indítványáról sem született döntés, míg az adminisztrációs kötelezettség elmulasztása szerinte nem jogszabályon alapul. Úgy vélte, hogy a hatóság határozatából a mérlegelés szempontjai sem tűnnek ki, továbbá hivatkozott az illeték téves megállapítására is.

- [6] A Kúria Kfv.IV.37.409/2020/7. számú ítéletével a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. Indokolása értelmében nem merülhetett fel az, hogy az ügyben szabálysértésre tekintettel ne lenne kiszabható egészségügyi bírság, ugyanis a szabálysértési tényállás és a vitatott ügy címzetti köre eltérnek egymástól. A Kúria minden alapot nélkülözőnek tartotta azt az állítást, miszerint a gyermek a védőoltás korábbi beadására tekintettel ne minősült volna oltásra kötelezettnek, a kötelezettség ugyanis nem a védőoltás időpontjának ütemezésétől függ. Kifejtette azt is, hogy az oltást a Rendelet 5. § (5) bekezdése alapján iskolai kampányoltás keretében kellett volna beadni, az 5. § (9) bekezdése alapján pedig oltóorvosnak az iskolaorvos minősül. A Kúria ugyan megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében valóban nem határozott külön az indítványozó tanúmehallgatásra vonatkozó bizonyítási indítványáról, és ítéletében sem tért ki a bizonyítás mellőzésének okaira, azonban az oltási kötelezettség megállapítása jogkérdésnek minősül és azt nem a megjelölt tanúk észlelése alapján kellett megítélni, ekként a bizonyítás mellőzése az ügy érdemi elbírálására nem hatott ki.
- [7] A Kúria azt is hangsúlyozta, hogy jelen esetben a szabad orvosválasztás korlátozása a törvényben megfelelően jogszabályon alapult. Az indítványozó további jogszabályi hivatkozásait a Kúria egyenként cáfolva súlytalannak nevezte. Értelmezése szerint az adminisztratív kötelezettség megsértése jogszabályon alapult, az a Rendelet több rendelkezéséből is egyenesen következik. A Kúria ítélete nem állapított meg jogszabálysértést sem a hatóság mérlegelése, sem a súlyosító körülmények figyelembevétele, sem pedig az illeték megállapítása kapcsán.
- [8] 1.2. Az indítványozó a Kúria ítéletének meghozatalát követően nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben egyaránt állította a Kúria ítéletének, a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének, az Itv. 28. § (1) és 29. § (2) bekezdésének, továbbá a Rendelet 5. § (5) bekezdés a) pontja „Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni.” fordulata, alaptörvény-ellenességét, és kérte azok, valamint a Bács-Kiskun-Megyei Kormányhivatal és a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala határozatainak megsemmisítését, az alábbiak szerint.
- [9] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban a hatóságok és a bíróságok eljárásával kapcsolatban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, I. cikk (3) bekezdésének, X. cikk (2) bekezdésének, XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét állította.
- [10] Az indítványozó a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét elsősorban arra alapozva állította, hogy szerinte az eljáró hatóságok és bíróságok „joghatóság” hiányában jártak el. Véleménye szerint az ügyben szabálysértési eljárás lefolytatásának lett volna helye, ami kizárja az egészségügyi bírság kiszabását. Szankcionálni szerinte nem az indítványozót, hanem annak magánszemély ügyvezetőjét lehetett volna, ha egyáltalán történt szabálysértés. Ezt követeli meg az Alaptörvény B) cikke szerinti jogbiztonság követelménye is, amely mellett ebben a körben még a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is felvetette.
- [11] Az ügyben eljáró hatóságok vonatkozásában a XXIV. cikk (1) bekezdésének, míg a bíróságok vonatkozásában a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állítva kifejtette, hogy az elsőfokú hatóság a tényállást nem derítette fel pontosan, amit a másodfokon eljáró hatóság részben pótol, de a hivatkozott jogszabályhelyekkel nem vette össze, a bíróságok pedig iratellenesen eltagadták a kifogásait.
- [12] Az indítványozó részletes szakjogi érveléssel ellátva kifejtette, hogy szerinte a járványügyi célok miatt nem adnak alapot a szabad orvosválasztás korlátozására, amellyel kapcsolatban az Alaptörvény I cikk (3) bekezdésének sérelmét hívta fel. Vitatta, hogy a beadott oltás kampányoltás lenne, arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria ebbéli álláspontja orvosszakmai kérdéseket érint, amellyel megsérti az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdését. Ebben a körben szintén állította a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét, ahogyan amiatt is, mert szerinte a beadott oltás nem minősül külföldi utazás esetén kötelezőnek.
- [13] Részletes, alkotmánybíróági döntésekkel is alátámasztott érvelés alapján azt állította, hogy az oltás regisztrálásával kapcsolatban az eljárás során felhívott módszertani levél nem jogszabály, amely alapján arra a következtetésre jutott, hogy a módszertani levél tartalmára alapított bírságolás szintén sérti a B) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését, továbbá a hatóság irányába fennálló részleghajlást is megemlítette (mivel figyelmen kívül hagyták szerinte a bíróságok a hatósági jogszabálysértéseket), amely miatt a XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét állította.
- [14] Az indítványozó vitatta az eljáró hatóságok mérlegelését is, mivel ebbe a körbe szerinte olyan szempontokat is bevont, amelyekre nem lett volna lehetőség, megsértve ezzel a kétszeres értékelés tilalmát, az ártatlanság vélemét és a jogállamiság eljárási garanciáit, amelyek miatt a B) cikk (1) bekezdésének, a XXIV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.

- [15] Mindezekon felül az indítványozó szerint hivatalból indult eljárásnak nem lehet tárgya az illeték, annak kiszabását alaptörvény-ellenesnek tartja. Konkrétan a jogorvoslatokra vonatkoztatva állította az illetékfizetéshez kötés alaptörvény-ellenességét, vitatva annak mértékét is. Ebben a körben a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, továbbá a XV. cikk (1) és (2) bekezdését hívta fel.
- [16] A Rendelet 5. § (5) bekezdés a) pontja „Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni.” fordulata alaptörvény-ellenességét az indítványozó arra alapozta, hogy az meggyőződése szerint a szabad orvosválasztást törvéynél alacsonyabb szinten, a törvény ellenében korlátozza. Ebben a körben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, I. cikk (1)–(4) bekezdéseinek, II. cikkének, III. cikk (2) bekezdésének, VI. cikk (2) bekezdésének, VII. cikk (1) bekezdésének, X. cikk (2) bekezdésének, XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, XVI. cikk (1) és (2) bekezdésének, XX. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.
- [17] Az alkalmazott fellebbezési illetékre tekintettel az indítványozó az Itv. 28. § (1) bekezdése és 29. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét is állította, ugyanis úgy ítélte meg, hogy annak mértéke gyakorlatilag egy újabb pénzbüntetésnek felel meg, ekként az Itv. lényegében külön szankcionálja azt, aki élni kíván a fellebbezési joggal. Érvelése értelmében a fellebbezés illetékhez kötése, és az illeték összegének tisztességtelen meghatározása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslatihoz való jogot, továbbá a XV. cikk (1) és (2) bekezdés szerinti törvény előtti egyenlőséget.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [19] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította.
- [20] Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek is, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pont, illetőleg 27. § (1) bekezdés b) pont]. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó a sérelmezett bírói döntés kézhezvételét követő 60 napon belül nyújtotta be [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [21] 2.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be. Az indítványozó a Rendelet 5. § (5) bekezdés a) pontja „Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni.” fordulata alaptörvény-ellenességének állításával kapcsolatban nem a saját, hanem a betegek jogai sérülésére hivatkozott. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ebben a vonatkozásban az indítványozó nem tekinthető érintettnek, mert az állított sérelem az indítványozó egyedi ügyével kapcsolatos ugyan, de nem a saját Alaptörvényben biztosított jogára vonatkozik, ekként a Rendelet 5. § (5) bekezdés a) pontjának támadott fordulata az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretei között jelen esetben nem vizsgálható {hasonlóan: 3094/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az alkotmányjogi panasz további elemei vonatkozásában az indítványozó érintettségét megállapította.
- [22] 2.3. Az ugyancsak az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti, az Itv. 28. § (1) bekezdése és 29. § (2) bekezdésének megsemmisítésére irányuló indítványi elem vonatkozásában az Alkotmánybíróságnak mindenképp arról kellett döntenie, hogy a támadott rendelkezésekre vonatkozóan kell-e alkalmazni az Alkotmánybíróság egyes hatásköreinek gyakorlását korlátozó szabályt [Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés].
- [23] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerint mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgy-

körbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.

- [24] Az Alkotmánybíróság a jelen indítványi elem vonatkozásában az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti hatáskörében jár el, így vonatkozik rá az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése. Az államadósság-mutató az alkotmánybírói eljárás folyamatban léte alatt mindvégig meghaladta az 50%-ot. Az Alkotmánybíróság ezért megvizsgálta, hogy a jogszabályi rendelkezés a hatáskörét korlátozó, hivatkozott alaptörvényi rendelkezés alkalmazási hatálya alá tartozik-e.
- [25] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az alkotmányossági felülvizsgálatot korlátozó szabály alkalmazási hatályát megszorítóan értelmezi {lásd elsőként: 40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [20]; legutóbb például: 3208/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [22]}, figyelemmel az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi funkciójára [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése zárt taxációt tartalmaz, vagyis az alkotmányossági felülvizsgálatot szűkítő kivételes rezsimbe kizárólag a felsorolt normák tartoznak {8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá, vagyis a szabályozás tartalma elsődleges a formával (jelen esetben a norma címével) szemben {például 3264/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]; 3090/2019. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság korábbi ügyben kifejezetten az Itv.-vel kapcsolatban azt a következtetést is levonta, hogy „az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében lefektetett átmeneti hatásköri korlátozást az illetékekről szóló törvény tekintetében is úgy kell megszorítóan értelmezni, hogy a kivételes szabály csak és kizárólag azokra az Itv.-ben található rendelkezésekre vonatkozik, amelyek tartalmuk szerint anyagi illetékfizetési kötelezettségről és ahhoz kapcsolódó törvényi tényállási elemekről rendelkeznek” {34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [27] Az Itv. az indítvánnyal támadott részében a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozóan jelöli ki az illeték tárgyát és mértékét, azaz közvetlenül anyagi jogi fizetési kötelezettségre vonatkozó szabályt tartalmaz, ami az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének a hatálya alá tartozik. Ilyen törvény csak akkor vizsgálható felül az Alaptörvény alapján, ha az erre irányuló indítvány az alaptörvény-ellenesség okaként az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében szereplő jogok valamelyikének sérelmét jelöli meg. Jelen esetben a panasz az Alaptörvény más, a 37. cikk (4) bekezdésében nem nevesített rendelkezéseinek sérelmét állítja. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Itv. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt ebben a részében érdemben – az Alaptörvény hatáskört korlátozó szabályára tekintettel – nem vizsgálhatta {hasonlóan: 3064/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [23]–[28]}.
- [28] 2.4. Az indítvány Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével és a Kúria ítéletével kapcsolatos elemével összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntések és jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [29] Az indítvány ezen eleme ugyanakkor az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerinti követelményének csak részben felel meg. Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére és I. cikk (3) bekezdésére vonatkozó elemében nem tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megjelölt B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányára, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára tekintettel alapítható alkotmányjogi panasz {pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}, ami jelen ügyben nem teljesült. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. Funkciója nem más, minthogy garanciális szabályként rögzítse az alapvető jogok korlátozhatóságának általános kereteit. Ezért érdemi alaptörvény-ellenesség vizsgálatára önállóan nem szolgáltat alapot {lásd legutóbb például: 3138/2021. (IV. 2.) AB végzés, Indokolás [12]}. Így ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásának.

- [30] Az indítványi elem az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek csak részben, a XXIV. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben felel meg, ugyanis nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdését, a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, illetőleg a XXVIII. cikk (7) bekezdését. Az Itv. illeték mértékére vonatkozó rendelkezésével kapcsolatos indítványozói érveket pedig az Alkotmánybíróság tartalma szerint, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz keretei között értékelte.
- [31] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [32] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyen jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. Az alkotmányjogi panasz vonatkozó részében az indítványozó egyet nem értését fejezte ki az eljáró hatóságok és bíróságok törvényértelmezésével kapcsolatban, annak mibenlétét részletesen indokolta. Önmagában azonban az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a hatóság és a bíróság döntésével, valamint annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására [3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]]. Az indítványozó ugyanis részben az eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok az indítványozóétól eltérő jogértelmezését vitatja, részben pedig egyes eljárási szabályok megsértését állítja, ami törvényességi, és nem pedig alkotmányjogi kérdésnek tekinthető.
- [33] Habár a fentiekben ismertetettek szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az indítványozó utalt arra, hogy az adminisztrációs kötelezettség megsértésének megállapítása miatt nem alapulhat egy módszertani levél tartalmán, az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy az eljáró bíróságok részletesen indokolták, hogy döntésük nem a módszertani levélen, hanem jogszabályokon alapul.
- [34] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott – figyelembe véve az eljáró bíróságok ítéleteiben kifejtett indokolását –, hogy az indítványozó panasa a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [35] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/29/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3328/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.775/2020/4. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Váczai Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Váczai Péter ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.27.775/2020/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Pécsi Törvényszék 7.K.700.157/2020/5. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita az alábbiak szerint foglalható össze. Az indítványozó 2017. december 13. napján kérelmet terjesztett elő a Baranya Megyei Kormányhivatal Mohácsi Járási Hivatalához (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) gyermeke életkorhoz kötött kötelező védőoltásai alóli mentesítése érdekében. Ehhez a kérelemhez csatolt egy 2017. augusztus 8. napján kelt, egy belgyógyász orvos által készített véleményt. Az elsőfokú hatóság a 2018. január 19. napján meghozott BA-03/NEO/00092-3/2018. számú határozatával az indítványozó kérelmét elutasította, tekintettel arra, hogy a nyilatkozatot jegyző orvos nem a gyermek oltóorvosa. Az elsőfokú határozat ellen az indítványozó és felesége fellebbeztek. A fellebbezés alapján eljáró Baranya Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) a 2018. május 14. napján meghozott BA/NEF/00436-3/2018. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az alperesi határozat ellen benyújtott kereset alapján eljáró Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2018. november 27. napján meghozott 7.K.27.462/2018/11. számú ítéletével a döntést az elsőfokú határozatra is kiterjedően megsemmisítette, és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára kötelezte. A megismételt eljárásra vonatkozóan a bíróság előírta, hogy az elsőfokú hatóságnak a gyermek kezelőorvosát ügyfélként kell bevonnia az eljárásba.
- [3] 1.2. A megismételt eljárásban az elsőfokú hatóság ügyfélként hallgatta meg a gyermek kezelőorvosát, aki korábbi véleményét fenntartotta, és kijelentette, hogy nem tud a gyermek olyan krónikus betegségéről, amely az oltásokat kontraindikálná. Az elsőfokú hatóság 2019. március 21. napján meghozott BA-03/NEO/00129-19/2019. számú határozatával az indítványozó kérelmét – tekintettel arra, hogy az oltások alóli mentesítéshez szükséges feltételek nem állnak fent – ismét elutasította. Az indítványozó és felesége fellebbezése alapján eljáró alperes a tényállás további tisztázása érdekében nyilatkozattételre hívta fel a gyermek kezelőorvosát. A kezelőorvos a korábbi nyilatkozatát fenntartotta. Ezt követően az alperes hatóság megkereste a megyei szakfelügyelő főorvost annak tisztázása érdekében, hogy a kezelőorvos által adott nyilatkozat szakmailag elfogadható-e a védőoltás alóli mentesítéshez. A szakfelügyelő főorvos a véleményében arra mutatott rá, hogy orvosi dokumentációval nincs alátámasztva a kezelőorvosi nyilatkozat. Az alperes a 2019. június 20. napján meghozott BA/NEF/00559-7/2019. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az alperes döntésével szemben az indítványozó és felesége keresetet terjesztettek elő, amelyet a Pécsi Törvényszék 7.K.700.157/2020/5. számú ítéletével elutasított. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az alperes tényállás-tisztázási kötelezettsége arra terjed ki, hogy megállapítsa, a felperesek által csatolt szakvélemény az azzal szemben támasztott követelményeknek megfelel-e. E körben az alperes – azt követően, hogy kételye támadt a csatolt szakvélemény szakmai megalapozottságát illetően – helyesen járt el, amikor ennek megítélése érdekében megkereste a megyei szakfelügyelő főorvost, aki megállapította, hogy a felperes által csatolt szakvélemény szakmailag megalapozatlan, és tartalmilag sem felel meg a jogszabályi követelményeknek. Kiemelte, hogy az alperest a tényállás

további tisztázása érdekében szakértő kirendelése iránti kötelezettség nem terheli, tekintettel arra, hogy a mentesítési eljárás kérelemre irányuló eljárás, így a hatóságnak hivatalból bizonyítási kötelezettsége nincs, ezzel szemben az indítványozó kötelezettsége a kérelem benyújtásakor megalapozott szakvélemény csatolása. Abban az esetben, ha a hatóság azt állapítja meg, hogy a szakvélemény megalapozatlan, az a mentesítés iránti kérelem elutasításához vezet.

- [4] 1.3. Az indítványozó a Pécsi Törvényszék döntésével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A Kúria 2020. november 4. napján kelt, Kfv.II.37.775/2020/4. számú végzésével a kérelem befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 118. § (2) bekezdésére alapozva megtagadta.
- [5] 1.4. A Kúria jogerős ítéletével szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben egyrészt az Abtv. 27. § alapján a Pécsi Törvényszék 7.K.700.157/2020/5. számú ítéletét és a Kúria Kfv.II.37.775/2020/4. számú végzését támadta, másrészt az Abtv. 26. § alapján azt sérelmezte, hogy az oltások alóli mentesítési eljárás illeték- és költségköteles eljárás. Hiánypótlásában, amelyet már jogi képviselővel eljárva nyújtott be, az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszát nem tartotta fenn, és jelezte, hogy az alkotmányjogi panasz kizárólag a Pécsi Törvényszék jogerős döntése ellen irányul tekintettel arra, hogy a Kúria Kfv.II.37.775/2020/4. számú végzése az ügy érdemét érintő jogi indokolást nem tartalmaz. Az indítványozó kérte a támadott döntés végrehajtásának felfüggesztését is az Abtv. 53. § (4) bekezdésére figyelemmel. Az indítványozó kijelentette, hogy a hiánypótlást – „elhagyva a korábbi beadványában foglaltakat” – egységes szerkezetbe foglalva terjesztette elő.
- [6] Az indítványozó egységes szerkezetbe foglalt beadványában hivatkozott az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére, II. cikkére (kifejezetten az emberi méltóság körébe tartozó egészségügyi önrendelkezési jogra és testi integritáshoz való jogra hivatkozva), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésére részletesen ismertetve az Alkotmánybíróság ezen alapjogokkal kapcsolatban kialakított gyakorlatát.
- [7] Az indítvány kifejtje, hogy a kötelező védőoltások olyan beavatkozást jelentenek, amelyek végleges és visszafordíthatatlan változást okoznak az emberi szervezetben, és egészségkárosodás valós veszélyének teszik ki az egyéneket. Az indítványozó álláspontja szerint az ítélet azért alaptörvény-ellenes, mert „az állam mintegy gyámként dönt” állampolgárai személyéről és egészségének kockára tételéről egy általa elérendő cél érdekében, anélkül, hogy lehetőséget adna felelős mérlegelésre és döntésre.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint nem a jogszabályi környezet alaptörvény-ellenes, hanem a konkrét ítélet, amely figyelmen kívül hagyja a későbbi kezelőorvosi perbelépést, valamint a belgyógyász szakvéleményt is. Az eljáró hatóságok, illetőleg bíróság szintén nem vett figyelembe egy, az indítványozó által becsatolt osztrák orvosi véleményt, a kezelőorvosnak pedig nem biztosított lehetőséget arra, hogy a formai szempontoknak megfelelően fogalmazzon meg a szakvéleményt.
- [9] Alapvető fontosságú továbbá, hogy az egyes tényállásalelemek logikai kapcsolatban álljanak az egyes bizonyítékokkal, jelen eljárásban azonban az indítványozó álláspontja szerint a bíróság nem derített fényt az alapvető logikai összefüggésekre. Mindezen szempontok miatt a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség követelményét.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria végzése 2020. november 4. napján született, az alkotmányjogi panaszt pedig 2020. november 19. napján, határidőben nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz az indítványozó. Az indítványozó egységes szerkezetű alkotmányjogi panasa ugyan kifejezetten csak a Pécsi Törvényszék ítéletével szemben tartalmaz indokolást, és annak alaptörvény-ellenességét állítja, azonban az Alkotmánybíróság az indítványt az indítványozó eredeti alkotmányjogi panaszának alapulvételével úgy tekintette, hogy az indítványozó a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását mérlegelési jogkörben megtagadó végzésén keresztül, és a végzés kézbesítéséhez képest határidőben benyújtott alkotmányjogi panaszában kérte a Pécsi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság ezen megközelítéséhez azt is figyelembe vette, hogy

az indítványozó eredeti alkotmányjogi panaszában igazolási kérelmet is előterjesztett, melynek elbírálását az Alkotmánybíróság a fenti megközelítésre tekintettel főtítkári előkészítő eljárásában nem tartotta szükségesnek, figyelemmel arra, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésének kézbesítéséhez képest határidőben került előterjesztésre.

- [12] 2.2. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése, II. cikke, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jognak tekinthető, ekként arra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [13] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [14] Az indítványozó Alaptörvény II. cikke, valamint XVI. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjog vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása és az alkotmánybírósági gyakorlat rövid összefoglalása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [15] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjog tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [16] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.
- [17] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [18] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét azért állítja, mert meglátása szerint a bíróság nem tett megfelelően eleget az indokolási kötelezettségének. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis az eljáró bíróság figyelmen kívül hagyta a későbbi kezelőorvosi perbe lépést, valamint benyújtott szakvéleményeket is, továbbá a kezelőorvosnak nem biztosított lehetőséget arra, hogy a formai szempontoknak megfelelően fogalmazza meg a szakvéleményét. A bíróság az indítványozói álláspont szerint nem kísérelte meg feloldani a kezelőorvos és a megyei szakfelügyelő főorvos véleményei közötti ellentétet, a kezelőorvosi véleményt alapjogsértő módon kizárta a bizonyítékok közül, s azt érdemben nem is indokolta. Érvelése szerint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 58. § (3a) bekezdése és az Alaptörvényben megfogalmazott egészséghez való jog alapján az oltáshoz való mentesítéshez nem kell, hogy az oltásra kötelezett konkrét betegségben szenvedjen, azt kell igazolni, hogy egy oltás a beteg egészségét várhatóan károsan befolyásolná, azaz egy egészséges gyermek várhatóan megbetegszik attól.
- [19] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadott érveléssel kapcsolatban azt állapította meg, hogy azok valójában az ügyében meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, lényegében szakjogi és nem pedig alkotmányossági kritikáján alapulnak. A bíróság részletes indokolással támasztotta alá, hogy a vonatkozó jogszabályok egyrészt a gyermek kezelőorvosához telepítik azt a hatáskört, hogy a mentesítést tárgyában szakvéleményt adjon, más szakorvostól származó vélemény figyelembevételére

- nincs jogszabályi lehetőség. Másrészt a hatóságnak azt is vizsgálnia kellett, hogy a kezelőorvos szakvéleménye a jogszabályi követelményeknek megfelel-e (tartalmazza a leletet, a vizsgálati módszer vagy módszerek ismertetését, a szakmai ténymegállapításokat, valamint a szakértő saját véleményét). Amennyiben nem, a kérelem elutasításának van helye. A bíróság ítéletében részletes indokolás mellett rámutatott, hogy az Eütv. szerinti szakvélemény célja a védőoltás alóli mentesítési eljárásban a hatóság hiányzó szakértelmének pótlása abban a körben, hogy a védőoltásra kötelezett személy esetében van-e orvosi indoka a mentesítésnek. A tárgyi esetben a kezelőorvos szakvéleménye azonban a fenti feltételeknek nem felelt meg. A bíróság azt is vizsgálta, hogy a hatóság helyesen járt-e el akkor, amikor a szakvélemény szakmai megalapozottságának megítélése érdekében megkereste a megyei tisztí főorvost, és rögzítette, hogy a hatóságot további tényállás tisztázási kötelezettség nem terhelte, tekintettel a mentesítési eljárás kérelemre induló természetére (Pécsi Törvényszék ítélete [25]–[30]).
- [20] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan jogszabály-értelmezési, bizonyítási kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [21] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állító elemében nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagy-lagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.
- [23] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszbeadványában kérte a sérelmezett bírósági végzés végrehajtásának felfüggesztését is. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem kellett határoznia.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2074/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3329/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.199/2020/6. számú ítélete, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 58. § (3a) bekezdés „szak” megnevezése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Boza Laura ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint 26. § (1) bekezdése alapján, melyben részben a Kúria Kfv.II.37.199/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.540/2017/93. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, részben pedig az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 58. § (3a) bekezdése „szak” megnevezése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerinti jogkörében eljárva a védőoltás alóli mentesítésre vonatkozó, kérelemre induló hatósági eljárás szabályainak Alaptörvénnyel való összhangját is vizsgálja meg.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó és férje 2015. december 15. napján közös kiskorú gyermekeik 6 éves korban esedékes kötelező DTPa+IPV elleni védőoltása alóli mentesítés iránti kérelmet terjesztettek elő Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Mezőkövesdi Járási Hivatalánál (a továbbiakban: elsőfokú hatóság). 2016. április 4. napján akként nyilatkoztak, hogy kérelmüket fenntartják minden további kötelező védőoltás tekintetében. Kérelmükhöz csatolták többek között egy gasztroenterológus és egy külföldön praktizáló belgyógyász szakvéleményét, valamint a Budai Allergia Központ véleményét is. Az elsőfokú hatóság felhívására a gyermekek házi gyermekorvosa akként nyilatkozott, hogy az olthatóság megítélése nem tartozik a kompetenciájába. Az Országos Epidemiológiai Központ OKNÉ Bizottsága két ízben rögzítette, hogy egyik gyermeknél sem diagnosztizáltak olyan betegséget, amely az életkorhoz kötött kötelező védőoltások közül az inaktivált oltóanyagok típusába tartozó DTPa-IPV és a gyengített vírus tartalmú kanyaró, rubeola, mumpsz beadásának ellenjavallatát képezné. A Miskolci Semmelweis Kórház és Egyetemi Oktatókórház oltási tanácsadója az OKNE Bizottság véleményére hivatkozva a védőoltás alóli mentesítést nem adta meg. Az elsőfokú hatóság 2016. augusztus 30. napján kelt BO-07/NE/02157-1/2016. számú határozatával a kérelmet elutasította.
- [3] 1.2. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes hatóság) a másodfokú eljárás során beszerezte a gyermekek házi gyermekorvosainak és kezelőorvosainak nyilatkozatait, és kirendelt szakértőként egy allergológiai és klinikai immunológiai szakterületen működő igazságügyi szakértőt, aki szakvéleményében megállapította, hogy az általa ismert, részére megküldött egészségügyi dokumentációban nincs olyan adat, amely a két gyermek védőoltás alóli mentesítését alátámasztaná. Az alperes hatóság 2017. augusztus 2. napján kelt BO/NEF/781-11/2017. számú határozatával az elsőfokú határozatot az egészségügyi dokumentációra, a beszerzett orvosi nyilatkozatokra és véleményekre, valamint a kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakértői véleményre tekintettel helybenhagyta. A külföldön praktizáló belgyógyász szakmai véleményében foglaltakat az alperes hatóság nem osztotta az igazságügyi orvosi szakértői szakvéleménnyel és az Országos Epidemiológiai Központ OKNE Bizottságának véleményével történt összevetés alapján. Figyelembe vette, hogy a védőoltás beadásának következtében a gyermekek életét, egészségét veszélyeztető körülményre nem merült fel adat. Az alperes hatóság egyetértve a szakértői véleménnyel arra a következtetésre jutott, hogy összességében a védőoltás elmaradásának magasabb a népegészségügyi,

járványügyi kockázata úgy a gyermekek, mint a társadalom szempontjából. Az indítványozónak az orvosszakértői vélemény kiegészítésére, illetőleg más szakértő kirendelése iránt előterjesztett bizonyítási indítványát a hatóság elutasította.

- [4] 1.3. Az alperes hatóság döntésével szemben az indítványozó kezdeményezett bírósági felülvizsgálatot, kérve a döntés hatályon kívül helyezését és új eljárásra utasítását. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a perben szakértői bizonyítást rendelt el. A szakvélemény mindkét gyerek vonatkozásában megállapította, hogy védőoltás alóli mentesítésük orvosszakmailag nem indokolt, az egyik gyermek tekintetében a védőoltás bizonyos feltételek teljesülése esetén halasztható. Az elsőfokú bíróság 11.K.27.540/2017/93. számú jogerős ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Megállapította, hogy az eljárás megindításáról szóló értesítést, a határozatot és az eljárás során keletkezett iratokat az elsőfokú hatóság kizárólag az indítványozó részére kézbesítette, az indítványozó vele együtt élő házastársa (az ügy felperesi beavatkozója) részére nem, ezzel pedig eljárási jogsértést követett el. Tekintettel azonban arra, hogy a felperesi beavatkozó akként nyilatkozott, hogy valamilyeni közigazgatási eljárás során keletkezett iratot megismert, érdekelletét az indítványozó és közte nem állt fenn, további nyilatkozatot nem kívánt tenni, megállapította, hogy az eljárási jogsérelem bekövetkezett, azonban az nem olyan súlyú, amely az ügy érdemére is kihatással volt. Megjegyezte, hogy azáltal, hogy a határozatot a felperesi beavatkozó részére nem kézbesítették az eljárás folyamán, az ügyféli körből kiesett, jogorvoslati jogától elzárta a hatóság, ugyanakkor figyelemmel arra, hogy a bíróság a beavatkozás lehetőségéről értesítette, így ezen jogsérelem is orvoslásra került. A bíróság osztotta az alperes hatóság azon álláspontját, miszerint az Eütv. 58. § (3) bekezdés *a)* és *b)* pontjában foglalt feltételek nem nyertek bizonyítást. Kifejtette, hogy a kérelemre induló eljárás során a bizonyítási teher a kérelmezőre esik, a kérelemhez csatolni kell a kezelőorvos által adott azon szakvéleményt is, amely a mentesítés indokoltságát alátámasztja. Megállapította, hogy az alperes hatóság határozata meghozatalakor az irányadó jogszabályi rendelkezéseket megfelelően vette figyelembe és a fennálló tényeket is megfelelő mérlegeléssel értékelte. Hangsúlyozta végül, hogy az Eütv. 58. § (1) bekezdésében foglalt védőoltás elhalasztása iránti döntés nem a hatóság, hanem a kezelőorvos hatáskörébe tartozik. Ez az eljárás elkülönül a védőoltás alóli mentesítés iránti közigazgatási hatósági eljárástól.
- [5] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kérte elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését az alperes hatóság által meghozott másodfokú és az általa helybenhagyott elsőfokú határozatra is kiterjedően, másodlagosan az alperes hatóság új eljárásra utasítását. A Kúria Kfv.II.37.199/2020/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság döntését hatályában fenntartotta. Rögzítette, hogy a kötelező védőoltás alóli mentesítés iránti eljárásban a bizonyítási teher a kérelmezőre esik, ezért a kérelemhez csatolnia kell a mentesítés indokoltságát alátámasztó kezelőorvosi szakvéleményt. A hatóság és a bíróság ezen szakvélemény alaposságát ellenőrzi az eljárás során. Rögzítette, hogy az Eütv. 3. § *b)* pontja határozza meg a kezelőorvos fogalmát, e szerint kezelőorvos a beteg adott betegségével, illetve egészségi állapotával kapcsolatos vizsgálati és terápiás tervet meghatározó, továbbá ezek keretében beavatkozásokat végző orvos, illetve orvosok, akik a beteg gyógykezeléséért felelősséggel tartoznak. A Kúria kiemelte, hogy a kezelőorvos Eütv. szerinti fogalma tágran értelmezendő, és azt minden ügyben egyedileg szükséges vizsgálni és megállapítani. Az alkotmányjogi panasszal érintett esetben a Kúria azonban arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a mentesítés iránti kérelméhez nem csatolt az Eütv. 58. § (3a) bekezdése szerinti, a mentesítés indokoltságát alátámasztó kezelőorvosi szakvéleményt, mert a kezelőorvosok szakvéleményei a mentesítés indokoltságát egyértelműen nem támasztották alá, az egyedüli mentesítést alátámasztó szakvéleményt pedig nem az Eütv. 3. § *b)* pontja szerinti kezelőorvos állította ki.
- [6] 1.5. A Kúria jogerős ítéletével szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben az Abtv. 27. § alapján a Kúria Kfv.II.37.199/2020/6. számú ítéletét és a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.540/2017/93. számú ítéletét is támadta. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az Eütv. 58. § (3a) bekezdés „szak” megnevezése alaptörvény-ellenességét is állította, továbbá kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján a védőoltás alóli mentesítésre vonatkozó, kérelemre induló hatósági eljárás szabályainak Alaptörvénnyel való összhangjára vonatkozó vizsgálatát is folytassa le.
- [7] Az indítványozó a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét az alábbi indokokkal támasztotta alá.
- [8] Az indítványozó az I. cikk (1) bekezdésének sérelmét különösen azért állítja, mert az eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok az indítványozó kiskorú gyermekeinek betegségét, ebből eredő egészségi állapotát, élethez és egészséghez való alapvető jogukat nem tartotta tiszteletben, azt az eljárás során nem vélelmezte és nem is vette figyelembe. Az indítványozó szerint ugyancsak az I. cikk (1) bekezdése sérelmét eredményezi több, az eljárás

során történt eljárási szabálysértés is. Az Alaptörvény II. cikkének sérelme az indítványozó szerint azért következett be, mert minden erőfeszítése ellenére, releváns orvosi iratokkal nem tudta bizonyítani az álláspontja szerint a kezelőorvos véleményével is alátámasztott kérelem megalapozottságát, ráadásul az ügy aktájában fellelhető orvosi dokumentáció is hiányos volt. Ugyancsak az emberi méltóságához való jog sérelmére vezetett az indítványozó szerint, hogy a gyermekeket részben a betegségeik, részben a folyamatban levő eljárások miatt az iskolában bántották őket, ráadásul a védőnő is rendszeresen „zaklatta” az indítványozót és családját az elmaradt védőoltások miatt.

- [9] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése és XX. cikk (1) bekezdése sérelmét az indítványozó szerint az alapozza meg, hogy az eljárások során ezen jogok azért nem érvényesültek, mert azt az eljáró hatóságok és bíróságok annak ellenére nem vették figyelembe, hogy a kezelőorvos megfelelő véleménye az eljárásban rendelkezésre állt. Az indítványozó ugyancsak kifogásolja, hogy az eljárás során kirendelt szakértők sem személyes, sem diagnosztikai vizsgálatokat nem végeztek, és szakvéleményüket hiányos orvosi dokumentáció alapján készítették el.
- [10] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét az indítványozó több okból állítja. Egyfelől, a fegyverek egyenlőségének sérelmét valósította meg, hogy a hatóságok az indítványozó számára nem adtak megfelelő tájékoztatást, egyes iratokat és adatokat pedig az indítványozó kifejezett kérelme ellenére sem ismerhetett meg. Az eljáró hatóság tevékenysége részrehajló volt, ráadásul a hatóságok az alapvető indokolási kötelezettségüket sem teljesítették, az indítványozó házastársát pedig attól is megfosztották, hogy a jogorvoslati jogát gyakorolhassa azáltal, hogy nem kézbesítették neki a határozataikat. Ugyancsak a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezi az indítványozó szerint az eljáró hatóságok és bíróságok több téves jogértelmezése, ideértve azt is, amelynek eredményeként az indítványozó által csatolt, külföldön praktizáló belgyógyász szakorvos által készített szakvéleményt a hatóságok és a bíróságok nem vették figyelembe. Az indítványozó azt is sérelmezi, hogy az eljáró hatóságok döntésüket alapvetően nem jogszabályokra, hanem az Országos Epidemiológiai Központ jogszabálynak nem minősülő módszertani levelére alapozták. Az alkotmányjogi panasz a XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sérelmezi azt is, hogy a szülők nem ismerhetik meg a védőoltások részletes összetevőit, továbbá ha egy eljárásban a szülő kezdeményezi igazságügyi szakértői vélemény beszerzését, annak költségei a szülőt terhelik.
- [11] Az indítvány szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére vezet, hogy a bíróságok nem tartották aggályosnak azt, hogy bár a kérelmet a szülők közösen terjesztették elő, ennek ellenére az eljárás során csupán az indítványozó minősült ügyfélnek, a házastársa nem. Nem tekinthető tisztességesnek a bírósági eljárás azért sem, mert a bíróság nem az indítványozó által indítványozott bizonyítást folytatta le, hanem saját belátása szerint rendelt ki szakértőt, ezzel pedig korlátozta az indítványozó szabad bizonyításhoz való jogát. A kirendelt szakértő az indítványozó szerint a szükséges szaktudással nem rendelkezett, ráadásul a megalapozott szakvélemény készítéséhez szükséges iratokat sem kapta meg.
- [12] Az alkotmányjogi panasz az Eütv. 58. § (3a) bekezdés „szak” megnevezése alaptörvény-ellenességét az alábbiakkal támasztja alá. Az Eütv. rendelkezései között 2015 óta szereplő „kezelőorvosi szakvélemény” a gyakorlatban kivitelezhetetlen, mert a kezelőorvosok jelentős része nem végez igazságügyi szakértői tevékenységet, ezáltal a jogszabály teljesíthetetlen feltételt tartalmaz, ami az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság követelményével ellentétes. A kérdéses rendelkezés az indítványozó álláspontja szerinti kodifikációs hibára utal, ugyanis a törvényben megítélése szerint kezelőorvosi szakvélemény helyett „kezelőorvos szakorvosi véleménye” kifejezésnek kellene szerepelnie.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a Kúria végzését 2020. november 3. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. január 4. napján, határidőben adta postára.
- [15] A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § szerinti alapított alkotmányjogi panaszát.

- [16] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal összefüggésben az alábbiakat állapította meg. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően alkotmányjogi panasz kizárólag Alaptörvényben biztosított jogra alapítható.
- [17] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3257/2021. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az indítványozó azonban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét sem a visszaható hatály tilalmával, sem pedig a kellő felkészülési idő követelményével nem hozta összefüggésbe, hanem csupán általában a jogbiztonság követelményének sérelmére hivatkozott, ennek megfelelően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja követelményét.
- [18] 2.3. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságával kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [19] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően is kizárólag Alaptörvényben biztosított jogra alapítható. Az Alaptörvény II. cikke, XVI. cikk (1) bekezdése, a XX. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jognak tekinthető, ekként arra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében ugyanakkor „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak” {lásd például: 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja követelményét.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [22] Az indítványozó Alaptörvény II. cikke, XVI. cikk (1) bekezdése, a XX. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjog vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [23] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjog tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmasak érdemi elbírálásra {lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [24] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.
- [25] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [26] Az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét vélt eljárási szabálysértésekkel, valamint bizonyítással, illetve szakértő kirendelésével kapcsolatos kérdésekkel összefüggésben állítja. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis a hatóság nem tájékoztatta őt és házastársát a hivatalból folytatott bizonyítási eljárásról, a szakvéleményt is csak iratbetekintés keretein belül tekinthették meg. Az indítványozói álláspont szerint nem biztosították az indítványozó és az egészségügyi hatóság közötti fegyveregyenlőséget, mert az egészségügyi hatóság nem adott a kérelmezők és gyermekeik jogai érvényesítéséhez megfelelő tájékoztatást, előlük lényeges információkat elhallgatott. Az indítvány szerint a bíróság korlátozta az indítványozó szabad bizonyítási jogát azzal, hogy nem megfelelő szakértőt rendelt ki, determinálva ezzel a sikertelen bizonyítást, továbbá az indítványozó által becsatolt szakvéleményeket nem vette figyelem-

be. Az indítványozó ugyancsak sérelmezi az indokolási kötelezettség megsértését, az indítványozó házastársa ügyféli minőségétől való megfosztását, továbbá a kirendelt szakértő szaktudását (pontosabban annak hiányát), valamint azt is, hogy az eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok döntésüket nem jogszabályi rendelkezésekre, hanem egy jogszabálynak nem minősülő módszertani levélre alapították.

- [27] Az Alkotmánybíróság elsőként rögzíti, hogy gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a közigazgatási aktusok közvetlen vizsgálatára, ha azokkal szemben biztosított a bírósági jogorvoslat lehetősége {3090/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [22]}. Nincs akadálya ugyanakkor annak, hogy az Alkotmánybíróság egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt, ha a bíróság helybenhagy egy jogszabálysértő közigazgatási határozatot, ezzel mintegy „elfogadva” az alaptörvény-ellenességet {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}. Ebből ugyanakkor az is következik, hogy az Alkotmánybíróság a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét csak áttételesen, az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntésen keresztül állapíthatja meg.
- [28] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadott érveléssel kapcsolatban azt állapította meg, hogy azok valójában az ügyében meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, lényegében szakjogi és nem pedig alkotmányossági kritikáján alapulnak.
- [29] Az elsőfokú bíróság ítélete (lásd az ítélet 8. oldalát) szerint valóban megállapítható, hogy az eljáró hatóságok kizárólag az indítványozónak kézbesítették az ügy valamennyi iratát, annak ellenére, hogy a kérelmet az indítványozó és házastársa közösen terjesztették elő. Figyelemmel azonban az ügy körülményeire (így különösen arra, hogy a házastárs a perben beavatkozóként részt vehetett, és nyilatkozata szerint megismert valamennyi iratot, a hatósági eljárás minden mozzanatáról értesült, közte és az indítványozó között érdekellentét nem állt fenn), a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a bekövetkezett eljárási szabálysértés nem hatott ki az ügy érdemére. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására az Abtv. 29. §-a szerint a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség esetén kerülhet sor, mely feltétel ezen állított eljárási szabálysértéssel összefüggésben (ahogyan azt az elsőfokú bíróság ítélete is részletes indokolással alátámasztja) nem teljesült.
- [30] Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy a szabad bizonyítás elve az indítványozó állításával ellentétben nem az indítványozó joga: a vonatkozó eljárási törvények éppen a bíróságokat jogosítják fel a szabad bizonyítás elvének gyakorlására, a bíróságok mérlegelési jogkörébe (bizonyítandó tények, bizonyítási eszközök igénybevétele) tartozó döntések felülbírálatára pedig az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége {lásd például: 3155/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [31] A bíróságok (az indítványozó állításával ellentétben) részletes indokolással támasztották alá, hogy mely bizonyítékokat vettek figyelembe, melyeket hagytak figyelmen kívül és miért. Rögzítették, hogy a kötelező védőoltás alóli mentesítés iránti eljárásban a bizonyítási teher a kérelmezőre esik, ezért a kérelemhez csatolnia kell a mentesítés indokoltságát alátámasztó kezelőorvosi szakvéleményt. A hatóság és a bíróság ezen szakvélemény alaposságát ellenőrzi eljárás során. A Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a mentesítés iránti kérelméhez nem csatolt az Eütv. 58. § (3a) bekezdése szerinti, a mentesítés indokoltságát alátámasztó kezelőorvosi szakvéleményt, mert a kezelőorvosok szakvéleményei a mentesítés indokoltságát egyértelműen nem támasztották alá, az egyedüli mentesítést alátámasztó szakvéleményt pedig nem az Eütv. 3. § b) pontja szerinti kezelőorvos állította ki (Kúria ítélete [28]). Annak megítélése, hogy az Eütv. értelmezésében egy konkrét peres eljárásban ki minősülhet kezelőorvosnak, és mely esetben tekinthető egy szakvélemény megfelelőnek, nyilvánvalóan az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdés.
- [32] Nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét önmagában az sem, ha az eljáró bíróságok valamely jogszabályi rendelkezést az indítványozótól eltérően értelmeznek. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}. Az indítványozónak ennek megfelelően nem azt kellett volna alkotmányjogi panaszában igazolnia, hogy az eljáró bíróságok, illetőleg hatóságok az indítványozótól eltérően értelmeztek egyes jogszabályi rendelkezéseket, hanem azt, hogy a bíróság által választott értelmezés túllépte az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit, ezáltal a támadott bírói döntést is alaptörvény-ellenessé téve. Az Alkotmánybíróság ugyanis következetes gyakorlatának megfelelően tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozótól eltérően értelmezik az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem alapoz meg {legutóbb például: 3195/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [45]}. Adott esetben pedig az a tény, hogy az eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok a jogszabályok értelmezése

során felhasználják egy módszertani levél megállapításait, nem csupán nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét, hanem kifejezetten annak igazolását jelenti, hogy a hatóságok, illetőleg bíróságok a jogszabályok értelmezése során az Alaptörvényből fakadó követelményeknek megfelelő eljárásra törekedtek.

- [33] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági és hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan jogszabály-értelmezési, bizonyítási kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [34] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a fentiek szerint nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [35] 3. Az indítványozó beadványában kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 28. §-a alapján a védőoltás alóli mentesítésre vonatkozó, kérelem alapján induló hatósági eljárás szabályainak Alaptörvénnyel való összhangjára vonatkozó vizsgálatot is folytasson le.
- [36] Az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. § szerinti, a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja.
- [37] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerinti vizsgálat kezdeményezésére az indítványozó nem jogosult, a felhívott rendelkezés alapján ugyanis az Alkotmánybíróság – kivételesen hivatalból eljárva – dönthet az ott meghatározott alkotmányossági vizsgálatok lefolytatásáról {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján nem látta indokát annak, hogy hivatalból elvégezze az egyébként az indítványozó által pontosan meg sem jelölt jogszabályi rendelkezések alkotmányossági vizsgálatát.
- [38] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/78/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3330/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.415/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Balogh-Bihary-B. Szabó-Jean-Zalavári és Társai Ügyvédi Iroda, képviseli dr. Jean Kornél ügyvéd) eljáró jogi személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.415/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.713/2019/6. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita lényege az alábbiak szerint foglalható össze. Az indítványozó kizárólagos bányászati jogosultságába tartozik egy, a Tatabányai Bányakapitányság határozatával megállapított, és a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal határozatával bővített bányatelek. Ezen határozatok jobb minőségű termőföldek kivett helyé nyilvánításával kapcsolatos megállapítást, feltételt nem tartalmaztak. Az indítványozó 2019. március 21. napján kelt kérelmében kezdeményezte a bányatelek meghatározott részének végleges más célú hasznosítását, külfejtéses bányászati tevékenység végzése céljából.
- [3] A Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Mosonmagyaróvári Járási Hivatal Földhivatali Osztálya (továbbiakban: elsőfokú hatóság) határozatával az indítványozó kérelmét elutasította. A határozat indokolása szerint helyszíni szemlét tartottak, amely során megállapították, hogy a kérelemmel érintett földrészletek a valóságban is a művelési águknak megfelelően vannak hasznosítva. Az elsőfokú hatóság megállapította, hogy a kivonással érintett földrészletek az átlagosnál jobb minőségűek, ezért – figyelemmel a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (továbbiakban: Tftv.) 15/B. § (3) bekezdésére, miszerint cél-kitermelőhely létesítése céljából kizárólag átlagosnál gyengébb minőségű termőföld végleges más célú hasznosítása engedélyezhető – a kérelem elutasításáról döntött.
- [4] Az elsőfokú határozattal szemben az indítványozó fellebbezést terjesztett elő. A fellebbezésben elsődlegesen kérte az elsőfokú hatóságot, hogy saját hatáskörben módosítsa határozatát, másodlagosan pedig kérte a másodfokon eljáró Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatalt (az alkotmányjogi panasszal érintett ügy alperesét), hogy az elsőfokú hatóság határozatát oly módon változtassa meg, hogy rendelkezzen a földrészletek végleges más célú (bányászati) hasznosításának az indítványozó kérelmének megfelelő engedélyezéséről. Az indítványozó fellebbezésében azt is kérte továbbá, hogy abban az esetben, amennyiben a földrészletek végleges más célú hasznosítását a másodfokú hatóság sem engedélyezi, úgy változtassa meg az elsőfokú határozatot oly módon, hogy rendelkezzen a földrészletek kivett helyé történő nyilvánításáról és az indítványozó kártalanításáról.
- [5] 1.2. A másodfokon eljáró Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal 10197/2019. számú határozatával az indítványozó fellebbezését elutasította és az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A másodfokú határozat szerint a Tftv. 15/B. § rendelkezései alapján helyesen döntött úgy az elsőfokú hatóság, hogy a 4. minőségi osztályú, ennél fogva átlagosnál jobb minőségű termőföld cél-kitermelőhely céljára történő végleges más célú hasznosítása nem engedélyezhető. A másodfokú hatóság határozatában kimondta, hogy az ingatlanügyi hatóságnak nincs intézkedési kötelezettsége sem a termőföld kivett helyé nyilvánítása, sem a kártalanítás megállapítása tekintetében, ugyanis a földrészletek a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (továbbiakban: Bt.) erejénél fogva minősülnek kivett helynek. A másodfokú hatóság értelmezése szerint – a Bt. vonatkozó rendelkezései értelmében – csak akkor van helye kártalanítás megállapításának, ha az érintett hatóság a bányászati tevékenység

megkezdését követően, de a bányabezárási műszaki üzemi terv benyújtása előtt természeti, környezeti, műemléki vagy régészeti értéket állapít meg, és emiatt az adott területet határozattal kivett helyé kell nyilvánítani.

- [6] 1.3. A határozat bírósági felülvizsgálata érdekében az indítványozó keresetet terjesztett elő a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál. A bíróság 2019. október 17. napján kelt 1.K.27.713/2019/6. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. A bíróság megítélése szerint a másodfokú hatóság helyesen állapította meg, hogy az indítványozó elsődleges kérelmének elbírálására a Tfv. 15/B. §-a alkalmazandó, mely alapján pedig, figyelemmel arra, hogy az érintett földterületek az átlagosnál jobb minőségűek, az indítványozó elsődleges kérelmét el kellett utasítani. A bíróság abban is osztotta a másodfokú hatóság álláspontját, hogy az indítványozót megillető kártalanítás kérdése a Bt. 26/C. § (3) bekezdése alapján ítélandó meg, mely alapján pedig az indítványozó kártalanításra jelen esetben nem jogosult.
- [7] 1.4. A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet a Kúriához elsődlegesen annak hatályon kívül helyezése, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítása, másodlagosan pedig a jogerős ítélet alperesi határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezése és az alperes hatóság új eljárásra kötelezése iránt. A Kúria az ítéletet a Kfv.III.38.415/2019/9. számú ítéletével hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletében a döntés elvi tartalmaként rögzítette, hogy külfejtéses bányászati tevékenység végzéséhez szükséges termőföld más célú hasznosításának engedélyezésére irányuló eljárásban alkalmazandó a Tfv. 15/B. § (3) bekezdése, vagyis ilyen célból kizárólag az átlagosnál gyengébb minőségű termőföld hasznosítása engedélyezhető.
- [8] 1.5. A Kúria jogerős ítéletével szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, I. cikk (3) bekezdésére, valamint a XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseire. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok „helytelen és Alaptörvénybe ütköző” jogértelmezése súlyosan sérti bányászati jogát, amely egyúttal a tulajdonvédelem körébe tartozó vagyoni értékű jognak minősül. Az alperes hatóság ráadásul az alkotmányjogi panasz szerint az indítványozó bányászati jogát olyan módon korlátozza, hogy kártalanítás formájában történő ellentételezésre sem kerül sor. A fentiek alapján alapvető alkotmányjogi kérdés az indítványozó szerint, hogy lehetséges-e a bányászati jogot, mint korábban megszerzett vagyoni értékű jogot (tulajdonjogot) olyan módon korlátozni, hogy annak kártalanítás formájában történő ellentételezésére egyáltalán nem kerül sor.
- [9] Az indítványozó kifejtette, hogy álláspontja szerint a Tfv. 15/B. § és a 11. § között nincs párhuzamosság, a tárgyi esetben csak a 11. § alkalmazható, mivel nem cél-kitermelőhely létesítéséről van szó, hanem egy már meglévő bányateleken belüli bányüzem bővítéséről és e tekintetben más célú hasznosítás engedélyezéséről. Érvelése szerint a bányatelek fektetés időpontjában hatályos jogszabályok alapján szakhatóságként a földhivatal járt el, amely nem emelt kifogást a termőföld minőségével kapcsolatosan. A Bt. alapján nem azok a területek minősülnek a törvény erejénél fogva kivett helynek, amelyeket a jogszabály taxatív felsorol, hanem azok a területek, amelyek esetében a bányászati tevékenységhez a kivettség tárgya szerint hatáskörrel rendelkező illetékes hatóság mérlegelésen alapuló döntésével hozzájárul.
- [10] Az indítványozó az alkotmányjogi jelentőségű probléma lényegét abban látja, hogy az alperes hatóság kártalanítás nélkül egy már lefektetett bányatelek és meglévő bányüzem bővítése elé gördített akadályt, nem pedig annak fektetése elé, ezáltal mindenképpen veszteséges helyzetbe hozva a bányavállalkozót.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a Kúria ítéletét 2020. november 19. napján vette át elektronikus úton, az alkotmányjogi panaszt pedig 2020. december 10. napján, határidőben nyújtotta be jogi képviselője útján az elsőfokú bírósághoz. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. A XIII. cikk (1) és (2) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben

biztosított jognak tekinthető, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.

- [13] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően kizárólag Alaptörvényben biztosított jogra alapítható. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanakkor a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó azonban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét sem a visszaható hatály tilalmával, sem pedig a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben nem állította.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében pedig „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panaszoknak” {legutóbb például: 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és I. cikk (3) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja követelményét.
- [15] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének egyebekben eleget tesz.
- [16] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [17] Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmét azért állítja, mert az állított téves bírósági jogértelmezés az indítványozó számára veszteséget eredményez. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadott érveléssel kapcsolatban azt állapította meg, hogy azok valójában az ügyében meghozott, az indítványozó számára sérelmes hatósági és bírósági döntések megállapításainak tartalmi, lényegében szakjogi és nem alkotmányossági kritikáján alapulnak. A bíróságok részletes indokolással támasztották alá, hogy a Bt. vonatkozó rendelkezései értelmében csak akkor van helye kártalanítás megállapításának, ha az érintett hatóság a bányászati tevékenység megkezdését követően, de a bányabezárás műszaki üzemi terv benyújtása előtt természeti, környezeti, műemléki vagy régészeti értéket állapít meg, és emiatt az adott területet határozattal kivett helyé kell nyilvánítani. Rögzítették továbbá, hogy külfertéses bányászati tevékenység végzéséhez szükséges termőföld más célú hasznosításának engedélyezésére irányuló eljárásban alkalmazandó a Tfv. 15/B. § (3) bekezdése.
- [18] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az alkotmányjogi panasz a tulajdonhoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan jogszabály-értelmezési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Különösen igaz ez akkor, ha (miként a jelen esetben is) az eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok részletesen megindokolják, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárásban mely jogszabályi rendelkezéseket és miért vettek alapul.
- [19] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság az ezzel kapcsolatos töretlen gyakorlatának megfelelően – mely szerint alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja – ezért a jelen ügyben is tartózkodott attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok ezen tevékenységét felülbírálja.

- [20] Mindez azt jelenti, hogy önmagában az a tény, hogy az eljáró bíróságok az alapügyben alkalmazandó jogszabályok értelmezésének eredményeként az indítványozót marasztaló döntést hoztak, nem vetheti fel a tulajdonhoz való jog alkotmányjogi értelemben vett sérelmét {lásd például: 3065/2020. (III. 2.) AB végzés, Indokolás [24]}, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem minősül. A támadott bírósági döntések tehát a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhetik érdemi vizsgálat tárgyát.
- [21] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése értelmében az indítványozót nem csupán a tulajdonhoz való jog illeti meg, hanem az Alaptörvény azt is rögzíti, hogy a tulajdon társadalmi felelősséggel jár. Ennek egyik kétségtelen megvalósulására mutat rá az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése, amely külön is nevesíti a termőföldet a nemzet közös örökségének részeként, melynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki (így jelen esetben az indítványozó) kötelessége is. Ennek megfelelően nem csupán nem alaptörvény-ellenes, hanem az Alaptörvénnyel kifejezetten összhangban áll az a jogszabályi rendelkezés és az azt érvényre juttató hatósági és bírósági döntés, mely az átlagosnál jobb minőségű termőföldek megóvását célozza.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/67/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3331/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.016/2020/4. számú végzése, továbbá az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30. § (9) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Budaörs Város Önkormányzata) jogi képviselője (dr. Domé Judit ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Kfv.III.37.016/2020/4. számú végzése, továbbá az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 30. § (9) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az indítványozó önkormányzattól 2014 februárjában két helyi ingatlantulajdonos a közös tulajdonukban álló ingatlan megvételét kérték az Étv. 30. §-ára tekintettel. Ezt arra alapozták, hogy az indítványozó 2000-ben úgy módosította a helyi építési szabályzatot, hogy emiatt a tulajdonukban álló ingatlan bővítéséhez előírt feltételrendszer teljesítése nem várható el tőlük. Mivel az indítványozó nem vásárolta meg az ingatlant, ezért a tulajdonosok korlátozási kártalanítás iránti kérelmet terjesztettek elő a Pest Megyei Kormányhivatalhoz (a továbbiakban: Kormányhivatal). A Kormányhivatal az eljárást megszüntette, mivel a vételi ajánlat megtétele és a kártalanítási igény előterjesztése között nem telt el az Étv. 30. § (7) bekezdés szerint megkövetelt egy éves időtartam. A 2015 február végén ismételt előterjesztett kérelemnek viszont már helyt adott a Kormányhivatal, a kártalanítás összegeként 5 399 565 forintot (és késedelmi kamatát) állapította meg. Indokolása szerint az építési szabályzat lényegesen szigorúbb feltételekhez kötötte az építés lehetőségét, a kártalanítás összegét pedig a forgalmi érték csökkenése alapján állapította meg.
- [3] Az indítványozó keresete alapján eljáró Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 41.K.27.331/2016/54. számú ítéletével a határozatot megváltoztatva a kártalanítási kérelmet elutasította. Indokolása értelmében nem bizonyított, hogy a tulajdonosok megkísérelték volna az indítványozóval az Étv. által előírt megállapodás megkötését, a vételi ajánlat pedig arra vonatkozóan nem tartalmazott adatot, hogy kisajátítás híján milyen mértékű kártalanításban kívánnak megállapodni. Mindezek miatt az egy éves határidő elteltéről sem lehet beszélni. Mindezekon felül a bíróság szerint a követelés elévült.
- [4] A Kormányhivatal fellebbezése nyomán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 12.Kf.650.042/2019/9. számú ítéletével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, ugyanis álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatokból helyes jogi következtetéseket vont le, azok minden tekintetben helytállóak és okszerűek voltak.
- [5] 1.2. A jogerős ítélet ellen az egyik tulajdonos (mint alperesi beavatkozó) terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria Kfv.III.37.016/2020/4. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék ítéletét az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezte. Indokolása értelmében az ingatlan megvásárlásának követelése az Étv. 30. § (9) bekezdése értelmében korlátozási kártalanítás iránti kérelem benyújtásának minősül, amit az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagytak. A Kúria szerint a helyi közhatalom jogalkotásával okozott aránytalan korlátozás kártalanítási kötelezettséget von maga után, ennek követelése alanyi jog, ami tulajdonjoghoz kapcsolódó igény és nem évül el. A Kúria végzésének elvi tartalma szerint az Étv. 30. § (4) bekezdésében szabályozott ingatlan megvételének követelésére a 30. § (7) bekezdése szerinti kérelem benyújtásának minősül, a korlátozási kártalanítási jogviszonyban és eljárás során pedig nem érvényesült a polgári jogi elévülés szabálya; a korlátozási kártalanítási igény nem kötelmi, hanem dologi jellegű, az a tulajdonjoghoz kapcsolódik.

- [6] 1.3. Az indítványozó a Kúria végzésének meghozatalát követően, azaz az alapeljárás befejeződését megelőzően nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben egyaránt állította a Kúria végzésének és az Étv. 30. § (9) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, és kérte azok megsemmisítését.
- [7] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban és annak kiegészítésében a Kúria végzésével és a támadott jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatban az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének sérelmét állította. A Kúria végzése vonatkozásában mindezek mellett az N) cikk és a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította.
- [8] Az Étv. 30. § (9) bekezdésének alaptörvény-ellenességét az indítványozó arra alapozta, hogy az meggyőződése szerint a bekezdés megfogalmazása teljes mértékben ellentmond a 30. § többi rendelkezésének, így alapot ad az alaptörvény-ellenes értelmezésre. Hangsúlyozta ebben a körben az Alaptörvény 28. cikke által a bíróság felé támasztott követelményt. Elemezve a 30. § rendelkezéseit arra a következtetésre jutott, hogy a (9) bekezdés sérti az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését, továbbá kiüresítve a (4) bekezdésben és a (7) bekezdésben lefektetett várakozási időt, azonosítja a tulajdonát ruházására vonatkozó ajánlatot és a kártalanítást. Ez szerinte sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot is.
- [9] Az Étv. 30. § (9) bekezdése vonatkozásában a miniszterelnökséget vezető miniszter is kifejtette abbéli álláspontját, hogy szerinte a támadott rendelkezés nem alaptörvény-ellenes.
- [10] Az indítványozó azt állította, hogy a Kúria jogszabályértelmezése önkényes, mert kizárta az elévülésre vonatkozó törvényi szabály alkalmazását. Ez a jogbizonytalanság mellett szerinte aránytalanul nagy pénzügyi terhet is ró a kártalanításra kötelezetre, a jogosult részéről pedig lehetőséget ad a joggal való visszaélésre. Szerinte a korlátozási kártalanítási igény tulajdoni igényként értelmezése az Alaptörvény 28. cikkébe és a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik. Ezen felül az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította.
- [11] Az indítvány-kiegészítésben a XIII. cikk (2) bekezdésének sérelmét is felhívta, mivel szerinte a Kúria jogértelmezése miatt évtizedekre visszamenőlegesen lehet kártalanítást igényelni. Ebben a körben a kisajátítás kivételességére hivatkozott és azt állította, hogy végső soron a korlátozási kártalanítás szélesebb körű lett így a kisajátításnál. Az N) cikket amiatt hívta fel, mert szerinte a Kúria végzése értelmében sérülnek a költségvetési gazdálkodás elvei, mert tervezhetetlenek lesznek a korlátozási kártalanítási igények az elévülés hiánya miatt. Emellett szerinte az önkormányzatok a döntésre tekintettel a 38. cikkből fakadó felelős gazdálkodás követelményének sem tudnak eleget tenni. Szerinte a Kúria döntése értelmében nem a jogosult alanyi joga sérül, hanem a kártalanításra kötelezett alanyi joga.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította.
- [14] Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó a sérelmezett bírói döntés kézhezvételét követő 60 napon belül nyújtotta be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek is, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pont, illetőleg 27. § (1) bekezdés b) pont]. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján nincs helye alkotmányjogi panasz benyújtásának a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben, mert az eljárás ebben az esetben még folyamatban van. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás 3. pontja értelmében „[e]z alól kivételt jelent, tehát nem kell visszautasítani az ilyen döntést támadó alkotmányjogi panaszt, ha az abban állított alapjogsérelem magával a hatályon kívül helyező és a hatóságot vagy bíróságot új eljárásra utasító határozattal függ össze. Ilyen eset, ha éppen a jogerős döntés hatályon kívül helyezése és az új eljárásra utasítás okoz az indítványozónak alapjogsérelmet, miként az is, ha a Kúria döntése nem enged mérlegelést az alsóbb fokú bíróság, illetve az eljáró hatóság számára a meghozandó új határozat tekintetében, vagyis tartalma szerint a hatályon kívül helyező végzést az eljárást lezáró döntésnek kell tekinteni.” Az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó kifejezetten a jogerős döntés hatályon kívül helyezésére tekintettel, a Kúria végzésének elvi tartalmával összefüggésben állította az alapjogsérelmet, melyre tekintettel az Alkotmánybíróság a panaszt nem minősítette idő előttinek.

- [15] 2.2. Az indítvány a Kúria ítéletével kapcsolatos elemével összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [16] Az indítvány ezen eleme ugyanakkor az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerinti követelményének csak részben felel meg. Az indítvány az Alaptörvény N) cikkére és 28. cikkére vonatkozó részében nem tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványban megjelölt N) cikk és 28. cikk az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jognak sem {az N) cikk vonatkozásában lásd például 3176/2021. (IV. 30.) AB végzés, Indokolás [52]}, míg a 28. cikk vonatkozásában lásd például 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}, így alkotmányjogi panaszt ezeknek a rendelkezéseknek a megsértésére nem lehet alapítani. Mindezek alapján az indítványi elem ebben a vonatkozásban nem felel meg sem az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja, sem pedig az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásának.
- [17] Az indítványi elem az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek szintén csak részben, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben felel meg, ugyanis nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését és a XXIV. cikk (1) bekezdését. A XXIV. cikk (1) bekezdését az indítványozó csak megemlíttette, de egyáltalán nem indokolta meg a sérelem mibenlétét. Azt is megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó jelen ügy szempontjából a XIII. cikk (2) bekezdése vonatkozásában állami szervként alapvetően az alapjogi jogviszony kötelezetti oldalán helyezkedik el. Ez adott esetben nem szükségképpen zárja ki az indítványozó oldalán az Alaptörvényben biztosított jog sérelmét, ugyanakkor azonban az indítványozó azt semmilyen módon nem fejtette ki, hogy az általa túl széleskörűnek tartott korlátozási kártalanítás Kúria általi értelmezése hogyan érinti és milyen okból sérti kifejezetten az indítványozó tulajdonjogának elvonására vonatkozó alaptörvényi rendelkezést. Mindezek alapján az indítványi elem ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja előírásának.
- [18] 2.3. Az indítvány Étv. 30. § (7) bekezdésével kapcsolatos elemével összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [19] Az indítvány ezen eleme ugyanakkor az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerinti követelményének csak részben felel meg. Az indítvány az Alaptörvény 28. cikkére vonatkozó részében nem tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványban megjelölt 28. cikk az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig nem is minősül Alaptörvényben biztosított jognak {lásd például 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}, így alkotmányjogi panaszt ennek a rendelkezésnek a megsértésére nem lehet alapítani. Mindezek alapján az indítványi elem ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja és az 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásának.
- [20] Az indítványi elem a felhívott további alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, ugyanis nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az Abtv. 27. §-a szerinti panasz értékelése körében kifejtettekkel egyező okból jelen indítványi elem vonatkozásában is megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó a XIII. cikk (2) bekezdése vonatkozásában állami szervként alapvetően az alapjogi jogviszony kötelezetti oldalán helyezkedik el, az pedig semmilyen módon nem fejtette ki, hogy az indítványozó mint a kisajátítás kötelezettjének vonatkozásában egy számára kedvezőtlen tartalmúnak vélt jogszabályi rendelkezés hogyan érinti és milyen okból sérti kifejezetten az indítványozó tulajdonjogának elvonására vonatkozó alaptörvényi rendelkezést. A XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában pedig mindösszesen annak állítására szorítkozott az indítványozó,

hogy két jogintézmény – indítványozó szerinti – azonosként kezelése sérti az Alaptörvény ezen rendelkezését, de ennek mibenlétét nem fejtette ki. Mindezek alapján az indítványi elem ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja előírásának.

- [21] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [22] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny jog sérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az alkotmányjogi panasz vonatkozó részében az indítványozó egyet nem értését fejezte ki a Kúria törvényértelmezésével kapcsolatban. Önmagában azonban az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a Kúria döntésével, valamint annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az indítványozó ugyanis a Kúria indítványozóétól eltérő jogértelmezését vitatja, ami törvényességi, és nem pedig alkotmányjogi kérdésnek tekinthető, ekként az Alkotmánybíróság hatáskörén kétséget kizáróan kívül esik.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott – figyelembe véve a Kúria végzésében kifejtett indokolását –, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [24] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/158/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3332/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.757/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Varga István ügyvéd) útján a Kúria Pfv.IV.20.757/2017/7. számú ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozók a Balassagyarmati Törvényszék előtt kártérítési pert indítottak a Fővárosi Törvényszék ellen bírósági jogkörben okozott kár miatt.
- [3] Ennek a bírósági jogkörben okozott kár miatt indult eljárásnak az előzménye egy választottbíróság előtt indult eljárás és az azzal kapcsolatos jogorvoslati eljárás, illetve egy felszámolási eljárás volt.
- [4] 2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Választottbíróság előtt indult eljárás az indítványozó és a választottbírósági előzményügy felperese között kártérítés, szerződés érvénytelensége és ingatlan-nyilvántartási bejegyzés iránt (VB/07181). Az első tárgyaláson a tanács elnöke tájékoztatta a feleket, hogy az egyik választottbíró és a tanács elnöke egy munkahelyen dolgoznak. Ez ellen a feleknek kifogása nem volt. Az első tárgyalásra 2008. február 4-én került sor.
- [5] Ezt követően 2008. május 21-én az indítványozó kizárási indítványt terjesztett elő azon az alapon, hogy a tanács elnöke és a másik fél által választott bíró egy munkahelyen dolgoznak, és barátinak tűnő megbeszélés folytatott a másik fél meghatalmazottjával. A másik fél által jelölt választottbíró a kifogást alaptalannak nevezte: ugyanis a feleket tájékoztatták arról, hogy a tanácselnök és a választottbíró egy tanszéken dolgozik, a másik fél meghatalmazott képviselője pedig díjazás nélküli óraadó ugyanezen tanszéken, és mint ilyen, a tanszék működésében nem vesz részt, vele sem közvetlen, sem közvetett munkakapcsolatuk nincs. A tanács elnöke szintén nyilatkozott a kizárási indítványról, és jelezte, hogy a beszélgetés tárgya semleges csevegés volt.
- [6] A Választottbíróság Elnöksége 2008. június 18-i határozatával bírálta el a kizárási indítványt és egyhangúlag elutasította azzal az indokkal, hogy az International Bar Association (a továbbiakban: IBA) által a nemzetközi választottbíráskodásra kidolgozott irányelv (a továbbiakban: IBA irányelv) értelmében az oktatási tevékenység során keletkező munkakapcsolat nem eredményez potenciális érdekkonfliktust, amelyből a pártatlanság és függetlenség sérelme következne.
- [7] Az indítványozó ezt követően a Fővárosi Bíróságon nemperes eljárás keretében kérte az érintett választottbírók kizárását. A Fővárosi Bíróság 2008. november 25-én kelt 9.Gpk.41.164/2008/11. számú végzésével elutasította a kizárást, a Választottbíróság Elnökségének döntésével megegyező indokolással.
- [8] A Választottbíróság 2009. november 21-én kelt VB/07181. számú ítéletével kötelezte az indítványozót, hogy 30 napon belül fizessen meg a felperesnek 4 988 000 000 Ft-ot, valamint az ez után esedékes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt összegének megfelelő késedelmi kamatot, továbbá 75 000 000 Ft ügyvédi munkadíjat és 4 239 612 Ft szakértői költséget. Ezt meghaladóan elutasította a felperes keresetét.
- [9] Az indítványozó 2009. december 3-án előterjesztett keresetében kérte a VB/07181. számú ítélet érvénytelenítését, valamint a választottbírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését. A Fővárosi Bíróság 9.G.42.076/2009/2/III. számú végzésével a végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasította. Ezzel a végzéssel szemben

- az indítványozó fellebbezést terjesztett elő, amely alapján az eljáró Fővárosi Ítéletábrla a 2010. március 31. napján kelt 3.Pkf.25.193/2010/3. számú végzésével a Fővárosi Bíróság végzését helybenhagyta.
- [10] 2010. január 20-án a Budai Központi Kerületi Bíróság a választottbíróság ítélete alapján végrehajtást rendelt el. Erre tekintettel az indítványozó 2010. február 15-én csődeljárást kezdeményezett magával szemben.
- [11] Az indítványozó keresetét a Fővárosi Bíróság 2010. február 1-jén kelt 9.G.42.076/2009/13. számú ítéletével elutasította. A bíróság megállapította, hogy a választottbírákra a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: Vbt.) 11. §-a állapítja meg a pártatlanság és függetlenség követelményét. Emellett hivatkozott arra is, hogy az IBA irányelv alapján nem áll fenn tényleges érdekkonfliktus, ha a választottbírók valamelyike és az egyik fél jogi képviselője ugyanabban a szakmai közösségben fennálló tagsága alapján áll egymással kapcsolatban.
- [12] Az indítványozó 2010. március 24-én felülvizsgálati eljárást kezdeményezett a Legfelsőbb Bíróság előtt, egyben kérelmet terjesztett elő a választottbírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztése iránt. A Legfelsőbb Bíróság – az indítványozó kétszeri hiánypótlási felhívását követően, arra tekintettel, hogy nem róta le az eljárási illetéket – 2010. június 8-án a Gfv.X.30.141/2010/9-I. számú végzésével elrendelte a végrehajtás felfüggesztését.
- [13] A felülvizsgálati kérelem érdemét illetően a Legfelsőbb Bíróság 2010. október 12-én kelt Gfv.X.30.141/2010/24. számú ítéletével hatályon kívül helyezte a Fővárosi Bíróság 9.G.42.076/2009/13. számú ítéletét, valamint érvénytelenítette a választottbíróság VB/07181. számú ítéletét. A Legfelsőbb Bíróság érvelése szerint a Vbt. 17. § (1) bekezdése alapján a választottbíró köteles megismertetni a felekkel azokat az objektív körülményeket, amelyek kétséget ébreszthetnek a választottbíró pártatlanságát és függetlenségét illetően. Álláspontja szerint az IBA irányelv segítséget jelent azzal kapcsolatban, mely kapcsolatokat szükséges a felek elé tárni. Azonban az egy tanszéken dolgozó választottbírókra nem a Fővárosi Bíróság által hivatkozott zöld lista alkalmazandó, hanem az IBA irányelv narancslistájának egyik pontja (nevezetesen ha a választottbíró és az egyik fél ügyvédje ugyanannak az ügyvédi kamarának a tagja). A Legfelsőbb Bíróság szerint a Fővárosi Bíróság az adatok okszerűtlen értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a választottbírókat nem terhelte ezzel kapcsolatosan feltárási kötelezettség.
- [14] Az ellenérdekű fél (egy gazdasági társaság) 2010. október 15-én az ítélet kiegészítése iránti soron kívüli kérelmet, valamint kizárási indítványt terjesztett elő, mivel a Legfelsőbb Bíróság eljáró tanácsának elnöke szintén azon a tanszéken folytat oktatói tevékenységet, mint a választottbíróság eljáró tanácsának tagjai. Ezt a kizárási kérelmet a Legfelsőbb Bíróság 2010. október 20-án kelt Pkk.I.24.922/2010/3. számú végzésével elutasította.
- [15] A Választottbíróság 2012. január 16-án kelt VB.07181. számú végzésével a korábbi ítélete érvénytelenítését követően folytatódó választottbírósági eljárást megszüntette, és megállapította, hogy a folyamatban lévő felszámolási eljárás keretében kell döntenie a választottbírósági eljárás tárgyát képező követelésről.
- [16] 2.2. Az indítványozó 2010. február 15-én csődeljárás lefolytatását kérte a bíróságtól.
- [17] A felülvizsgálati eljárás kezdeményezését követően, de az ügy érdemében hozott döntést megelőzően 2010. május 22-én, az indítványozó által kezdeményezett csődeljárásban csődegyezségi tárgyalásra került sor, amelyen azonban nem jött létre csődegyezés, így a Fővárosi Bíróság a csődeljárást megszüntette.
- [18] Az ezzel kapcsolatos jogorvoslati eljárást követően a Fővárosi Bíróság 2010. augusztus 27-én kelt 9.Fpk.01-10-008189/3. számú végzésével hivatalból megállapította az indítványozó fizetéseképtelenségét és elrendelte felszámolását. A végzés 2010. szeptember 7-én jelent meg a Cégközlönyben.
- [19] 3. Az indítványozók kártérítés iránti keresetét terjesztették elő a Fővárosi Bíróság 2010. február 1-jén kelt 9.G.42.076/2009/13. számú ítéletével, valamint 2010. augusztus 27-én kelt 9.Fpk.01-10-008189/3. számú végzésével és a 2013. január 8-án kelt 9.Fpk.01-10-008189/80. számú végzésével összefüggésben bírósági jogkörben okozott kárra tekintettel, mivel szerintük a Fővárosi Bíróság több súlyos jogszabálysértést követett el velük szemben. A Fővárosi Bíróság (majd Fővárosi Törvényszék) kirívóan súlyos jogellenes jogértelmezése, jogalkalmazása folytán kizárt választottbírók eljárása alapján született választottbírósági ítélet érvénytelenítését utasította el. A Fővárosi Bíróság (Törvényszék) eljárása azért is jogellenes volt, mert a felszámolás elrendeléséről annak ellenére döntött, hogy a Legfelsőbb Bíróság időközben érvénytelenítette a választottbíróság VB/07181. számú ítéletét, vagyis a felszámolás elrendelésekor nem létezett érvényes végrehajtható határozat. Az indítványozók mint felperesek hivatkoztak arra is, hogy a csődeljárás sikertelenségét a Fővárosi Bíróság kirívóan téves jogértelmezésen alapuló döntése idézte elő, továbbá hivatkoztak arra is, hogy a csődegyezés azért nem jött létre, mert az előzmény ügy alperese ahhoz nem járult hozzá. A felperesek a 2013. január 8-án kelt

9.Fpk.01-10-008189/80. számú végzés kapcsán azt állították, hogy jogellenesen írta elő 8,6 milliárd forint letétbe helyezését – az alperesi védekezés szerint ez a végzés nem rendelkezett semmilyen összeg letétbe helyezéséről.

- [20] 3.1. A Balassagyarmati Törvényszék 25.P.20.012/2015/32. számú ítéletével a keresetet elutasította. Hangsúlyozta, hogy nem minden károkozó magatartás vezet a bíróság felelősségének megállapításához, így önmagában a bizonyítékok téves mérlegelése vagy az alkalmazandó jogszabály téves értelmezése, illetve alkalmazása nem váltja ki a kártérítési felelősséget. Megállapította, hogy a Fővárosi Bíróság 9.G.42.076/2009/13. számú ítélete meghozatala során az eljárási szabályok maradéktalan megtartásával járt el. Kiemelte, hogy mind a Fővárosi Bíróság, mind a később felülvizsgálati eljárást lefolytatott Legfelsőbb Bíróság az IBA irányelvek figyelembe vételével járt el, amellyel kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság is hangsúlyozta, hogy nem jogszabályról van szó, az nem a nemzeti választottbírók eljárására került kidolgozásra, csupán irányadó lehet a jogértelmezés során, hogy milyen kapcsolatát kell a választottbíróknak feltárnia a felek előtt a Vbt. alkalmazása során. Vagyis a Fővárosi Bíróság által figyelembe vett értelmezési alapot a Legfelsőbb Bíróság is döntése alapjává tette, azonban azt másként értelmezte a Vbt. 17. § (1) bekezdése – és nem a Fővárosi Bíróság által megjelölt 11. §-a – vonatkozásában. Az értelmezési eltérés a két bíróság között nem minősül súlyos jogalkalmazási-jogértelmezési hibának, amely megalapozná a bírósági jogkörben okozott kár megállapítását.
- [21] A bíróság megállapította azt is, hogy a VB/07181. számú ítélet a végrehajtás elrendelésekor (2010. január 20.) jogerős volt. Megállapította azt is, hogy a csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 2009. szeptember 1-jétől hatályos 21/D. §-a alapján a csődeljárás megszüntetését követően a fizetésképtelenség megállapítására és a felszámolás elrendelésére hivatalból kerül sor, vagyis a bíróságnak e körben nem volt mérlegelési lehetősége, továbbá ellene jogorvoslatnak nem volt helye. A bíróság megállapította, hogy a Fővárosi Bíróság nem vehette figyelembe eljárása során azt a körülményt, hogy az indítványozó mint felperes egyik hitelezője a követelésének alapjául szolgáló választott bírósági ítélet végrehajtását felfüggesztette.
- [22] A letétbe helyezésről rendelkező végzés kapcsán azt állapította meg a bíróság, hogy az indítványozó által hivatkozott összeg letétbe helyezéséről a Fővárosi Bíróság nem rendelkezett, csupán az elkülönítését írta elő. A bíróság jogellenesség hiányára tekintettel a keresetet elutasította.
- [23] 3.2. Az indítványozó fellebbezéssel élt. A Debreceni Ítélet tábla 2017. február 9-én kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. Utalt arra, hogy a fellebbezést az indítványozó mint I. rendű felperes, a II. rendű felperes jogi képviselőjének megváltoztatása után a fellebbezési határidőn túl egészítette ki azzal, hogy a felszámolás időpontjában már felfüggesztésre került a választottbírók ítélet végrehajtása, ezért a Fővárosi Bíróság jogellenesen rendelte el a felszámolást. Mivel az előterjesztésre határidőn túl került sor, így a fellebbezés kiegészítése ebben a részében nem volt érdemi elbírálásra alkalmas. Megállapította, hogy az elsőfokon eljáró bíróság a jelentős tényeket feltárta és abból helytálló jogi következtetésekre jutott. Az indokolást az Ítélet tábla kisebb részben pontosította. Így megállapította, hogy a választottbírók ítélet végrehajtásának felfüggesztése nem befolyásolhatta a felszámolás elrendelését figyelemmel az akkor hatályos jogszabályi rendelkezésekre [Cstv. 21/D. § és 27. § (2) bekezdés].
- [24] A másodfokon eljáró bíróság rámutatott arra is, hogy annak a körülménynek, hogy a jogalkalmazási hiba kirívó vagy nyilvánvaló volt-e, nem a jogellenesség, hanem a felróhatóság körében van jelentősége. Az első fokon eljáró bíróság helytállóan állapította meg, hogy a Fővárosi Bíróság a Vbt. 17. § (1) bekezdésének téves értelmezésével nem követett el nyilvánvaló és kirívó jogalkalmazási hibát. Az ugyanis csak akkor lett volna felróható a Fővárosi Bíróságnak, ha a Vbt. 17. § (1) bekezdése egyértelmű és félreérthetetlen iránymutatást tartalmazott volna a választottbírók feltárási kötelezettségét illetően. A Fővárosi Bíróság és a Legfelsőbb Bíróság által hivatkozott IBA irányelv maga sem alakított ki egyértelmű szabályt. Az a körülmény, hogy a Legfelsőbb Bíróság szerint az IBA irányelv egy másik rendelkezése jobban illeszkedett a kérdéses helyzethez, nem minősül sem kirívó sem nyilvánvaló jogalkalmazási hibának.
- [25] 3.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Álláspontja szerint a választottbírók magatartása egyértelműen jogellenes volt, míg a Fővárosi Bíróság eljárása azért volt jogellenes, mert nem küszöbölte ki a választottbírók részéről olyan tanács eljárásának kizárását, amely a pártatlanság és függetlenség elvét

sértette. A jogértelmezése olyan kirívóan súlyos és megalapozatlan volt, amely megalapozza a kártérítési felelősségét, amit megalapozott a Legfelsőbb Bíróság döntése is.

- [26] A Kúria Pfv.IV.20.757/2017/7. számú ítéletével a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok ítélete helytálló volt abban, hogy a választottbírói ítélet jogellenességének megítélése körében a Fővárosi Bíróság tévedése nem volt olyan kirívóan súlyos, ami megalapozná a kártérítési felelősséget. A jogalkalmazási tévedésével okozott jogsérelme orvoslást nyert azáltal, hogy a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásban hatályon kívül helyezte a Fővárosi Bíróság ítéletét. Az eljáró bíróságok azt is helyesen állapították meg, hogy az egyik indítványozó felszámolásának elrendelése a jogszabályoknak megfelelő volt, így a kártérítési felelősség megállapításának nincs helye.
- [27] 4. Az indítványozó ezt követően előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára hivatkozással kérte a Kúria döntésének alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését. Arra hivatkozott, hogy a választottbírók magatartása jogellenes volt, mivel nem tárták fel a köztük és az indítványozó ellenérdekű fele közötti kapcsolatot. A Fővárosi Bíróság döntése téves jogalkalmazásból fakadt, ebből a tényből következően ez megalapozza kártérítési felelősségét. Az alapügyben eljáró bíróságok jogellenes magatartása következtében egy, a Legfelsőbb Bíróság által már érvénytelenített ítélet végrehajtására került sor. Mindezek miatt az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és XXVIII. cikk (1) bekezdése. Álláspontja szerint a Fővárosi Bíróság jogsértése megalapozza a kártérítést. Az indítványozó úgy vélte, hogy a Fővárosi Bíróság ítélete a független, pártatlan bírósági eljáráshoz való jogot sértette.
- [28] Az indítvány szerint az sérti még az Alaptörvényt, hogy a választottbírói eljárásban olyan bírók jártak el, akikkel szemben nem érvényesült a pártatlanság és függetlenség elve. Ezek alapján kérte a Kúria döntésének megsemmisítését.
- [29] Az indítványozó – az Alkotmánybíróság felhívására előterjesztett – kiegészítő alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a Fővárosi Bíróságnak foglalkoznia kellett volna a kérdéssel, hogy a feltárási kötelezettség mennyiben része a választottbírói eljárásnak. A választottbírói ítélet érvénytelenítésére irányuló kereset elutasítása az indítványozó szerint téves jogalkalmazásból fakadt. Ebből következően a Fővárosi Bíróságnak kártérítési kötelezettsége áll fenn az okozott kárért az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkben rögzített alapjogok alapján.
- [30] 5. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [31] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybíróságnál benyújtani; ugyan e határidő elmulasztása igazolási kérelemmel kimenthető, a döntés közzétételétől számított száznolcvan nap elteltével nincs helye alkotmánybírósági eljárás megindításának [Abtv. 30. § (3) és (4) bekezdései].
- [32] A Kúria indítvánnyal támadott ítéletét az indítványozók jogi képviselője 2018. május 3-án vette át a tértivevény tanúsága szerint. Az indítványozók jogi képviselője 2018. július 23-án nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, vagyis a jogerős döntés kézhezvételétől számított 81. napon. A jogi képviselő az indítványhoz nem csatolta a meghatalmazását sem. Az Alkotmánybíróság főtítkársága felhívta az indítványozót hiánypótlásra, illetve a mulasztás igazolására.
- [33] Az indítványozó szabálytalan kézbesítésre tekintettel kérte az igazolási kérelem elfogadását, és az indítvány érdemi elbírálását. Az Ügyrend 28. § (6) bekezdése szerint az igazolási kérelem tárgyában – a főtítkár javaslatára – az Alkotmánybíróság egyesbírói eljárásban dönt. Az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadott indokokra tekintettel az igazolási kérelemnek helyt adott.
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.

- [35] 6. A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [36] 6.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésével összefüggésben tartalmilag nem adott elő kérelmet: vagyis nem hivatkozott semmilyen összefüggésben arra, hogy az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme. Így ebben a tekintetben az indítványi kérelem nem felel meg az Abtv. 52. §-ában foglalt követelményeknek.
- [37] 6.2. Az Abtv. 27. §-ára alapított indítványi kérelemmel összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti.
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény XXIV. (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezt az Alaptörvényben biztosított jogot.
- [39] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem a bírósági eljárásra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozik.
- [40] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a (bírói) tisztességes eljáráshoz való jogról rendelkezik. Az indítvány tartalmilag azt kifogásolja, hogy a bírósági jogkörben okozott kár megállapítására irányuló eljárásban a bíróságok nem állapították meg, hogy a Fővárosi Bíróság (Törvényszék) egy másik eljárás során nem állapította meg a választottbíró eljárásának érvénytelenségét. Az indítvány alapjául szolgáló bírósági döntésekkel összefüggésben valójában nem fejtett ki indokolást arra vonatkozóan, hogy miként sértették meg a független és pártatlan bírósági eljáráshoz való jog sérelmét: tartalmilag egy másik korábbi eljárásban első fokon eljáró bíróság – és az indítványozók által jogorvoslással megtámadott és a Legfelsőbb Bíróság által felülvizsgálati eljárásban hatályon kívül helyezett – döntésével szemben fogalmazott meg alkotmányossági kritikát.
- [41] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza ebben az összefüggésben valójában a bíróságok ítéleteiknek (jogértelmezésének) felülbírálatára irányul: nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik. A döntésekben foglalt jogértelmezéssel szembeni kifogásait fogalmazza meg és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletekben foglalt döntést magát tekinti alapjogi sérelemnek.
- [42] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva kizárólag a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. A tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy a bírósági szervezet felett hagyományos, negyedfokú jogorvoslati fórumként járjon el [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]]. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogkörébe tartozó ügyekben, mint a tényállás megállapítása, illetve a bizonyítékok értékelése, valamint a törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [43] Az Alkotmánybíróság a kifejtettek alapján megállapította, hogy jelen alkotmányjogi panaszban foglalt indokok nem támasztják alá az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, így a panasz befogadásra és érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [44] 7. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1212/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3333/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.359/2019/4. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Szegedi Törvényszék 11.P.22.662/2016/12. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.320/2017/6. számú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.359/2019/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (a peres eljárásban: felperes) mint adós és zálogkötelezett az I-II. rendű alperesekkel mint hitelezőkkel, illetve a II. rendű alperessel mint zálogjogosulttal közjegyzői okiratba foglalt CHF alapú jelzálogjoggal biztosított kölcsönszerződést kötött lakásvásárlás céljából. Az indítványozó keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés *b*), *c*) és *e*) pontja alapján. Jogkövetkezményként a szerződés hatályossá nyilvánítását és az ez alapján elvégzett elszámolás eredményeként az alperesek meghatározott összeg egyetemleges megfizetésére kötelezését kérte. Az indítványozó kérte továbbá a perbeli kölcsönszerződés egyes rendelkezései tisztességtelenségének megállapítását a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 209. §-a, illetve a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) alapján.
- [3] A Szegedi Törvényszék a 2017. március 7-én kelt 11.P.22.662/2016/12. számú ítéletével megállapította a kölcsönszerződés meghatározott rendelkezéseinek a tisztességtelenségét, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság szerint a kölcsönszerződés eleget tesz a Hpt. keresetben hivatkozott rendelkezéseinek, ezért a szerződés nem érvénytelen. A kölcsönszerződés II. pontjának első mondata tartalmazza a THM éves százalékos mértékét. A THM számításánál figyelembe nem vett díjak és költségek a kölcsönszerződésben, illetve a hirdetményben található. A szerződés tehát megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés *b*) és *c*) pontjában írtaknak. A felperesi hivatkozással szemben a szerződés III.1. pontja tartalmazza a kölcsön futamidejét, a III.2. pont rögzíti a törlesztő részletek számát és a türelmi időt. A szerződés ezért megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés *e*) pontjában foglaltaknak is.
- [4] A Szegedi Ítéltábla a 2017. július 6-án kelt Pf.III.20.320/2017/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és azt – a megváltoztatásra tekintettel újra szövegezve – az elsőfokú bírósággal részben egyezően tisztességtelennek találta a szerződés I.3.d. pontja egy részét, a III. pont utolsó két bekezdését, IV.1. (helyesen IV.) pontjának a jogérvényesítési költség biztosítására vonatkozó részét, IV. (helyesen IV.1.) pontjának utolsó bekezdését és V.4. pontja egyes rendelkezéseit, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A fellebbezések indokaira tekintettel azt állapította meg: a szerződés eleget tesz a Hpt. 213. §-ában írtaknak, figyelemmel az 1/2016. PK véleményben kifejtettekre is, így a szerződés nem érvénytelen. Ítéletében részletesen megindokolta, hogy a rendelkező részben felsorolt egyes szerződéses rendelkezéseket miért találta tisztességtelennek, illetve másokat miért nem talált annak.
- [5] A peres felek felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria a 2020. június 23-án kelt Gfv.VII.30.359/2019/4. számú ítéletével a peres felek között létrejött kölcsönszerződés III. pont utolsó két bekezdése tisztességtelenségét megállapító részében hatályon kívül helyezte, e körben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. Ezt meghaladóan a jogerős ítélet érdemben vizsgált rendelkezéseit hatályban fenntartotta.

- [6] A Kúria a Gfv.VII.30.737/2017/6. számú végzésével a felülvizsgálati eljárást az Európai Unió Bíróságánál C-621/17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette. A Kúria szerint az Európai Unió Bírósága ebben az ügyben 2019. október 3-án meghozott ítéletében a felülvizsgálati kérelmek elbírálására irányadó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályok vonatkozásában – a magyar bírósági gyakorlattól eltérő – iránymutatást nem adott.
- [7] A Kúria a felek felülvizsgálati kérelmét a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján az érdemben felülbíráható részében vizsgálta felül és az alperesek felülvizsgálati kérelme alapján egy szerződéses rendelkezés tekintetében találta a jogerős ítéletet jogszabálysértőnek. A Kúria megállapította, hogy mind a felperes, mind az alperes felülvizsgálati kérelmében szerepeltek olyan kérelmek, amelyek érdemi vizsgálatát a Pp. szabályai nem tették lehetővé.
- [8] A felperes felülvizsgálati kérelme egyrészt a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítására irányult, másrészt több szerződéses rendelkezés érvénytelenségének megállapítását is kérte. A Kúria hangsúlyozta, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és az egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. tv.) 37. §-a értelmében kizárólag megállapításra irányuló keresetet nem lehet előterjeszteni, ha marasztalásra irányuló kereset is előterjeszthető.
- [9] A Kúria rögzítette, hogy felülvizsgálati kérelemnek nem volt helye egyrészt amiatt, mert a vitatott értékhatár nem érte el a hárommillió Ft-ot, másrészt a kölcsönszerződés I.3.c. pontjának, III. pontjának és IV. 1. pont utolsó előtti bekezdésének érvénytelensége tekintetében nem jelölte meg a megsértett jogszabályhelyet. A Kúria nem találta érdemi vizsgálatra alkalmasnak a szerződés V.4. pontjával kapcsolatos felülvizsgálati kérelmet sem, mivel az – a felperes állításával szemben – nem bontja meg a felek között a szerződés egyensúlyát, ezért jogszabálysértés nélkül állapították meg az eljáró bíróságok, hogy ez okból ez a rendelkezés nem tisztességtelen.
- [10] A Kúria az alperesek felülvizsgálati kérelméből a szerződés III. pont utolsó két bekezdésének tisztességtelenségét megállapító részét alaposnak találta. Megállapította, hogy az a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem fordítja meg. Rámutatott, hogy az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglat ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Ezért a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján megállapította, hogy a jogerős ítéletnek a ténytanúsítvány tisztességtelenségét megállapító rendelkezése jogszabályba ütközik.
- [11] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Szegedi Törvényszék 11.P.22.662/2016/12. számú ítélete, a Szegedi Ítéletábrla Pf.III.20.320/2017/6. számú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.359/2019/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó a pertörténet rövid bemutatását követően a bírói döntések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapította. Az indítványozó három összefüggésben hivatkozott a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére: egyrészt az indokolási kötelezettség, másrészt az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye tekintetében, harmadrészt – az indítvány-kiegészítést is figyelembe véve – általánosan.
- [12] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság amennyiben a keresete érdemi elbírálását mellőzte, azt nem indokolta meg kellően. Az indítványozó kifejtette, hogy megítélése szerint az elsőfokú bíróságnak érdemben el kellett volna bírálnia az érdemben el nem bírált szerződéses rendelkezéseket is. A jogerős döntést azért kifogásolta, mert a másodfokú bíróság hivatkozott ugyan arra, hogy a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, de azt nem indokolta meg és jogszabályi hivatkozással nem támasztotta alá, hogy miért, és mi alapján szövegezte újra a megfellebbezett ítéletet. Kifejtette, hogy álláspontja szerint a Pp. nem adott felhatalmazást az újrászövegezésre. A Kúria döntését részben azért támadta, mert álláspontja szerint, amennyiben a felülvizsgálati kérelme érdemi elbírálását mellőzte, azt nem indokolta meg kellően. A vitatott értékhatár tekintetében arra is hivatkozott, hogy a Kúria tévesen értelmezte és alkalmazta a Pp. 271. § (2) bekezdés „vitatott érték” kifejezését. Azt is állította, hogy a Kúria tévesen értelmezte a Pp. 272. § (2) bekezdését, miszerint konkrétan meg kell jelölni a megsértett jogszabályhelyeket, mivel álláspontja szerint ez a rendelkezés nem arról szól, hogy ezt egyenként kell megtenni. Az indítványozó a Kúria döntését azért is kifogásolta, mert a Pp. 340/A. § (3) bekezdésével ellentétesen, miszerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem tárgyában a kérelem beérkezésétől számított százhusz napon belül dönt, több év elteltével hozta meg a döntését, ami sérti az ügye észszerű határidőn belül való elbírálásához való jogát.

- [13] Az indítványozó az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívására kiegészítette indítványát. Álláspontja szerint az érdemi elbírálás mellőzése alaptörvény-ellenes, ezzel a bíróságok megfosztották a hatékony bírói jogvédelemről, és ezzel megsértették tisztességes eljáráshoz való jogát, amely magában foglalja az észszerű időn belül való döntéshez való jogot is.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [15] Az indítvány a befogadás formai feltételeinek megfelel.
- [16] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] A befogadhatóság feltételeivel kapcsolatban emlékeztetni szükséges arra, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel sem olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélyét.
- [18] 3.1. Az alkotmányjogi panaszban előadott indokolás hiányát az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban már alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Mindebből az is következik, hogy jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte {3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [19] A panaszban felhívott érvek alapján azonban az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel magából az indítványból is megállapítható, hogy a bíróságok az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit megvizsgálták és ennek értékeléséről számot adtak. Az indítványozó az elsőfokú bíróság ítéletét pedig önmagában nem kifogásolhatja az indokolás hiánya miatt, mivel azt a másodfokú bíróság a jogerős ítéletében a fellebbezés keretei között az indokolás tekintetében is megvizsgálta.
- [20] Egyebekben pedig az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indokolás hossza önmagában nem alkotmányossági kérdés. Amint azt az Alkotmánybíróság a 3183/2017. (VII. 14.) AB végzés indokolásának [14] bekezdésében megállapította, hogy „az indokolás terjedelme önmagában nem fokmérője a tisztességes eljárás követelményének, így ezen formai szempont önmagában eleve nem alkalmas alapjogi sérelem okozására. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint »[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata« {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.” {Hasonlóan: 3312/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [30]}
- [21] 3.2. Az indítványozó ezen kívül a tisztességes eljárás jogára hivatkozva kifogásolja, hogy a peres eljárás nem felel meg az észszerű idő követelményének, sérti ügyének észszerű időn belüli elbírálásához fűződő alapjogát. A peres eljárások időszerű elbírálásával összefüggésben az Alkotmánybíróság korábbi döntésében elvi jelleggel mondta ki, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó jogviták észszerű időn belüli elbírálása alapjog. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság számára rendelkezésére álló jogkövetkezmények alkalmazása nem nyújt lehetőséget ezen alapjog sérelmének kellő orvoslásához. Az időszerűség sérelme egyébként akkor nyitja meg az alkotmányjogi panasz lehetőségét, ha az akként hat ki az ügy érdemében hozott döntésre vagy a bíróság eljárását befejező egyéb döntésre, hogy az az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát a döntés érdemében is sérti. Jelen peres eljárás körülményeit figyelembe véve azonban – a felülvizsgálati eljárás felfüggesztésére tekintettel – az Alkotmánybíróság megítélése szerint ez az indítványozói kifogás eleve nem veti fel az alaptörvény-ellenes eljárás kétélyét és nem befolyásolta érdemben a bírói döntést.
- [22] 3.3. Hangsúlyozandó továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést jellemzően akkor vonhatja érdemi alkotmányossági felülvizsgálat alá, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban lévő, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el,

vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}. Mindazonáltal a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja.

- [23] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [11]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíró szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [24] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy az indítványozó tulajdonképpen azt kifogásolja, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmének egyes elemeit – álláspontja szerint téves jogszabályértelmezés miatt – érdemben nem bírálta el, így indítványa a felülvizsgálati kérelem ismételt elbírálására irányul. A fentebb idézett gyakorlat alapján viszont az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem bocsátkozhat annak vizsgálatába, hogy a konkrét ügyben mi volt az értékhatár, illetve az indítványozó megfelelő jogszabályhelyeket jelölt-e meg vagy sem. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírói ítéletek érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés. Az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeinek sérelmeként előadott kifogások tehát ebben a tekintetben sem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntéseket.
- [25] 4. Az alkotmányjogi panasz mindezek alapján a hivatkozott Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1783/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3334/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.Szk.13.410/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kozma Tamás ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó ellen szabálysértési eljárás indult. Az elsőfokú szabálysértési hatóság határozatában megállapította, hogy az indítványozó a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértését követte el, ezért pénzbírság megfizetésére kötelezte. Az indítványozó a határozat ellen kifogást nyújtott be, amelyben kérte, hogy a szabálysértési hatóság változtassa meg a határozatát és állapítsa meg, hogy az elkövetett cselekmény nem szabálysértés, vagy a kiszabott pénzbírság helyett alkalmazzon figyelemztetést. A szabálysértési hatóság az ügy iratait felterjesztette az illetékes helyi bírósághoz.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.Szk.13.410/2020/5. számú végzésével – tárgyaláson kívül eljárva – megváltoztatta a szabálysértési hatóság határozatát, a pénzbírság megfizetését mellőzte az indítványozót pedig figyelemztetésben részesítette.
- [4] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt a Pesti Központi Kerületi Bíróság döntésével szemben. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a bíróság – a szabálysértési törvény helytelen értelmezése alapján – az ügyet tárgyaláson kívül bírálta el. Az indítványozó álláspontja szerint, ha az eljárás alá vont fél kéri, akkor a bíróságnak kötelező tárgyalást tartani, és nem lehet a kivételekre hivatkozni. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állította az indítványozó azon az alapon is, hogy a bíróság nem indokolta megfelelően, miért értelmezi a szabálysértési törvény vonatkozó rendelkezését a régi szabálysértésre alapított joggyakorlatra alapozva.
- [5] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [6] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát jogi képviselő útján nyújtotta be, a jogi képviselő meghatalmazását csatolta. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítvány ezen túlmenően kielégíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének a)–f) pontjaiban támasztott törvényi követelményeket, tartalmazza az azokban igényelt jognyilatkozatokat, ideértve megfelelő indokolásait is.
- [7] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a bíróság *contra legem* értelmezte a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 110. § (1) bekezdését, amely lehetőséget ad a bíróságnak arra, hogy a szabálysértési kifogást tárgyaláson kívül bírálja el.

- [9] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést jellemzően akkor vonhatja érdemi alkotmányossági felülvizsgálat alá, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}. Mindezek oka, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban garantált jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Erre figyelemmel a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3220/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [10] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben rámutat, hogy kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Annak megítélése, hogy a Szabs. tv. alapján mikor lehet mellőzni a tárgyalás tartását, olyan szakjogi kérdésnek minősül, melynek megítélése nem az Alkotmánybíróság, hanem az ügyben eljáró rendes bíróságok hatáskörébe tartozik {hasonlóan: 3482/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [11] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez (Cserép Attila / Fábíán Adrián / Rózsás Eszter) a Szabs. tv. 110. § (1) bekezdéséhez fűzött magyarázatában az alábbiakat rögzíti. A szabálysértési eljárás fő formája a tárgyalás, főszabály szerint tárgyalást kell tartani, ha a kifogás arra irányul, vagy egyébként a tényállás tisztázása érdekében arra szükség van. A bíróság a 2019. január 1-jén hatályba lépett módosítások alapján mellőzheti a tárgyalást, ha az iratok alapján világosan látszik, hogy a kifogás alapos, ha az eljárás alá vont személy olyan pontos, meggyőző kérelmet terjesztett elő, amelynek alapján a döntés aggálytalanul meghozható. A bíróság akkor is mellőzheti a tárgyalást, ha az eljárás alá vont személy kérte annak megtartását. A tárgyalás mellőzésének feltétele, hogy a bíróság az eljárás alá vont személy javára a kérelemnek megfelelő, vagy azt meghaladó határozatot hozzon.
- [12] 4. Az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeit érintő kifogások a fentiekre tekintettel nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést, és nem minősülnek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem.
- [13] 5. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2093/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3335/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 667. § (1) bekezdése, a 669. § (2) és (3) bekezdései, valamint a Kúria Bt.III.750/2019/21. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Tóth M. Gábor ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt. Az indítványozóval szemben büntetőeljárás van folyamatban vízi közlekedés halálos tömegszerencsétlenséget okozó veszélyeztetésének vétsége és más bűncselekmények miatt. Az első fokon eljáró Budai Központi Kerületi Bíróság 42.Bnyf.1646/2019/2. számú végzésében 2019. június 1-jén elrendelte az indítványozó letartóztatását, egyúttal helyt adott a védő által előterjesztett óvadék megállapítására irányuló indítványnak. A bíróság az óvadék összegét tizenöt millió forintban állapította meg, és az óvadék letétele esetére bűnügyi felügyeletet rendelt el magatartási szabályok előírásával. Az ügyészség fellebbezése folytán a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2019. június 12-én 26.Bnyf.8434/2019/15. számú határozatával megváltoztatta az elsőfokú végzést, és további magatartási szabályokat írt elő.
- [2] 2. A legfőbb ügyész a határozatokkal szemben jogorvoslati indítványt terjesztett elő a törvényesség érdekében. A Kúria 2019. július 29-én meghozott Bt.III.750/2019/21. számú ítéletében megállapította, hogy az első- és másodfokú határozatok törvénytörők, mert ha a bűnügyi felügyeletnek nincsenek meg a feltételei, akkor óvadék kiszabásával azt nem lehet kiküszöbölni, vagyis ha a bűnügyi felügyelet törvényileg nem alkalmazható, akkor az óvadék sem alkalmas annak ellensúlyozására. A Kúria hangsúlyozta, hogy az óvadék nem a letartóztatás alternatívája, hanem a távoltartás és a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak megtartását biztosító intézkedés. A Kúria megállapította a másodfokú határozat törvénytörő jellegét azon az alapon is, hogy az eljáró bíróság nem vette számba és nem vizsgálta, nem mérlegelte az ügyészség által hivatkozott körülmények teljes körét.
- [3] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) a törvényesség érdekében benyújtható jogorvoslatra vonatkozó egyes jogszabályi rendelkezéseinek alaptörvényellenességét állította. Kérte emellett a Kúria Bt.III.750/2019/21. számú ítéletének megsemmisítését is. Indítványában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, a B) cikk (1) bekezdésének, valamint a C) cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott. Úgy vélte, azzal, hogy a nem ügydöntő végzés ellen is igénybe vehető törvényesség érdekében benyújtott jogorvoslat esetén törvénytörés megállapításakor nem lehet a döntést a terhelt javára megváltoztatni, sérül a jogintézmény alkotmányos funkciója, valamint a jogbiztonság alkotmányos követelménye. Az indítványozó részletesen ismerteti az Emberi Jogok Európai Bírósága tisztességes eljáráshoz való jogra alapított gyakorlatát is.
- [4] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [5] 5.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát jogi képviselő útján nyújtotta be, a jogi képviselő meghatalmazását csatolta. Az indítványozó

jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.

- [6] 3.2. Az alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz befogadhatóságával kapcsolatban az alábbiakat állapította meg.
- [7] Az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasszal „az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés” támadható {ennek megfelelően például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}. Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén nem minősülnek sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek a „kényszereszközök alkalmazását elrendelő határozatok” {lásd: 3254/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [3]–[4]; megerősítve: 3223/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság azt is leszögezte korábban, hogy a büntetőeljárás során, a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt a terhelt személyi szabadságát érintő – a kényszerintézkedés elrendeléséről, fenntartásról vagy megszüntetéséről rendelkező – bírói döntés „az eljárás során hozható legsúlyosabb »közbenső« határozat” {10/2007. (III. 7.) AB határozat, ABH 2007, 211, 221; megerősítve: 3036/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [6]}, ennélfogva „nem ügydöntő határozat, mert nem a büntetőjogi főkérdésről szól, és nem zárja le érdemben a büntetőeljárást” {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [8] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Kúria Bt.III.750/2019/21. számú ítélete – mivel annak tárgya a büntetőeljárás során alkalmazható személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés(ek) alkalmazhatósága, annak feltételei – nem minősül sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek sem. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz – annak Abtv. 27. §-a szerinti részében – nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [9] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során azt állapította meg, hogy az indítvány nem tesz eleget a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek.
- [10] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont, 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alkotmányjogi panaszt alapítani {3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [41]; 3062/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [18]}. Jelen esetben az indítvány nem ebben az összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény C) cikke sem {3140/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [10]; 3054/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [26]; 3249/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [9]; 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában emellett felhívja az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében garantált követelmény sérelmét. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt garancia a tisztességes eljárás követelményét a hatósági eljárásokban fogalmazza meg. Ennek megfelelően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére az érdemi összefüggés hiánya miatt nem lehet a bíróság hatáskörébe tartozó eljárásokban hozott bírói döntésekkel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt alapítani {elsőként lásd: 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6], lásd még: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [20]; 3359/2018. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [8]; 3230/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem felel meg a határozott kérelem feltételeinek az indítvány, ha nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Nem alkalmas ezért az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a támadott jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés {3058/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [26]}.
- [13] Az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében a Kúria a törvényesség érdekében benyújtott jogorvoslat alapján azt vizsgálta, hogy a bűnügyi felügyelet feltételeinek hiánya miatt elrendelt letartóztatás helyett

elrendelhető-e egy magasabb összegű óvadék, valamint magatartási szabályok előírása. A Kúria azt állapította meg, hogy ha a büntügyi felügyelet feltételei nem állnak fenn, akkor az óvadék nem alkalmazható, mert az a büntügyi felügyelet biztosítását szolgálja. Erre tekintettel a Kúria megállapította az eljárás alapjául szolgáló bírósági határozatok törvénysértő jellegét.

- [14] Az indítványozó az Alaptörvény valamennyi sérelmesnek vélt rendelkezésével összefüggésben azt kifogásolta, hogy a törvényesség érdekében benyújtott jogorvoslat esetén, amennyiben annak tárgya nem ügydöntő végzés, akkor törvénysértés megállapítása esetén a bírósági döntést nem lehet a terhelt javára megváltoztatni. A tárgyi ügyben tehát az indítványozó az alaptörvény-ellenességet a törvényesség érdekében benyújtható jogorvoslat szabályaival összefüggő hiányosság miatt állította. Megállapítható tehát, hogy az indítvány – tartalma alapján – alaptörvény-ellenes mulasztás megállapítására irányult, amelyre az indítványozó nem jogosult.
- [15] Az indítványozó további indokokkal nem igazolta a vélt alaptörvény-ellenességet, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét csak állítja, de az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz érvelést azzal összefüggésben, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában, továbbá az Abtv. 26. §-ában, 27. §-ában foglalt követelményeknek, ezért az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1911/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3336/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.800/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (Réti, Várszegi és Társai Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Kfv.IV.37.800/2020/8. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése megsértését kifogásolta.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának alapjául szolgáló előzményügyben a Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti eljárást folytatott – más vállalkozások mellett – az indítványozóval szemben is Vj/2/2015. szám alatt. A versenyfelügyeleti eljárás során az indítványozó a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 73/A. §-a alapján kibocsátott egyezségi kísérletre felhívásra akként nyilatkozott, hogy az egyezségi kísérletben részt kíván venni, majd egyezségi nyilatkozatot nyújtott be. E nyilatkozatában az indítványozó megerősítette, hogy az eljáró versenytanács megfelelően tájékoztatta arról, hogy vele szemben mely magatartása miatt, milyen bizonyítékok alapján, milyen összehatárok között szab ki bírságot és lehetőséget kapott az ezzel kapcsolatos álláspontja kifejtésére, a bizonyítékok megismerésére. Az indítványozó egyezségi nyilatkozatában a jogsértés elkövetését elismerte és előzetesen lemondott a határozattal szembeni jogorvoslat lehetőségéről. A Gazdasági Versenyhivatal határozatában megállapította – többek között – az indítványozó jogsértését és vele szemben bírságot szabott ki. Az indítványozó nem nyújtott be keresetet a Gazdasági Versenyhivatal határozatával szemben, azonban az elmarasztalt további vállalkozások keresettel éltek a határozat ellen. Ezen közigazgatási perben a Kúria Kfv.II.37.959/2018/14. számú ítéletében megállapította, hogy az ügyintézési határidő meghosszabbítása nélkül az ügyintézésre előírt határidőn túl történt bírságkiszabás sértette a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, ezért a Gazdasági Versenyhivatal nem volt jogosult szankció alkalmazására a felperes vállalkozásokkal szemben.
- [3] Ezt követően az indítványozó kérelmet nyújtott be a Gazdasági Versenyhivatalhoz, amelyben kérte a vele szemben jogerősen kiszabott versenyfelügyeleti bírság visszautalását és a visszatérítés napjáig késedelmi kamat fizetését, mert álláspontja szerint a Kúria ítélete kimondta, hogy az ügyintézési határidőn túli szankció kiszabása jogszerűtlen. A Gazdasági Versenyhivatal végzésével az indítványozó kérelmét elutasította. Az indítványozó keresettel élt a végzés ellen, amelyet a Fővárosi Törvényszék egyszerűsített perben hozott 105.K.704.232/2020/10. számú ítéletével elutasított. A Kúria Kfv.IV.37.800/2020/8. számú ítéletével hatályában fenntartotta az elsőfokú ítéletet.
- [4] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján alapvetően azt sérelmezte, hogy álláspontja szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát és a jogorvoslathoz való jogát sértette az egyezségi keretében, az ügyintézési határidő túllépésével kiszabott bírság. Az indítványozó szerint az 5/2017. (III. 10.) AB határozatnak megfelelően a Gazdasági Versenyhivatal jogszerűtlenül szabott ki vele szemben bírságot, mert az ügyintézési határidő leteltét követően a versenyhatóság hatásköre megszűnt, ezen tény figyelembevételét elmulasztó hatósági döntés semmis. Az indítványozó szerint a Kúria Kf.II.37.959/2018/14. számú ítélete a hatósági döntés semmisségéből fakadóan az indítványozóra is kiterjed annak ellenére, hogy nem állt perben.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a Gazdasági Versenyhivatal bírságot kiszabó határozata mindezek alapján alaptörvény-ellenes. Az indítványozó szerint a versenyhatósági határozattal szembeni jogorvoslat (közigazgatási per indítása) lehetőségének elvesztése önmagában nem jelentheti azt, hogy az indítványozó számára *ab ovo*

nem állhat fenn jogi lehetőség egy jogszabálysértő és alaptörvény-ellenes egyezség által okozott jogsérelemmel szembeni jogvédelemre.

- [6] Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróságnak és a Kúriának a versenyfelügyeleti eljárás során kötött egyezség alapján kellett volna elbírálnia a keresetét és jogvédelmet kellett volna biztosítania a számára.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [8] Az Abtv. 27. §-a (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [9] A testület megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [10] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként az Alaptörvény a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [11] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [12] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha alkotmányjogi panasz esetén egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az *e)* pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [13] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja szerinti indokolást, ugyanakkor az indítvány tartalmilag ugyanazon indokolás mentén állítja az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét.
- [14] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [15] Az Alkotmánybíróság előjáróban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság és a Kúria a Gazdasági Versenyhivatal által hozott, az indítványozó keresetével támadott végzést a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 124. § (2) bekezdés *c)* pontja alapján járulékos közigazgatási cselekménynek minősítették, ezért egyszerűsített perben bírálták el az indítványozó keresetét.
- [17] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a Kúria az indítványozó által támadott Kfv.IV.37.800/2020/8. számú ítéletében kifejtette, hogy „a járulékos fogalmát mindig az adott ügyre és tevékenységre kell vetíteni [...]. [...] A felperesi kérelem folytán hozott alperesi döntés tehát egyértelműen és kifejezetten az alaphatározathoz kapcsolódó közigazgatási cselekmény, amely az anyagi jogviszony rendezésére irányuló közigazgatási cselekmény megvalósítását szolgálja. A Kúria hangsúlyozza, hogy önmagában az, hogy a felperes a hatósághoz kérelmet terjesztett elő, és a döntés e kérelem elbírálásáról szól, nem tesz érdemivé egy közigazgatási cselekményt.” (Kúriai ítélet [24]–[25])
- [18] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az indítványozó a támadott bírósági ítéleteket alapvetően azon törvényértelmezési kérdésben kifejtett eltérő véleménye miatt kifogásolja, hogy álláspontja szerint a versenyhatósági határozat semmisségét az indítványozóra is kiterjedően kellett volna értelmezniük. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [19] Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria ítéletében az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra helyezkedett, a döntését alátámasztó érveiről számot adott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [20] 5. Az indítványozó a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes hatósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1024/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3337/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.55/2019/84. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Gyalog Balázs ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.55/2019/84. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző eljárásban az indítványozó V. rendű vádlottként volt érintett.
- [3] A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság a 2018. év október hó 19. napján kihirdetett 15.B.501/2016/317. számú ítéletében bűnösnek mondta ki – mások mellett – az indítványozót folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 372. § (1) bekezdés és (6) bekezdés a) pont], mely bűncselekményt az indítványozó bűnsegédként követett el.
- [4] Az elsőfokú bíróság valamennyi vádlottat egységesen 7 év 6 hónap szabadságvesztésre, 10 év gazdasági társaság vezető tisztségviselésétől eltiltásra és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata valamennyi vádlott esetében börtön. Rendelkezett arról is, hogy a vádlottak a kiszabott szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsáthatók legkorábban feltételes szabadságra. Az elsőfokú bíróság a vádlottak által előzetes letartóztatásban és házi őrizetben töltött időt a velük szemben kiszabott szabadságvesztésekbe beszámította. A törvényszék – mások mellett – az indítványozó vonatkozásában vagyonekobzást rendelt el. A törvényszék egy brókerház magánfél (a továbbiakban: zrt.), egy bankcsoport polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította, és ugyanígy rendelkezett további név szerint felsorolt 257 fő, magánfélként fellépő személy polgári jogi igényéről is.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2020. január 23. napján kihirdetett 4.Bf.55/2019/84. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Az indítványozó szabadságvesztését 4 évre, a gazdasági társaság vezető tisztségviselésétől eltiltását 5 évre, a közügyektől eltiltását 4 évre enyhítette. A vádlottakkal és az egyéb érdekelttel szemben elrendelt vagyonekobzást mellőzte, egyben a vádlottakkal szemben elrendelt zár alá vételt a polgári jogi igény biztosítására fenntartotta azzal, hogy felhívta az igény előterjesztőjét a polgári jogi igény érvényesítésének két hónapon belüli igazolására.
- [6] A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában kiemelte: a vádirat benyújtására még a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) hatályba lépését megelőzően került sor, majd az elsőfokú bíróság a büntetőeljárást már az időközben hatályba lépett Be. hatályos rendelkezéseinek megfelelően folytatta le. A másodfokú bíróság rámutatott: kétségkívül az elsőfokú bíróság nem a hatályos Be. rendelkezéseinek megfelelően járt el, amikor az elsőfokú eljárás során megváltozott törvény rendelkezéseivel szemben továbbra is három fős, ülnökökből álló tanácsban folytatta az eljárást. Az is kétségtelen, hogy a Be. 868. § (3) bekezdése kimondja, ha a bíróság a korábbi jogszabály alapján a törvény erejénél fogva járt el egy hivatásos bíróból és két ülnökökből álló tanácsban és e törvény alapján egyesbíró jár el, e törvény hatályba lépése után a továbbiakban egyesbíróként jár el. Mindezek ellenére azonban a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, mérlegelést nem tűrő, abszolút hatályon kívül helyezési ok fennállását nem találta megállapíthatónak.
- [7] A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra tekintettel utalt arra, hogy a Be. 13. § (3) bekezdése előírja, hogy az elsőfokú bíróság gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény miatt 3 hivatásos bíróból álló tanácsban jár el, a tanács egy tagja a törvényszék gazdasági ügyszakának, ennek hiányában a törvényszék polgári ügyszakának bírójára. Ezzel szoros összefüggésben a Be. 10. § (1) bekezdés 3. pontja rögzíti, hogy melyek a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények. Az a)–l) pontokban meghatározott definíciók

értelmében a másodfokú bíróság álláspontja szerint nincs olyan bűncselekmény, amely az eljárásjogi jogszabályváltozást követően okot adott volna a törvényszéknek, hogy három hivatásos bíróból álló tanácsban járjon el.

- [8] A másodfokú bíróság részletesen vizsgálta a Be. 10. § (1) bekezdés 3. pont a) alpontjában meghatározott rendelkezést. E szerint a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekményként határozza meg a Btk. 372. § (6) bekezdés a) pontja szerinti sikkasztást, ha azt költségvetési szerv vagy gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személy a szerv vagy szervezet vagyonát érintő cselekményével követi el. A Btk. a gazdálkodó szervezet fogalmát nem határozza meg csak utal arra, hogy gazdálkodó szervezet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben (a továbbiakban: Pp.) meghatározott gazdálkodó szervezet [Btk. 10. § (1) bekezdés 4. pont]. A Pp. értelmében gazdálkodó szervezet a gazdasági társaság, így többek között a részvénytársaság is, amely társasági formában működött a zrt. is. Ugyanakkor a zrt. nem felel meg a Btk. 10. § (1) bekezdés 3. pont a) alpontjában rögzített feltételnek, mert a bűncselekményt a vádlottak nem költségvetési szerv illetve gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző önálló intézkedésre jogosult személyként a szerv vagy szervezet vagyonát érintő cselekményével követték el.
- [9] Erre tekintettel a másodfokú bíróság szerint valóban figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság a Be. átmeneti rendelkezéseit, amikor a 2018. év július hó 1. napját követően nem egyesbíróként folytatta a már korábban megkezdett eljárást. Ez az eljárási szabálysértés ugyanakkor nem abszolút jellegű, mert nem sértett olyan kötelező eljárásjogi rendelkezést, amely alapvető és döntő kihatással volt az ítélet meghozatalára. A hivatásos bíró személye az eljárásban továbbra is adott volt, és a két ülnök részvétele inkább egy további többlet elemként jelent meg, amely a törvény szerint immár felesleges volt, de a másodfokú bíróság álláspontja értelmében inkább egy (felesleges) garanciális elemként funkcionált. Azonban abszolút eljárási szabálysértésként és ennek következményeként abszolút hatályon kívül helyezési okként nem volt értékelhető, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére sem kerülhetett sor ezen okból kifolyólag. A másodfokú bíróság szerint az ülnökök részvétele nem tekinthető lényeges eljárási szabálysértésnek sem, tekintettel arra, hogy nem járt a büntetőeljárás garanciális elveinek a sérelmével.
- [10] A másodfokú bíróság az indítványozó és a III-IV. rendű vádlottak vonatkozásában megállapította, hogy az egybehangzó bizonyítékok szerint minden kétséget kizáróan tudtak a régóta fennálló csődhelyzetről és az igazgatótanács tagjaiként maguk is részt vettek a stratégiai döntések meghozatalában, köztük a válság menedzselés speciális és jogellenes módjával. Mindezt alátámasztották azok az okirati bizonyítékok, amelyek a vádlottak munkaköri leírását, felelősségi területeit minden részletre kiterjedően tartalmazták. A másodfokú bíróság szerint ezt támasztotta alá a szervezeti és működési szabályzat, az igazgatótanácsi ülések jegyzőkönyvei, amelyeket a törvényszék is az ítélet indokolásában szerepeltetett, bemutatandó ezzel a vádlottak felelőssége az egyes cselekményeknél. Az említett okirati bizonyítékok, a tanúvallomások alátámasztották, hogy a döntéseket a vezetőség, az igazgatótanács tagjai hozták, akik a vádlottak voltak.
- [11] A másodfokú bíróság az indítványozó vonatkozásában rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság csak a III. és IV. rendű vádlottak esetében értékelte enyhítő körülményként a bűnsegédi magatartást, azonban az indítványozó büntetőjogi felelősségét is e részességi forma keretei között állapította meg, így az ő esetében is enyhítő körülmény a bűnsegédi magatartás. E mellett a másodfokú bíróság hangsúlyozta azt is, hogy az indítványozó vonatkozásában az indokolta a nagyobb mértékű enyhítést, hogy a folytatólagosan elkövetett bűncselekmény egy jelentős részében nem állapítható meg a büntetőjogi felelőssége, mert arra a meglévő bizonyítékok alapján büntetőjogi bizonyossággal következtetést vonni nem lehetett. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy az indítványozó részfelmentésének nem lehetett helye, mert magatartását egyrendbeli folytatólagosan elkövetett bűncselekményként értékelte a bíróság. Ilyen körülmények között a másodfokú bíróság lehetőséget látott a törvényi minimum alatt meghatározni a büntetés mértékét.
- [12] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint az indítvánnyal támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó törvényes bíróhoz való jogot és XXVIII. cikk (4) bekezdését.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azért sérti, mert az elsőfokú bíróság annak ellenére egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban járt el az elsőfokú eljárás egésze során, hogy az eljárás alapjául szolgáló cselekményt helyesen gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekménynek kellett volna minősíteni. Ennek következtében a Be. 13. § (3) bekezdése szerint három hivatásos bíróból álló tanácsban kellett volna eljárnia, ahol a tanács egyik tagjának a törvényszék

gazdasági ügyszakának, ennek hiányában a törvényszék polgári ügyszaka bírójának kellett volna lennie. Az indítványozó álláspontja szerint ezért a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

- [14] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének és B) cikk (1) bekezdésének az együttes sérelme azért állapítható meg az ügyében a bíróság a kétfokon lefolytatott bizonyítás alapján nem tudott tényállásszerű magatartást beazonosítani. Kifogásolta, hogy a bíróság először megállapította az indítványozó igazgatótanácsi tagságának kezdetét, majd konkrét bizonyítékok hiányában, abból a vélelemből kiindulva, hogy az igazgatótanács tagja automatikusan tudomással bír a gazdasági társaság valamennyi gazdasági és stratégiai részletkérdéséről, az indítványozó társasági jogi pozíciójából fakadóan – téves – következtetést vont le a vádlotti tudattartalomra. Az indítványozó álláspontja szerint a bűnösség megállapításának alapjául szolgáló anyagi jogszabály [Btk. 14. § (2) bekezdés, illetve 7. §] ilyen mértékű kiterjesztő értelmezése egyértelműen ellentmond a jogállamiság követelményének, egyben felveti az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése által alkotmányos rangra emelt *nullum crimen sine lege* elvének sérelmét.
- [15] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [16] A határidőben benyújtott indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeknek eleget tesz, tartalmazza ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.55/2019/84. számú ítélet); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [B) cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [17] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy töretlen gyakorlata szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {3206/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [19]; 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [8]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]}. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére ugyan nem az említett összefüggésben hivatkozott, ugyanakkor a jogbiztonság sérelmét nem önállóan, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésére tekintettel állította. Az Alkotmánybíróság ezért az e körben előadott indokait az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben értékelte.
- [18] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] 3.1. Az Alkotmánybíróság már előljáróban hangsúlyozza, hogy töretlen gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez azonban nem adhat alapot az Alkotmánybíróság számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [20] Az Alkotmánybíróság a 3076/2020. (III. 18.) AB határozatban kiemelte azt is, hogy miután nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el, az esetleges eljárási hibák,

jogértelmezési, ténymegállapítási kérdések nem vezetnek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapítására {lásd például hatásköri/illetékességi kérdések kapcsán: 3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [33]; 3305/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [70]; az eljáró bírói tanács tagjaiban bekövetkezett változás mint perjogi, törvényességi kérdés kapcsán: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32]; kizárási ok fennállása miatti átszignálás kapcsán: 3138/2019. (VI. 13.) AB végzés, Indokolás [8]; szabadságolás miatti átszignálás kapcsán: 3118/2019. (V. 29.) AB határozat, Indokolás [32]; vesd össze még: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [45]–[46]; 3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.

- [21] Az alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy az eljárás egésze szempontjából történt-e olyan beavatkozás, amely az eljárás tisztességtelenségét eredményezi. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ezért: „Az eljárás egyes elemeinek törvénysértő volta önmagában nem eredményez szükségképpen alaptörvény-ellenességet, és – mivel eljárása során az Alkotmánybíróság előtt mércéül kizárólag az Alaptörvény áll –, csak alapos alkotmányjogi mérlegelés után dönthető el, hogy [...] egyes szabálysértések, akár külön-külön, akár összességükben alaptörvény-ellenességhez vezettek-e.” {3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [50]; 3305/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [51]}
- [22] 3.2. Az indítványozó a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó törvényes bíróhoz való joggal összefüggésbe állította. Érvelése szerint a jogerős döntés sérti a Be. 868. § (3) bekezdését, és a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a Be. 10. § (1) bekezdés 3. pont a) alpontjában foglaltakat. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésbe a következőkre mutat rá.
- [23] A másodfokú bíróság a jogerős ítéletben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Be. hatályos szabályait, amikor az eljárás során megváltozott szabályozással szemben továbbra is három fős, ülnökökből álló tanácsban folytatta az eljárást (a jogerős ítélet indokolásának [94] bekezdése). Ezzel ugyanis figyelmen kívül hagyta a Be. 868. § (3) bekezdésében foglaltakat, amikor a 2018. január 1. napját követően nem egyesbíróként folytatta a már korábban megkezdett eljárást. A másodfokú bíróság a Be. 13. § (3) bekezdése és 10. § (1) bekezdés 3. pont a) alpontja alapján utalt arra is, hogy az ügyben nincs olyan bűncselekmény, amely az eljárásjogi jogszabályváltozást követően okot adott volna az elsőfokú bíróságnak, hogy három hivatásos bíróból álló tanácsban járjon el (a jogerős ítélet indokolásának [95] bekezdése). Mindezek alapján a másodfokú bíróság álláspontja szerint az ügyben ugyan megállapítható volt az eljárási szabálysértés, de ez nem abszolút jellegű, mert nem sértett olyan kötelező eljárásjogi rendelkezést, amely alapvető és döntő kihatással volt az ítélet meghozatalára. Nem tekinthető lényeges eljárási szabálysértésnek sem, tekintettel arra, hogy nem járt a büntető-eljárás garanciális elveinek a sérelmével (a jogerős ítélet indokolásának [96] bekezdése).
- [24] A fentiekre tekintettel megállapítható, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó által hivatkozott eljárási szabálysértést kifejezetten vizsgálta, és részletesen megindokolt döntésében megállapította, hogy a Be. 868. § (3) bekezdésének az elsőfokú bíróság általi megsértése a konkrét ügyben miért nem minősült olyan eljárási szabálysértésnek, amely az elsőfokú eljárás megismétlését tette volna szükségessé.
- [25] Az Alkotmánybíróság emellett utal arra is, hogy következetes gyakorlatának megfelelően tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben – így a jelen ügyben a Be. 10. § (1) bekezdés 3. pont a) alpontjának értelmezési kérdéseivel összefüggésben – állást foglaljon.
- [26] A fentiek mellett az Alkotmánybíróság a Be. 10. § (1) bekezdés 3. pont a) alpontjával összefüggésben megjegyzi azt is, hogy a jogalkotó a Be. ezen rendelkezését a büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. törvény 273. §-ával 2021. január 1-jével hatályon kívül helyezte. Ebből következően a hatályos szabályozás alapján a Btk. 372. § (6) bekezdés a) pontja szerinti sikkasztás a 2021. január 1-je előtt hatályos szabályozásban meghatározott feltételek mellett sem minősül gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekménynek.
- [27] 3.3. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének a sérelme azért állapítható meg az ügyében, mert a bíróság a kétfokon lefolytatott bizonyítás alapján nem tudott tényállászerű magatartást beazonosítani.
- [28] Az Alkotmánybíróságok következetes gyakorlata szerint a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy

tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

- [29] 3.4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által felhozott érvek sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben nem vetik fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [30] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1131/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3338/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.044/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Biczó László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Pfv.I.21.044/2019/12. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 2.Pf.20.164/2019/5. számú ítélete és Debreceni Járásbíróság 56.P.20.415/2016/64. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. Az ügy előzményei szerint az 1990-es években több alkalommal felosztásra került egy külterületi, több mint 46 ha területű ingatlan. Az I. és a II. rendű felperesek a földkiadó bizottság 1995. augusztus 3. napon kelt határozata értelmében és a tulajdonostársakkal kötött egyezség alapján 31,61 aranykorona értékű termőföld tulajdonjogát szerezték meg az ingatlanból. A határozat nem utalt arra, hogy a szóban forgó területet a földrésztlet milyen művelési ágú, melyik alrészlete terhére kell természetben kialakítani. Az I. és II. rendű felperesek a határozat kézhezvételét követően 1995-ben és 1996-ban több mint 9 hektár erdőt telepítettek a felosztásra kerülő ingatlan egy részére. Ezt követően az ingatlant többször megosztották, illetve a létrejött új ingatlanok más személyek tulajdonába kerültek.
- [4] Az I. és II. rendű felperesek 1998 tavaszán a művelési ág megváltoztatása iránt indított eljárásban megvalósulási tervet készítettek, amely során szembesültek azzal, hogy az általuk erdősített terület határvonala nem egyezik a tulajdonukat képező ingatlan térképi ábrázolt határvonalával, az átnyúlik egy másik ingatlan területére. Ezt követően a megvalósulási vázrajz ingatlannyilvántartási átvezetésére nem került sor a korábbi I. rendű alperes hozzájárulásának hiányában.
- [5] Az I. és II. rendű felperesek kérelemmel fordultak a földhivatalhoz az ingatlan-nyilvántartás természetbeni állapotnak megfelelően történő kiigazítása érdekében, kérelmüket azonban a földhivatal – megismételt eljárásban – első- és másodfokon is elutasította, valamint a jogerős határozat bírói felülvizsgálata iránt előterjesztett kereset sem volt eredményes, azt a megyei bíróság ítéletével elutasította.
- [6] A felperesek 2008. november 18. napján terjesztették elő keresetüket, mely kereseti kérelmükben az ingatlan-nyilvántartási térkép kiigazítását kérték oly módon, hogy azok a tényleges birtokviszonyoknak megfelelőek legyenek. Arra hivatkoztak, hogy a földkiadó bizottság határozata alapján átvezetésre került munkarészek nem vették figyelembe az I. rendű és II. rendű felperesek által telepített erdőt, a földhivatal pedig anélkül vezette azt át, hogy meggyőződött volna a vázrajzban foglalt és a természetbeni állapot egyezésének hiányáról. Ez pedig azt eredményezte, hogy az erdő egy része a nyilvántartás szerint az indítványozó II. rendű alperes tulajdonában áll.
- [7] A járásbíróság az I. rendű alperes halála után folytatódó perben hozott ítéletével a keresetet elutasította, ítéletét a másodfokú bíróság pedig helyben hagyta, hangsúlyozva, hogy a földkiadó bizottság eljárását a kiigazítási per bírósága nem vizsgálhatja felül. A felülvizsgálati eljárásban a Kúria végzésével a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasította. Végzése indokolásában rámutatott: a felperesek csak a jogorvoslati határidők lejáta után szembesültek azzal, hogy a természetbeni és a térképi határok nem azonosak és helytállóan hivatkoztak a földhivatal helyszíni ellenőrzési kötelezettségének elmulasztására. A jogosultak egyezségének alapulvételével kialakult természetbeni állapottól nem lehet eltekinteni, az eltérésről azonban a földhivatal a helyszíni ellenőrzési kötelezettség elmulasztása miatt nem szerzett tudomást.

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével elrendelte a térkép kiigazítását az érintett ingatlanok vonatkozásában, az indítványozót ennek tūrésére kötelezte és megkereste a földhivaltal a változás átvezetésére. Az elsőfokú bíróság ítélete indokai között kifejtette, hogy bár az I-XI. rendű felperesek részben valóban eltértek az erdőtelepítési tervtől (szántó helyett legelőre is kiterjesztve a telepítést), az így kialakított természetbeni állapotot az ingatlan-nyilvántartási határvonalak megállapításakor a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 13. § (2) bekezdése alapján figyelembe kellett volna venni. A földhivatal elmulasztotta a helyszín ellenőrzését, így fordulhatott elő, hogy a felperesi erdő egy részét „betérképezték” az indítványozó tulajdonában álló ingatlanba. A térképészeti hiba kijavítása a földhivatali eljárásokban nem történt meg, a kialakult helyzet azonban sértette az érdekeiket, ezért a felperesek alappal pereltek az ingatlan-nyilvántartás kiigazítása iránt. Az elsőfokú bíróság az értékkülönbözlet mértékére is kiterjedően lefolytatta a Kúria által előírt bizonyítást, és arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó terhére felperesi többlet-használat nem áll fenn, így értékkülönbözlet fizetésének sincs helye, mert a térkép kiigazítása a felperesek gazdagodását nem eredményezte.
- [9] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság helybenhagyó ítélete indokai között pontosította a döntés alapjául szolgáló jogszabályhely megjelölését, egyebekben egyetértett az elsőfokú bíróság indokával. Rámutatott, hogy a hatályon kívül helyező végzésében a Kúria állást foglalt a jogalapról, a földhivatal mulasztása közigazgatási eljárásban nem volt orvosolható. Mindezek ismeretében az elsőfokú bíróság a határvonalakat helytállóan tisztázta a természetbeni állapot figyelembevételével, és annak megfelelően, az irányadó jogszabályi rendelkezésekre tekintettel határozott a térképi határvonalak kiigazításáról.
- [10] A jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmében az indítványozó annak hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását, másodlagosan az első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte. A jogerős ítélet álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikkét, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 5. §-ában foglalt közhitelesség elvét, az Inytv. 62. § (1) bekezdésének d) pontját és (2) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 4. § (4) bekezdését és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdését sérti.
- [11] A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem nem volt alapos. Az indítványozó felülvizsgálati érvelése túlnyomórészt a Kúria korábbi hatályon kívül helyező végzésében kifejtett, már nem vitatható indokokkal volt kapcsolatos. Emellett a Kúria kiemelte a következőket. A perbeli jogvita lényege abban állt, hogy a termelősövetkezeti részaránykiadás kapcsán a táblák felosztásakor, térképezésekor és mindezek bejegyzésekor figyelembe kellett-e venni a természetbeni állapotot vagy sem. A tulajdonszerzés előzménye tehát a földrendező és földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény alapján elvégzett részaránykiadás volt, a jogosultak azonban ezt követően egyezséget is kötöttek a tulajdonukba kerülő földterületekről, és mindezek után került sor a korábbi termelősövetkezeti földterület felosztására és a változások ingatlan-nyilvántartási átvezetésére. Ahogyan arra a Kúria a korábbi hatályon kívül helyező végzésében rámutatott, a folyamat eredményeként ingatlan-nyilvántartási „típusváltás” is történt: az aranykoronában nyilvántartott termelősövetkezeti tábla helyett új, korábban nem létező ingatlanok jöttek létre. E folyamat sikeres végigvitele a résztvevők együttműködésének, az egyes szakaszokra irányadó jogszabályok helyes alkalmazásának követelményét rója mind a jogosultakra, mind a hatósági szereplőkre, a sérelmes bejegyzéshez vezető okok feltárása pedig meghaladja a közigazgatási eljárás kereteit.
- [12] Ahogyan azt a Kúria a hatályon kívül helyező végzésében ugyancsak hangsúlyozta, a perbeli eset abból a szempontból is speciális volt, hogy bár a tulajdonszerzés hatósági határozaton alapult, új ingatlan kialakításával is járt, ezért a földhivatal eljárása nem lehetett mechanikus, mint általában a hatósági határozattal történő szerzések esetében, ahol többnyire elegendő a határozat pontos végrehajtása: új ingatlan kialakításakor figyelemmel kell lenni az Fttv. 13. §-ára, amely – meghatározott körülmények fennállása esetén – a természetbeni állapotra helyezi a hangsúlyt.
- [13] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria, a törvényszék és a járásbíróság ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkével.
- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmét jelentette az, hogy az alapügyben eljáró bíróságok jogerős ítéletükkel – törvényi felhatalmazottság nélkül – korlátozták az indítványozó tulajdonhoz való jogát, annak egy részét, közel 2,5 ha mértékben elvonták ingatlan-nyilvántartási térkép kiigazítása jogcímen. Az indítványozó részére ezért kártalanítást nem állapítottak meg, ingatlan-nyilvántartásban bízva jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogát sértették.

- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó részére a támadott bírósági döntést, a Kúria Pfv.I.21.044/2019/12. számú ítéletét 2020. szeptember 7-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszát pedig 2020. november 4-én terjesztette elő.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogsultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit (XIII. cikk), a támadott bírói döntéseket, a Kúria Pfv.I.21.044/2019/12. számú ítéletét, a Debreceni Törvényszék 2.Pf.20.164/2019/5. számú ítéletét és Debreceni Járásbíróság 56.P.20.415/2016/64. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [19] Az Alaptörvény XIII. cikkének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki az eljáró bíróságok döntésével, azok indokolásával kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tulajdonhoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.
- [20] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1949/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3339/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bhar.I.746/2019/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szabó H. Gábor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Kúria Bhar.I.746/2019/15. számú ítélete és a Pécsi Ítéltábla Bf.II.31/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Indítványában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatály tilalmának, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jog részjogosítványai köréből a független bírósághoz való jog és a fegyverek egyenlőségéhez való jog, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog megsértésére hivatkozott.
- [2] Az indítványozó és társai ellen indított büntetőeljárásban a Kaposvári Törvényszék 15.B.299/2014/131. számon hozott elsőfokú ítéletet, amelyben az indítványozót az ellene emelt vádak alól felmentette. Ezt az ítéletet a Pécsi Ítéltábla hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A Kaposvári Törvényszék a megismételt elsőfokú eljárásban új összetételű tanácsban eljárva tárgyalta az ügyet, és 16.B.337/2016/120/I. számú ítéletével az indítványozót ismételten felmentette valamennyi ellene emelt vád alól.
- [3] A másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla Bf.II.31/2018./12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozót bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 376. § (1) bekezdésében meghatározott és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként, folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetében; a Btk. 372. § (1) bekezdésének I. fordulatában meghatározott és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntetében, valamint a Btk. 372. § (1) bekezdésének I. fordulatában meghatározott és a (2) bekezdés ba) alpontjára figyelemmel az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett sikkasztás büntetében. Ezért az indítványozót halmazati büntetésül 5 év szabadságvesztésre 5 év közügyektől eltiltásra, továbbá 5 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte.
- [4] A harmadfokon eljáró Kúria – az ügyészi és védelmi fellebbezések alapján hozott – Bhar.I.746/2019/15. számú ítéletével az ítéltábla ítéletét az indítványozót érintően megváltoztatta azzal, hogy 200 napi tétel, napi tételenként 10 000 Ft pénzbüntetéssel is sújtotta. A másodfokú ítéletet a Kúria az indítványozó vonatkozásában egyebekben helyben hagyta.
- [5] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás alapján a másodfokú és a harmadfokú bíróságok lényegében arra az álláspontra helyezkedtek, hogy az indítványozó a Magyar Villamosművek Zrt. (továbbiakban: MVM) korábbi vezérigazgatójaként – vagyongazdálkodási kötelezettségei szándékos és súlyos megszegésével – olyan, a vállalat számára hátrányos szerződéseket kötött, amelyekkel vagyoni hátrányt okozott az MVM-nek.
- [6] Az indítványozó szerint a konkrét esetben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség áll fenn azért, mert az eljáró fellebbezési fórumok a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 593. § (1) bekezdésében szabályozott, részbeni megalapozatlanság kiküszöbölése során úgy értelmezték a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontját, hogy figyelmen kívül hagyták a Be. 593. § (2) bekezdésében meghatározott korlátot. Ezzel az indítványozó szerint megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jogát. Az indítványozó szerint az, hogy a bíróságok hogyan alkalmazzák a Be. 593. § (2) bekezdésében foglalt garanciális jellegű rendelkezést, egyúttal alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés is.
- [7] Az indítványozó szerint elfogadható, hogy a hatályos Be. részleges megalapozatlanságra vonatkozó hivatkozott rendelkezései az eljárások gyorsítását, észszerűsítését célozzák, azonban a bizonyítékok eltérő értékelésének

tilalma nem vezethet oda, hogy a bíróságok a bizonyítékok összességéből eltérő következtetést vonnak le. Az indítványozó szerint ilyen eltérő következtetésre csak a bizonyítékok összességének eltérő értelmezése útján lehetséges jutni. A kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségét az indítványozó szerint az igazolja, hogy a támadott határozatban kifejezésre juttatott értelmezés követendő gyakorlattá válhat.

- [8] A támadott ítéletek kapcsán az indítványozó kifejtette, hogy ügyében az elsőfokú bíróság igen széles körben vett fel bizonyítást. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részleges megalapozatlanságát állapította meg, amely alapján ellentétes tartalmú, az indítványozó bűnösségét kimondó döntést hozott. Ezzel összefüggésben az indítványozó rámutatott, hogy a Kaposvári Törvényszék által megállapított tényállásnak a Pécsi Ítélet táblá mintegy 10%-át törölte, így az elsőfokú eljárásban megállapított tényállás mintegy 90%-ban a másodfokú eljárásban is irányadó maradt. A másodfokú eljárásban bizonyítás felvételére nem volt lehetőség, így a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás ügyiratainak a tartalma és annak ténybeli következtetés útján történő kiegészítése és helyesbítése, illetve eltérő tényállás megállapítása alapján juthatott el a saját következtetéséig. Ugyanakkor – hangsúlyozta az indítványozó – mindezen módszerek alkalmazására a bíróságnak csak a Be. 593. § (2) bekezdésében megfogalmazott tilalom szem előtt tartásával lett volna lehetősége. A Be. ugyanis a felülmérlegelés tilalmának bizonyítás nélküli áttörését kizárólag a terhelt érdekében engedi meg. Esetében ugyanakkor az elsőfokú ítélet felmentő rendelkezését követően a másodfokú bíróság a büntetőjogi felelősségét megállapította. Ezért a másodfokú bíróság csak olyan tényekkel kapcsolatban értékelhette volna az elsőfokú bíróságtól eltérően a bizonyítékokat, amelyekre bizonyítást vett fel. Bizonyítás hiányában azonban a másodfokú bíróság az indítványozó szerint esetében nem tartotta be a Be. 593. § (2) bekezdésében foglalt garanciális rendelkezést.
- [9] Úgy vélte az indítványozó, hogy a vele szemben folyt büntetőeljárásban a másodfokú bíróság számos ponton olyan mértékben módosította az elsőfokú bíróság ítéleti tényállását, amely már nem tekinthető pusztán kiegészítésnek, helyesbítésnek és eltérő tényállásnak, hanem teljesen más tényállás megállapítása. Mindezek miatt az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletet az indítványozó ellentétesnek tartja a Be. utalt rendelkezéseivel.
- [10] A Kúria azáltal, hogy harmadfokú határozatával helyben hagyta a másodfokon eljáró ítélet tábla ítéletét, az indítványozó szerint megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogát.
- [11] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát utóbb, az Alkotmánybíróság felhívására a következőkkel egészítette ki.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből a független bírósághoz való jog sérelmét az indítványozó arra hivatkozással tartotta megállapíthatónak, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásba az eredeti panasz beadványban írtak szerint, a felülmérlegelés tilalmát sértő módon, „felülről belenyúlt” (indítvány kiegészítés 2. oldal), továbbá, hogy a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság így hozott határozatát helyben hagyta. Az indítványozó szerint a bíróság annak ellenére, hogy az eljárását formálisan a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjára alapította, valójában a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja szerint járt el, ezáltal a bizonyítékok meg nem engedett felülmérlegelését végezte el. Ezzel olyan garanciális jelentőségű korlátozó szabályt sértett meg, amely végeredményben a bírói függetlenség megsértéséhez vezetett.
- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből a fegyverek egyenlőségéhez való jog megsértését is állította az indítványozó. Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy a másodfokú bíróság azzal, hogy törvényi előírás ellenére, bizonyítási eljárás lefolytatása és új bizonyítékok figyelembe vétele nélkül állapított meg szinte teljesen új tényállást, az indítványozót elzárta a további bizonyítási eljárás adta lehetőségektől. Ennek következtében pedig a fegyverek egyenlőségéhez való jogának a megsértését valósította meg. A támadott döntések kifogásolható volta az indítványozó szerint abban is megragadható, hogy a másodfokon eljáró bíróság lényegében anélkül juttatta eljárásbeli előnyhöz a vádat, hogy az ügyészség „fegyvert ragadott volna”, hiszen a fellebbezési eljárásban az ügyészség bizonyítási indítványtételi jogával nem élt. Ezt az indokolatlan fegyverelőnyt pedig a Kúria sem küszöbölte ki, ezáltal a harmadfokú döntés is alapjogot sértett.
- [14] Végül utalt az indítványozó arra is, hogy a Be. szabályozásában jelentős változás a korábban hatályos szabályokhoz képest, hogy a másodfokú részbizonyításon alapuló felülmérlegeléssel az elsőfokon felmentett vádlott bűnössége is megállapítható. Ez történt az indítványozó esetében is, méghozzá olyan módon, hogy az akkor hatályba lépett Be. szabályait a folyamatban lévő eljárásban a másodfokú bíróság kezdte alkalmazni. Ezért úgy vélte az indítványozó, hogy ezen, rá nézve hátrányosabb szabályok alkalmazására az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatály tilalmát sértő módon került sor.

- [15] A megsértett alaptörvényi rendelkezések körében az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését is felhívta, és az abban foglalt jogorvoslathoz való jogot is megjelölte, azonban indokolást azzal kapcsolatosan nem adott elő.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e a panaszok befogadhatóságára vonatkozó törvényi kritériumoknak.
- [17] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem befogadható.
- [18] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy jelen ügyben a Kúria harmadfokú eljárásban hozott Bhar.I.746/2019/15. számú ítélete az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező, egyúttal az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. Ezért a Kúria Bhar.I.746/2019/15. számú ítélete ellen a konkrét esetben helye volt alkotmányjogi panasz előterjesztésének.
- [20] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A bíróság tájékoztatása szerint a Kúria ítéletét a jogi képviselő 2020. január 30-án, míg az indítványozó 2020. február 5-én vette kézhez. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2020. március 27-én adta postára. Így megállapítható, hogy az indítvány előterjesztése határidőben történt.
- [21] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései]. Meghatározta az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint indokait arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, azonban az indítványozó csak részben – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán – fejtette ki. Beadványaiban nem adott elő ilyen önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését érintően, ezért ezen alaptörvényi rendelkezés kapcsán nem volt helye érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának.
- [22] Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy következetes gyakorlata szerint a „jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]} – lehet alapítani” {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [19]}. Jelen ügyben az indítványozó ezen kivételes esetek körébe eső kifogást nevesített, így kérelme alapján helye volt az Alkotmánybíróság további vizsgálatának.
- [23] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [24] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. § (1) bekezdéséből fakadó kritériumoknak, mivel az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. Az indítványozó továbbá az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok az indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban születtek, nyilvánvalóan érintett is.
- [25] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [26] Az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését érintő kifogásait az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság a következőképpen értékelte.
- [27] 3.3. Az indítványozó beadványában a Be. szabályozásában jelentős változásként értékelte, hogy a másodfokú részbizonyításon alapuló felülmérlegeléssel az elsőfokon felmentett vádlott bűnössége is megállapítható. Ez történt az indítványozó esetében is, méghozzá olyan módon, hogy az akkor hatályba lépett Be. szabályait a folyamatban lévő eljárásban a másodfokú bíróság kezdte alkalmazni. Ezért úgy vélte az indítványozó, hogy ezen, rá nézve hátrányosabb szabályok alkalmazására az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatály tilalmát sértő módon került sor.
- [28] Az Alkotmánybíróság az indítványozó kifogásával összefüggésben emlékeztet irányadó gyakorlatára, amely szerint eljárási szabályoknál a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát főszabály szerint nem sérti az, ha az új előírást már folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell. A visszamenőleges hatály tilalma szempontjából az elvégzett eljárási cselekmény időpontja a meghatározó. Ezt juttatja kifejezésre a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) is, melyre az Alkotmánybíróság a 3151/2013. (VII. 24.) AB határozatában is hivatkozott. Eszerint: „A Jat. e körben kimondja, hogy jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. [...] Ugyanakkor a Jat. 15. § (1) bekezdés b) pontja szerint a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Ebből következően a Jat. – jogszabály eltérő rendelkezése alapján – lehetővé teszi eljárási cselekmények esetén a módosítás szerinti rendelkezések folyamatban lévő ügyekre történő alkalmazásának kimondását.” {Indokolás [17]; 3214/2016. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [8]}
- [29] A konkrét esetben az indítványozó által kifogásolt eljárási cselekményre irányadó új szabályok alkalmazására bizonyosan a Be. hatályba lépését követően került sor, ezzel ellentétes állítást az indítványban sem szerepel. Ennek következtében az indítványozó azon aggályai, amelyeket a visszaható hatály tilalma kapcsán fejtett ki, nem vetették fel a bírói döntést befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, valamint olyan az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amelyek az indítványi elem érdemi vizsgálatát az Abtv. 29. §-a értelmében lehetővé tették volna. Ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma és az Alaptörvény XXVIII. cikkének (4) bekezdése alapján nem volt helye a támadott bírósági határozatok érdemi alkotmányossági vizsgálatának.
- [30] 3.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből a független bírósághoz való jog és a fegyverek egyenlőségéhez való jog megsértését az indítványozó egyaránt arra hivatkozással állította, hogy az ellene folytatott eljárásban a másodfokú bíróság megsértette a Be. 593. §-ában az ítélet részbeni megalapozatlanságának kiküszöbölésére előírt szabályokat, amely törvénysértést a harmadfokú bíróság is jóváhagyta. Az indítványozó szerint ugyanis a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásba a felülmérlegelés tilalmát sértő módon, „felülről belenyúlt”. Ezzel az indítvány értelmében a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja szerinti olyan, garanciális jelentőségű korlátozó szabályt sértett meg, amely végeredményben az említett alapjogok megsértését idézte elő.
- [31] Az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét érintően emlékeztet rá, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a kifogásolt bírósági ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének az ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben következetesen hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó bíróságok számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A bíróság konkrét ügyben folytatott értékelő tevékenysége ezért nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3239/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [16]; 3141/2016. (VI. 29.) AB végzés, Indokolás [31]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [63]} Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [32] Az Alkotmánybíróság a bíróságok jogértelmezésével összefüggésben következetesen hangsúlyozza továbbá, hogy a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [33] Az adott ügyben az indítványozó nem adott elő olyan alkotmányjogi indokolást, amely kellően alátámasztotta volna, hogy a támadott ítéleteket meghozó bíróságok jogértelmezését nem szakjogi, törvényértelmezési kérdésben kérte felülbírálni. Emellett megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria az indítványozónak a Be. 593. §-ával összefüggésben előadott törvényességi aggályait részletesen megvizsgálta (lásd a Kúria határozatának 10–12. oldalait). Az Alkotmánybíróság ezért az indítvány kapcsán az Abtv. 29. §-a szerinti feltételek teljesülésének a hiányát állapította meg.
- [34] Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy ez a megközelítés az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJB) a gyakorlatával is összhangban áll. Az EJB ugyanis több döntésében rámutatott, hogy a bizonyítékok értékelése elsősorban a nemzeti jog alá és a nemzeti bíróságok hatókörébe tartozik {EJB *García Ruiz kontra Spanyolország* [GC] (30544/96), 1999. január 21, 28. bekezdés}. Ugyanez vonatkozik a bizonyítékok bizonyító erejének a mérlegelésére és a bizonyítási teherre: a nemzeti bíróságok feladata az előterjesztett bizonyítékok relevanciájának az értékelése {EJB *Centro Europa 7 S.r.l. és Di Stefano kontra Olaszország* [GC] (38433/09), 2012. június 7., 198. bekezdés}. Minden releváns információt, különös tekintettel a kérelmező korábbi magatartására vonatkozó állítólagos gyanút, nyilvánosan bíróság elé kell vinni vagy kontradiktórus eljárás keretében kell megvizsgálni [EJB *Pákozdi kontra Magyarország* (51269/07), 2014. november 25., 29. bekezdés]. Az EJB ezért csak akkor végzi el a bizonyítással összefüggésben az Emberi Jogok Európai Egyezménye esetleges megsértésének a vizsgálatát, ha egyértelmű, hogy a bizonyítást a nemzeti rendes bíróságok visszaélésszerűen és önkényesen folytatták le, így az eljárás tisztességes volta megkérdőjelezhető [EJB *Al-Khawaja és Tahery kontra Egyesült Királyság* (26766/05, 22228/06), 2011. december 15., 118. bekezdés; lásd még: EJB *Vidal kontra Belgium* (12351/86), 1992. április 22.; EJB *Pélissier és Sassi kontra Franciaország* (25444/94), 1999. március 25.]
- [35] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/737/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3340/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.1143/2019/6. számú végzése és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 89. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 90. § (2) és (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Debreceni Törvényszék 9.B.420/2016/52. számú, a Debreceni Ítéltábla Bf.II.504/2017/22. számú és a Kúria Bfv.II.1143/2019/6. számú határozata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, IV. cikk (2) bekezdésére, valamint XXVIII. cikk (1)–(3) bekezdéseire hivatkozással tartotta megállapíthatónak.
- [2] A kifogásolt bírósági határozatokban az indítványozó büntetőjogi felelősségét a bíróságok a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) több tényállása miatt megállapították. Ezek:
 - folytatólagosan követett szexuális erőszak büntette [Btk. 197. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés, (3) bekezdés b) pont, (4) bekezdés a) pont],
 - szexuális erőszak büntette [Btk. 197. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) és b) pont, (4) bekezdés b) pont],
 - folytatólagosan elkövetett szexuális kényszerítés büntette [Btk. 196. § (1) bekezdés és (3) bekezdés],
 - 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett szexuális kényszerítés büntette [Btk. 196. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont], és
 - 4 rendbeli kiskorú veszélyeztetésének büntette [Btk. 208. § (1) bekezdés].
- [3] Az elsőfokú bírósággént eljáró Debreceni Törvényszék az indítványozót – mint többszörös visszaesőt, halmozati büntetésül – 12 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Az ügyészség, valamint a terhelt és a védő fellebbezése alapján eljáró Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Megállapította, hogy az indítványozó erőszakos többszörös visszaeső, és a büntetését életfogytig tartó szabadságvesztésre súlyosította, melyet fegyházban rendelt végrehajtani. Megállapította továbbá, hogy a terhelt az életfogytig tartó szabadságvesztésből legkorábban 25 év kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.
- [4] Az indítványozó az első- és másodfokú ítéletekkel szemben felülvizsgálati indítványt nyújtott be. A Kúria a Debreceni Törvényszék és a Debreceni Ítéltábla ítéletét hatályában fenntartotta. A végzés szerint az első- és a másodfokú bíróság által megállapított tényállás felülvizsgálattal nem támadható, és a másodfokú bíróságnak a vádlott erőszakos többszörös visszaesővé minősítése megfelel az arra irányadó jogszabályi rendelkezéseknek. A Kúria megállapította azt is, hogy nem sérültek a büntetőeljárás szabályai azzal, hogy az ügyben másodfokon eljáró bírói tanács tagjai az előzetes letartóztatás felülvizsgálata során a büntetőeljárásban korábban eljárak.
- [5] Az indítványozó ezt követően fordult az első- és másodfokú, valamint a felülvizsgálati eljárásban hozott bírósági határozatokkal szemben az Alkotmánybírósághoz.
- [6] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggő sérelmek körében az indítványozó kifejtette, hogy a Btk. 89. § (1) és (2) bekezdés, valamint 90. § (2) bekezdés rendelkezései nem teszik lehetővé a büntetékiszabási szempontok figyelembe vételét és érvényesítését a büntetőeljárásban. Emiatt a bíróságnak az indítványozóval szemben életfogytig tartó szabadságvesztést kellett kiszabnia, és nem volt lehetősége arra, hogy az enyhítő és súlyosító körülményeket figyelembe véve az elkövetett cselekmény tényleges tárgyi súlyához igazodó büntetést alkalmazzon. Az életfogytig tartó szabadságvesztés kötelező kiszabására vonatkozó előírás az indítványozó szerint nem felel meg az alkotmányos büntetőjogból fakadó arányosság követelményének. A szabályozás sérti

továbbá a B) cikk (1) bekezdéséből fakadó azon követelményt is, amely szerint a büntetőjog egésze, azon belül a büntetés kiszabás rendszere nem lehet ellentétes önmagával.

- [7] Úgy ítélte meg továbbá az indítványozó, hogy ezen, a visszaesőkre vonatkozóan súlyosabb jogkövetkezményt tartalmazó rendelkezések alkalmazására esetében visszaható hatállyal került sor. A Debreceni Ítélet tábla szerint ugyanis az indítványozó erőszakos többszörös visszaesői minőségét az elsőfokú ítéletben 3. és 7. sorszámmal megjelölt elítélések alapozták meg. A 3. sorszámu ítélet elkövetési ideje 2003. április 8, jogerőre emelkedett 2005. január 19-én, míg a 7. sorszámu ítélet elkövetési ideje 2006. szeptember 3., jogerőre emelkedett 2008. szeptember 17-én. Ehhez képest a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: a régi Btk.) kapcsolódó 85. § (4) bekezdését – a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2010. évi LVI. törvényben – csak 2010. július 23-i hatállyal módosította a jogalkotó. Így az indítványozó a 3. és 7. sorszámu ítéletekben elbírált bűncselekmények elkövetésekor bizonyosan nem számolhatott az erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó súlyosabb jogkövetkezményekkel. Erre tekintettel az indítványozó szerint esetében sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma. Azáltal továbbá, hogy az indítványozóval szemben az életfogytig tartó szabadságvesztést a bíróság a visszaható hatály tilalmának a megsértésével szabta ki, az indítványozót jogellenesen fosztotta meg az Alaptörvényben biztosított szabadsághoz való jogától.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is kifogásolta, hogy a bizonyítási indítványait a büntetőeljárásban szinte kivétel nélkül elutasították. Ezért a védelemhez való joga és a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből a fegyverek egyenlőségéhez való joga megsértését tartotta megállapíthatónak.
- [9] Végül aggályként nevesítette az indítványozó, hogy a Debreceni Ítélet tábla olyan bírói vetek részt az ügy érdemi elbírálásában, akik korábban az ügyben kényszerintézkedés felülvizsgálata során is eljárak. Hivatkozva az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozatában foglaltakra, az indítványozó arra az álláspontra helyezkedett, hogy ennek következtében megvalósult a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből a pártatlan bírósághoz való jog megsértése.
- [10] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát utóbb előterjesztett beadványában kiegészítette. Abban kifogásai jogalapjaként az Abtv. 27. §-a mellett az Abtv. 26. § (1) bekezdését is megjelölte, és kérte az Alkotmánybíróságtól a Btk. 89. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 90. § (2) és (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [11] Az indítványozó a támadott jogszabályhelyek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, IV. cikk (2) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1)–(4) bekezdései alapján állította.
- [12] Az indítványozónak a támadott jogszabályhelyek alaptörvény-ellenességét érintően előadott indokai jórészt megegyeznek a bírói döntés alaptörvény-ellenessége kapcsán kifejtettekkel. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó kifogások körét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésére hivatkozva a következőkkel egészítette ki. Mivel az eljáró bíróságok olyan bűncselekmények miatti elítélést is figyelembe vetek, amelyek elbírálásakor a többszörös erőszakos visszaesőkre vonatkozó rendelkezések még nem voltak hatályosak, az indítványozó szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető visszaható hatály tilalma mellett megvalósult az Alaptörvény XXVIII. cikkének (4) bekezdésének a megsértése is.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e a panaszok befogadhatóságára vonatkozó törvényi kritériumoknak.
- [14] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem befogadható.
- [15] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni.
- [16] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy jelen ügyben a Kúria a Debreceni Törvényszék és a Debreceni Ítélet tábla ítéletét hatályában fenntartotta. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria ilyen tartalmú döntése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek, egyúttal az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. Ezért a Kúria Bfv.II.1143/2019/6. számú határozata ellen a konkrét esetben helye volt alkotmányjogi panasz előterjesztésének.
- [17] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Jelen esetben a Kúria

Bfv.II.1143/2019/6. számú határozatát az indítványozó – a bíróság tájékoztatása alapján – 2020. március 18-án vette kézhez, míg az alkotmányjogi panaszt a bíróság 2020. május 18-i dátummal küldte meg az Alkotmánybíróságnak. Így megállapítható, hogy az indítvány előterjesztése határidőben történt.

- [18] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdése, IV. cikk (2) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1)–(4) bekezdései]. Meghatározta az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat és jogszabályi rendelkezéseket, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint indokait arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, azonban az indítványozó csak részben – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1), (3) és (4) bekezdései kapcsán – fejtette ki. Beadványaiban nem adott elő ilyen önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (2) bekezdését érintően, ezért ezen alaptörvényi rendelkezések kapcsán nem volt helye érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának.
- [19] 3.2. Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy következetes gyakorlata szerint a „jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]} – lehet alapítani” {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [20] Jelen ügyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggő sérelmek körében az indítványozó kétféle aggályt nevesített. Egyrészt – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított kifogásként – kifejtette, hogy a Btk. 89. § (1) és (2) bekezdés, valamint 90. § (2) bekezdés rendelkezései nem teszik lehetővé a büntetéskiszabási szempontok figyelembe vételét és érvényesítését a büntetőeljárásban. Emiatt a bíróságnak az indítványozóval szemben életfogytig tartó szabadságvesztést kellett kiszabnia, és nem volt lehetősége arra, hogy az enyhítő és súlyosító körülményeket figyelembe véve az elkövetett cselekmény tényleges tárgyi súlyához igazodó büntetést alkalmazzon. Az életfogytig tartó szabadságvesztés kötelező kiszabására vonatkozó előírás az indítványozó szerint nem felel meg az alkotmányos büntetőjogból fakadó arányosság követelményének. A szabályozás sérti továbbá a B) cikk (1) bekezdéséből fakadó azon követelményt is, amely szerint a büntetőjog egésze, azon belül a büntetéskiszabás rendszere nem lehet ellentétes önmagával. Másrészt – az Abtv. 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – sérelmezte az indítványozó, hogy a visszaesőkre vonatkozóan súlyosabb jogkövetkezményt tartalmazó rendelkezések alkalmazására vele szemben visszaható hatállyal került sor.
- [21] Az indítványozó ezen két kifogása közül az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel csak az utóbbit, a visszaható hatály tilalmát sértő jogalkalmazást – az Abtv. 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – állító panaszszemet vizsgálhatta tovább. Ezzel szemben az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben – miszerint azok nem felelnek meg a jogállami büntetési rendszerrel kapcsolatos alkotmányossági, alaptörvényi kritériumoknak – a fenti gyakorlata értelmében jelen alkotmányjogi panasz eljárásban nem vonhatta érdemi vizsgálat alá.
- [22] 3.3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [23] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 26. § (1) bekezdéséből, valamint 27. § (1) bekezdéséből fakadó kritériumoknak, mivel az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. Az indítványozó továbbá az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírói határozatok az indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban születtek, nyilvánvalóan érintett is.
- [24] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza

- az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [25] Az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1), (3) és (4) bekezdései érintő kifogásait az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság a következőképpen értékelte.
- [26] 3.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifogásolta, hogy a bizonyítási indítványait a büntetőeljárásban szinte kivétel nélkül elutasították.
- [27] Az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét érintően emlékeztet rá, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a kifogásolt bírósági ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének az ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság konkrét ügyben folytatott értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3239/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [16]; 3141/2016. (VI. 29.) AB végzés, Indokolás [31]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [63]}
- [28] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [29] Ezért az indítvány azon elemeit, amelyekben az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai közül a fegyverek egyenlőségéhez való jog megsértését azért állította, mert a bizonyítási indítványait a büntetőeljárásban szinte kivétel nélkül elutasították alapították, jelen alkotmánybírói eljárásban érdemben nem voltak vizsgálhatók.
- [30] 3.5. Az indítványozó kifogása szerint esetében a visszaesőkre vonatkozóan súlyosabb jogkövetkezményt tartalmazó rendelkezések alkalmazására visszaható hatállyal került sor. A Debreceni Ítéltábla határozata szerint ugyanis az indítványozó erőszakos többszörös visszaesői minőségét az elsőfokú ítéletben 3. és 7. sorszámmal megjelölt elítélések alapozták meg. A 3. sorszámú ítélet elkövetési ideje 2003. április 8, jogerőre emelkedett 2005. január 19-én, míg a 7. sorszámú ítélet elkövetési ideje 2006. szeptember 3., jogerőre emelkedett 2008. szeptember 17-én. Ehhez képest a régi Btk. kapcsolódó 85. § (4) bekezdését csak 2010. július 23-i hatállyal iktatta be a jogszabály szövegébe a jogalkotó. Így az indítványozó a 3. és 7. sorszámú ítéletekben elbírált bűncselekmények elkövetésekor bizonyosan nem számolhatott az újabb erőszakos cselekmény elkövetéséhez fűződő súlyosabb jogkövetkezményekkel. Az indítványozó szerint ezért esetében sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma és megvalósult az Alaptörvény XXVIII. cikkének (4) bekezdésének a megsértése is.
- [31] Az indítványozó kifogásával összefüggésben rámutat az Alkotmánybíróság, hogy az erőszakos többszörös visszaeső minőség megállapításához három cselekmény alapján kell a bíróságnak az elkövető bűnösségét megállapítani. Igaz ugyan, hogy az indítványozó esetében ezen három cselekmény közül az első kettő miatti elítélés a régi Btk. módosítását megelőző időre esett, azonban a minősítést lehetővé tevő harmadik elítélés a jelen alkotmányjogi panasszal támadott ítéletben szerepel. Az ezen ítélet alapjául szolgáló bűncselekményt az indítványozó 2006 nyaratól kezdődően 2015 augusztusáig – az Debreceni Törvényszék megállapítása szerint – részben folytatólagosan követte el, ezért vele szemben a bíróság a Btk. szabályait alkalmazta (Debreceni Törvényszék határozata 31. oldal).
- [32] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Btk. erőszakos többszörös visszaesői minősítésre vonatkozó szabályait a bíróságok az indítványozó esetében bizonyosan nem a visszaható hatály tilalmát sértő módon alkalmazták. Ennek következtében az indítványozó azon aggályai, amelyeket a visszaható hatály tilalma kapcsán fejtett ki, nem vetették fel a bírói döntést befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, valamint olyan az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amelyek az indítványi elem érdemi vizsgálatát

az Abtv. 29. §-a értelmében lehetővé tették volna. Ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma és az Alaptörvény XXVIII. cikkének (4) bekezdése alapján nem volt helye a támadott bírósági határozatok érdemi alkotmányossági vizsgálatának.

- [33] 3.6. Végül aggályként nevesítette az indítványozó, hogy a Debreceni Ítélet tábla olyan bírói vetek részt az ügy érdemi elbírálásában, akik korábban az ügyében kényszerintézkedés felülvizsgálata során is eljárak. Hivatkozva az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozatában foglaltakra, az indítványozó arra az álláspontra helyezkedett, hogy ennek következtében megvalósult a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből a pártatlan bírósághoz való jog megsértése.
- [34] A Kúria kifogásolt határozata alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó azonos tartalmú kifogásait a felülvizsgálati indítványban is kifejtette, és azokat a Kúria a felülvizsgálati eljárásban megvizsgálta. Annak eredményeként a Kúria megállapította, hogy az indítványozó ezen kifogása nem bír alappal. Nem képez kizáró okot ugyanis az, ha az ügyet másodfokon elbíráló tanács elnöke, illetőleg tagja a vádemelést követően, tehát már bírósági szakban a kényszerintézkedés egy éven túli meghosszabbítása során eljár (Kúria határozata [62], [135]).
- [35] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kúria ezen megállapítása összhangban van az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatával. A testület a 3165/2019. (VII. 10.) AB határozatban folytatott le vizsgálatot arra vonatkozóan, hogy a pártatlanság követelményéből milyen alkotmányos kötelezettségek erednek a vádirat benyújtása után a letartóztatás kérdésében és az ügy érdemében döntést hozó bírókat érintően. A vádemelés lehetséges határait értékelve a testület a következő eredményre jutott. „Mivel tehát a büntetőeljárás vádemelés utáni szakaszában nem merülnek fel aggályok sem a bizonyítékok megismerhetősége, sem a megalapozott gyanú megállapítása körében, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem sérül a pártatlan bírósághoz való jog akkor, ha az előzetes letartóztatás kérdésében a vádemelést követően döntést hozó bíró az ügy érdemében is eljár.” (Indokolás [55])
- [36] Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által a pártatlan bírósághoz való jog sérelmével összefüggésben megfogalmazott kifogások alapján sem állapítható meg a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, és nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem.
- [37] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/902/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3341/2021. (VII. 23.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 652. § (7) bekezdés és 656. § (4) bekezdés második fordulója, valamint a Kúria Bfv.I.498/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdés és a 27. § (1) bekezdés alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] Az indítványozót mint II. rendű terheltet a Fővárosi Bíróság 2005. május 5-én kelt 6.B.262/2003/193. számú ítéletével bűnösnek mondta ki felbujtóként, előre kitervelten, aljas indokból, különös kegyetlenséggel, több emberen, tizennégy éven aluli személy sérelmére elkövetett emberölés büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Btk.) 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), c), d), f), i) pont] és felbujtóként elkövetett közveszélyokozás büntetében [rég Btk. 259. § (1) bekezdés]. Ezért őt – halmazati büntetésül – életfogytig tartó fegyházbüntetésre és tíz év közügyektől eltiltásra ítélte. Az indítványozó életfogytig tartó szabadságvesztés büntetéséből harminc év elteltével bocsátható feltételes szabadságra.
- [3] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2005. december 13-án jogerős 2.Bf.898/2005/53. számú ítéletével az indítványozó vonatkozásában az elsőfokú ítéletet annyiban változtatta meg, hogy a terhére rótt emberölés büntetének minősítő körülményei közül az előre kitervelten elkövetés megállapítását mellőzte, egyebekben az ítéletet helybenhagyta.
- [4] A Legfelsőbb Bíróság 2006. június 20-án kelt Bfv.III.287/2006/11. számú végzésével – az indítványozó felülvizsgálati indítványát elbírálva – az első- és a másodfokú bíróság határozatát hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó – a Kúria támadott végzése szerint – ezt követően négy alkalommal nyújtott be perújítási indítványt, amelyet a Fővárosi Ítéltábla minden esetben elutasított.
- [6] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben 2020. április 29-én ismét felülvizsgálati indítványt nyújtott be, amelyet a Kúria 2020. május 12-én kelt Bfv.I.498/2020/2. számú végzésével – mint törvényben kizártat – elutasított.
- [7] Az indítványozó 2020. augusztus 26-án az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszéknél az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, mert álláspontja szerint a Kúria Bfv.I.498/2020/2. számú végzése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben, a XV. cikk (1) bekezdésben és a XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdésben foglalt jogait és ezért kérte a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az Alkotmánybíróság felhívására az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. január 18-án érkezett beadványában kiegészítette azzal, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdés alapján a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 652. § (7) bekezdés, valamint a 656. § (4) bekezdés második fordulat alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésben foglalt jogait. Az indítvány-kiegészítésben az Abtv. 27. § (1) bekezdés alapján benyújtott panaszja jogalapjaként – a Kúria támadott határozata tekintetében – megjelölte továbbá az R) cikk (1)–(4) bekezdést, a Q) cikk (2)–(3) bekezdést, a XV. cikk (2) bekezdést is.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokait [Abtv. 56. § (3) bekezdés].

- [10] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdés és a 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve.
- [11] Az indítványozó a Kúria támadott végzését 2020. június 16-án vette át és alkotmányjogi panasza 2020. augusztus 26-án érkezett az elsőfokú bírósághoz, vagyis az indítványozó a panaszt határidőn túl terjesztette elő. Az Alkotmánybíróság 2020. november 30-án kelt levélben tájékoztatta az indítványozót arról, hogy a panaszt elkésetten, illetve hiányosan nyújtotta be. Az indítványozó 2021. január 18-án az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában egyúttal igazolási kérelmet is előterjesztett. Az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva 2021. február 22-én kelt határozatában az igazolási kérelemnek helyt adott, így az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.
- [12] A panasz részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [13] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (1) bekezdés], a támadott jogszabályi rendelkezés megjelölését [Be. 652. § (7) bekezdés, 656. § (4) bekezdés második fordulat]. A panasz tartalmazza az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdést, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdést] és indokolást arra vonatkozólag, hogy a jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény rendelkezéseivel.
- [14] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésén alapuló indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozat megjelölését [a Kúria Bfv.I.498/2020/2. számú végzése]. A panasz tartalmazza az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdést, az R) cikk (1)–(4) bekezdést, a Q) cikk (2)–(3) bekezdést, a XV. cikk (1)–(2) bekezdést, valamint a XXVIII. cikk (1), (3), (7) bekezdést]. Az indítványozó – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés kivételével – indokolja azt, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [15] Mindkét jogalapon benyújtott indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozat, illetve a Be. támadott rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [16] Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló büntetőeljárás terheltje, értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [17] Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok és a támadott törvényi rendelkezés sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben foglalt követelményeket. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]]. Az indítványozó azonban nem ezekre a körülményekre hivatkozik, így mind az Abtv. 27. § (1) bekezdésén, mind pedig az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló indítvány ezen eleme érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [18] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésén alapuló indítvány nem tartalmaz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés tekintetében. Az indítványozó alkotmányjogi panasza ezért ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadályá [pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [19] Alkotmányjogi panasz mind az Abtv. 26. § (1) bekezdés *a)* pontja, mind pedig az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. E feltételnek a panasz csak részben felel meg, mivel az Alaptörvénynek az indítványozó által hivatkozott Q) cikk (2)–(3) bekezdései, valamint az R) cikk (1)–(4) bekezdése nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának [a Q) cikk vonatkozásában lásd pl. 3224/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; az R) cikk vonatkozásában lásd pl. 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]]. Ezen indítványi elemek tekintetében érdemi vizsgálatnak a fentiek szerint nincs helye.
- [20] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni.

- [21] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy jelen ügyben a Kúria Bfv.I.498/2020/2. számú végzésében a felülvizsgálati indítványt mint törvényben kizártat elutasította. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúriának az a döntése, amelyben megállapítja, hogy felülvizsgálati eljárásra nincs lehetőség, az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható, ezért a Kúria Bfv.I.498/2020/2. számú végzése ellen helye volt alkotmányjogi panasz előterjesztésének.
- [22] Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványt mint törvényben kizártat elutasította, a Kúria végzése nem minősül egyúttal az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében véve az ügy érdemében hozott döntésnek. A jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából ilyen, az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2005. december 13-án jogerős 2.Bf.898/2005/53. számú ítélete tekinthető.
- [23] Az eljárásban hozott határozatok fentiek szerinti minősítésének az Alkotmánybíróság eljárási jogosítványainak a megítélése szempontjából van jelentősége.
- [24] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben kiemeli, hogy az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok esetében a jogorvoslati lehetőség kimerítésének a kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz ezért a jogerős döntéssel szemben akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati indítvány benyújtását is lehetővé teszi, de az indítványozó ezzel a lehetőséggel nem él.
- [25] Ha azonban az indítványozó a felülvizsgálat lehetőségét kimeríti, a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott döntés tartalma az Alkotmánybíróság eljárására is kihat. Ha ugyanis a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálásra alkalmas, azt a Kúria érdemben vizsgálja, az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati eljárásban hozott döntést a jogerős döntésre is kiterjedően vizsgálhatja. Abban az esetben azonban, ha a Kúria azt állapítja meg, hogy a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nincs lehetőség, az Alkotmánybíróság a Kúriának ezen nem érdemi döntésén keresztül az ügy érdemében hozott jogerős döntést csak két esetben vizsgálhatja. Akkor (i) ha az indítványozó a jogerős döntést a felülvizsgálati indítvánnyal egyidejűleg – az Abtv. szerinti határidőben – alkotmányjogi panasszal is megtámadta, vagy (ii) ha a Kúria végzését mérlegelési jogkörben hozta meg, amely mérlegelés eredményére az indítványozónak bizonyosan nincs ráhatása [Ügyrend 32. § (4) bekezdés, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás I/5. pont].
- [26] Jelen ügyben ezen esetek egyike sem áll fenn, mivel a Kúria szerint a felülvizsgálat a törvény alapján – nem mérlegelése folytán – kizárt, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozónak a jogerős ítéletre vonatkozó érveit nem vizsgálhatta. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát a továbbiakban csak a Kúria Bfv.I.498/2020/2. számú végzését támadó elemében értékelte {lásd hasonlóan: 3369/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [12]–[14]}.
- [27] 2.3. Az Alkotmánybíróság vizsgálatát a továbbiakban az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítvány tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés, az Abtv. 27. § (1) bekezdésén alapuló indítvány vonatkozásában pedig az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés és a XXVIII. cikk (1), (3), (7) bekezdés tekintetében folytatta.
- [28] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [29] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló indítvány tekintetében azt állította, hogy az Be. 652. § (7) bekezdése, valamint 656. § (4) bekezdésének második fordulata az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint a (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jogát sérti. A Be. 652. § (7) bekezdés szerint: „Felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be.” A Be. 656 § (4) bekezdés második fordulata szerint „az azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja”.
- [30] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéshez (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) kapcsolható érveit vizsgálta.

- [31] Az indítványozó véleménye szerint a jogszabályi rendelkezés megfogalmazása és hiányossága hibás bírói jogértelmezést tesz lehetővé. A jogalkotónak olyan szabályt kellett volna alkotnia, amelyből egyértelműen kiderül, hogy az egyes felülvizsgálati okok milyen körre terjednek ki és ki kellett volna mondania, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) szerint benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapozza meg a Be. támadott rendelkezésében megkívánt ismételtséget.
- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó érvelésében keveredik a felülvizsgálati és a perújítási eljárásra tartozó okok jogi értelmezése. A Be. egyértelműen körülírja, hogy a felülvizsgálati eljárásban milyen büntető anyagi és eljárási jogi indokokra alapozva van helye felülvizsgálatnak (lásd: Be. 648–649. §). Ezekben a rendelkezésekben meghatározott okok a büntető és a büntetőeljárás jogszabályok által egyértelműen körülírt és rögzített jogi fogalmakat tartalmaznak. Az indítványozó ezzel szemben el nem bírált tényekre, illetve tényállási elemekre és bizonyítékokokra hivatkozik, amelyek nem a felülvizsgálati eljárásnak, hanem a Be. LXXXIX. Fejezetében szereplő perújításnak képezhetnék alapját, amely típusú eljárás megindításával eddig már több esetben sikertelenül próbálkozott [lásd pl. indítvány 4. oldal utolsó bekezdéstől 5. oldal 4. bekezdésig, 9–10 oldal stb.]. Ezen indítványozói érvelés alapján tehát nem merül fel alkotmányos aggály a támadott jogszabályi rendelkezés megfogalmazása, pontossága és alkalmazhatósága tekintetében.
- [33] Az indítványozó kifogásolja továbbá a Be. támadott rendelkezéseiben foglalt ismételtséget is. Az indítványozó maga sem vitatja, hogy 2006-ban a régi Be. hatálya alatt a jogerős ítélet ellen már élt felülvizsgálati indítvánnyal bűnösségének anyagi jogszabálysértéssel történő megállapítása és eljárási jogszabálysértés miatt [rég. Be. 405. § (1) bekezdés a) és c) pontok]. A Kúria ennek alapján az új Be. rendelkezéseinek alapuló végzésében megállapította, hogy a jelenlegi felülvizsgálati indítvány ugyanazon felülvizsgálati okból történő ismételt benyújtásnak számít (vagyis a bűnösség megállapítása a bűncselekmény téves minősítése, valamint egyes eljárási szabálysértések miatt). A Kúria végzésében továbbá felhívta az indítványozó figyelmét, hogy a korábbi jogi szabályozás a felülvizsgálat ismételtségének elbírálása vonatkozásban megegyezik a Be. rendelkezéseinek jelenlegi tartalmával (támadott végzés, Indokolás [24]), vagyis egy olyan jogintézményről van szó, amelynek kiforrott bírói gyakorlata van.
- [34] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a támadott jogszabályértelmezést a Kúria a támadott határozatában részletesen és világosan indokolta, így nem merülhet fel annak alkotmányos kételye, hogy – az indítványozó álláspontja szerint – a jogszabályi rendelkezés megfogalmazásának hiányossága téves bírói jogértelmezésre vezetne. Mindezen körülmények figyelembe vétele alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érvelésében nem talált olyan érvet vagy körülményt, amely a panasz befogadását ebben a tekintetben megalapozta volna.
- [35] Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésén alapuló kifogásait vizsgálta.
- [36] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott két törvényi rendelkezés „soha meg nem ítélt hatályon kívül helyezési okok – és felülvizsgálati okok – esetében is lehetővé teszi az érdemi jogorvoslat elutasítását” (indítvány 8. oldal 12. pont).
- [37] A következetes alkotmánybírói gyakorlat szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a rendes jogorvoslatra vonatkozik, és kényszerítően nem következik belőle a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása [11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [39]; 6/2020. (III. 3.) AB határozat [111]]. A jogalkotó mérlegelési jogkörébe tartozik tehát az, hogy a felülvizsgálatot mint rendkívüli jogorvoslatot – és annak keretében az ismételt benyújtott felülvizsgálati indítvány megítélését – milyen feltételekkel biztosítja.
- [38] Mindezen megfontolások alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítványában nem adott elő olyan indokot, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéshez kapcsolódva a támadott jogszabályi rendelkezések érdemi vizsgálatához szükséges, az Abtv. 29. § (1) bekezdésében rögzített befogadási feltételeket megalapozná.
- [39] 3.2. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapozott panaszában azt állította, hogy a Kúria a Bfv.I.498/2020/2. számú végzésében megsértette az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben, valamint a XXVIII. cikk (1), (3), (7) bekezdésekben foglalt jogait.
- [40] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben rögzített törvény előtti egyenlőséghez való jogát a Kúria megsértette, mert minden más terhelt esetében tiszteletben tartotta a védő önálló felülvizsgálati indítvány benyújtására vonatkozó jogát, de az indítványozó védője tekintetében azt megtagadta [indítvány 15. oldal 2. bekezdés]. A Kúria támadott határozatában részletesen indokolta, hogy az indítványozó védőjének

miért nincs törvényes lehetősége az ismételt rendkívüli jogorvoslat igénybe vételére. Ebben arra mutatott rá, hogy védőnek a felülvizsgálati indítvány benyújtására vonatkozó joga ugyan fennállt, de az általa, az indítványban megjelölt felülvizsgálati okok alapján az előző felülvizsgálat során a Legfelsőbb Bíróság az ügyet érdemben megvizsgálta, tehát ugyanazokra az okokra az indítványozó ügyében a védője sikerrel már nem hivatkozhatott (támadott határozat, Indokolás [28]). Ennek alapján nem merül fel annak kételye, hogy az indítványozó védője tekintetében a felülvizsgálati indítvány benyújtására vonatkozó jog tekintetében más terheltek védőjéhez képest eltérő elbírálásban részesült volna.

- [41] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben rámutat azonban arra is, hogy gyakorlata szerint „a törvény előtti egyenlőség megsértésére önmagában az ítéletek ellentmondása miatt az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz nem alapítható” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint ugyanis „[a] bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie, nem pedig azáltal, hogy eltér bíróságok más ügyekben hozott döntéseitől” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}. Önmagában tehát az a körülmény, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés eltér más ügyekben hozott bírói döntésektől, a bírói jogértelmezés alapjogi relevanciáját, és ezáltal a XV. cikk (1) bekezdése sérelmének a lehetőségét nem alapozhatja meg.
- [42] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljárásból való jogát, mert a Kúria az indítványát ismételten benyújtottnak minősítette. Az indítványozó szerint a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben foglalt védelemhez való jogát és a (7) bekezdésben rögzített jogorvoslati jogát azért sértette meg, mert elutasította felülvizsgálati indítványát és ezzel megakadályozta, hogy érdemi védekezését előadja.
- [43] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó ezen észrevételei a számára kedvezőtlen bírósági döntés törvényességi kritikáját tartalmazzák. Az Alkotmánybíróság többször hangsúlyozta azon álláspontját, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belüli újabb jogorvoslati fórumnak, a jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott jogsérelem orvoslása eszközének. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban utal arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Mindezek következtében az indítványozónak ezen kifogásai nem támasztják alá a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi kérdést.
- [44] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1611/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3342/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Szegedi Ítéletábla Bpkf.I.312/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] A Szolnoki Törvényszék 2020. április 23-án kelt 8.Bpk.172/2020/3. számú ítéletével a Nyírbátori Járásbíróság 2.Beü.235/2015/2. számú, a Szolnoki Törvényszék 8.Beü.290/2015/10. számú, a Szolnoki Törvényszék 6.Bpk.82/2019/5. számú, valamint a Szegedi Ítéletábla Bpkf.I.260/2019/7. számú ítéleteit hatályon kívül helyezte.
- [3] Az indítványozó vonatkozásában
 - a Kisvárdai Városi Bíróság 9.B.411/2011/23. számú és a Nyíregyházi Törvényszék 2.Bf.202/2012/8. számú határozataival kiszabott 8 hónap börtönbüntetést,
 - az Ajkai Városi Bíróság B.563/2011/36. számú ítéletével és a Veszprémi Törvényszék 1.Bf.911/2012/6. számú határozatával kiszabott 3 év 6 hónap fegyházbüntetést,
 - a Ceglédi Járásbíróság 17.B.69/2012/81. számú és a Budapest Környéki Törvényszék 14.Bf.219/2013/13. számú ítéleteivel kiszabott 4 év 3 hónap fegyházbüntetést,
 - a Nyírbátori Járásbíróság 2.B.487/2011/42. számú ítéletével kiszabott 2 év fegyházbüntetést,
 - a Nyíregyházi Járásbíróság 16.B.1629/2012/76. számú és a Nyíregyházi Törvényszék 2.Bf.80/2014/3. számú ítéleteivel kiszabott 2 év 4 hónap fegyházbüntetést,
 - a Szolnoki Törvényszék 8.B.110/2013/67. számú és a Szegedi Ítéletábla Bf.II.348/2014/14. számú ítéletével kiszabott 12 év fegyházbüntetéstösszbüntetésbe foglalta. Az összbüntetés tartamát 15 év 3 hónap szabadságvesztés büntetésben állapította meg azzal, hogy azt fegyház fokozatban kell végrehajtani.
- [4] A Szegedi Ítéletábla 2020. augusztus 12-én jogerős Bpkf.I.312/2020/5. számú ítéletével az elsőfokú összbüntetési ítéletet megváltoztatta és az összbüntetés tartamát 15 év 7 nap fegyházban végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre enyhítette.
- [5] Az indítványozó 2020. október 15-én az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a Szolnoki Törvényszék 8.Bpk.172/2020/3. számú, valamint a Szegedi Ítéletábla Bpkf.I.312/2020/5. számú ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben, a XV. cikkben és a XXIV. cikkben foglalt jogait. Az Alkotmánybíróság felhívására az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. január 26-án érkezett beadványában kiegészítette azzal, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésre hivatkozást mellőzte, de jogalapként a IV. cikk (1)–(2) bekezdését is megjelölte.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó az elsőfokú bíróság közlése szerint 2020. augusztus 25-én vette át a Szegedi Ítéletábla támadott határozatát és 2020. október 13-án postára adta az Alkotmánybírósághoz címzett beadványát, így az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtotta be.

- [8] A panasz részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozatok megjelölését [Szolnoki Törvényszék 8.Bpk.172/2020/3. számú, valamint a Szegedi Ítéltábla Bpkf.I.312/2020/5. számú ítélete]. A panasz tartalmazza az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdést, a IV. cikk (1)–(2) bekezdést, a XV. cikk (1)–(2) bekezdést, a XXIV. cikk (1) bekezdést]. Az indítványozó – az Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdés kivételével – indokolja azt, hogy a sérelmezett bírói döntések miatt ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó mint az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló büntetőeljárás terheltje, értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [9] Az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást az Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdés tekintetében. Az indítványozó alkotmányjogi panasza ezért ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadálya [pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [10] Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt követelményeket. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]]. Az indítványozó azonban nem ezekre a körülményekre hivatkozik, így az alkotmányjogi panasz ezen eleme érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azonban a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, tehát a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs alkotmányjogi összefüggés [pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]; 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12] és 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az indítványozó valószínűleg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra kívánta alapozni panaszának ezen elemét, ezért az Alkotmánybíróság azt tartalma szerint bírálta el.
- [12] Az Alkotmánybíróság vizsgálatát a továbbiakban az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében folytatta.
- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] 3.1. Az indítványozó – álláspontja szerint – hátrányos megkülönböztetésben részesült, mert a bíróságok nem egyesítették ügyeit, nem állapítottak meg bűnhalmazatot, és nem alkalmazták a büntetéskiszabás elveit, így a vele szemben kiszabott összbüntetés tartama hosszabb lett azon elítéltekhez képest, akiknek a cselekményeit egy eljárásban bírálták el. Ezzel megsértették az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt általános jogegyenlőségi szabályt.
- [15] Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint „[a] bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie, nem pedig azáltal, hogy eltér bíróságok más ügyekben hozott döntéseitől” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben rámutat, hogy gyakorlata szerint „a törvény előtti egyenlőség megsértésére önmagában az ítéletek ellentmondása miatt az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz nem alapítható” [3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [26]]. Önmagában tehát az a körülmény, hogy

- az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés eltér más ügyekben hozott bírói döntésektől, a bírói jogértelmezés alapjogi relevanciáját, és ezáltal a XV. cikk (1) bekezdés sérelmének a lehetőségét nem alapozta meg.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésre is hivatkozott és azt állította, hogy az eljáró bíróságok megsértették a vele szemben lefolytatott eljárás során a diszkrimináció tilalmát. Érvelése szerint azáltal, hogy a bíróságok nem egyesítették ügyeit, nem állapítottak meg bűnhalmazatot és nem alkalmazták ennek alapján a büntetékiszabás elveit, az „egyéb helyzet” alapján fennálló megkülönböztetést követték el az Alaptörvény IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz való joga vonatkozásában.
- [17] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. Az alkotmányos szabály szerint „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja”. A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az „egyéb helyzet szerinti különbségtétel” fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a fordulat ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a társadalom aktuális változásaira időszerűen reagálva mindig maga határozhassa meg, melyek a társadalom sérülékeny csoportjai, vagyis mely csoporthoz tartozók tekinthetők kiszolgáltatottnak, kirekesztettnek, illetve folyamatos, és indokolatlan hátránnyal sújtottaknak. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés ennek megfelelően egy nyílt felsorolást tartalmaz, ám ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető. Nem nyújt védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály ugyan éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésben garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet fel, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkrimináció-tilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]–[29]}.
- [18] Az indítványozó által megjelölt körülmények, vagyis az, hogy nem egyesítették ügyeit, nem állapítottak meg bűnhalmazatot, továbbá nem vették figyelembe magatartásának és személyiségének pozitív irányú változását, nem az alkotmányos védelem megalapozásához szükséges ezen tulajdonságok fogalmi körébe tartoznak, így érdemi alkotmányos összefüggés hiányában a felsorolt körülmények nem vetik fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [19] 3.2. Az indítványozó érvelése szerint az ügyében eljáró bíróságok az Alaptörvény XXIV. cikk – helyesen – XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát azzal sértették meg, hogy – az 1/2020. (I. 2.) AB határozat alapján, az összbüntetésbe foglalt ítéletei tekintetében elrendelt felülvizsgálat során – nem értelmezték megfelelően a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Btk.) 93. §-ban foglalt szabályt, amely szerint az összbüntetés tartamát úgy kell meghatározni, mintha halmazati büntetést szabnának ki. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok ennek következtében – a 3/2002. Büntető jogegységi határozatra figyelemmel – lényegesen hosszabb tartamú összbüntetést állapítottak meg számára a törvényben előírtnál, mert nem vették figyelembe az eltelt idő alatt tanúsított együttműködését, tevékeny megbánását, személyiségének pozitív irányú változását. Véleménye szerint a 3/2002. Büntető jogegységi határozat ellentétes a régi Btk. 93. §-ban foglalt rendelkezéssel, amelyből álláspontja szerint az következik, hogy az összbüntetés során is alkalmazni kell a büntetékiszabás elveit, vagyis figyelembe kellett volna venni a büntetés alatt tanúsított pozitív magatartását és személyiségének pozitív irányú változását.
- [20] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben hangsúlyozza, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseinek meghozatala során sem zárta ki, hogy az önkényes (*contra legem*) jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merül fel. Önmagában ugyanis az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági ítélet jogi érvelését vitatja, nem alkotmányossági kérdés. Az indítványozó ezen észrevételei a számára

kedvezőtlen bírósági döntés törvényességi kritikáját tartalmazzák. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban pedig utal arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Mindezek következtében az indítványozónak ezen kifogása nem támasztja alá a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét és nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.

- [21] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1753/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3343/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bf.9345/2020/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bf.9345/2020/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] A Budai Központi Kerületi Bíróság 2020. június 24-én kelt 9.B.XII.363/2020/8. számú ítéletével az indítványozó bűnösségét megállapította lopás vétségének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés *b*) pont, *bc*) alpont] és ezért – mint többszörös visszaesőt – 10 hónap szabadságvesztésre, valamint 1 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [3] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2020. november 4-én jogerős 32.Bf.9345/2020/9. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó 2020. november 24-én közvetlenül az Alkotmánybírósághoz címezve előterjesztette alkotmányjogi panaszát, amelyben kérte az első- és a másodfokú bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való joga sérelmet szenvedett. Állítása szerint személyiségszavarban szenved, amely álláspontja szerint kóros elmeállapotnak minősül és ezért a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 44. § *c*) pontja szerint az eljárásban védő részvétele kötelező lett volna, de ügyvédet számára nem rendeltek ki. Az Alkotmánybíróság felhívására az indítványozó panaszát 2021. január 26-án érkezett beadványában kiegészítette.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóságra vonatkozó kritériumoknak.
- [6] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A másodfokú bírósági határozat átvételéről a tértivevény nem áll rendelkezésre, de mivel 2020. november 4-én emelkedett jogerőre és az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. november 24-én nyújtotta be, így az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy a panasz határidőben érkezett.
- [7] Az alkotmányjogi panasz eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (3) bekezdés]. Az indítvány továbbá indokolást tartalmazott arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítványozó kifejezett kérelmet terjesztett elő arra is, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az indítványozó az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló büntető ügyben terhelt volt, így értelemszerűen érintettnek és jogosultnak tekinthető.
- [8] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben kiemeli, hogy az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok esetében a jogorvoslati lehetőség kimerítésének a kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz ezért a jogerős döntéssel szemben akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati indítvány benyújtását is lehetővé teszi, de az indítványozó ezzel a lehetőséggel nem él.

- [9] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [10] Az indítványozó – álláspontja szerint – személyiségzavarban szenved, amely kóros elmeállapotnak minősül és a Be. 44. § c) pontja szerint ilyen esetben, függetlenül attól, hogy a kóros elmeállapot a beszámítási képességét befolyásolta vagy sem, kötelező a védelem. Az indítványozó az eljárás során betegségeit jelezte, köztük a személyiségzavarát is. Ennek igazolására alkotmányjogi panaszához is csatolta egy korábbi ügyében bekért, a Nemzeti Szakértői Kutató Központ Győri Intézetének igazságügyi pszichiáter szakértője által adott 4857/2018. számú, 2019. február 10-én kelt szakértői véleményt. Ennek vélemény részében szerepel, hogy az indítványozó személyiségzavarban szenved. Az indítványozó értelmezése szerint ez kóros elmeállapotnak minősül, így kötelező lett volna számára a védő kirendelése, de az eljárás során mégsem rendelkezett védővel. Ennek következtében az ügyében eljáró nyomozó hatóság és a bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jogát.
- [11] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt utal arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében rögzített védelemhez való jog alkotmányos tartalmának főbb elveit több határozatában rögzítette. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (3) bekezdése értelmében „[a] büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez”. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a védelemhez való jog a büntetőeljárás során számtalan részletszabályban ölt testet. Ezen jog tartalmát képezik egyfelől a védő eljárási jogosítványai, másfelől a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek a védelem ellátását lehetővé teszik {legutóbb pl. 3058/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [25]; 15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [36]; eredetileg: 25/1991. (V. 18.) AB határozat, ABH 1991, 414, 415}.
- [12] A védelemhez való jog érvényesülése szempontjából a terhelt és a védő jogait együttesen kell szemlélni {legutóbb: 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [57]}. A védelemhez való jog magában foglalja az ügy megismerését és az ügy előbbre vitelét célzó jogokat. Az ügy megismerését biztosító jogok közé tartozik a hatósági határozatok, az intézkedések megismeréséhez, az iratbetekintéshez és a jelenléthez való jog. Az ügy előbbre vitelét szolgáló jogok közé tartozik az indítványok, az észrevételek megtételére, a jogorvoslat benyújtására, a kérdések feltételére, a perbeszéd megtartására való jog. Mindezen jogok gyakorlásán keresztül valósul meg a terhelt védelme {15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [36]–[39]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a védői jelenlétnek garanciális szerepe van, mert a terhelt kihallgatásakor ez a jelenlét is biztosítja az eljárási szabályok megtartását. A védő jelenlétének legjelentősebb funkciója az, hogy képes garantálni a terheltként tett vallomás önkéntességét. A védő, amikor a terhelt kihallgatásán a részvételi jogát gyakorolja, nem tesz mást, mint a szakmai és hivatásbeli, továbbá az eljárási törvényben foglalt kötelezettségeit teljesíti: védcével a kapcsolatot mihamarabb felveszi, jogairól és a védekezés törvényes eszközeiről felvilágosítja, a legjobb tudása és lelkiismerete szerint minden védekezési eszközt felhasznál érdekében, illetve a terheltet mentő és felelősségét enyhítő tények felderítését szorgalmazza {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [44]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság a védelemhez való jog állított sérelme esetén az indítvány befogadásáról szóló döntés során azt mérlegeli, hogy az indítványozót a védelemhez való jogának gyakorlása során olyan helyrehozhatatlan sérelem érte-e, amely az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenességet eredményezett. Az Alkotmánybíróság nem ténybíró, de ennek a kérdésnek a mérlegeléséhez elengedhetetlen az eljárás egyes tényeinek figyelembe vétele.
- [15] Az Alkotmánybíróság ennek következtében bekérte a büntető ügy iratait és megállapította, hogy abban szerepelt az indítványozó beadványa, amelyben – többek között – a személyiségzavarára hivatkozott, továbbá az iratok részét képezte az alkotmányjogi panaszhoz is becsatolt szakértői vélemény. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rögzítette azt is, hogy a hivatkozott szakértői vélemény 3. oldalának 6. bekezdésében szerepelt a szakértő azon megállapítása, hogy az indítványozó személyiségzavara „nem tekinthető az elmeállapotnak kóros állapotának”.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy az indítványozó 2018. szeptember 20-án, 2018. október 17-én tartott gyanúsított kihallgatásain a nyomozó hatóság kifejezett kérdésére válaszolva védő kirendelését nem kérte, valamint kifogásként kóros elmeállapotára nem hivatkozott. Az indítványozó az elsőfokú

- bíróság által 2020. június 24-én tartott előkészítő ülésen sem elmeállapotára vonatkozó kifogást, sem a védő kirendelésére vonatkozó kérelmet nem terjesztett elő, és tettét beismerte, sőt tárgyalás tartását sem kérte.
- [17] A másodfokú bíróság által 2020. november 4-én tartott nyilvános ülésen az indítványozó szintén nem utalt személyiségzavarára és védő kirendelését sem kérte.
- [18] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a védő jogainak gyakorlása a hatóságok kötelezettségeinek megfelelő teljesítését is megköveteli. A büntetőügyekben eljáró nyomozó hatóság, az ügyész és a bíróság kötelezettsége, hogy hivatalból vizsgálja azt, hogy a kötelező védelem esete, és annak felételei fennállnak-e. A Be. 46. § (1) bekezdés szerint a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság védő kirendeléséről határoz, ha a büntetőeljáráásban védő részvétele kötelező, és a terheltnek vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személynek nincs meghatalmazott védője. A Be. alapján az előkészítő ülés során a bíróság védőt rendel ki és az előkészítő ülést elnapolja, ha a vádlottnak nincs meghatalmazott védője és a bíróságnak kétsége merül fel azzal kapcsolatban, hogy a vádlott a vádat, illetve az 500. § (2) bekezdésben foglaltakat – többek között a bűnösség beismerésének és a tárgyalásról való lemondásnak a lehetőségét – és azok következményeit megértette, vagy a vádlott védő kirendelését indítványozza [Be. 502. § (4) bekezdés a–b) pontok].
- [19] Jelen ügyben az indítványozó által benyújtott szakértői vélemény nem minősíti az indítványozó személyiségzavarát kóros elmeállapotnak, továbbá nem állapítható meg a bírósági iratokból, hogy az indítványozó az eljárás során kérte volna védő kirendelését. A nyomozó hatóság, az ügyész és a bíróság hivatalból vizsgálja, hogy a terhelt esetében a védelem kötelező-e és sem az indítványozó által előterjesztett indokok, sem az eljárás tényei nem utalnak arra, hogy ezt a vizsgálatot jelen ügyben elmulasztották volna. A Be. 504. §-ának vonatkozó rendelkezése – a (2) bekezdés b) pontja – kifejezetten rögzíti, hogy a vádlott beszámítási képességének a vizsgálata ebben az eljárásban sem mellőzhető. Az Alkotmánybíróság ezen túlmenően utal arra is, hogy az indítványozót tetten érték, a bűncselekmény elkövetését beismerte és a tárgyalásról lemondott. Megállapítható a rendelkezésre álló bírósági iratok alapján, hogy a vádlott beismerő vallomásán túlmenően egyéb személyi és tárgyi bizonyítékok is a bíróság rendelkezésére álltak, ugyanis a Be. 504. § (2) bekezdésében c) pontja alapján ennek bírósági vizsgálata kötelező.
- [20] Mindezen körülmények mérlegelése alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó a védelemhez való jogának olyan fokú, helyrehozhatatlan sérelmét nem tudta alátámasztani, amely az ügy érdemére, vagyis a bűnösségre és a büntetésre kiható alaptörvény-ellenesség kételyét megalapozná, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, ezért az alkotmányjogi panasz befogadásra és érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróság ezért jelen alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1971/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3344/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bhar.III.1.530/2019/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Jován László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Kúria Bhar.III.1.530/2019/23. számú ítélete és a Győri Ítéltábla Bf.I.38/2019/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Indítványában az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog, a XXVIII. (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog, a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog, valamint a 28. cikk megsértésére hivatkozott.
- [2] Az indítványozó ellen indított büntetőeljárásban a Tatabányai Törvényszék 4.B.300/2015/51. számon hozott elsőfokú ítéletet, amelyben az indítványozót az ellene emberölés büntette miatt emelt vád alól felmentette. Ezt az ítéletet a Győri Ítéltábla Bf.20/2017/5. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A Tatabányai Törvényszék a megismételt elsőfokú eljárásban 17.B.419/2017/39. számú ítéletével az indítványozót az ellene emelt vád alól ismételten felmentette.
- [3] A másodfokon eljáró Győri Ítéltábla Bf.I.38/2019/16. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozót bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (8) bekezdés szerint minősülő halált okozó testi sértés büntetében. Ezért, és a terhelt egy korábbi cselekménye – egy próbára bocsátással szankcionált, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 170. § (1) bekezdése szerinti testi sértés vétsége – miatt halmazati büntetésül 7 év börtönbüntetésre és 8 év közügyekről eltiltásra ítélte.
- [4] A kétoldalú fellebbezések alapján harmadfokon eljáró Kúria Bhar.III.1.530/2019/23. számú ítéletével az ítéltábla határozatát akként változtatta meg, hogy az indítványozó cselekményét előre kitervelten elkövetett emberölés büntetének minősítette [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], amely miatt 21 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztést szabott ki.
- [5] A másodfokú bíróság eljárásával összefüggésben az indítványozó sérelmezte, hogy a Győri Fellebbviteli Főügyészség az elsőfokú ítélettel szembeni fellebbezésében az alapvádiratban korábban fenntartott emberölés büntetőjogi minősítését megváltoztatta, és kérte, hogy a másodfokú bíróság az indítványozót halált okozó testi sértés büntetében mondja ki bűnösnek. A másodfokon eljáró Győri Ítéltábla az ügyben tárgyalást tűzött ki, ugyanakkor a tárgyalás megkezdésekor az indítványozót nem figyelmeztette arra, hogy fennáll a vádtól eltérő minősítés lehetősége. Nem figyelmeztette továbbá arra sem, hogy az eltérő minősítéssel kapcsolatban vallo-mástételi jogosultsága van. Végül a Győri Ítéltábla az indítványozó mint terhelt meghallgatása nélkül hozott elmarasztaló ítéletet, és a bűnösségét halált okozó testi sértés büntetében állapította meg. Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdéséből fakadó védelemhez való joga azért, mert a másodfokú bíróság az általa tartott tárgyaláson nem tájékoztatta a vallomástétel lehetőségéről, nem hívta fel vallomástételre és nem figyelmeztette az ezzel kapcsolatos jogaira. Az indítványozó védelemhez való jogának a megsértéséhez vezetett továbbá, hogy a másodfokú bíróság nem hívta fel a figyelmeztetés lehetőségére.
- [6] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét az indítványozó azért tartotta megállapíthatónak, mert szükségképpen tényállási elemek hiányában, mintegy „irodalmi módszerekkel nyelvészeti úton marasztalták el, mellőzve az elemi, jogdogmatikai rendelkezéseket” (indítvány 5. oldal).
- [7] A harmadfokú eljárással összefüggő aggályként jelölte meg az indítványozó, hogy a Kúria a vád képviselőjének és a sértetti képviselőnek a felszólalását követően, de azt megelőzően rendelkezett az indítványozó letartóztá-

- tásáról, hogy a védő érdemi felszólalására, perbeszédére sor került volna. Úgy vélte, hogy a Kúria ezen eljárása miatt – vagyis azért, mert a védelem álláspontjának a meghallgatása előtt rendelkezett a kényszerintézkedésről – sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részjogosítványaként a pártatlan bíráskodás látszata. Az indítványozó szerint a Kúria eljárása a fegyverek egyenlőségéhez való jogát is sértette.
- [8] Az indítványozó letartóztatását követő munkanapon a védője megkísérelte a személyes kapcsolatfelvételt védenccével, de a büntetés-végrehajtási intézet azt a tájékoztatást adta, hogy a Kúria nem tett eleget azon kötelezettségének, amelynek keretében a büntetés-végrehajtási intézetet értesítenie kell a védő személyéről és elérhetőségéről, ezért a kapcsolatfelvétel meghiúsult. A Kúria mulasztása az indítványozó szerint megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jogát, mert a Kúria jogszabályszegése miatt nem tudott a védővel felkészülni a következő ülésre. Megjegyzete az indítványozó, hogy a Kúria a következő ülésen távkapcsolat útján igyekezett pótolni korábbi mulasztását, azonban az alapjog korlátozását utólag nem volt lehetséges kiküszöbölni.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét arra hivatkozással is megállapíthatónak tartotta, hogy a Kúria átvette a vádképviselő szerepét, amikor az ügyési fellebbezés kereteit túllépve olyan bűncselekmény miatt állapította meg a bűnösségét (emberölés minősített esete), amellyel soha nem volt vádolva. Szintén a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelentette, hogy a Kúria jogdogmatikai elveket és a törvényt figyelmen kívül hagyva, szükségképpen tényállási elemek hiányában sújtotta súlyos büntetéssel. A Kúria eljárása egyúttal az Alaptörvény 28. cikkével is ellentétben állt.
- [10] Végül azt sérelmezte az indítványozó, hogy a másodfokon eljáró Győri Ítéltábla bizonyítás felvétele nélkül, a tények átértelmezésével állapította meg a bűnösségét, majd ugyanígy, a tények további átértelmezésével járt el a Kúria is a büntetőjogi felelőssége megállapítása és a büntetés súlyosítása során. Úgy vélte ezért, hogy ügyben a másod- és harmadfokú bíróság is ténybírásként járt el, és ehhez igazította a jogi okfejtést. Mindezek miatt az indítványozó a jogorvoslathoz való joga sérelmét tartotta megállapíthatónak. Megjegyezte továbbá, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 650. § (1) bekezdésének a) pontja, valamint a Be. 618. § (1) bekezdése aszinkronitást mutat, ezért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e a panaszok befogadhatóságára vonatkozó törvényi kritériumoknak.
- [12] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem befogadható.
- [13] 2.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy jelen ügyben a Kúria harmadfokú eljárásban hozott Bhar.III.1.530/2019/23. számú ítélete az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező, egyúttal az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. Ezért a Kúria ítélete ellen a konkrét esetben helye volt alkotmányjogi panasz előterjesztésének.
- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A bíróság tájékoztatása szerint a Kúria határozatát a jogi képviselő 2020. november 12-én, míg az indítványozó 2020. november 18-án vette kézhez. Az alkotmányjogi panaszt a jogi képviselő 2021. január 11-én küldte meg elektronikus úton. Így megállapítható, hogy az indítvány előterjesztése határidőben történt.
- [16] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdései, 28. cikk]. Meghatározta az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint indokait arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, azonban az indítványozó csak részben – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései kapcsán – fejtette ki. Beadványaiban nem adott elő ilyen önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését, valamint 28. cikkét érintően, ezért ezen alaptörvényi rendelkezések kapcsán nem volt helye érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának.

- [17] Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai értelmében az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Nem szabályoz ugyanakkor ilyen, az indítványozó számára biztosított jogot az indítványban felhívott alaptörvényi rendelkezések közül az Alaptörvény 28. cikke. Az ugyanis nem más, mint a bíróságok és közvetetten más közhatalmi szervek jogértelmezésére irányadó szabály, amely a jogszabályok értelmezésével kapcsolatosan ad eligazítást. Alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ezek a rendelkezések nem deklarálnak, így erre tekintettel sem volt helye az utalt indítványi elem további vizsgálatának.
- [18] 2.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [19] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. § (1) bekezdéséből fakadó kritériumoknak, mivel az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. Az indítványozó továbbá az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok az indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban születtek, nyilvánvalóan érintett is.
- [20] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését érintő kifogásait az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság a következőképpen értékelte.
- [22] 2.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó az alábbiakat kifogásolta. Megállapíthatónak tartotta az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részjogosítványként a pártatlan bírósághoz való jog megsértését azért, mert a Kúria a védelem álláspontjának a meghallgatása előtt rendelkezett a kényszerintézkedésről. Az indítványozó szerint a Kúria eljárása a fegyverek egyenlőségéhez való jogát is sértette. Szintén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásához való jog sérelmét eredményezte az indítványozó szerint, hogy a Kúria átvette a vádképviselő szerepét, amikor az ügyészi fellebbezés kereteit túllépve olyan bűncselekmény miatt állapította meg a bűnösségét (emberölés minősített esete), amellyel soha nem volt vádolva. Emellett azért is, mert jogdogmatikai elveket és a törvényt figyelmen kívül hagyva, szükségképpen tényállási elemek hiányában, mintegy „irodalmi módszerekkel nyelvészeti úton marasztalták el, mellőzve az elemi, jogdogmatikai rendelkezéseket” (indítvány 5. oldal).
- [23] Az indítványozó felvetéseivel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a benyújtott alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogok sérelmével összefüggő elemeiben valójában a bírósági ítéletek felülbírlatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozott. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróságok jogalkalmazó tevékenységét, a bírói törvényértelmezés helyességét vitatta a büntetőeljárás során alkalmazott egyes eljárási szabályok vonatkozásában. A benyújtott alkotmányjogi panaszban foglaltakból megállapítható, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságoknak az eljárás során kialakult jogi álláspontjával, továbbá az ítéletek indokolásának egyes elemeivel. Az indítványozó az általa megjelölt alapjogok sérelmét ebből, vagyis a saját és a bíróságok álláspontjának az eltéréseiből vezette le.
- [25] Így az indítványozó azon kifogásai, amelyek szerint a Kúria a kényszerintézkedésről való rendelkezés keretében megsértette a pártatlan bírósághoz és a fegyverek egyenlőségéhez való jogát, átvette a vádképviselő szerepét, majd szükségképpen tényállási elemek hiányában, a jogi dogmatika szabályait megsértve ítélte el, nem vetettek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, – az előbb rögzítettekre tekintettel – sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, így az Alkotmánybíróság érdemi eljárását nem alapozták meg.
- [26] 2.4. Ugyanerre a következtetésre jutott az Alkotmánybíróság az indítványozó által a védelemhez való jog megsértése körében előadottakat érintően.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésével összefüggésben az indítványozó a következő sérelmeket nevesítette. Az indítványozó szerint sérült a védelemhez való joga azért, mert a másodfokú bíróság az általa tartott tárgyaláson nem tájékoztatta a vallomástétel lehetőségéről, nem hívta fel vallomástételre és nem figyelmeztette az ezzel kapcsolatos jogaira. Az indítványozó védelemhez való jogának a megsértéséhez vezetett továbbá, hogy a másodfokú bíróság nem hívta fel a figyelmét a vádtól eltérő módosítás lehetőségére. Ugyancsak a védelemhez való jogát sértette az indítványozó szerint, hogy a letartóztatását követő munkanapon a Kúria mulasztása miatt nem tudott személyesen találkozni a védőjével. Megjegyzete az indítványozó, hogy a Kúria a következő ülésen távkapcsolat útján igyekezett pótolni korábbi mulasztását, azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog korlátozását utólag az indítványozó szerint nem volt lehetséges kiküszöbölni.
- [28] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó ezen kifogásai is alapvetően törvényességi és nem alkotmányossági kérdéseket vetettek fel. Az indítványozó azok által is a bíróságok jogalkalmazó tevékenységét, a bírói törvényértelmezés helyességét vitatta. Így az indítványban az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésével összefüggésben előadott kifogások alapján sem teljesül az Abtv. 29. §-ában az érdemi vizsgálat feltételeként meghatározott feltételek egyike sem. Ezért az indítvány ezen elemei érdemi vizsgálatának sem volt helye.
- [29] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésével összefüggésben megfogalmazott kifogások alapvetően a Be. 609. § alapján a relatív hatályon kívül helyező eljárási szabálysértések körébe tartozó kérdések, amely igazolja azok törvényességi jellegét.
- [30] 3. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/159/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3345/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 711. § (7) bekezdés c) pontjának „, ha az ügy büntetőeljárásban történő elbírálása esetén felmentő vagy az eljárást megszüntető rendelkezést kellene hozni” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő eljárást a 42.Kb.3/2021/14. számú végzésével felfüggesztette, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 711. § (7) bekezdés c) pontjának „, ha az ügy büntetőeljárásban történő elbírálása esetén felmentő vagy az eljárást megszüntető rendelkezést kellene hozni” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az indítványozó végzésében foglaltak szerint a bírósági eljárás előzménye az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] A Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság Komáromi Rendőrkapitányság vezetője 2020. augusztus 11-én feljelentést tett N. K. r. törzsszázlós ellen a Budapesti Regionális Nyomozó Ügyészségen a büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 438. § (1) bekezdésébe ütköző, aszerint minősülő és büntetendő szolgálatban kötelességszegés vétsége miatt.
- [4] A Budapesti Regionális Nyomozó Ügyészség a 2020. augusztus 14-én kelt 2.Nyom.1428/2020. számú határozatával a feljelentést elutasította, ugyanakkor az iratokat a bűncselekmény fegyelmi eljárásban történő elbírálása végett a Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének megküldte.
- [5] A Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság Komáromi Rendőrkapitányság vezetője a 11030-103/12/2020.Fe. számú határozatával N. K. r. törzsszázlóst a Btk. 438. § (1) bekezdésébe ütköző, aszerint minősülő és büntetendő szolgálatban kötelességszegés vétsége miatt 2 évre alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés fenytéssel sújtotta.
- [6] A határozat ellen a terhelt által benyújtott jogorvoslat alapján eljáró Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője – az N. K. r. törzsszázlós részére 2020. december 22-én kézbesített – 11000-103/27/2020. Fe. számú határozatával a panaszt elutasította és a Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság Komáromi Rendőrkapitányság vezetőjének 11030-103/12/2020.Fe. számú határozatát helybenhagyta.
- [7] A terhelt meghatalmazott védője 2020. december 28-án a Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság Komáromi Rendőrkapitányság vezetőjének 11030-103/12/2020.Fe. számú határozata bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte, és elsődlegesen a határozat megsemmisítését, másodlagosan a fegyelmi büntetés enyhítését, illetve csökkentését indítványozta.
- [8] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa a Be. 711. § (3) bekezdés b) pontja alapján az ügyben tárgyalást tartott, amelyen kihallgatta a terheltet és a tanúkat.
- [9] 1.2. Az indítványozó indítványában „különösen” az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott. Emellett utalt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikkének, T) cikk (3) bekezdésének, I. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is.
- [10] Az indítványozó az indítványban rámutatott, hogy a terhelt cselekménye az ügyészség feljelentést elutasító és az ügy elbírálását fegyelmi eljárásra utaló – valamint az annak alapján eljáró fenytést kiszabó előljáró –

határozatai ellenére „nem szolgálati vétségnek, hanem katonai büntettnek minősülhetne, így fegyelmi eljárás keretében nem bírálható el”. A jelen ügyben ugyanakkor a Be. 711. § (7) bekezdés c) pontja alapján a bíróságnak nincs lehetősége a fenytést kiszabó határozat megsemmisítésére abból az okból, mert a terhelt cselekményét nem lehetett volna fegyelmi eljárásban elbírálni, így a hatályos törvényi rendelkezések szerint jelenleg „csak rossz (törvénysértő) döntést tudna hozni”. A hatályos szabályok alapján a bíróság ezért „nem tudna tisztességes, csak törvénysértő döntést hozni”.

- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontjában foglalt felhatalmazás alapján az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály összhangját az Alaptörvénnyel. Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezések megfelelnek-e az Abtv. 25. §-a szerinti feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a önálló címként – „Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt” – meghatározza az ügytípusra vonatkozó különös szabályokat, amelyeket az Abtv. 51–52. §-ai az indítványra vonatkozó további formai és tartalmi feltételekkel egészítenek ki. Ezeket az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már értelmezte [összefoglalóan lásd: 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[23]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [12] 2.1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § (1b) bekezdésének e) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [33/2014. (XI. 7.) AB határozat, Indokolás [58]].
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikkének, T) cikk (3) bekezdésének és I. cikk (1) bekezdésének a sérelmére pusztán utalt, ugyanakkor ezzel összefüggésben semmilyen indokolást nem adott elő.
- [14] 2.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés, vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [26/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [50]].
- [15] A jelen ügyben az indítványozó a tisztességes bírói eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] mellett a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmére is hivatkozott. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra a gyakorlatára, hogy a büntetőeljárást egységében vizsgálja, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének a vizsgálata jellemzően nem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján végezhető el a büntetőeljárás egésze vonatkozásában [3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [44]].
- [16] Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [49]]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266; 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [42]].
- [17] A tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság jellemzően rámutat arra is, hogy jogállami keretek között a „tisztességes” (*fair*, méltányos, kiegyensúlyozott) karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. Ezért az egyes eljárások sajátosságai mellett minden közhatalmi eljárásban megfelelő módon és tartalommal meg kell jelennie a *fair* eljárás alkotmányjogi követelményeinek, amelyeket az alapjogi jogalanyisággal rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni [lásd ezzel összefüggésben: 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [23]].
- [18] A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint

része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.

- [19] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy az indítványozó a fentiek szerint alkotmányjogi szempontból releváns érvelést nem adott elő. Önmagában az a hivatkozás, hogy „a bíróságnak nincs lehetősége a fenytést kiszabó határozat megsemmisítésére abból az okból, mert a terhelt cselekményét nem lehetett volna fegyelmi eljárásban elbírálni, így a hatályos törvényi rendelkezések szerint jelenleg »csak rossz (törvénytörtő) döntést tudna hozni«, nem minősül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemi elbírálásra alkalmas, releváns alkotmányjogi érvelésnek.
- [20] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó nem jelölte meg sem azt a garanciális szabályt (részjogosítványt), amelyet sérülni vél, sem azt, hogy a Be. megsemmisíteni kért rendelkezése a konkrét eljárásban miként eredményezhetne alapjogi sérelmet. Ezzel összefüggésben nem adta indokát annak sem, hogy a kifogásolt rendelkezés megsemmisítése miért biztosítaná a terhelt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának érvényesülését.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a bírói kezdeményezés nem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdése és az 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti törvényi feltételeknek, ezért azt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/724/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3346/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.283/2019/5. számú ítélete alaptörvényellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alapítvány jogi képviselője (dr. Molnár Angelika ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.283/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.667/2018/21. számú ítéletére kiterjedő hatállyal, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdésével valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az elsőfokú hatóság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.154/2016/9. számú ítélete alapján megismételt eljárást folytatott le. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 11.K.27.154/2016. számú ügyben a felperes benyújtotta az őt képviselő egyéni ügyvéd részére adott meghatalmazást, mely „a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 11.K.27.154/2016. szám alatt közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata tárgyában folyamatban lévő bírósági eljárásban (beleértve az esetleges rendkívüli perorvoslati eljárást is)” történő képviseletre vonatkozott.
- [5] Az indítványozó szervezetet, egy alapítványt – perbeli felperest – a perbeli alperes hatóság végzésében kérte nyilatkozatok megtételére. Az indítványozó részére a végzés kétszer próbálták meg postai úton kézbesíteni, azonban a küldemények a címzett ismeretlen jelzéssel visszaérkeztek. A perbeli alperes végzésével az eljárást megszüntette és határozatával előírta meghatározott összeg visszafizetését.
- [6] Az elsőfokú hatóság a 2018. május 11. napján kelt BOR-ÁHI/556-18/2018. számú végzésével az indítványozó által benyújtott kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelmet „nem fogadta el”, egyúttal arról tájékoztatta az indítványozót mint felperest, hogy a végzés ellen önálló jogorvoslatnak az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 112. § alapján helye nincs, az kizárólag az eljárást lezáró határozat elleni jogorvoslat útján támadható meg. Az indítványozó mint felperes a végzést 2018. május 15-én vette át, majd az elsőfokú hatóság a jogorvoslat körében pontosító tájékoztatását követően 2018. június 13. napján fellebbezést terjesztett elő, részletesen kifejtve abban azt, hogy milyen okból tartotta a korábbi kézbesítéseket jogellenesnek.
- [7] Az alperes 2018. július 10. napján kelt KINCSTK/17849-2/2018. számú végzésével a fellebbezési eljárására irányuló másodfokú eljárást megszüntette. A végzésben részletesen kifejtette, hogy Ákr. 46. §-a szerint a kérelem visszautasításának lenne helye, így az Ákr. 47. § (1) bekezdés a) pontja szerint az eljárást meg kellett szüntetni figyelemmel arra, hogy a fellebbezés súlyos utólag nem korrigálható hiányosságokban szenved, mivel az elkésett.
- [8] Az alperes a végzésében kifejtette, hogy az eljárás azon szakaszában már a BOR-ÁHI/467-8/2017. számú határozat jogszerűsége nem támadható, arra vonatkozó álláspontját a felperes már nem adhatja elő, továbbá a folyamatban lévő másodfokú eljárás nem alkalmas arra, hogy abban fellebbezéssel nem támadott határozat semmisségét megállapítsa, az eljárás ugyanis csupán a BOR-AHI-18/2018. számú végzésre vonatkozott. Kifejtette

továbbá, hogy az állami támogatásra való jogosultság megállapítását éppen az indítványozó mint felperes felróható magatartása akadályozta, mivel székhelyének megváltozását nem jelentette be.

- [9] Az alperes végzésével szemben az indítványozó mint felperes terjesztett elő keresetet, melyben kifejtette, hogy az eljárás során megvalósult kézbesítések nem voltak szabályszerűek, továbbá az első- és másodfokú hatóság jogellenesen alkalmazta az Ákr. rendelkezéseit a 2018. január 1. napja előtt kézbesítettnek tekintett és jogerőre emelkedett határozatok vonatkozásában. Kifejtette, hogy a fellebbezés előterjesztésére az elsőfokú végzés fellebbezhetőségéről szóló tájékoztatástól számított 15 napon belül került sor, így ez nem volt elkésztettnek tekinthető, továbbá kézbesítés szabálytalanságának külön igazolására nem lett volna szükség, ugyanis a hatóságnak a kézbesítés szabálytalanságát hivatalból is észlelnie kellett volna. A visszaérkezett postai küldemények alapján egyértelműen megállapítható volt ugyanis, hogy a hatóság által feltüntetett címhelyen a postai szolgáltató meg sem kísérelte a kézbesítést.
- [10] Kifejtette, hogy a másodfokú hatóság jogszabálysértő módon állapította meg, hogy a semmisségre való hivatkozás nem volt alapos, mivel a véleménye szerint a visszafizetésre kötelező határozat a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 121. § (1) bekezdés *f)* pontja alapján semmisnek minősült. Egyebekben az ügy érdemére vonatkozó álláspontját fejtette ki. Hangsúlyozta, hogy a megismételt eljárás lefolytatásának indokolatlan késedelme az indítványozót mint felperest lényegében minden jogorvoslati lehetőségétől megfosztotta, ugyanis az alperes érvelésével ellentétben joghatályosan előterjesztett kézbesítési kifogással sem lehetett volna érdemben vitatni a visszafizetésre kötelezést, hiszen annak alapja lényegében a megismételt eljárást megszüntető végzés volt, melynek következtében az indítványozó, mint fenntartó nem volt jogosult a 2015. évi támogatásra. A megszüntető végzés kapcsán 2017. július 19-én állt be a kézbesítési vélelem, így a jogvesztő határidő 2018. január 19-én járt le, melyet a külön határozattal elrendelt visszafizetésre kötelezés alapján sem oldott volna fel a külön meghozott visszafizetésre kötelező határozat alapján indított végrehajtási eljárásról való tudomásszerzés.
- [11] Az alperes védíratában kifejtette, hogy megkísérelte a kérelmet érdemben elbírálni, azonban nem tekinthetett el a jogszabályi környezet alkalmazásától. Kérte ezért a kereset elutasítását, fenntartva a végzésében foglaltakat, hivatkozva továbbá arra, hogy a felperes levelezési címének megváltozását csak a 2018. február 14. napján kelt levelében jelentette be, ezt követően 2018. március 22. napján tekintett be az eljárás irataiba, ekkor tudomást szerzett arról, hogy feltételezhetően a postai szolgáltató nem szabályszerűen járt el a kézbesítés során, ezért a 2018. február 15. napján kelt levele nem volt a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelemnek tekinthető.
- [12] A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2019. február 12. napján kelt 13. K.27.667/2018/21. számú ítéletével az indítványozó mint felperes keresetét elutasította. Az ítéletben megállapította, hogy az indítványozó felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy az ügyben az Ákr. 143. § rendelkezései szerint kellett volna eljárni, figyelemmel arra, hogy a felperes kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelme nem volt új eljárás lefolytatása iránti kérelemnek tekinthető, ennek alapján nem indult új hatósági eljárás.
- [13] Megállapította továbbá az elsőfokú bíróság, hogy mind a Ket. 79. § (4) bekezdése, mind az Ákr. 86. § (2) bekezdése a kézbesítésről való tudomásszerzést követő 15 napos határidőben határozza meg a kézbesítési vélelem előterjesztésének szubjektív határidejét. Ennek kapcsán megállapította, hogy a felperes a jogi képviselője útján 2018. március 22. napján tekintett be az eljárás iratanyagába, ekkor szerzett tudomást a kézbesítés körülményeiről, a 15 napos szubjektív határidő utolsó napja így 2018. április 6. napja volt, tehát az ezt követően előterjesztett kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem elkésztett volt, azt érdemben elbírálni nem lehetett. Másrészt a 2018. február 15. napján kelt beadvány nem volt a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelemnek tekinthető, figyelemmel arra, hogy ezt követően szembesült a kézbesítés tényével a felperes.
- [14] Megállapította továbbá az elsőfokú bíróság, hogy az elsőfokú végzéssel szembeni jogorvoslati kioktatás valóban jogellenes volt, ebben az esetben önálló fellebbezési jogot kellett volna engednie a hatóságnak, azonban megállapítható, hogy a felülvizsgálattal érintett alperesi eljárást megszüntető döntés ténylegesen az elsőfokú végzés teljes felülvizsgálatát elvégezte, a felperesi hivatkozásokat érdemben megvizsgálta és számot adott indokolásában a jogi álláspontjáról.
- [15] Az elsőfokú bíróság végül kifejtette, hogy sem a döntés saját hatáskörben történő visszavonása, sem a felülvizsgálati eljárás nem olyan eljárás, melyet az ügyfél kérelmére kötelezően le kellene folytatni, így ezzel kapcsolatos alperesi jogszabálysértés sem volt megállapítható. Mindezért megállapította, hogy bár a hatósági eljárásban történtek jogszabálysértések, azonban azok az indítványozó, mint felperes jogának jogos érdekének közvetlen sérelmét nem okozták, azoknak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt, hiszen a kézbesítési

vélelem megdöntése iránti kérelem elkésetten került előterjesztésre, annak elutasítása jogszerű volt, a téves jogorvoslati kiiktatás ellenére a másodfokú hatóság a fellebbezésben foglaltakat érdemben megvizsgálta, jogi álláspontjáról számot adott, így tehát a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontja szerint a kereset elutasításának volt helye.

- [16] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, hivatkozva a Kp. 85. § (3) bekezdés *a)* és *b)* pontjára, így arra, hogy a bíróságnak hivatalból figyelembe kell venni a vitatott közigazgatási cselekmény semmisségi vagy törvényben meghatározott más érvénytelenségi okát, valamint az olyan lényeges alaki hiányosságot, amely miatt a közigazgatási cselekményt nem létezőnek kell tekinteni, illetve a közigazgatási cselekménynek az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapítását. A véleménye szerint a Ket. kézbesítési vélelemmel kapcsolatos rendelkezései szerint a közigazgatási döntések nem voltak közöltnek tekinthetők, így azokhoz joghatás nem fűződhet. Végül utalt a tisztességes eljárás követelményére, figyelemmel arra, hogy az álláspontja szerint jogszabálysértő alaphatározatokkal szemben érdemi jogorvoslatra nem nyílt lehetősége.
- [17] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását és a felperes per költségekben történő marasztalását kérte. Kifejtette, hogy a felülvizsgálattal érintett döntés kézbesítési vélelem megdöntése tárgyában született, így az indítványozó mint felperes ezen túli hivatkozásai az eljárásban nem nyerhetnek értékelést. Fenntartotta a másodfokú végzésben is kifejtett érdemi álláspontját, utalva arra, hogy az elsőfokú hatóság a kézbesítést a számára a felperes által közölt székhelyre kísérelte meg, az iratok kézbesíthetlensége a felperes csak utóbb ismertté vált székhelyváltoztatásának, az azzal kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának volt a következménye. Kiemelte továbbá, hogy a felperes a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmét elkésetten terjesztette elő.
- [18] A Kúria döntése szerint a felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozatlan. A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem, és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálhatja felül. Minderre tekintettel elsődlegesen azt a kérdést kellett vizsgálni, hogy az eljárás során hozott döntések közlése megtörtént-e. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság indokolása helytálló volt abban a tekintetben, hogy az első- és másodfokú hatóságoknak az ügyek eldöntése során a Ket. és nem az Ákr. szabályait kellett volna alkalmazniuk.
- [19] Helyesen hivatkozott továbbá az indítványozó mint felperes arra, hogy a bíróság hivatalból veszi figyelembe a vitatott közigazgatási cselekmény semmisségi vagy törvényben meghatározott más érvénytelenségi okát, illetve az olyan lényeges alaki hiányosságot, amely miatt a közigazgatási cselekményt nem létezőnek kell tekinteni, továbbá a közigazgatási cselekménynek az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapítását.
- [20] A felülvizsgálati bíróság elsődlegesen kiemelte, hogy a Kp. 85. § (3) bekezdésének fentiekben hivatkozott rendelkezése nem korlátlan. A közigazgatási bíróság nem vizsgálhatja ugyanis az eljárásban vitatott közigazgatási cselekményen túl más, olyan közigazgatási cselekmény esetleges semmisségét, amelyre a joghatályosan előterjesztett kereset nem terjedt ki. A közigazgatási bíróság ugyanis általános törvényességi felügyeleti jogkörrel nem rendelkezik, az eljárása a felperes által a jogszabályi keretek között benyújtott kereseti kérelem korlátain túl csak a jogszabály kifejezett rendelkezése esetén terjedhet. Ebből következően jelen eljárásban a BOR-ÁHI/467-7/2017. számú eljárást megszüntető végzés, a BOR-ÁHI/467-8/2017. számú határozat, valamint a BOR-ÁHI/2-225/2017. számú végrehajtás kezdeményezése érdemben nem volt vizsgálható. Ezekkel szemben ugyanis – a megállapított kézbesítési vélelemre tekintettel – határidőben előterjesztett jogorvoslati kérelem (sem fellebbezés, sem felülvizsgálati kérelem) nem került előterjesztésre. Az eljárás tárgya ugyanis az volt, hogy a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem elutasítása kapcsán az indítványozó mint felperes azzal szembeni jogorvoslati kérelme megalapozott-e, így a bíróságnak szükséges-e számára hatékony jogvédelmet biztosítani [Ket. 2. § (1) bekezdés].
- [21] A közigazgatási cselekménynek az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapítása kapcsán rámutat a Kúria, hogy az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapítás az adott ügy egyedi tényállásától függően csak abban az esetben vezethet a határozat megsemmisítésére, amennyiben az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezés alkalmazása az ügy érdemére lényeges kihatással bírt, továbbá amennyiben az a felperes jogának vagy jogos érdekének közvetlen sérelmét jelenti. Minderre tekintettel tehát amennyiben olyan, az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezés alkalmazása történt meg, amely tartalmát tekintve azonos az ügyben ténylegesen alkalmazandó jogszabályi rendelkezéssel, az az ügy érdemére kihatással nem bír, a fél részére önmagában a jogszabályi hivatkozás téves megjelölése közvetlen érdeksérelmet

nem okoz, így ezzel kapcsolatosan a kereset elutasításának van helye. Mindenre tekintettel vizsgálni kellett azt, hogy az ügyben történt kézbesítések a Ket. szabályainak megfeleltek-e.

- [22] A Ket. 78. § (5) bekezdése értelmében a hatóság döntést írásbeli kapcsolattartás esetén hivatalos iratként vagy elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló törvény szerint elektronikus úton kézbesíti. Ebből következően a döntés írásbeli kapcsolattartás esetén történő hivatalos iratkénti kézbesítés a jogszabályoknak megfelelt.
- [23] A Ket. 79. § (2) bekezdés *b)* pontja értelmében, ha a kézbesítés azért volt sikertelen, mert a küldemény a címzett személyadat és lakcímnnyilvántartásban szereplő lakcíméről vagy a hatósági eljárásban bejelentett tartózkodási helyéről, szálláshelyéről, illetve székhelyéről a hatósághoz „ismeretlen” jelzéssel érkezett vissza, az iratot az ellenkező bizonyításáig a kézbesítés megkísérlésének napját követő 5. munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.
- [24] A kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem előterjesztésére a Ket. 79. § (4) bekezdés 15 napos szubjektív és 6 hónapos objektív határidőt rendel. Ezen határidők célja éppen az, hogy ne lehessen bármilyen időpontig a kézbesítéshez fűződő jogszabályi vélelmet feltörni.
- [25] A Kúria ezzel kapcsolatosan a vizsgált ügy kapcsán megjegyezte, hogy az indítványozó mint felperes tudomással rendelkezett arról, hogy a bíróság a lefolytatott közigazgatási eljárás megismétlését rendelte el, így ebben a tekintetben őt is együttműködési kötelezettség terhelte, azaz elvárható lett volna tőle, hogy legalább a 6 hónapos objektív határidőn belül a hatóságnál érdeklődjön az ügyének állásáról.
- [26] Másrészt a Kúria kiemeli, hogy felperesi jogi képviselő megelőző eljárásban történt meghatalmazása csupán a peres eljárásra terjedt ki, az így a közigazgatási eljárásban joghatással nem bírt. Ebből következően a közigazgatási hatóság éppen abban az esetben követett volna el jogszabálysértést, amennyiben nem közvetlenül a felperes, hanem a csupán a bírósági eljárásra meghatalmazással rendelkező jogi képviselője részére kézbesíti a küldeményeket.
- [27] A kifejtettek szerint a hatóságnak az ellenkező bizonyításáig az iratok felperes részére történő kézbesítését jogszerűnek kellett tekintenie, a felperes pedig a beálló törvényi vélelmek megdöntését 15 napos szubjektív és 6 hónapos objektív határidőn belül kérhette. A BOR-ÁHI/467-7/2017. számú eljárást megszüntető végzés kézbesítésének vélelmezett napja 2017. július 19., a BOR-ÁHI/467-8/2017. számú határozatáé 2017. szeptember 21. napja volt, ezekkel szemben a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelem – az objektív határidő elmulasztása miatt – már a felperesi iratbetekintés 2018. március 22-i időpontjában sem lehetett határidőben előterjeszhető.
- [28] A felperes kérte, hogy a 2018. február 15-i beadványát tekintse a hatóság és a bíróság a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelemnek. Ezzel kapcsolatban a Kúria az elsőfokú ítéletben foglaltakkal egyetértett, azt megismételni nem tartja szükségesnek. Megjegyezte azonban, hogy az a beadvány a kézbesítést nem az iratbetekintést követően bejelentett okból tartotta szabályszerűtlennek, hanem arra hivatkozott, hogy az iratokat a már kifejtettek szerint meghatalmazással nem rendelkező jogi képviselő nem kapta meg. Ez a beadvány tehát nem kézbesítési vélelem megdöntése, hanem iratkézbesítési kérelemnek volt tekinthető. Az iratokból nyilvánvaló volt, hogy a felperes a kézbesítési vélelemről az ekkor, a már meghatalmazással rendelkező jogi képviselő útján a 2018. március 22-i iratbetekintés során egyértelműen tudomást szerzett. Ennek ellenére a vélelem megdöntése iránt semelyik kézbesítéssel szemben nem terjesztett elő kérelmet a 15 napos szubjektív határidőben, így tehát helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság, amikor a kézbesítési vélelmet elutasító döntés jogszerűségét állapította meg.
- [29] A Kúria egyetértett az elsőfokú ítéletben foglaltakkal abban is, hogy az alperesi eljárásban megvalósult jogszabálysértéseknek érdemi kihatása az ügy elbírálásra nem volt. A közigazgatási eljárás garanciális szabályai nem sérültek, az elsőfokú végzéssel szemben az indítványozó mint felperes jogorvoslati kérelmet (fellebbezést) elő tudott terjeszteni, azt a fellebbezés elbírálására jogosult alperes érdemben megvizsgálta, jogi álláspontjáról a bírósági felülvizsgálat tárgyát képező végzésében számot adott. Az indítványozó mint felperes azzal szemben bírósági felülvizsgálati kérelemmel is élhetett, amely szintén érdemi vizsgálat tárgyát képezte. A felperes jogorvoslatihoz való joga így nem sérülhetett.
- [30] A kifejtettek tekintettel a Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem megalapozatlan volt, így a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

- [31] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó panaszában az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozott.
- [32] Az indítványozó elsősorban kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 43. §-a alapján állapítsa meg a Kúria Kfv.IV.35_283/2019/5. számú ítéletének, amely a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.667/2018/21. számú ítéletét hatályában fenntartotta, az alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt, mivel az sérti az Alaptörvény rendelkezéseit, az Alaptörvényben biztosított jogokat. Továbbá kérte, hogy „[a]z ítélet megsemmisítése esetén az alkotmányjogi panasz orvoslása érdekében elsősorban a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítani szíveskedjenek, vagy másodszorban a felülvizsgálati eljárásban új határozat hozatalát elrendelni szíveskedjenek”.
- [33] Az indítványozó többek között arra hivatkozott, hogy a Kúria ítélete sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésében biztosított, tisztességes eljáráshoz való jogát abban a vonatkozásban is, hogy a bíróság jogértelmezése szerint nem lehetett vizsgálni az elutasított, kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelemmel érintett hatósági döntések (eljárást megszüntető végzés, és támogatási előleg visszafizetésére kötelező határozat) semmisségét, annak ellenére, hogy a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy elsősorban azt a kérdést kell vizsgálni, hogy a hatósági döntések közlése joghatályosan megtörtént-e. Amennyiben közigazgatási döntések joghatályos közlése nem állapítható meg, figyelemmel a Ket. 78. § (1) bekezdésének azon rendelkezésére, miszerint a határozatot közölni kell az ügyféllel és azzal, akire nézve az jogot vagy kötelezettséget állapít meg, az egyben azt is jelenti, hogy a közigazgatási döntés semmilyen joghatás kiváltására nem lehet alkalmas, annak jogereje sem állapítható meg, melynek feltöréséhez kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem előterjesztése volna szükséges, úgyszintén nem állapítható meg keresetindítási határidő sem, így az elévülés szabályai élednek fel.
- [34] Hivatkozott továbbá arra, hogy álláspontja szerint, még abban az esetben is, ha a döntések joghatályos közlése megtörtént, a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelemmel érintett hatósági döntések (eljárást megszüntető végzés, és támogatási előleg visszafizetésére kötelező határozat) semmissége érdemi vizsgálat tárgya lehet, mellyel ellentétes jogértelmezés sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésében biztosított, tisztességes eljáráshoz való jogát. Álláspontja szerint ugyanis végeredményben a bíróságok részéről elmaradt annak érdemi vizsgálata, hogy a hatóság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. május 10-én kelt 11.K.27.154/2016/9. számú ítéletében foglaltaknak eleget tett-e. A Ket. 109. § (4) bekezdése szerint a hatóságot a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság határozatának rendelkező része és indokolása köti, a megismételt eljárás és a döntéshozatal során annak megfelelően jár el, míg a Ket. 121. § (1) bekezdés f) pontja szerint semmis a közigazgatási döntés, melynek tartalma a 109. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezésekkel ellentétes.
- [35] Az indítványozó hivatkozott tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére, miszerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Álláspontja szerint ezen alapjogból levezethetően, és figyelemmel a jelen ügyben irányadó Ket. azon rendelkezéseire, miszerint a hatóságot a bíróság által elrendelt új eljárásban a bíróság ítéletének rendelkező része és indokolása köti, sérti az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát, hogy sem a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, sem a Kúria nem vizsgálta érdemben azon indítványozói érvelést, hogy a hatóság a bíróság által elrendelt új eljárásban nem az ítélet rendelkezései szerint járt el – mely jogerős ítélet ilyenformán nem került végrehajtásra –, annak ellenére, hogy a hatóság egyébként az eljárás érdemi jogszerűsége kérdésében is egyértelműen állást foglalt, hiszen indítványozónak a hivatalból történő döntés felülvizsgálati eljárások kezdeményezésére előterjesztett kérelmeit arra tekintettel utasította el, hogy álláspontja szerint a hatóság döntései és eljárása érdemben jogszerűek voltak. Indítványozó álláspontja szerint tehát úgy köteles 2015. évben folyósított támogatási előleget visszafizetni, hogy egyrészt erről rendelkező döntés „joghatályosan” közöltnek nem minősülhet, és másrészt sem a hatóság, sem a bíróságok nem vizsgálták érdemben a támogatási előleg visszafizetésére kötelező döntés indítványozó által hivatkozott semmisségét. Az indítványozói álláspont szerint e semmisség „abban áll”, hogy a hatóság eljárása nem felelt meg a Ket. 109. § (4) bekezdésének, miszerint a hatóságot a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság határozatának rendelkező része és indokolása köti, és a megismételt eljárás és a döntéshozatal során annak megfelelően köteles eljárni.

- [36] Az indítványozó utalt a Ket. 72. § (2) bekezdésének rendelkezéseire, melyek szerint [visszautalva a Ket. 72. § (1) bekezdés *da*), illetve *ef*) pontjaira] a végzésnek is kötelezően tartalmazni kell egyrészt:
- a jogorvoslat lehetőségéről, benyújtásának helyéről és határidejéről, valamint a jogorvoslati eljárásról bírósági felülvizsgálat esetén a tárgyalás tartása iránti kérelem lehetőségéről való tájékoztatást,
 - az indokolásnak pedig azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján a hatóság a döntését meghozta.
- [37] Amennyiben tehát megállapításra került, hogy a jogorvoslati kioktatás nem volt megfelelő, illetve a döntés során a hatóság nem megfelelő jogszabályt alkalmazott, a bíróság döntésével a közigazgatási döntés ezen hibái, illetve hiányosságai nem voltak orvosolhatóak, már csak azért sem, mert a felettes szerv a másodfokú eljárást megszüntette. Az indítványozói álláspont szerint a végzést hatályon kívül kellett volna helyezni, mely vonatkozásban nem volt mérlegelhető, hogy mi volt az alperesnek a nem érdemi döntésbe bújtatott „érdemi álláspontja” az indítványozó kérelmével összefüggésben.
- [38] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az indítványozónak a jogorvoslatihoz való joga mindenképpen sérült, ugyanis az alperes kizárólag azon okból fejtette ki álláspontját a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem elutasításával összefüggésben az egyébként lényegében a fellebbezési kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító, a másodfokú eljárást megszüntető döntésében, mert álláspontja szerint az indítványozói kérelem egyébként nem volt megalapozott, amennyiben azonban a fellebbezést megalapozottnak találta volna, annak nem adott volna helyt azon okból, mert alapvetően nem fellebbezhetőnek tekintette az elsőfokú hatóság végzését, mellyel összefüggésben előterjesztett fellebbezést továbbá elkésettnek is tekintette. A közigazgatási eljárásban tehát nem volt meg annak az elvi lehetősége sem, hogy a másodfokú szerv az indítványozó fellebbezését érdemben megvizsgálja. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti – erre az elsőfokú ítélet is hivatkozott – hívja fel a figyelmet az indítványozó.
- [39] A Kúria a Kfv.V.35.216/2014/8. számú ítéletét is idézi az indítványozó, melyben a Kúria már kifejtette, hogy a tisztességes eljárás a jogállamiság és a demokratizmus része, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkét, mely biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jogot polgári és büntető perekben, továbbá hivatkozik az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdésére, mely rögzíti: mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. Magyarországon tehát már az Alaptörvény előírja a közigazgatási eljárásokra a *fair* eljárás követelményét.
- [40] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [41] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [42] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [43] A Kúria a Kfv.IV.35.283/2019/5. számú ítéletét az indítványozó jogi képviselőjének 2019. november 13. napján kézbesítették, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. január 13-án nyújtotta be elektronikus úton az első fokon eljáró bíróságra.
- [44] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.IV.35.283/2019/5. számú ítéletével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [45] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. A jogi személy indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult [Abtv. 51. § (1) bekezdése]. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [46] Az indítvány az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.

- [47] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a] pont első fordulat].
- [48] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában felel meg.
- [49] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozat és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs alkotmányjogi összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a panasznak ez az eleme érdemben ezért sem volt vizsgálható [pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]; 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12] és 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [50] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz és megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [51] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [52] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [53] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [54] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a tisztességes bírósági eljáráshoz és jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés és bizonyítékértékelés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja, azaz a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a jogerős döntéstől eltérően értékeli.
- [55] A bírósági ítéletekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]] Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [56] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasz nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [57] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.

- [58] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [59] A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [60] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [61] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/117/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3347/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.495/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Temesvári Zoltán ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.495/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az elsőfokú adóhatóság az indítványozóval szemben bevalások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le, amelynek során adóhiányt állapított meg, ezért adóbírság és késedelmi pótlék megfizetésére kötelezte az indítványozót: A 2203176813 számú határozatával felperes terhére 2014. évre személyi jövedelemadó és egészségügyi hozzájárulás adónemekben összesen 8 382 491 forint adóhiánynak minősülő adókülönbözetet állapított meg, amely után 16 764 982 forint adóbírságot szabott ki és 364 044 forint késedelmi pótléket számított fel.
- [5] Az indítványozó, aki több gazdasági társaságnak ügyvezetője is volt, a 2014. évi szja bevallásában 1 317 667 Ft más nem önálló tevékenységből származó jövedelmet és összevont adóalapot közölt. A 2014. évi adó összegeként 210 827 Ft-ot vallott, a kifizetők által év közben levont adóelőleg figyelembevételével sem befizetendő, sem visszaigényelhető adója nem volt.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság – a későbbi alperes – a 2018. június 8. napján kelt 2234273253 számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [7] Ezt követően fordult az indítványozó bírósághoz, kereseti kérelmét papír alapon terjesztette elő. A határozat felülvizsgálata iránt előterjesztett keresetében az indítványozó mint felperes a másodfokú határozat hatályon kívül helyezését és elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az indítványozó felperest nem terheli adóhiány, másodlagosan pedig az alperes új eljárásra kötelezését. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet visszautasította azzal, hogy az indítványozó nem volt jogosult a kereset papír alapon történő benyújtására, azt elektronikusan kellett volna megtennie. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú végzést hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasította az elsőfokú bíróságot.
- [8] A folytatódó eljárásban az első fokon eljáró Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 109.K.27.48/2019/9. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság többek között rámutatott, hogy az alperes az érdemi védíratát, amelyben megismételte a határozatában kifejtett jogi álláspontját, az első tárgyalást követően terjesztette elő, amelyet a bíróság megküldeni rendelt a jogi képviselővel eljáró indítványozónak mint felperesnek elektronikus úton, azonban azt a felperes – a bíróság kifejezett felhívása ellenére – a második tárgyalás határnapjáig sem töltötte le, majd a második tárgyaláson – a bizonyítási érdekről való bírói tájékoztatást követően – határidőt kért az alperesi védírat megismerésére, az arra való észrevétel megtételére és bizonyítási indítványai előterjesztésre.
- [9] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 3. § (1) bekezdése szerint a felek kötelesek jóhiszeműen eljárni, és az eljárás koncentrált befejezése érdekében a bírósággal együttműködni.

- [10] A Kp. 78. § (3) bekezdése szerint bizonyítási indítvány előterjesztésére, illetve bizonyítási eszköz rendelkezésre bocsátására legkésőbb az első tárgyaláson van lehetőség. A bíróság álláspontja szerint a jogi képviselővel eljáró indítványozónak, mint felperesnek – a bíróság tájékoztatásától függetlenül – tudnia kellett a perben bizonyítandó tényekről figyelemmel arra, hogy az adóhatósági határozatok ismeretében tudomással bírt arról, mi képezte az adómegállapítás alapját.
- [11] A bíróság megállapítása szerint a felperes fenti magatartása perelhúzóan minősül, hiszen a védírat nem tartalmazott a keresettel támadott határozattól eltérő vagy új információt, továbbá a felperes már az első tárgyaláson tisztában volt a bizonyítandó tényekkel, ezért ezen magatartásával megsértette a bírósággal való együttműködés elvét és a jóhiszemű eljárás követelményét.
- [12] Az elsőfokú bíróság ítélete indoklásában számos korábbi határozatára hivatkozással rámutatott, hogy a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) 4. § (1) bekezdése szerinti szabályozás következtében az egyes magánszemélyekhez kerülő pénzüsszegek mindaddig jövedelemnek minősülnek, amíg az adózók azzal el nem számolnak és igazolják, hogy az náluk nem képez jövedelmet. A felperesnek és nem az adóhatóságnak kell igazolnia azt, hogy a felperes a felvett pénzüsszegeket az érdekeltségi körébe tartozó gazdasági társaságok költségeinek fedezésére, azok érdekében használta fel. A felperest terheli tehát a bizonyítási teher.
- [13] A bíróság rámutatott, hogy a társaságok bankszámláiról az indítványozó felperes által történt készpénzfelvételek megtörténte igazolt, amely egyebekben az eljárás során nem is volt vitatott az indítványozó felperes részéről, és az sem, hogy a felvett összegek valójában a gazdasági társaságokat illették volna meg. Mindezekre tekintettel az indítványozó azt, hogy a felvett pénzüsszegeket visszafizette, így nem minősülnek adóköteles jövedelmének, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli törvény) 168. § (1) bekezdése szerinti szigorú számadási kötelezettség alá eső bizonylatokkal igazolhatja. Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 47. § (3) bekezdése értelmében az iratokat az adózónak a nyilvántartás módjától függetlenül az adó megállapításához való jog elévüléséig, a halasztott adó esetén a halasztott adó esedékessége naptári évének utolsó napjától számított 5 évig kell megőriznie.
- [14] A bíróság határozott álláspontja az, hogy az indítványozó mint felperes nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani azt, hogy az érdekeltségi körébe tartozó gazdasági társaságok bankszámláiról, illetve házi pénztárból felvett pénzüsszegeket ezen társaságok érdekében használta fel, mert a rendelkezésre álló bizonyítékokból nem állapítható meg, hogy a felperes ezen összegeket a gazdasági társaságok költségeinek fedezésére fordította volna. A felperes állításait semmiféle hitelt érdemlő adat, tény, körülmény nem támasztotta alá.
- [15] A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság a felperes keresetét mint alaptalant a Kp. 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján elutasította.
- [16] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte. A felülvizsgálati kérelmének befogadási okát nem közölte, annak alapjául szolgáló törvényhelyet nem határozott meg.
- [17] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet Kfv.V.35.495/2019/2. számú végzésével visszautasította. Végzése indoklásában a Kúria rámutatott, hogy a Kp. 115. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálatra a fellebbezésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. A 100. § (2) bekezdése alapján a fellebbezés tartalmazza a fellebbezést megalapozó jogszabálysértést, a jogszabályhely pontos megjelölésével.
- [18] A Kp. 118. § (1) bekezdésének értelmében a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata
- a) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása,
 - b) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége,
 - c) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége vagy
 - d) a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt indokolt.
- [19] A Kp. 3. § (3) bekezdése szerint a jogvita elbírálásához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló adatok és bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feleket terheli.
- [20] A Kúria kiemelte, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél kötelessége, hogy egyrészt megjelölje azon okot vagy okokat, melyek alapján a jogorvoslati kérelem befogadható, másrészt azon körülményeket feltárja, melyek az általa megjelölt befogadási ok alátámasztására szolgálnak. A Kúria a jogerős ítélettel kapcsolatosan megjelölt jogszabálysértéseket is kizárólag a megjelölt befogadási okkal összefüggésben vizsgálhatja, ezért a befogadási ok, valamint a jogszabálysértések megjelölésének kötelezettsége egymástól nem választható el. Amennyiben a fél ezen kötelezettségei közül valamelyiknek nem tesz eleget, úgy a felülvizsgálati kérelem

befogadhatóságának érdemi elbírálására sem kerülhet sor, ugyanakkor a Kúria a befogadhatóság körében kizárólag a fél által megjelölt okból vizsgálódhat.

- [21] A Kúria végzésének indokolásában rámutatott, hogy az indítványozó felperes felülvizsgálati kérelmében befogadási okot nem jelölt meg, a Kp. vonatkozó törvényhelyére nem hivatkozott, ezért a Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 100. § (2) bekezdésére és 118. § (1) bekezdésére hivatkozással visszautasította a felülvizsgálati kérelmet.
- [22] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtítkár felhívására határidőben kiegészített, és egységes szerkezetbe foglalt. Az indítványozó panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése valamint XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmére hivatkozott. Az indítványozó a T) cikk (1) bekezdésére vonatkozó hivatkozását a kiegészített alkotmányjogi panaszában már nem tartotta fenn. A B) cikk (1) bekezdésére az indítványozó tartalmilag hivatkozott.
- [23] Az indítványozó elsősorban kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.495/2019/2. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és a végzést helyezze hatályon kívül, mert a megjelölt végzés sérti az indítványozó felperes Alaptörvényben biztosított jogát a jogorvoslathoz és rendelje el a per felülvizsgálati szakaszának újbóli lefolytatását.
- [24] Másodlagosan kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságot hívja fel a kifogásolt döntés végrehajtásának a felüggesztésére.
- [25] Az indítványozó panaszában előadta, hogy kereseti kérelmét, mint magánszemély papír alapon terjesztette be. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet azonban visszautasította azzal, hogy az indítványozó nem volt jogosult a kereset papír alapon történő benyújtására, azt elektronikusan kellett volna megtennie. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú végzést hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasította az elsőfokú bíróságot. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ezt követően elutasította az indítványozó keresetét úgy, hogy meg sem várta, hogy az indítványozó átvegye az alperes érdemi védiratát, illetve arra megfelelő határidő biztosításával észrevételt tehesen. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria visszautasította arra hivatkozva, hogy az indítványozó a kérelemben nem jelölte meg a befogadási okot és az annak alapjául szolgáló törvényhelyet.
- [26] Az indítványozó álláspontja szerint a jogvitának nem része a befogadhatóság, a megengedhetőség kérdése, hiszen a jogvita mikénti elbírálása nem függhet a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának törvényben rögzített taxatív szempontjaitól, azok helyes megválasztásától. Megítélése szerint bizonyítani nem is lehet azokat, hanem a pontos tényállás (bizonyíték) megjelölésével és az előterjesztett indítvánnyal együtt ismertetett jogvita értékelésével absztrakció útján lehet kiválasztani azt.
- [27] Az indítványozó véleménye szerint a Kp. 3. § (3) bekezdésének követelménye nem terjed ki a Kp. 118. § (1) bekezdésében megjelölt befogadhatósági okok közül a megfelelő megjelölésére, igazolására, bizonyítására. „Ebből az is következik, hogy annak eldöntése, hogy a benyújtott indítvány megfelel-e valamelyik befogadhatósági feltételnek – a kérelmező előzetes megjelölése nélkül is – a Kúria feladata lett volna.”
- [28] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria eljárása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikke (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát.
- [29] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [30] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [31] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [32] A Kúria Kfv.V.35.495/2019/2. számú végzését az indítványozó jogi képviselőjének 2019. október 9. napján kézbesítették, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2019. december 9-én, határidőben nyújtotta be.

Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.V.35.495/2019/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.

- [33] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [34] Az indítvány az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [35] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulat].
- [36] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, mint Alaptörvényben biztosított jogra az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetőleg a visszaható hatály tilalma miatt [legutóbb például: 3061/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [10]]. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [37] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában megfelel.
- [38] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz és megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [39] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [40] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [41] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [42] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az egyes eljárási törvényekben biztosított rendkívüli jogorvoslatok, mint amilyen a felülvizsgálati kérelem is, kívül esnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatihoz való jog védelmi körén [lásd pl. 3162/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [17]]. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz a Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzése a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy következetes gyakorlata szerint annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálhatóságának feltételei fennállnak-e vagy sem, egyébként sem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálja felül [lásd pl. 3397/2020. (X. 29.) AB végzés, Indokolás [15]]. E körben is vizsgálhatja azonban az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria a döntését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti eljárási garanciáknak megfelelően hozta-e meg, így például azt megfelelően megindokolta-e [lásd például: 2078/2020. (III. 18.) AB végzés, különösen Indokolás [15]].
- [43] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a jogorvoslatihoz való jog állított sérelméről keresztyül a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróság által mindezekből levont következtetéseket vitatja, azaz a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti.
- [44] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően

- a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [45] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésben foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [46] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [48] A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [49] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [50] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, 27. § (1) bekezdés a) pontjában valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.
- [51] Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán az indítványozó által megjelölt határozat végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/617/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3348/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.276/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Sallai Károly ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.276/2020/2. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 11.Kpkf.670.323/2020/2. számú végzése, a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság mint elsőfokú bíróság 42.K.27.963/2019/7. számú végzése és a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság mint elsőfokú bíróság 42.K.27.963/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Ingatlan-nyilvántartási ügyben indult közigazgatási jogvita tárgyában az indítványozó magánszemély mint felperes keresetet nyújtott be jogi képviselője útján a Pest Megyei Kormányhivatallal mint alperessel szemben, tekintettel arra, hogy az alperes 2019. március 18. napján kelt 30327/2019. számú határozatával megváltoztatta az elsőfokú ingatlanügyi hatóság 50116/2018 számú határozatát, és elrendelte az Érd belterületi ingatlan 1/2 tulajdoni hányadára II/11. sorszám alatt a felperes javára bejegyzett tulajdonjog törlését, és az elővásárlásra jogosult 1/2 tulajdoni hányadának visszajegyzését eredeti rangsorban és jogcímen, egyidejűleg elutasította a felperes tulajdonjog bejegyzése iránti kérelmét. A jogi képviselővel eljáró indítványozó mint felperes a 2020. május 2-án postai úton feladott keresetlevélben az alperes határozatának megváltoztatását, és az elsőfokú hatóság által hozott határozat helyben hagyását kérte. Az alperes védiratában a felperesi kereset elutasítását kérte.
- [4] A Budapesti Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság mint első fokú bíróság 2019. június 12. napján kelt 42.K.27.963/2019/2. számú végzésével az indítványozó, mint felperes keresetlevelét visszautasította a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdés *l*) pontja alapján. A végzés részletes perorvoslati záradékot tartalmaz, továbbá az indokolásban a bíróság rögzítette, hogy a végzéssel szemben a fellebbezési lehetőség a Kp. 48. § (4) bekezdésén alapul.
- [5] Az indítványozó mint felperes a 42.K.27.963/2019/2. számú végzésből tudomást szerzett mulasztás kapcsán a bírósághoz 2019. augusztus 27. napján igazolási kérelmet terjesztett elő, és azzal egyidejűleg előterjesztette újból a keresetlevelét is. Az igazolási kérelmet – elkéslettség okán – az elsőfokú bíróság a 2019. december 12. napján kelt 42.K.27.963/2019/7. számú végzésével elutasította. A felperes egyéni ügyvéd jogi képviselője útján, ügyfélkapun keresztül, 2020. január 13. napján fellebbezést terjesztett elő a 42.K.27.963/2019/7. számú végzéssel szemben.
- [6] A másodfokú bíróság a 11.Kpkf.670.323/2020/2. számú, 2020. május 7. napján kelt végzésével az indítványozó fellebbezését visszautasította. Megállapította, hogy az indítványozó mint felperes egyéni ügyvéd jogi képviselője az elektronikus ügyintézés szabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 2019. január 1. napjától hatályos 91. § (1) bekezdése ellenére a keresetlevelet ügyfélkapun és nem cégkapun keresztül nyújtotta be. Utalt arra, hogy a Kp. 99. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 104. § (1) bekezdése alapján a keresetlevél vizsgálatának szabályai szerint eljárva a Kp. 48. § (1) bekezdés *l*) pontja szerint a bíróság a keresetet visszautasítja, ha a beadványok elektronikus előterjesztésére köteles felperes vagy a jogi képviselő a keresetlevelet nem elektronikus úton vagy elektronikus úton, de nem a jogszabályban

- meghatározott módon terjeszti elő. Hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.) 618. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltakra, miszerint abba az esetben, ha az elektronikus úton kapcsolatot tartó beadványát elektronikus úton, de nem az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CXXII. törvényben (továbbiakban: E-ügyintézési tv.) és a végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon terjeszti elő – ha e törvény másképp nem rendelkezik – a bíróság a fellebbezést visszautasítja, az egyéb beadványban foglalt nyilatkozat pedig hatálytalan. Utalt még arra, hogy ezt az álláspontot támasztja alá a Kúria 2020. március 4. napján kelt Kpfv.VI.37.140/2020/2. számú végzése is. A végzés rögzítette, hogy a végzés elleni fellebbezési lehetőségét – a 2020. április 1. napja előtt hatályos – Kp. 112. § (2) bekezdés első mondatában foglalt rendelkezés biztosítja.
- [7] A másodfokú bíróság tájékoztatása alapján az indítványozó mint felperes fellebbezést terjesztett elő a másodfokú bíróság fellebbezést visszautasító végzésével szemben. Kérte a végzés hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróságnak a fellebbezés érdemi elbírálására és új eljárás lefolytatására történő kötelezését. A fellebbezésben megismételte a keresetlevélben és az igazolási kérelemben foglaltakat. Változatlanul vitatta az alperesi határozatot, a keresetlevelet visszautasító és az igazolási kérelmet elutasító végzések jogszerűségét.
- [8] A másodfokú bíróság végzésével kapcsolatosan az indítványozó hivatkozott a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2019. november 28-29-én megtartott Országos Tanácskozásán elfogadott állásfoglalások közül a 18. számú állásfoglalásra. Utalt arra, hogy a fellebbezés időpontjában (2020. január 13. napján) ez az állásfoglalás volt érvényben, mely egyértelműen kimondta, hogy az ügyfélkapuról érkező beadvány megfelel a Pp. 618. §-ában foglalt feltételeknek, a 618. § (1) bekezdése *b*) pontja szerinti jogkövetkezmények nem alkalmazhatóak. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a kúriai állásfoglalás közzétételre került, a Kúria honlapján megtalálható. Ezzel szemben a másodfokú bíróság által hivatkozott 2020. március 4. napján kelt Kpkf.VI.37.140/2020/2. számú végzés a beadványa megírásáig nem került közzétételre, továbbá a fellebbezés benyújtásakor – eltérően az előbb említett kúriai állásfoglalástól – az még nem is létezett. Ez a közzétett állásfoglalás kötelezően alkalmazandó – állította az indítványozó mint felperes –, azt a másodfokú bíróságnak figyelembe kellett volna vennie. A másodfokú bíróság ezért az indítványozó szerint tévesen értelmezte a Korm. rendelet 91. § (1) bekezdését, és tévesen alkalmazta a Pp. 618. § (1) bekezdését. Sérelmezte, hogy a bíróság az általa hivatkozott kúriai végzést visszamenőleges hatállyal alkalmazta, hiszen a végzés 2020. március 4-i, ugyanakkor a fellebbezést 2020. január 13. napján nyújtotta be. Az alperes érdemi észrevételt nem terjesztett elő.
- [9] A Kúria megállapította, hogy az indítványozó felperes fellebbezésének érdemi vizsgálatára nincs törvényes lehetősége, tekintettel a másodfokú bíróság téves jogorvoslati tájékoztatására.
- [10] A másodfokú bíróság 2020. május hó 7. napján hozta meg a fellebbezéssel támadott végzését. Ennek ellenére ebben a végzésében a 2020. április 1. napja előtt hatályos szabályozásra utalt a fellebbezési joggal kapcsolatban, és a Kp. 112. § (2) bekezdés első mondatában foglalt rendelkezésre alapította a jogorvoslati tájékoztatását. A Kúria azonban rögzítette, hogy 2020. április 1. napjától a Kp. 112. § (1) bekezdése módosításra került, és a módosított rendelkezést a folyamatban lévő perekben is alkalmazni kellett. A megváltozott Kp. 112. § (2) bekezdéséből a másodfokú bíróság által hivatkozott mondat hatályon kívül helyezésre került az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény 226. §-ával, 2020. április 1. napi hatállyal. A Kp. 112. § (2) bekezdése 2020. április 1. napjától kizárólag arról rendelkezett, hogy „[a] Kúria végzése ellen nincs helye fellebbezésnek”. A másodfokú bíróság tehát olyan jogszabályi rendelkezés alapján biztosított fellebbezési jogot a felperesnek, amely a végzése meghozatalának időpontjában már nem volt hatályban.
- [11] A Kúria rögzítette, hogy a Kp. 14. § (1) bekezdése szerint a bíróság a maga hatáskörének és illetékességének hiányát hivatalból veszi figyelembe, így – a másodfokú bíróság által tévesen állított jogorvoslati jog alapján előterjesztett – fellebbezést nem bírálhatta el hatáskör hiányában, hanem azt a rendelkező rész szerinti döntéssel vissza kellett utasítania a Kp. 112. § (3) bekezdése folytán alkalmazott 104. § (1) bekezdésére figyelemmel, a Kp. 48. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján.
- [12] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtitkár felhívására határidőben kiegészített. Az indítványozó panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozott.
- [13] Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.276/2020/2. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 11.Kpkf.670.323/2020/2. számú végzése, a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság mint elsőfokú bíróság

- 42.K.27.963/2019/7. számú és 42.K.27.963/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és e végzéseket helyezze hatályon kívül, mert a megjelölt végzések sértik az indítványozó felperesnek a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való, Alaptörvényben biztosított jogát.
- [14] Az indítványozó panaszában előadta, hogy az elővásárlási jogosult megítélése szerint késedelmesen terjesztette elő nyilatkozatát, illetve ellentmondó nyilatkozatokat tett. A jogi képviselője útján postai úton előterjesztett kereseti kérelmét, amit tehát papír alapon terjesztett elő, az elsőfokú bíróság részben téves jogszabályhelyre történő utalással utasította vissza. Az elsőfokú bíróság a visszautasító végzés meghozatalakor többek között nem vizsgálta azt sem, hogy a másodfokú hatóság kellő tájékoztatást adott-e az elektronikus út igénybevételéről, így különösen az elektronikus weboldal linkjét megjelölte-e. Az indítványozó megítélése szerint a jogorvoslati tájékoztatás hibás és hiányos volt.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, mint elsőfokú bíróság 42.K.27.963/2019/7. számú, az igazolási kérelmet elutasító végzése ellentmondásos, mert az elsőfokú bíróság megítélése szerint tudta, hogy az indítványozó elektronikus úton, az első fokon eljáró közigazgatási hatósághoz nyújtotta be az igazolási kérelmet és a keresetlevelet, így a közigazgatási szerv általi átvétel napját kellett volna az érkezés napjaként megállapítania. Az indítványozó véleménye szerint nem állapítható meg kétség nélkül, hogy az elsőfokú bíróság e végzésében az igazolási kérelmet érdemben vizsgálta-e. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2019. november 28-29-ei Országos Tanácskozásán elfogadott állásfoglalások közül a 18. számú állásfoglalással ellentétesen hozta meg a döntését, egy későbbi, 2020. március 4. napján kelt kúriai döntésre hivatkozással. Az indítványozó véleménye szerint a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.276/2020/2. számú és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 11.Kpkf.670.323/2020/2. számú, az igazolási kérelem tárgyában hozott végzése a beadványok elektronikus benyújtásának módjára és idejére vonatkozó – az indítványozó által állított – téves jogértelmezésük okán elzárták az indítványozót a jogorvoslathoz való alapjoga érvényesülésének lehetőségétől.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [17] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [18] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [19] A Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.276/2020/2. számú végzését az indítványozó jogi képviselőjének 2019. október 9. napján kézbesítették, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2019. december 9-én, határidőben nyújtotta be. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kpkf.VI.39.276/2020/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [20] Az indítvány e végzés tekintetében az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [21] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság mint elsőfokú bíróság 42.K.27.963/2019/2. számú végzését az indítványozó jogi képviselőjének 2019. június 23. napján kézbesítették. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság mint elsőfokú bíróság 42.K.27.963/2019/2. számú, az indítványozó mint felperes keresetlevelét visszautasító végzése tekintetében az alkotmányjogi panasz elkésett. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy indítvány e határozatra vonatkozó része az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjában írottaknak sem tesz eleget, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget nem merítette ki.
- [22] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.

- [23] 3.3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulat].
- [24] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ának tárgyi hatálya nem terjed ki az igazolási kérelem tárgyában hozott végzésre. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az igazolási kérelmet elutasító elsőfokú végzést helybenhagyó végzés ellen előterjesztett alkotmányjogi panasz tekintetében megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt azon feltételnek, mely szerint csak az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező egyéb döntés támadható alkotmányjogi panasszal. Az igazolási kérelmet elutasító végzés nem tekinthető sem az ügy érdemében (vagyis a kereseti kérelemről) hozott bírói döntésnek, sem eljárást befejező döntésnek [lásd például: 3149/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [13]; 3340/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [17]].
- [25] Az Abtv. 43. § (4) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén megsemmisítheti a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is. A fentiek értelmében az Abtv. 43. § (4) bekezdése a jelen ügyben nem alkalmazható.
- [26] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti követelményt. Emiatt az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdésére hivatkozással a nem az ügy érdemében hozott és nem az eljárást befejező döntések tekintetében előterjesztett alkotmányjogi panasz befogadhatósága további feltételeinek vizsgálatát mellőzte.
- [27] 4. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. § (1) bekezdése, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1963/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3349/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.512/2020/2. számú végzése és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.761/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Szabóné dr. Tuboly Andrea ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.512/2020/2. számú és Kfv.VII.37.761/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, I. cikk (3) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével, 25. cikk (3) bekezdésével és 28. cikkével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az indítványozó gazdasági társaságot a munkavédelmi hatóság határozatában munkavédelmi bírsággal sújtotta, és 11 munkavédelmi hiányosság megszüntetésére kötelezte.
- [5] Az indítványozó a határozattal szemben keresetet terjesztett elő, amelyet az első fokon eljáró Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 103.K27.921/2019/12. számú ítéletével elutasított. A felperes képviselője a jogerős határozatot – a letöltési igazolás tanúsága szerint – 2020. április 6. napján vette át.
- [6] Az ítélet ellen az indítványozó 2020. április 28-án felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő az ügy érdemére kiható eljárási szabályszegésre és arra történő hivatkozással, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított eljárási jogai sérültek az elsőfokú eljárás során.
- [7] A Kúria Kfv.VII.37.512/2020/2. számú 2020. június 15-én kelt végzésével a felülvizsgálati kérelmet visszautasította a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdés *l*) pontja alapján, azaz amiatt, mert a felülvizsgálati kérelmet a jogi képviselő az ügyfélkapuján – és nem a cégkapun – keresztül nyújtotta be.
- [8] A Kúria rámutatott, hogy a Kp. 115. § (2) bekezdése és a Kp. 99. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó Kp. 48. § (1) bekezdés *l*) pontja értelmében a bíróság a keresetlevelet visszautasítja, ha az elektronikus ügyintézésre köteles felperes vagy a jogi képviselő a keresetlevelet nem elektronikus úton vagy elektronikus úton, de nem a jogszabályban meghatározott módon terjeszti elő.
- [9] Az elektronikus kapcsolattartás szabályairól a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) XLVI. fejezete, az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.), valamint az elektronikus ügyintézés szabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) szabályai tartalmazzak rendelkezést.
- [10] A Pp. 618. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltak szerint, ha az elektronikus úton kapcsolattartó beadványát elektronikus úton, de nem az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon terjeszti elő, – ha e törvény másként nem rendelkezik –, a bíróság a keresetlevelet, a bírósági meghagyással szembeni ellentmondást, a fellebbezést, a felülvizsgálati kérelmet és a perújítási kérelmet visszautasítja, az egyéb beadványban foglalt nyilatkozat pedig hatálytalan.

- [11] A Kormányrendelet 91. § (1) bekezdése kimondja, hogy az egyéni ügyvéd, az európai közösségi jogász, valamint az egyéni szabadalmi ügyvivő e tevékenysége során a Kormány által biztosított tárhely szolgáltatások közül a cégkaput használja.
- [12] A Kúria megállapította, hogy a fentiekből következően a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére a felperes jogi képviselőjének a cégkapuját kellett használnia. Mivel az egyéni ügyvéd ügyfélkapujáról előterjesztett felülvizsgálati kérelem elektronikus úton, de nem az E-ügyintézési tv.-ben és a végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon történő előterjesztésnek minősül, a felülvizsgálati kérelem visszautasításának van helye.
- [13] A Kúria a fentiek miatt a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése és a Kp. 99. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontja, a Kp. 117. § (2) bekezdése, valamint a Pp. 618. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján visszautasította. A Kúria Kfv.VII.37.512/2020/2. számú végzését 2020. augusztus 26-án kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének.
- [14] A visszautasítást követően 2020. augusztus 28. napján a felperes jogi képviselője a cégkapun keresztül ismételt felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a jogerős ítélettel szemben. Arra hivatkozott, hogy a Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése és a 99. § (3) bekezdése alkalmazásával a Kp. 48. § (1) bekezdése *l)* pontjára hivatkozva utasította vissza a felülvizsgálati kérelmét, azonban a 48. § mellett a 49. § alkalmazása szintén indokolt. Hivatkozott továbbá a Kp. 102. § (2) bekezdésére is, melyből következően a felülvizsgálati kérelem a Kp. 49. § (1) bekezdésében meghatározott 8 napos határidőben ismételt benyújtható.
- [15] A Kúria a 2020. október 5-én kelt Kfv.VII.37.761/2020/3. számú – az indítványozó felülvizsgálati kérelmét (ismételt) visszautasító – végzése indokolásában rámutatott, hogy a Kp. 115. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálatra a fellebbezésre vonatkozó szabályokat az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell megfelelően alkalmazni. A Kp. 99. § (3) bekezdése a másodfokú eljárásra az elsőfokú eljárásra és a határozatokra vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazását rendeli akkor, ha a fellebbezésről szóló fejezet eltérő rendelkezéseket nem tartalmaz. A Kp. 115. § (2) bekezdésének és a 99. § (3) bekezdésének együttes értelmezéséből az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásban az elsőfokú eljárás szabályait a felülvizsgálati eljárás sajátosságainak megfelelően, és csak abban az esetben lehet és kell alkalmazni, ha a Kp. XVIII. fejezete (a fellebbezésről) és a XIX. fejezete (a rendkívüli perorvoslatokról) nem tartalmaz eltérő rendelkezést.
- [16] A Kúria hangsúlyozta, hogy a Kp. 49. § (1) bekezdése egyes meghatározott esetekben a keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatályok fenntartásáról rendelkezik. A keresetlevél benyújtásának joghatásai részben anyagi jogiak, részben eljárásjogok. A keresetlevél benyújtásának legfontosabb anyagi jogi hatásai az elévülés és az elbirtoklás megszakadása, általános eljárásjogi hatálya, hogy megindul a bírósági eljárás, egyéb eljárásjogi hatásai közé tartozik, hogy rögzül az illetékesség és a pertárgyérték, a perindítás ténye bejegyezhető. A felülvizsgálati kérelemnek ilyen jogi hatályai nincsenek.
- [17] A Kúria hivatkozott korábbi, Kfv.VII.37.571/2020/2. számú határozatára, melyben rámutatott, hogy a keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatályok fennmaradása olyan speciális eljárásjogi jogintézmény, mely csak a keresetlevél tekintetében érvényesül. A jogi hatály és annak fenntartása a felülvizsgálati kérelemnél, mint rendkívüli perorvoslatnál, nem szabályozott. Ezért a keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatályok fenntartása a felülvizsgálati kérelemre vetítve a felülvizsgálati eljárásban kizárt, az nem érthető bele a Kp. 115. § (2) és a 99. § (3) bekezdésében meghatározott „megfelelő alkalmazás” körébe. A Kúria hangsúlyozta, hogy ez a jogértelmezés a jelen eljárásban is irányadó.
- [18] A Kúria azt is megállapította, hogy a felperes által hivatkozott Kp. 102. § (2) bekezdése sem a jogi hatály fenntartására vonatkozik. A Kp. 102. § (1) és (2) bekezdéseinek együttes helyes értelmezése alapján megállapítható, hogy a Kp. 102. § (2) bekezdése az elsőfokú bíróság fellebbezést visszautasító végzésével szembeni fellebbezési jogot szabályozza. A jogszabályhelyből nem vonható le olyan jogi következtetés, hogy a keresetlevél jogi hatályait a fellebbezésre és a felülvizsgálati kérelemre is alkalmazni kell.
- [19] A fentiek alapján a Kúria úgy ítélte meg, hogy a felperes jogi képviselője által ismételt 2020. augusztus 28. napján előterjesztett felülvizsgálati kérelem elkésztett, mivel a felperes képviselője a jogerős határozatot – a letöltési igazolás tanúsága szerint – 2020. április 6. napján vette át, és a Kp. 117. § (1) bekezdésében meghatározott 30 napos határidő május 6. napján járt le. A Kúria a fentiek alapján a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 117. § (1) bekezdése alapján visszautasította.
- [20] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtitkár felhívására határidőben kiegészített. Az indítványozó panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése,

- I. cikk (3) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése, 25. cikk (3) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozott.
- [21] Az indítványozó azt állította, hogy egyéni ügyvédként jogosult volt a felülvizsgálati kérelmet első alkalommal az ügyfélkapuján keresztül előterjeszteni, figyelemmel a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2019. november 28–29-ei Országos Tanácskozásán (CKOT) elfogadott állásfoglalások közül a Kúria honlapján 18. szám alatt közzétett, a cégkapu és/vagy ügyfélkapu használatának a kérdésével foglalkozó állásfoglalásra. Ezt támasztják alá szerinte a nyomtatvány kitöltésekor rendelkezésre álló informatikai megoldások, illetve az, hogy az elsőfokú bírósághoz is az ügyfélkapun keresztül nyújtotta be a beadványait.
- [22] Az indítványozó előadta, hogy kizárólag az ügyfélkapun történő belépéssel lehet elérni a cégkaput is, ami annyit jelent, hogy nincs egzaktul elhatárolva a cégkapu és az ügyfélkapu rendszere, és ily módon, annak használata sem különíthető el. Álláspontja szerint a Kp. szerinti felülvizsgálati eljárásban az OBH által biztosított technikai feltételek sem adóttak. Szükséges lenne, hogy az OBH által kialakított és jelenleg egyetlen megoldásként jelentkező technikai rendszerben egzaktul, egymástól függetlenül elkülöníthető legyen az ügyfélkapu és cégkapu illetve ezek használata.
- [23] Az indítványozó szerint az ésszerű határidőn belüli döntéshez való jogát sérti, hogy a Kúria a két visszautasító végzést 4 illetve közel 3 hónap alatt hozta meg. Információ hiányában így határidőben a felülvizsgálati kérelmet nem tudta a cégkapun keresztül előterjeszteni. Amennyiben az érdemi vizsgálat nélküli visszautasítás megfelelő – valóban „ésszerű” – határidőben kézbesítésre került volna, a rendelkezésre álló határidőben esetlegesen lehetőség lett volna a felülvizsgálati kérelem a Kúria értelmezésének megfelelő elektronikus úton (cégkapun) történő benyújtására.
- [24] Megítélése szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalma alapján sérelmezhető, hogy a bíróság értelmezése különbséget tesz az elsőfokú eljárás során eljáró (keresetet benyújtó) fél vagy képviselője és a fellebbezési valamint felülvizsgálati eljárásban eljáró képviselő hiánypótlási lehetőségei között. Ez utóbbiak számára ugyanis kizárta a hiánypótlás (jogorvoslat) lehetőségét a visszautasítással.
- [25] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzései érdemi vizsgálat nélkül elzárták őt az érdemi döntéstől és a jogorvoslati jogának gyakorlásától. Ennél fogva nem kerülhetett sor az elsőfokú bíróságnak a tisztességes eljárás követelményét sértő ítélete felülvizsgálatára, mely – az indítványozó szerint – olyan kötelezéseket tartalmaz, melyek végrehajtására neki sem jogosultsága sem jogszabály által biztosított lehetősége nincsen.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [27] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [28] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [29] A Kúria Kfv.VII.37.512/2020/2. számú végzését 2020. augusztus 26-án, a Kúria Kfv.VII.37.761/2020/3. számú végzését pedig 2020. november 6-án kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. november 16-án nyújtotta be az első fokon eljáró bíróságra. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.VII.37.761/2020/3. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő. A Kúria Kfv.VII.37.512/2020/2. számú végzése tekintetében az alkotmányjogi panasz elkésztetten, a 82. napon terjesztették elő, de az indítványozó igazolási kérelmét az Alkotmánybíróság elfogadta.
- [30] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. A jogi személy indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult [Abtv. 51. § (1) bekezdése]. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [31] Az indítvány az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.

- [32] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulat].
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény alkotmányjogi panaszban megjelölt I. cikk (3) bekezdése, 25. cikk (3) bekezdése és 28. cikke nem tekinthetőek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak, ekként azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható.
- [34] Az I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat Indokolás [32]}.
- [35] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. E rendelkezés a Kúriának a bírósági szervezeten belül betöltött feladatáról (jogegység biztosítása), ennek érdekében pedig jogegységi határozat hozatalára való felhatalmazásról szól, az indítványozónak nem biztosít alanyi alkotmányos jogot [lásd például: 3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]; 3158/2017. (VI. 21.) AB végzés [19]].
- [36] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [37] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére mint Alaptörvényben biztosított jogra az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetőleg a visszaható hatály tilalma miatt [lásd például: 3061/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [10]]. A jogállamiság és az annak részét képező jogbiztonság további tartalmi elemeit az Alkotmánybíróság nem tekinti az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának [lásd például: 3047/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [39]]. Az indítványozó sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe.
- [38] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, 25. cikk (3) bekezdése, 28. cikke és B) cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [39] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben, a XV. cikk (1) bekezdése továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában felel meg.
- [40] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz és megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [41] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a XV. cikk (1) bekezdése továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [42] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XV. cikk (1) bekezdése valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [43] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [44] Az indítványozó XV. cikk (1) bekezdése megsértését az elsőfokú eljárásban és a jogorvoslati eljárásokban – értelmezése szerint – eltérő eljárási szabályok okán állította.
- [45] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az indítványozó valójában a tisztességes bírósági eljáráshoz és jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú

- kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje.
- [46] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [47] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [48] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [49] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [50] A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [51] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [52] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, 27. § (1) bekezdése a) pontjában valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2014/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3350/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 26. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság (a továbbiakban: indítványozó), az előtte folyamatban lévő peres eljárást a Kfv.III.37.491/2019/6. számú végzésével felfüggesztette, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) 26. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, továbbá rendelje el a támadott rendelkezés általános-, valamint az indítványozó előtt folyamatban lévő egyedi ügyben történő alkalmazásának tilalmát.
- [2] 1.1. A Kúria végzésében foglaltak szerint a felperes és az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK vagy alperes) alperes között folyamatban lévő közigazgatási peres eljárás alapjául szolgáló ügy előzménye a következő volt.
- [3] A felperest 2017. október 27-én 17 óra 20 perc körüli időben Budapesten, a Gellért téri metróállomás közelében két rendőr igazoltatta. A felperes – elmondása szerint – kirívó magatartást nem tanúsított, míg a rendőrök előadása alapján azzal, hogy többször feléjük pillantott, gyanút keltett és az összes körülményt mérlegelve – az öltözet, a csomagja, a helyszín, valamint a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. §-ában és a BM rendelet 26. § (2) bekezdésének a) pontjában foglalt jogkörénél fogva az országos rendőr-főkapitány által 2017. szeptember 28-án, 2017. október 1-jén 00:00 órától, 2018. január 31-én 24:00 óráig Magyarország teljes közigazgatási területére elrendelt fokozott ellenőrzés alapján – a járőrvezető ügy döntött, hogy a felperest intézkedés alá vonja.
- [4] A felperes az intézkedés közben többször is kérdőre vonta a rendőröket, hogy mi az oka az igazoltatásának, elmondása szerint ugyanis a rendőrök roma származására utaltak.
- [5] A felperes még aznap panaszt terjesztett elő a Független Rendészeti Panasztestületnél, amely határozatában alapjogot sértő intézkedést nem állapított meg, így a panaszt áttette a foganatosító szervhez, a Készenléti Rendőrség Rendészeti Igazgatóság vezetőjéhez.
- [6] A Készenléti Rendőrség parancsnoka a panaszt mint megalapozatlant elutasította és megállapította, hogy a felperes igazoltatására az Rtv. 30. § (1) bekezdésében foglaltak alapján jogszerűen került sor és az intézkedés nem volt diszkriminatív.
- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró ORFK határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta, a bírósággal kapcsolatos megjegyzés elhangzása kapcsán rögzítette, hogy az nem tekinthető bizonyítottnak.
- [8] Az alperesi határozattal szemben a felperes keresetet terjesztett elő, amelyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogerős ítéletével elutasított. Megállapította a bíróság, hogy a fokozott ellenőrzést elrendelő határozat biztosította az igazoltatás jogalapját, egyben elfogadta a rendőrök által elmondottakat a felperes magatartásának és öltözetének gyanút keltő voltát illetően, továbbá kimondta azt is, hogy az intézkedés rövid ideig tartott, ezért az arányosság követelménye sem sérült, és semmilyen olyan adat, vagy körülmény nem merült fel, amelyből diszkriminatív intézkedésre lehetett volna következtetni.
- [9] 1.2. Az indítványozó kifejtette, hogy az igazoltatás az Rtv. 29. §-a alapján célhoz kötött intézkedés, amely megkívánja, hogy az adott helyzetben fennálljon olyan körülmény, amely indokolttá teszi, hogy miért éppen

- az adott személyt kell ellenőrizni, míg a fokozott ellenőrzés esetében az Rtv. 30. §-a és a BM rendelet 26. § (1) bekezdése alapján ezt a célt a rendőri vezető határozza meg, a konkrét területen és az adott időpontban a sorozatos és súlyos jogsértések bekövetkezésének nyilvánvaló és közvetlen veszélye miatt. E cél elérése érdekében tehát a szabályozás már nem várja el további körülmény fennállásának vizsgálatát. A BM rendelet 26. § (1) bekezdése és a fokozott ellenőrzés jogintézményének a Kúria által az indítványban kifejtett értelmezése szerint a Magyarország egész közigazgatási területére elrendelt fokozott ellenőrzés gyakorlatilag azt jelenti, hogy az országban tartózkodó minden személyt igazoltatni kellene, ez pedig ellentétes az Rtv. 30. §-ával, amely szerint a közterület kijelölt részén tartózkodók és oda belépők vonhatók ellenőrzés alá. A Kúria szerint egyébként a BM rendelet Rtv.-vel való ellentétét az is bizonyítja, hogy míg a BM rendelet a közterület kijelölt részének tekinti az ország teljes területét, addig a törvény alapján a közterület kijelölt része vonható fokozott ellenőrzés alá.
- [10] Mindennek alapján az indítványozó megállapította, hogy a BM rendelet 26. § (2) bekezdés a) pontja ellentétes az Rtv. 30. §-ával, amely ekként sérti az Alaptörvény 18. cikk (3) bekezdésében biztosított jogforrási hierarchiát.
- [11] Hivatkozott az indítványozó ennek kapcsán arra is, hogy a jogállamiság [B] cikk (1) bekezdés] alkotmányos alapját jelentő jogbiztonság elvének egyik garanciája a jogforrási hierarchia érvényesülése, melynek értelmében az alacsonyabb szintű jogszabály tartalma a magasabb szintű jogszabály rendelkezéseivel nem lehet ellentétes. Mivel az Alaptörvény számos rendelkezése rögzíti a jogszabályok jogforrási hierarchiában történő elhelyezkedését, a magasabb szintű szabályozással ellentétes szabályozás végső soron a T) cikk (3) bekezdésének a sérelmét is jelenti.
- [12] 1.3. Az indítványozó kifejtette továbbá, hogy amennyiben a BM rendelet 26. § (2) bekezdés a) pontja nem ütközne az Rtv. 30. §-ába, úgy a Kúria számára nem egyértelmű a szükségessége és arányossága sem a BM rendelet 26. § (2) bekezdés a) pontja által lehetővé tett jogkorlátozásnak, mely alapján külön jogalap nélkül lehet az országban igazoltatásokat végezni anélkül, hogy törvény, vagy más jogszabály ez elé bármilyen időkorlátot állítana, hiszen a fokozott ellenőrzés meghosszabbítása, ismételt elrendelése esetén a határidő meghatározása döntően a hatóság szabad belátásán alapszik.
- [13] 1.4. Hivatkozott az indítványozó arra is, hogy felperesi álláspont szerint az elsőfokú ítélet azzal, hogy az ORFK fokozott ellenőrzésről szóló határozatát elfogadta az igazoltatás jogalapjául, megsértette a felperesnek az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés szerinti magánélethez való jogát, a XV. cikk (2) bekezdése szerinti egyenlő bánásmódhoz való jogát, és a XXVII. cikk szerinti szabad mozgáshoz való jogát, hiszen a BM rendelet e jogokat szükségtelenül és aránytalanul korlátozza, és ezt a nézetet a „Kúria se tartja minden alap nélkülének”.
- [14] 1.5. Az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatából származó és az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése által is meghatározott szükségesség-arányosság tesztre, amely megköveteli, hogy a törvényhozó az alapjog korlátozása során az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközöt köteles alkalmazni, úgyszintén egyes jogesetek kapcsán hivatkozott az EJEB rendőrségi igazoltatással kapcsolatos gyakorlatára.
- [15] Mindezek alapján az indítványozó álláspontja szerint a fokozott ellenőrzés végrehajtását az ország egész területére vagy több megye területére lehetővé tevő BM rendelet 26. § (2) bekezdés a) pontja az eredeti jogalkotói céllal és az Alaptörvénnyel is ellentétes, továbbá jogsértő helyzeteket eredményezhet, mivel túl tág diszkréciós jogkört biztosít a rendőrség számára az igazoltatások megvalósítására, ezért az indítványozó megítélése szerint sem zárható ki, hogy az indítvánnyal támadott szabályozás sértheti az Alaptörvény II., VI., és XXVII. cikkeit is.
- [16] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy a bírói kezdeményezésnek is meg kell felelnie az indítványokra vonatkozó általános szabályok szerinti törvényi követelményeknek, így a határozottság követelményének is, tehát az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján az indítványnak részletes indokolást kell tartalmaznia arra vonatkozóan, hogy a támadott törvényi rendelkezések miért ellen-

tétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel {lásd: 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [7]; 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [19]}.

- [17] 2.1. Jelen ügyben az indítványozó a jogforrási hierarchia sérelmére hivatkozva állította, hogy a felülvizsgálati eljárásban alkalmazandó BM rendelet 26. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenes, mivel álláspontja szerint a támadott szabály ellentétes az Rtv. „30. §-ával”. Bár az indítvány nem jelöli meg pontosan, a szövegből egyértelműen következik, hogy az Rtv. 30. §-ának (1) bekezdéséről van szó. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapítása szerint az Rtv. ezen rendelkezése a fokozott ellenőrzés intézményi meghatározását adja meg, míg a BM rendelet alaptörvény-ellenesnek vélt 26. § (2) bekezdés a) pontja a fokozott ellenőrzés elrendelésére vonatkozó – a rendőri vezetőket jogosító – hatásköri és illetékességi szabályokat tartalmaz, amelyből következően az indítvány állítása szerinti ellentét indokoltnak nem tekinthető.
- [18] Felhívta az indítványozó ezen indítványelem kapcsán az Alaptörvény B cikk (1) bekezdését is, arra azonban az indítvány maga sem hivatkozik, hogy az általa állított normakollízió bármely értelmezési nehézséget vetne fel, sértené a normavilágosság elvét és így a jogállami jogbiztonságot.
- [19] 2.2. Hivatkozott másodlagos kérelemként az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján arra, hogy „nem egyértelmű” számára a BM rendelet 26. § (2) bekezdés a) pontjának szükségessége és arányossága, továbbá az indítványozó „szerint sem zárható ki”, hogy a támadott szabályozás „sértheti” az Alaptörvény II., VI., és XXVII. cikkeit is.
- [20] A felperesi álláspont szerint a jogerős ítélet a fokozott ellenőrzésről szóló ORFK határozatnak az igazoltatás jogalapjául történő elfogadásával megsértette a felperes VI. cikk (1) bekezdésében, a XV. cikk (2) bekezdésében, és a XXVII. cikkben foglalt alapvető jogait, mivel a támadott szabály e jogokat szükségtelenül és aránytalanul korlátozza és ezt a nézetet az indítványozó „se tartja minden alap nélkülinek”.
- [21] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány idézett elemeinek megfogalmazása alapján a petítrum e pontban idézett részeit illetően az volt megállapítható, hogy az indítványozó valójában nem az általa támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét indokolta, hanem általánosságban fejezte ki kétségeit a fokozott ellenőrzésre vonatkozó hatályos szabályozás alkotmányosságát illetően, úgyszintén a tekintetben, hogy szükséges-e jelenlegi formájában a fokozott ellenőrzés intézménye.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint fentiek okán az indítvány itt idézett elemei sem felelnek meg a határozottság követelményének.
- [23] 3. Az Alkotmánybíróság fentiek alapján megállapította, hogy a bírói kezdeményezés nem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdése és az 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti törvényi feltételeknek, ezért azt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1215/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3351/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 62. § (3a) bekezdésének és 65. § (3b) bekezdésének utolsó mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására, valamint alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Szegedi Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó bíró) az előtte folyamatban lévő közigazgatási perben – a per egyidejű felfüggesztése mellett, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – 1.K.700.672/2020/8. számú végzésével bírói kezdeményezést terjesztett az Alkotmánybíróság elé. Ebben indítványozta a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 62. § (3a) bekezdésének és 65. § (3b) bekezdésének utolsó mondata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a támadott jogszabályi rendelkezéseknek a Szegedi Törvényszék előtt az 1.K.700.672/2020. számon folyamatban lévő perben történő, valamint általános alkalmazása tilalmának elrendelését.
- [2] 1.1. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben az indítványozó bíró az alábbiakra mutatott rá. A felperesek 2019. február 5-én menekültkénti elismerés iránti kérelmet terjesztettek elő a röszkei tranzitónában. A kérelem benyújtását követően a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (2019. július 1-jétől megnevezése: Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság) 106-M-5311/40/2019. iktatószámú végzésével a röszkei tranzitónát jelölte ki a felperesek számára szálláshelyként.
- [3] A menekültügyi hatóság 106-M-5311/40/2019. iktatószámú egybefoglalt döntésének végzés részében a felperesek menedékkérelmét annak elfogadhatatlansága miatt elutasította és megállapította, hogy a felperesek tekintetében Afganisztán vonatkozásában a visszaküldés tilalma nem áll fenn. Határozati részében a felpereseket, mivel a törvényben meghatározott tartózkodási feltételeket nem teljesítették, az Európai Unió területéről a Szerb Köztársaság területére kiutasította. A menekültügyi hatóság az elfogadhatatlansági döntést a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Met.) 2018. július 1-jétől hatályos 51. § (2) bekezdés *f*) pontjára alapította, miszerint a felperesek olyan országon keresztül érkeztek, ahol a menekültkénti elismerés alapjául szolgáló üldözésnek vagy az oltalmazottkénti kiegészítő védelemben részesítés alapjául szolgáló súlyos sérelem veszélyének nem voltak kitéve, vagy azokban az országokban, amelyekben keresztül Magyarországra érkeztek, a megfelelő szintű védelem biztosított volt.
- [4] A felperesek a menekültügyi hatóság döntésével szemben keresetet terjesztettek elő, amelyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság K.31.406/2019/8. számú ítéletével elutasított. A bíróság arra következtetésre jutott, hogy a menekültügyi hatóság helytállóan állapította meg az elfogadhatatlansági indokot. A bíróság a visszaküldés tilalmának vizsgálata tekintetében megállapította, hogy azt a felperesek kereseti kérelmükben nem vitatták, az afgán országinformációs jelentésekkel kapcsolatban előadást nem tettek, így ennek vizsgálatát mellőzte. A bíróság ítéletében hangsúlyozta, hogy az idegenrendészeti eljárásban kell levonni annak következményét, ha Szerbia nem veszi vissza a felpereseket.
- [5] Ezt követően az elsőfokú idegenrendészeti hatóságként eljáró Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal Dél-alföldi Regionális igazgatósága 2019. május 17-én kelt 106-3-6220-16/2019-Ké. (I. rendű felperes) és 106-3-6221-15/2019-Ké. (II. rendű felperes) iktatószámú határozataival a felperesek részére a röszkei tranzitóna idegenrendészeti szektorában a határozat keltétől kezdődően kijelölt helyen való tartózkodást rendelt el a Harmtv. 62. § (3a) bekezdése alapján, mely szerint tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben kötelező tartózkodási helyet tranzitónában is ki lehet jelölni.

- [6] Az indítvány szerint az idegenrendészeti eljárás során az elsőfokú idegenrendészeti hatóság 2019. május 17-én megkereste a Szerbiának történő visszaadást intéző illetékes rendőri szervet annak érdekében, hogy intézkedjen a felpereseknek a szerb hatóságok felé átadásra történő felajánlásáról. A rendőri szerv az elsőfokú idegenrendészeti hatóságot 2019. május 23-án tájékoztatta arról, hogy a felperesek nem illegálisan léptek Szerbia területéről Magyarország területére, ezért a felpereseket nem veszik vissza, mert az Európai Közösség és a Szerb Köztársaság közötti, az engedély nélkül tartózkodó személyek visszafogadásáról szóló megállapodás megkötéséről szóló 2007. november 8-i 2007/819/EK tanácsi határozat (Visszafogadási Egyezmény) 3. cikk (1) bekezdése alkalmazásának feltételei nem állnak fenn.
- [7] Az indítvány szerint ezt követően az elsőfokú idegenrendészeti hatóság a visszaküldés tilalmának vizsgálata után a 2019. június 3-án kelt 106-3-6220/30/2019-Ké. (I. rendű felperes) és 106-3-6221/29/2019-Ké. (II. rendű felperes) iktatószámú határozataival a menekültügyi hatóság egybefoglalt döntésének kiutasítást elrendelő határozatát a célország tekintetében a Harmtv. 65. §-ának (3b) bekezdése alapján módosította akként, hogy a kiutasítást a felperesek származási országa, Afganisztán területére rendelte el végrehajtani. A felperesek ezen határozatokkal szemben végrehajtási kifogást terjesztettek elő, amelyet az idegenrendészeti hatóságként eljáró Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal a 2019. június 28-án kelt 106-Ké-19925/1/2019. (I. rendű felperes) és 106-Ké-19928/1/2019. (II. rendű felperes) számú végzéseivel elutasított. Az elsőfokú idegenrendészeti hatóság a 2019. június 6-án kelt 106-3-6220/31/2019-Ké. (I. rendű felperes) és 106-3-6221/2019-Ké. (II. rendű felperes) iktatószámú határozataival a menekültügyi hatóság egybefoglalt döntéseinek kiutasítást elrendelő határozatát módosította akként, hogy a kiutasítást származási országig (Afganisztán), hatósági kísérettel rendelte el végrehajtani.
- [8] Az indítvány szerint a felperesek a menekültkénti elismerés iránti kérelmük 2019. február 5-i előterjesztésétől 2020. május 19-ig a röszkei tranzitónában tartózkodtak, 2020. május 20-tól az elsőfokú idegenrendészeti hatóság a kijelölt helyen való tartózkodás végrehajtási helyéül a Balassagyarmati Községi Szállást jelölt ki, ahonnan a felperesek 2020. június 26-án ismeretlen helyre távoztak.
- [9] 1.2. Az indítvány szerint a felperesek az alperesekkel szemben két keresetet terjesztettek elő.
- [10] A felperesek a II. rendű alperessel (Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság) szembeni aktus felülvizsgálatra irányuló közigazgatási perben előterjesztett kereseti kérelmükben kérték, hogy a bíróság a kiutasítási célországot módosító döntés elleni végrehajtási kifogás során született döntést semmisítse meg és kötelezze a II. rendű alperest új eljárás lefolytatására. Állították, hogy a kiutasítási célországot módosító döntés elleni végrehajtási kifogás során született döntés kiutasítási határozatnak minősül, azzal szemben a hatékony jogorvoslat elve alapján a bírósághoz fordulás jogát biztosítani kell, és azt a bíróságnak érdemben kell vizsgálnia a visszaküldés tilalma elvének figyelembevételével. Álláspontjuk szerint az idegenrendészeti hatóság ezt a döntést nem is hozhatta volna meg, ugyanis a menekültügyi hatóságnak folytatnia kellett volna menedékjogi eljárást, érdemben kellett volna megvizsgálnia a felperesek menedékkérelmét, figyelemmel arra, hogy Szerbia a felpereseket nem fogadta vissza. A felperesek az I. rendű (Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság) alperessel szemben mulasztási közigazgatási pert kezdeményeztek, kérték, a bíróság állapítsa meg, hogy az I. rendű alperes mulasztást követett el azzal, hogy a felperesek részére nem jelölt ki tranzitónán kívüli tartózkodási helyet. Nézetük szerint a tranzitónában kijelölt helyen való tartózkodás őrizetnek minősül és az őrizetnek a törvényben meghatározott okai nem álltak fenn, ezért részükre legfeljebb őrizetnek nem minősülő tartózkodási helyet lehetett volna kijelölni.
- [11] A bíróság a pereket egyesítette. Az indítvány szerint az alperesek állították, hogy a kiutasítási célországot módosító döntés elleni végrehajtási kifogás során született döntéssel szemben a bírósághoz fordulás jogát nem kell biztosítani, ugyanis a végrehajtási kifogás hatékony jogorvoslatot biztosít. A menekültügyi hatóság a menedékkérelem érdemi vizsgálatára vonatkozó eljárást csak akkor folytatja le, ha az elfogadhatatlansági indok a biztonságos származási ország vagy a biztonságos harmadik ország koncepcióján alapul, azonban a felperesek esetében nem ezen indokok miatt, hanem a Met. 2018. július 1-jétől hatályos új elfogadhatatlansági oka miatt került elutasításra a menedékkérelem. Az indítvány szerint az alperesek azt is állították, hogy a felperesek a tranzitóna területét Szerbia irányába szabadon elhagyhatták volna.
- [12] 1.3. Az indítványozó bíró ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a felperesek nem tartoznak a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti

és tanácsi irányelv (a továbbiakban: visszatérési irányelv) 2. cikk (2) bekezdése alá, mivel az ott megjelölt okok nem állnak fenn. Az indítvány szerint a visszatérési irányelv 15. cikke, illetve a Harmtv. 54. § (1) bekezdése (idegenrendészeti őrizet) és 55. § (1) bekezdése (kiutasítást előkészítő őrizet) határozza meg, hogy idegenrendészeti eljárás során mely esetekben lehet elrendelni az őrizetet. A visszatérési irányelvet és a Harmtv.-t a felperesek esetében alkalmazni kell, és ehhez szükséges meghatározni az őrizet fogalmát az Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel összefüggésben, melyhez hasonló rendelkezést tartalmaz az Alapjogi Charta (a továbbiakban: Charta) 6. cikke – áll az indítványban.

- [13] Az indítvány szerint jelen ügyben a tranzitónai elhelyezéssel kapcsolatban a Met. 71/A. § (4) bekezdése mint maximális időtartamra vonatkozó jogszabályi rendelkezés nem alkalmazható, mert annak alkalmazását tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben a Met. 80/I. § *i*) pontja, illetve 2020. június 18-tól hatályosan a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 273. §-ának *a*) pontja kizárja.
- [14] Az indítvány szerint az idegenrendészeti hatóság a Harmtv. 54. § (4) bekezdése alapján (és a Harmtv. 58–59. §-ainak alkalmazásával) maximum 72 óra időtartamban jogosult őrizetet alkalmazni az idegenrendészeti eljárásban, ezt meghaladó időtartamban az őrizet fenntartására csak az illetékes járásbíró döntése alapján van joga. A felperesek ügyében az idegenrendészeti hatóság által alkalmazható *de facto* fogvatartás 72 óras maximum időtartama a menekültügyben eljáró bíróságok ítéletének 2019. május 14-i kihirdetését követően, 2019. május 17-én lejárt, és nem került sor annak bírósági felhatalmazással történő meghosszabbítására. Az indítvány szerint az idegenrendészeti szektorban történő elhelyezés nincs összefüggésben a határokon felbukkanó menedékkérők és migránsok számával. A tranzitóna idegenrendészeti szektorában a perrel érintett időszakban kevés harmadik országbeli állampolgár tartózkodott. A felperesek sem elméletben, sem gyakorlatban jogszerűen nem hagyhatták el a tranzitónát. A felpereseket a szerb hatóságok a visszafogadási egyezmény alapján nem fogadják vissza. Az indítványozó bírót az is kifogásolta, hogy a tranzitónában történő elhelyezésnek nincs időbeli korlátja, ami aránytalan jogkorlátozást eredményez.
- [15] A fentiek alapján az indítvány szerint a Harmtv. 62. § (3a) bekezdése az Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdéseibe, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseibe ütközik. Az indítványozó bírót a fentiekkel összefüggésben „Az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló európai egyezmény”, valamint a Charta egyes rendelkezéseinek sérelmére is hivatkozott.
- [16] Az indítványozó bírót az elsőfokú idegenrendészeti hatóság célországot módosító határozatával szembeni végrehajtási kifogás nem bizonyul hatékony jogorvoslati eszköznek, figyelemmel arra is, hogy a bíróság a magyar tagállami szabályozás szerint a végrehajtási kifogás során született bírósági döntést nem vizsgálhatja felül. A hatékony jogorvoslat jelen esetben csak úgy biztosítható, ha a bíróság a kiutasítási célországot módosító döntést felülvizsgálhatja. A Harmtv. 65. § (3b) bekezdésének utolsó mondata azonban alaptörvény-ellenesen zárja el az ügyfeleket attól, hogy a bíróság ezt a feladatát elláthassa. A támadott szabályozás ezért az Alaptörvény XIV. cikk (3)–(4) bekezdéseibe, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseibe, valamint 25. cikk (2) bekezdésébe ütközik. Az indítvány szerint a fenti két kérdésben az Európai Unió Bírósága a C-924/19. PPU. és C-925/19. PPU számú egyesített ügyekben, a 2020. május 14-i ítéletében, valamint a főtanácsnok a 2020. június 25-i C-808/2018. számú főtanácsnoki indítványában ugyanilyen tartalommal foglalt állást.
- [17] 1.4. Az indítvánnyal kapcsolatban az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján felkérte az igazságügyi minisztert és a belügyminisztert az álláspontja kifejtésére.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében (a továbbiakban: Abv.) a korábbi döntéseiben kifejtetteket összefoglalva fejtette ki részletesen az eljárást kezdeményező indítványokkal szemben a jogszabályok által elvárt, azok érdemi elbírálásra alkalmasságát meghatározó feltételek értelmezését.
- [19] Az Alkotmánybíróságnak a bírói kezdeményezés alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy a kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a szerint a bírót – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.

- [20] Az eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene) {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [21] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybíróági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Ebből következően, ha a kezdeményező bíró nem állítja, hogy a támadott normát az ügyben alkalmazni kellene, vagy nem mutat rá az alkotmányellenesnek vélt norma és az egyedi ügy kapcsolatára oly módon, hogy az összefüggés az Alkotmánybíróság számára az indítvány tartalmából egyértelműen megállapítható legyen, az alkotmánybíróági eljárás lefolytatásának – az adott norma vonatkozásában – nincs helye {23/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [18]; 3195/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság már korábbi határozataiban is megállapította, hogy a bírói kezdeményezés mint normakontroll „egyedi vagy konkrét” jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg és részletesen meg kell indokolnia, hogy valóban kell azt az adott ügyben alkalmaznia. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege” {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [7], Abv. Indokolás [22]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság korábban más összefüggésben, a támadható jogszabály vonatkozásában kifejtette, hogy az „Abtv. nem teszi lehetővé a bíró számára, hogy utólagos absztrakt normakontrollt kezdeményezzen, a bírói kezdeményezés nem *actio popularis*” {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]}, a megállapítás azonban az indítvány tartalmára is vonatkozik. Az egyedi normakontroll eljárás nem keveredhet az Abtv. 26. §-ának (2) bekezdésében szabályozott közvetlen alkotmányjogi panaszra induló eljárással. Az indítványozó jogosultsága ezért nem ruházható át a felekre vagy más személyre, illetve nem osztható meg velük az általuk készített irat indítványhoz csatolása által, hanem a bírónak magának kell megjelölnie az indítványozási jogosultságát alátámasztó körülményeket, illetve teljesítenie az indítvánnyal szemben az Alaptörvény és az Abtv. által támasztott összes követelményt (Abv., Indokolás [18]).
- [24] 2.1. A támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét az indítványozó bíró csupán állította, ugyanakkor nem adta részletes indokát annak, hogy támadott jogszabályi rendelkezéseket miért kell valóban az adott ügyben alkalmaznia, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg a bírói kezdeményezéssel szemben támasztott, az Abv.-ben összefoglalt követelményeknek {hasonlóan lásd: 3331/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [23]}. Az indítvány nem tartalmaz kellő indokolást a tekintetben, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt jogerősen befejeződött menekültügyi eljárással összefüggésben az indítványozó bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügyben (egyesített perben) – melynek tárgya aktusfelülvizsgálat, illetve az, hogy a közigazgatási hatóság elmulasztott-e a tranzitónán kívüli tartózkodási helyet kijelölni az ismeretlen helyen tartózkodó felperesek számára – a támadott jogszabályi rendelkezéseket miért kell alkalmazni. Ezzel összefüggésben az indítványozó bíró nem mutatott rá az alkotmányellenesnek vélt norma és az egyedi ügy kapcsolatára oly módon, hogy az összefüggés az Alkotmánybíróság számára az indítvány tartalmából egyértelműen megállapítható legyen.
- [25] Az indítványozó bíró az indítvány mellékleteként megküldte az Alkotmánybíróság részére a Szegedi Törvényszék előtt a K.700.672/2020. számon folyamatban lévő perben a felperesek jogi képviselője által a kifogásolt jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének alátámasztására készített nyilatkozatot. A felperesi nyilatkozat tanúsága szerint azt a felperesek jogi képviselője a törvényszéknek a per 2020. június 18-án tartott tárgyalásán az alperes 19. sorszámú, az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére vonatkozó beadványával kapcsolatos és a Törvényszék 23. számú, 2020. június 24-én kelt – a jogi képviselő részére ugyanezen a napon kézbesített – végzésében foglalt felhívása tárgyában nyújtotta be. A nyilatkozat szerint a törvényszék 23. számú végzésében arra hívta fel a felpereseket, hogy fejtsék ki álláspontjukat „azzal kapcsolatban, hogy a Harmtv. 62. § (3a) bekezdése, a 65. § (3b) bekezdésének utolsó mondata, valamint a Met. 80/K. § (10) bekezdése megfelel-e az Alaptörvény rendelkezéseinek”, és amennyiben úgy vélik, hogy a válasz nemleges, úgy „részletesen fejtsék ki” ezzel kapcsolatos álláspontjukat.
- [26] Az indítványozó bíró ugyan továbbította az Alkotmánybíróság részére a felperes által a kifogásolt rendelkezések alaptörvény-ellenességének alátámasztására készített előkészítő iratot (nyilatkozatot), de az nem képezi az indítvány részét, mivel nem a bírónak az általa alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenességéről kialakított álláspontját rögzíti (hasonlóan döntött az Alkotmánybíróság az Abv.-ben). Az Alkotmánybíróság a vizsgált esetben hangsúlyozza, hogy a bírói kezdeményezés a felperesi nyilatkozatban foglaltakon alapul, az indítványozó bíró indítványa Záró Részében lényegében megismételte a felperesi nyilatkozatban foglaltakat, az indítványozói

jogosultság ilyen formán való megosztására azonban nincs lehetőség, az nem ruházható át a felekre (jelen esetben a felperesekre), figyelemmel az Abv.-ben foglaltakra. Az indítványnak tartalmi szempontból is teljes egészében az indítványozásra jogosult bírótól kell származnia (Abv., Indokolás [17]).

- [27] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a bírói indítványból kitűnik, hogy a felperesek a Balassagyarmati Községi Szállásról 2020. június 26-án ismeretlen helyre távoztak. Ezt a belügyminiszter az Alkotmánybíróság megkeresésére adott válaszában megerősítette, azzal, hogy az érintettek ezzel megakadályozták a jogerős kiutasító döntés végrehajtását. Továbbá a Met. szerinti tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet elrendelésének, illetve fenntartásának kérdése a Met. 80/A. § (2) és (3) bekezdése értelmében a Kormány hatáskörébe tartozik, annak feltételei fennálltának vizsgálata tehát a szabályozás értelmében nem tekinthető a bíróság feladatkörébe tartozó kérdésnek.
- [28] 2.2. Rámutat egyebekben az Alkotmánybíróság arra, hogy a konkrét normakontrollra vonatkozó kérelem formálisan két törvényi rendelkezés [pontosabban a Harmtv. 65. § (3b) bekezdés esetén annak utolsó mondata] megsemmisítésére irányult, de valójában arra vonatkozott, hogy a megsemmisítéssel új, a bíróság által felfüggesztett eljárásban alkalmazható törvényi rendelkezések jöjjenek létre. Az Alkotmánybíróságnak azonban nincs hatásköre arra, hogy törvényt alkosson {vö. 3118/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [29] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [30] Mivel az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói indítványt visszautasította, a támadott jogszabályi rendelkezések alkalmazásának kizárásáról nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1237/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3352/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezések tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 53/C. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Győri Törvényszék Tanácsa (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő jognyilatkozat érvénytelenségének megállapítása iránti perben – a per egyidejű felfüggesztése mellett, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – 2.Pf.20.424/2020/5. számú végzésével bírói kezdeményezést terjesztett az Alkotmánybíróság elé. Ebben indítványozta a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 53/C. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a támadott jogszabályi rendelkezéseknek a Győri Törvényszék előtt 2.Pf.20.424/2020. számon folyamatban lévő perben történő alkalmazása tilalmának elrendelését.
- [2] 2. A Győri Törvényszék ugyanezen tanácsa az előtte folyamatban lévő jognyilatkozat érvénytelenségének megállapítása iránti perben – a per egyidejű felfüggesztése mellett, az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján – 2.Pf.20.423/2020/4. számú végzésével bírói kezdeményezést terjesztett az Alkotmánybíróság elé. Ebben indítványozta a Ptké. 53/C. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a támadott jogszabályi rendelkezéseknek a Győri Törvényszék előtt a 2.Pf.20.423/2020. számon folyamatban lévő perben történő alkalmazása tilalmának elrendelését.
- [3] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványok tárgya azonos, ezért azokat az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Ügyrend 34. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.
- [4] 4. Az indítványok szerint a szerződés átruházás jogintézményi jellemzőit a szerződésátruházás joghatásai és az előzetes hozzájárulás kapcsán a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rögzíti. A Ptk. kodifikációs előkérdése volt, hogy a szerződésátruházás következtében jogutódlás történik, vagy új szerződés jön létre. Ezt a kodifikációs előkérdést a Ptk. – az indítványok szerint – a bírói gyakorlattal egyezően úgy döntötte el, hogy a szerződésátruházást jogutódlásként kezeli. A Ptk. a szerződésátruházásra vonatkozó szabályokat hívja fel arra az esetre is, ha egy kötelmi pozícióban jogszabályi előírás alapján történik meg alanyváltozás. Speciális alanyváltozásra vonatkozó szabályt fogalmaz meg a Ptk. 6:340. § (2) bekezdése, amikor kimondja a bérleti szerződés fennállása esetén az új tulajdonos belépését a volt tulajdonos bérbeadó helyére. A jogszabály rendelkezése alapján bekövetkező szerződésátruházásra a Ptk. a szerződésátruházás szabályit rendeli megfelelően alkalmazni. A jogszabályon alapuló szerződésátruházás esetében a jogalkotó alapkövetelménnyé tette a jogosultságok és kötelezettségek változatlanlágát, melyet a jogszabályhoz fűzött indokolásában is megerősített, amikor azt rögzítette, hogy az így átszálló „új” jogviszony eredeti tartalommal jöhet létre. Ez a követelmény viszont kizárta teszi – a földre vonatkozó haszonbérleti jogviszony külön szabályait figyelembe véve –, hogy azt a Ptké. 53/C. §-ában meghatározott értelmezéssel jogszabály rendelkezése folytán át lehessen ruházni, anélkül, hogy az így létrejövő „új” jogviszonyt külön jogszabállyal a hatályos jogszabály szabályozása alól teljes mértékben kiemelné és a szerződésátszállással létrejövő „új” szerződésekre vonatkozó külön szabályokat meghatározná.

- [5] A jelenlegi szabályozás alapján megállapítható, hogy mivel a jogalkotó nem határozta meg a földre vonatkozó haszonbérleti szerződés jogszabállyal elrendelt szerződésátruházásának szerződési feltételeit, így a jogszabály által elrendelt szerződésátruházás nem következhetett be. A felek közötti haszonbérleti díj emelésére vonatkozó eljárás kizárólag a hatályban lévő haszonbérleti szerződés alapján történhet, annak módosításával. Ezért megállapítható, hogy az alperes díjmódosítási kezdeményezése a felekre nem alkalmazható jogszabályi rendelkezés alapján történt. Az Alkotmánybíróság a 22/2018. (XI. 20.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azért, hogy a Ptké. 53/C. §-ában nem szabályozta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogállami jogbiztonság követelményének megfelelően a jogszabály rendelkezésén alapuló szerződésátruházás részletszabályait. Ezért az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy a Ptk. szerinti szabályozással való összhang megteremtése érdekében jogalkotói feladatának 2019. március hó 31. napjáig tegyen eleget. Másrészt a Ptké. 53/C. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította. 2021-ben, az indítványok benyújtásakor megállapítható, hogy az Abh1. szerinti szabályozás nem történt meg, azaz a bíróságok feladata, hogy a perekben értelmezéssel bírálják el a jogvitát, de a jogszabályok hiánya értelmezéssel nem pótolható, mert időközben többféle értelmezés, többféle döntés született, ami a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] sérelmével jár.
- [6] Már a perek megindításakor felmerül a kérdés, hogy egyáltalán melyik bíróság illetékes, ha illetékességi kikötés van a szerződésben, ahogy jelen ügyben is, ami azt eredményezi, hogy az eljárás a tisztességes eljáráshoz való, illetve az észszerű időn belüli elbíráláshoz való jogot is sérti [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. A bírói gyakorlat nemcsak az illetékességi kikötések tárgyában, hanem a haszonbérleti szerződésekkel kapcsolatos perek érdemében sem vált egységessé az Abh1. meghozatala óta. A jogalkotói mulasztás által előidézett alaptörvény-ellenes helyzetből az érintetteknek közvetlen alapjogi sérelme származik. A kiszámíthatatlan szabályozás sérti az érintettek tulajdonhoz való jogát [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés], valamint kiszámíthatatlanná teszi a jogszabályi környezetet és a bírói ítélezést egyaránt. Az Alkotmánybíróság döntésére az indítványok szerint azért van szükség, mert a perben a Ptké. 53/C. § (1) és (2) bekezdése alkalmazandó a jogvita eldöntésénél, e nélkül nem lehet megállapítani, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 110/A. §-a – ami mint kiegészítő szabály összefüggésben áll a Ptké. 53/C. § (2) bekezdésével – és amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság a 3278/2017. (XI. 2.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) vizsgálta, alkalmazandó-e a felek közötti haszonbérleti díj módosítására.
- [7] A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség jogalkotói feloldása elmaradt, ezért az indítványok szerint az Alkotmánybíróság feladata annak megítélése, hogy „eredményre vezetett-e, hogy a hatályos jog kímélével járt el”, vagy az „eltelt időre és a kialakult ellentmondásos joggyakorlatra figyelemmel az alaptörvény-ellenesség más jogkövetkezményét vonja le”, a hatalommegosztás elvének [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés] szem előtt tartásával, az Alaptörvény legfőbb öreként [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. Az indítványok szerint az Abh1. és az Abh2. „ítélt dolgot nem eredményez, mivel az indítványokban hivatkozott alaptörvényi rendelkezések egy részét a korábbi alkotmánybírósági vizsgálat nem érintette, illetve amelyeket mégis érintett,” azokat illetően „körülmenyváltozás áll fenn amiatt, hogy a jogi szabályozás hiányosságának megszüntetésére megszabott határidő eredménytelenül telt el, az alaptörvény-ellenesség fennáll, ezen túlmenően a kezdeményezés a konkrét esetre is kéri az alkalmazás tilalmának kimondását”. A jogalkotói mulasztás miatt kényszerül a bírói gyakorlat arra, hogy értelmezéssel pótolja a jogalkotási hiányosságot, így sérül a hatalommegosztás elve [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés], az „eljáró bíróságok a jogalkotó változatlanul fennálló mulasztása okán szükségszerűen a jogalkotás területére lépnének”. A jogalkotói mulasztás pótlásának elmaradása az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének sérelmét idézi elő, mert kétségesé teszi az Alkotmánybíróság legfőbb feladatának, az Alaptörvény védelmének a megvalósulását.
- [8] 5. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály összhangját az Alaptörvénnyel. Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezések megfelelnek-e az Abtv. 25. §-a szerinti feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a önálló címként – „Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt” – meghatározza az ügytípusra vonatkozó különös szabályokat, amelyeket az Abtv. 51–52. §-ai az indítványra vonatkozó további formai és tartalmi feltételekkel egészítenek ki. Ezeket

az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már értelmezte [összefoglalóan lásd: 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[23]]. A jelen esetben a bírói kezdeményezések ezeknek a követelményeknek megfelelnek.

- [9] 6. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezésekben foglaltak ítélt dolognak minősülnek-e.
- [10] Az Alkotmánybíróság a 4/2013. (II. 21.) AB határozatában már megállapította, hogy „[a]z ítélt dolog az Alkotmánybíróság relatív korlátja. Az Alkotmánybíróság számára is indokolt meghagyni annak lehetőségét, hogy a változó körülményekre tekintettel ugyanabban az alkotmányossági összefüggésben új vagy más indokot találva ismételt alkotmányossági vizsgálatot folytathasson le. Ezt maga az Abtv. is biztosítja azáltal, hogy kivételt enged az ítélt dolog szabálya alól abban az esetben, ha a körülmények – különösen a tény- és jogkérdések – alapvetően megváltoztak.” [Indokolás [17], megerősítette: 3113/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [14]]
- [11] Az Alkotmánybíróság előjáróban rögzíti, hogy az Abh2.-ben már vizsgálta a Fétv. 50/A. §-ának, valamint 110/A. §-ának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével (tiltott visszamenőleges hatályú jogalkotás) összefüggésben és az indítványozó bírók kezdeményezését elutasította {vö. 3012/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll indítvány alapján, valamint a Kúria indítványára – a Fétv. 50/A. §-ára, valamint 110/A. §-ára figyelemmel – az Abh1.-ben már vizsgálta a Ptké. 53/C. § (1) és (2) bekezdésének alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben és az indítványozók kezdeményezését mulasztás megállapítása mellett elutasította.
- [13] „Úgy ítélte meg az Alkotmánybíróság, hogy a Ptké. 53/C. §-ában rögzített szabályozás esetében lehetőség van arra, hogy az Abtv. 46. §-ában biztosított jogköre alapján, a hatályos jog kíméletével járjon el. Az Alkotmánybíróság észlelte ugyanis, hogy a szabályozás alaptörvény-ellenessége abból fakad, hogy a jogalkotó a jogszabályon alapuló szerződésátruházások esetében nem szabályozta az új Ptk. jogintézményeként megjelenő szerződésátruházás részletes szabályait. A szabályozás kialakítása során figyelemmel kell lennie a jogalkotónak a szerződésmódosítástól való elhatárolás kérdésére, valamint a nováció mint jogi konstrukció jogi természetének a meghatározására, figyelemmel a jogintézmény működésének kiszámíthatóságára és a szabályozás hatálya alá tartozó kötetmi és felelősségi viszonyok egyértelmű meghatározására, valamint azoknak a Ptk.-val mint a magánjog anyajogával való összhangjára. Ezért megállapította, hogy az Alaptörvénnyel való összhang helyreállítása nem a vizsgált szabályozás megsemmisítését, hanem a hatályos szöveg kiegészítését teszi szükségessé. Ilyen módon biztosíthatóvá válik, hogy a szerződésátruházás szabályozása megfeleljen a jogállami jogbiztonság követelményének.
- A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a Ptké. 53/C. §-ában nem szabályozta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogállami jogbiztonság követelményének megfelelően a jogszabály rendelkezésén alapuló szerződésátruházás részletszabályait. Ezért az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy a Ptk. szerinti szabályozással való összhang megteremtése érdekében jogalkotói feladatának 2019. március hó 31. napjáig tegyen eleget.
- Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jogalkotói mulasztás megállapításával és a jogalkotónak címzett felhívással megteremthető az összhang az Alaptörvény és a Ptk., valamint a Ptké. kapcsolódó rendelkezései között. Egyúttal az Alkotmánybíróság a Ptké. 53/C. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasította.
- Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló alkotmányossági vizsgálat eredményeként megállapította a szabályozás alaptörvény-ellenességét, és annak orvoslására az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerint jogkövetkezményt alkalmazott, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdéseire, XIII. cikk (1) bekezdésére, XV. cikk (2) bekezdésére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó, az indítványozó által felhozott érvek megalapozottságának a vizsgálatát nem végezte el.” (Abh1., Indokolás [86]–[89])
- [14] Az Alkotmánybíróság a fentieket a jelen ügyben is irányadónak tekinti. Az Abh1. értelmében az alaptörvény-ellenességet nem a Ptké. 53/C. § (1) és (2) bekezdése, hanem kifejezetten szabályozási hiátus okozza, csak ennek a jogalkotó általi pótlásával tehető a szabályozás alaptörvény-konformmá {vö. 7/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [38]}, ezért az indítványokban hivatkozott alaptörvényi rendelkezések újabb alkotmányossági vizsgálatot nem alapoznak meg.
- [15] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének az indítványokban állított sérelmére is figyelemmel az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy már az Abh1.-ben elvi éllel mutatott rá arra, hogy „nem kíván állást foglalni

az indítvány által felvetett azon dogmatikai kérdésben, hogy jogutódlást (másképpen fogalmazva a kötelem fennmaradását) vagy novációt (a felek közötti korábbi szerződés megszűnését és új szerződés létrehozását) eredményez-e a szerződésátruházás, figyelemmel arra, hogy magának a novációnak a fogalma sem tisztázott a jogirodalomban és ebben a kérdésben a magánjogi jogtudomány is megosztott. A jogalkotó ugyanakkor ezt a dogmatikai kérdést eldöntötte, amikor erre a szerződéses konstrukcióra novációként tekint, amelyet az igazságügyi miniszter az Alkotmánybíróság megkeresésére adott jogi véleményében megerősített. A támadott Ptké.-beli értelmezést a jogalkalmazó szervezetek tehát magukra nézve irányadónak kell tekinteniük.” (Abh1., Indokolás [72])

- [16] A vizsgált esetben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy önmagában az a körülmény, hogy a jogalkotó a mulasztást az Abh1.-ben előírt határidőig, illetve az indítványok benyújtásáig nem pótolta, valamint az, hogy az indítványokban foglaltak szerint a bírói gyakorlat nem egységes a szerződésátruházás jogintézménye gyakorlati alkalmazásának kérdésben, nem minősül a körülmények (tény- és jogkérdések) alapvető megváltozásának, ezért az ismételt alkotmányossági vizsgálat lefolytatását nem tartotta indokoltnak. Továbbá az Abh1.-gyel elbírált ügyben már felmerült és a jelen indítványok által ismételt felvetett dogmatikai kérdés mikénti eldöntését az Alkotmánybíróság továbbra sem tekinti feladatának, figyelemmel az Abh1. szerinti korábbi döntésének *erga omnes* kötelező hatályára.
- [17] Döntése meghozatala során az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra is, hogy a vonatkozó szabályozás megváltozását az indítványozó sem állította, ezért az Alkotmánybíróság által érdemben elbírált alkotmányjogi probléma újraértékelésének szükségessége, valamint a hatályos jog kíméletével szembeni körülmény továbbra sem merült fel.
- [18] Az indítványozók jogegységi tárgyú érveivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a jogegység biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem – az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében – a Kúria feladata [3345/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [18]]. Az Alaptörvény 25. cikk (1) és (2) bekezdésére is figyelemmel a rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz [vö. 3052/2020. (III. 2.) AB végzés, Indokolás [29]]. Rámutat egyebekben az Alkotmánybíróság arra, hogy a konkrét normakontrollra vonatkozó kérelmek formálisan két, az Abh1.-ben már érdemben elbírált törvényi rendelkezés [Ptké. 53/C. § (1) és (2) bekezdés] megsemmisítésére, vagyis az alaptörvény-ellenesség más, az Abh1.-ben az alaptörvény-ellenesség orvoslására megállapított jogalkotói mulasztástól eltérő jogkövetkezmény levonására irányultak. Az adekvát alkotmányos jogkövetkezmény megválasztása az Alkotmánybíróság feladata, mivel az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve.
- [19] 7. Az Alkotmánybíróságnak jelen esetben is kiemeli: nincs hatásköre arra, hogy törvényt alkosson. Ez az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Országgyűlés hatásköre [vö. 3118/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [9]]. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvénynek az indítványokban felhívott 24. cikk (1) bekezdésével (az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve) összefüggésben hangsúlyozza, hogy a jogalkotónak címzett mulasztás *lex imperfecta*, vagyis olyan jogkövetkezmény nélküli kötelező rendelkezés, amelynek megsértését nem követi szankció, ugyanakkor a jogalkotói mulasztás pótlása az Abh1.-ben foglaltak alapján és az egymástól elválasztott alkotmányos szervek együttműködési kötelezettségére is tekintettel [vö. 62/2003. (XII. 15.) AB határozat, ABH 2003, 637, 644] a vizsgált esetben jogalkotási feladatot keletkeztet, figyelemmel az Alaptörvény és a Ptk., valamint a Ptké. kapcsolódó rendelkezései közötti összhang mielőbbi megteremtésére.
- [20] 8. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben a bírói kezdeményezések kapcsán *res iudicata* (ítélt dolog) megállapításának van helye, ami az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatának az akadálya. Így az Abtv. 31. § (1) bekezdésében foglaltak fennállása miatt az Abtv. 64. § *f*) pontja alapján az indítványokat visszautasította, tekintettel arra is, hogy a körülmények alapvetően nem változtak meg.

[21] Mivel az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói indítványokat visszautasította, a támadott jogszabályi rendelkezések alkalmazásának kizárásáról nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/661/2021.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető

HU ISSN 2062–9273